Yrkande	D, M, L, C, S
Särskilt yttrande	KD
2021-11-05	Ärende nr: 2.1.11

Yrkande angående – Redovisning av uppdrag gällande arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Kommunstyrelsen får i uppdrag att i samverkan med socialnämnderna Nordost, Centrum, Sydväst, Hisingen och nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning samt tillsammans med Finsam ta fram ett underlag i vilket punkterna under *Fortsatt arbete för genomförande* i Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande omhändertas. Uppdraget skall redovisas skriftligt för Kommunstyrelsen senast mars 2022.
2. Punkterna under *Fortsatt arbete för genomförande* i Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande skall vara omhändertagna innan genomförandet träder i kraft.
3. Kommunstyrelsen får i uppdrag att tillsammans med berörda nämnder fastställa samverkansformer, omfattning av insatser och samverkansmandat mellan berörda aktörer utgående från stadsledningskontorets egen analys.
4. Kommunstyrelsen får i uppdrag att tillsammans med berörda nämnder säkerställa att nödvändiga utbildningsinsatser genomförts innan bedömningsinstrumentet införs.
5. I övrigt bifalla tjänsteutlåtandet.

Yrkandet

Vi ser den ökade samverkan som mycket positiv och de samverkande insatserna ska ytterst vara till gagn för den enskilde som ges möjligheter till egen försörjning genom rätt insatser i rätt tid.

Det kan vara svårt för de aktuella förvaltningarna att gemensamt komma fram till en samverkansform som är till nytta för den enskilde. Erfarenheten har tyvärr visat att just bristande samverkan är det största hindret för att få till stånd ett välfungerande välfärdssystem. Problemet är nationellt och Göteborg avviker inte från mönstret.

Det har inkommit synpunkter under remissvändan som inte har omhändertagits av Stadsledningskontoret vilket ger oklarheter i tjänsteutlåtandet. Det är av vikt att de många olika synsätt som framkommit i remissvaren ytterligare hanteras och reds ut under Stadsledningskontorets ledning. Vi ser dock att det är viktigt att vi inte försenar genomförandet och därför får stadsledningskontoret uppdragen parallellt med att bifalla förslaget om att nämnden för arbetsmarknad- och vuxenutbildning får ansvaret från och med 2022-07-01. Stadsledningskontoret får därför i uppdrag att ta fram ett underlag för genomförande av Stadsledningskontorets förslag till beslut och att leda framtagandet av samverkansformerna, omfattning av insatser och samverkansmandat mellan de berörda aktörerna samt att i detta arbete reda ut de oklarheter och olika syn på frågan som

återfinns i tjänsteutlåtandet. Stadsledningskontoret får även i uppdrag att tillsammans med de berörda aktörerna säkerställa att nödvändiga utbildningsinsatser har genomförts i tid innan införandet av bedömningsinstrumentet.

Återremissyrkande	D, M, L, C
Särskilt yttrande	KD

2021-10-27 Ärende nr: 2.1.15

Yrkande angående – Redovisning av uppdrag gällande arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Ärendet återremitteras till Stadsledningskontoret som får i uppdrag att i samverkan med socialnämnderna Nordost, Centrum, Sydväst, Hisingen och nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning samt tillsammans med Finsam ta fram ett underlag för genomförande av Stadsledningskontorets förslag till beslut, i vilket punkterna under *Fortsatt arbete för genomförande* i Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande omhändertas. Uppdraget skall redovisas skriftligt för Kommunstyrelsen senast 2022-02-28.
2. Stadsledningskontoret får i uppdrag att tillsammans med berörda nämnder fastställa samverkansformer, omfattning av insatser och samverkansmandat mellan berörda aktörer utgående från stadsledningskontorets egen analys.
3. Stadsledningskontoret får i uppdrag att tillsammans med berörda nämnder säkerställa att nödvändiga utbildningsinsatser genomförts innan bedömningsinstrumentet införs.

Yrkandet

Vi ser den ökade samverkan som mycket positiv och de samverkande insatserna ska ytterst vara till gagn för den enskilde som ges möjligheter till egen försörjning genom rätt insatser i rätt tid.

Det kan vara svårt för de aktuella förvaltningarna att gemensamt komma fram till en samverkansform som är till nytta för den enskilde. Erfarenheten har tyvärr visat att just bristande samverkan är det största hindret för att få till stånd ett välfungerande välfärdssystem. Problemet är nationellt och Göteborg avviker inte från mönstret.

Det har inkommit synpunkter under remissvändan som inte har omhändertagits av Stadsledningskontoret vilket ger oklarheter i tjänsteutlåtandet. Det är av vikt att de många olika synsätt som framkommit i remissvaren ytterligare hanteras och reds ut under Stadsledningskontorets ledning.

Vi yrkar därför på en återremiss där Stadsledningskontoret får i uppdrag att ta fram ett underlag för genomförande av Stadsledningskontorets förslag till beslut och att leda framtagandet av samverkansformerna, omfattning av insatser och samverkansmandat mellan de berörda aktörerna samt att i detta arbete reda ut de oklarheter och olika syn på frågan som återfinns i tjänsteutlåtandet. Stadsledningskontoret får även i uppdrag att tillsammans med de berörda aktörerna säkerställa att nödvändiga utbildningsinsatser har genomförts i tid innan införandet av bedömningsinstrumentet.

Kommunstyrelsen

Återremissyrkande Vänsterpartiet, Miljöpartiet

2021-10-22 Ärende nr: 2.1.11

Reviderat 2021-11-05

Återremissyrkande angående redovisning av uppdrag gällande arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Ärendet återremitteras till Stadsledningskontoret som får i uppdrag att i samverkan med socialnämnderna Nordost, Centrum, Sydväst, Hisingen och nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning samt tillsammans med Finsam omhänderta punkterna under *Fortsatt arbete för genomförande* i Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, samt återkomma med förslag till beslut som beaktar socialnämndernas remissvar. Uppdraget skall redovisas skriftligt för Kommunstyrelsen senast mars 2022.

Yrkandet

Frågan om var arbetsrehabiliteringen skall ha sin hemvist är för oss rödgrönrosa en mycket angelägen fråga. Vi menar att processen behöver ske ordnat, där alla frågetecken måste redas ut innan ikraftträdandet – inte efter. Både ur individens perspektiv och ur ett ekonomiskt perspektiv kommer förändringen innebära konsekvenser. Det finns farhågor om en gränsdragningsproblematik nämnderna emellan, och detta behöver klaras ut innan genomförandet.

Socialnämndernas synpunkter om att förändringen till att alla insatser enligt 4 kap.4 § SoL skall verkställas av nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning behöver beaktas och hanteras, eftersom man befarar att detta kan leda till minskade möjligheter till olika individuella insatser.

Det är också viktigt att det finns en enighet kring de begrepp som används för att beskriva insatser och verksamheter som är kopplade till ansvarsförhållanden nämnderna emellan, detta för att värna likvärdigheten över staden.

Vår målsättning är att tidsplanen kan hållas, men det är vårt ansvar som politiker att få ett kvitto på att förändringen är ordentligt överenskommen för att undvika ohållbara

lösningar, snarare än att skynda igenom ett ikraftträdande till ett visst datum. Annars riskerar vi att individer i behov av arbetsrehabilitering hamnar emellan stolarna, vilket måste undvikas till varje pris.

Kommunstyrelsen

Yrkande	Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet
2021-10-22	Ärende nr: 2.1.15

Yrkande angående redovisning av uppdrag gällande arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Ärendet återremitteras till Stadsledningskontoret som får i uppdrag att i samverkan med socialnämnderna Nordost, Centrum, Sydväst, Hisingen och nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning samt tillsammans med Finsam ta fram ett underlag för genomförande av Stadsledningskontorets förslag till beslut, i vilket punkterna under *Fortsatt arbete för genomförande* i Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande omhändertas. Uppdraget skall redovisas skriftligt för Kommunstyrelsen senast 2022-02-28.

2. Stadsledningskontoret får i uppdrag att tillsammans med berörda nämnder fastställa samverkansformer, omfattning av insatser och samverkansmandat mellan berörda aktörer utgående från stadsledningskontorets egen analys.

3. Stadsledningskontoret får i uppdrag att tillsammans med berörda nämnder säkerställa att nödvändiga utbildningsinsatser genomförts innan bedömningsinstrumentet införs.

Yrkandet

Frågan om var arbetsrehabiliteringen skall ha sin hemvist är för oss socialdemokrater och rödgrönrosa en mycket angelägen fråga. Vi menar att processen behöver ske ordnat, där alla frågetecken måste redas ut innan ikraftträdandet – inte efter. Både ur individens perspektiv och ur ett ekonomiskt perspektiv kommer förändringen innebära konsekvenser. Det finns farhågor om en gränsdragningsproblematik nämnderna emellan, och detta behöver klaras ut innan genomförandet.

Socialnämndernas synpunkter om att förändringen till att alla insatser enligt 4 kap.4 § SoL skall verkställas av nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning behöver

beaktas och hanteras, eftersom man befarar att detta kan leda till minskade möjligheter till olika individuella insatser.

Det är också viktigt att det finns en enighet kring de begrepp som används för att beskriva insatser och verksamheter som är kopplade till ansvarsförhållanden nämnderna emellan, detta för att värna likvärdigheten över staden.

Det är relativt kort tid kvar innan ikraftträdandet och vår målsättning är att tidsplanen kan hållas, men det är vår plikt som politiker att få ett kvitto på att förändringen är ordentligt överenskommen för att undvika ohållbara lösningar. Annars riskerar vi att individer i behov av arbetsrehabilitering hamnar emellan stolarna, vilket måste undvikas till varje pris.

Yrkande

2021-11-05

Ärende nr 2.1.11

Yrkande angående – Redovisning av uppdrag gällande arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Kommunstyrelsen tillsammans med socialnämnderna Nordost, Centrum, Sydväst och Hisingen ser över möjligheten att introducera snabbspår till enklare jobb såsom assistering vid klottersanering, samt renhållning av stadens gator och torg för de som står långt ifrån arbetsmarknaden.

2. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning tar i samverkan med socialnämnderna Nordost, Centrum, Sydväst och Hisingen fram ett snabbspår inom yttre fastighetsskötsel och renhållning.

3. Stadsledningskontoret och de fyra socialnämnderna i Göteborgs kommun antar gemensamt Trelleborgs bedömningsinstrument enligt ”Trelleborgsmodellen” vid handläggning av ekonomiskt bistånd i Göteborgs Stad.

4. Den nya bedömningsmodellen i Göteborg (som vi kan kalla för Göteborgsmodellen) ska även inkludera hjälp till frivillig återvandring för de som så önskar

5. I övrigt bifalles tjänsteutlåtandet. Kommunfullmäktiges uppdrag 2020-10-15 §12 till kommunstyrelsen att utreda arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist, förklaras fullgjort.

Yrkandet

Idag möter verksamheten i mycket högre utsträckning kortutbildade personer med liten eller begränsad erfarenhet av svensk arbetsmarknad, personer med mer komplexa behov och cirka 15 procent av de inskrivna deltagarna bedöms ha någon form av funktionshinder. Det är en ytterligare ökning av dessa deltagare som blir den sannolika konsekvensen av en utökad 4 kap. 4 § socialtjänstlag.

Här behöver nya insatser anskaffas och organisationen behöver till inte obetydliga delar ställas om till ett nytt arbetssätt. Ska en förändring på riktigt ske kring den aktuella målgruppen behöver en uppväxling och en organisering att ske kring denna utifrån olika aktiviteter.

Arbete och sysselsättning är bärande komponenter i ett välfärdsland. Utöver att arbete är en viktig källa till försörjning främjar det också språkutveckling såväl som

integration. Föräldrar som har arbete, är självförsörjande, studerar eller på annat sätt visar sina barn att man bidrar till samhället och den närmiljö som man befinner sig i är en viktig del av barns fostran till delaktiga samhällsmedborgare.

Göteborgs Stad behöver bli bättre på att ge människor i utanförskap en rimlig möjlighet till instegsjobb. Under 2020 gjordes 12 435 polisanmälningar mot klotter och ca 97 600 kvm sanerades. Förvaltningar och bolags kostnader för sanering beräknas uppgå till ca 17,4 mkr. Sverigedemokraterna ser att det inom saneringsbranschen samt park- och gaturenhållning finns goda möjligheter för målgruppen kortutbildade med begränsad erfarenhet av svensk arbetsmarknad.

Göteborgsmodellen för biståndsbedömningsinstrument inkluderar återvandring

Sverigedemokraterna är medvetna om att många människor kommit till Sverige de senaste åren på flykt undan förföljelser och krig, fattigdom och lidande. Många har dock efter flera år haft svårt att komma in i det svenska samhället, och skapa sig ett varaktigt hem här. Samtidigt har situationen i hemlandet ofta förändrats till det bättre, och det ursprungliga skälet till ens flykt har försvunnit.

Vi är övertygade om att långt fler personer än idag skulle vilja återvända, men att de behöver en viss hjälp. Vi vill därför stimulera frivillig återvandring för de som vill återvända till sina hemländer, genom att underlätta återvandring. Migrationsverket jobbar sedan länge med återvandring, vi som kommun måste också aktivt börja jobba med detta. Det måste bli en naturlig och integrerad del i hur staden jobbar med invandringsrelaterade frågor.

Det handlar främst om att bygga upp särskilda enheter som arbetar med dessa frågor, etablera rutiner och kontaktytor i vissa länder. Därtill kommer återetableringsstöd och andra projekt för att hjälpa tidigare skyddsbehövande i Göteborg att återvända till hemlandet, och skapa sig ett liv där. Hjälpen kan exempelvis bestå av utbildning för barn eller vuxna, stöd för att hitta arbete eller starta företag i hemlandet, ordna bostad eller andra praktiska omständigheter. Mekanismen ska vara flexibel och anpassa stödet till den sökandes behov.

Göteborgs Stad

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2021-09-20
Diarienummer 1434/20

Handläggare
Karin Magnusson, Nicklas Faritzson
Telefon: 031-368 05 80, 031-368 05 35
E-post: karin.magnusson@stadshuset.goteborg.se
E-post: nicklas.faritzson@stadshuset.goteborg.se

Redovisning av uppdrag gällande arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning ansvarar från och med 2022-07-01 för att verkställa socialnämnderna Nordost, Centrum, Sydväst och Hisingens samtliga beslut om insatser enligt 4. kap. 4 § socialtjänstlagen.
2. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning får i uppdrag att i samverkan med socialnämnderna Nordost, Centrum, Sydväst och Hisingen förbereda förändringen enligt punkt 1.
3. Kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram ett förslag till reviderat reglemente för nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning.
4. Stadsledningskontorets rapport ”Arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist”, i enlighet med bilaga 10 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, antecknas.
5. Kommunfullmäktiges uppdrag 2020-10-15 §12 till kommunstyrelsen att utreda arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist, förklaras fullgjort.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen beslutade 2021-06-15 § 518 att remittera stadsledningskontorets tjänsteutlåtande och rapport gällande arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist till socialnämnderna Nordost, Centrum, Sydväst och Hisingen, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, nämnden för funktionsstöd och Finsam med begäran om yttrande senast 2021-09-01. I aktuellt ärende redovisar stadsledningskontoret kommunfullmäktiges uppdrag 2020-10-15 §12, med beaktande av remissinstansernas svar.

Stadsledningskontoret konstaterar att socialnämnderna var och en inom sitt stadsområde har det övergripande ansvaret genom att de är myndighetsutövande nämnder. Stadsledningskontoret föreslår att nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning ska utöka sitt ansvar till att verkställa socialnämndernas samtliga beslut om sådan praktik och kompetenshöjande verksamhet som följer av 4 kap. 4 § SoL. Det är en avgränsning som är tydlig och möjliggör en utveckling av den verksamhet som redan finns inom nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning alternativt att nämnden via upphandling eller i samarbete med andra aktörer verkställer besluten. Socialnämnderna har då kvar ansvaret

för att verkställa beslut enligt 4. kap 1 § SoL. I aktuellt ärende innebär det insatser i form av till exempel utredning av arbetsförmåga, arbetsträning eller annan social eller medicinsk rehabilitering.

Innan stadsledningskontorets förslag om förändrade ansvarsförhållanden kan träda i kraft behöver ett förberedande arbetet genomföras av berörda nämnder.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Ärendet behandlar frågan om organisatorisk hemvist för arbetsrehabilitering. I samband med att kompetenscenter bildades 2016 genomfördes budgetjusteringar mellan dåvarande stadsdelsnämnder och nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning. Justeringarna hanterades i den ordinarie budgetberedningen. I budget 2016 fick nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning motsvarande helår för Östra Göteborg och halvårseffekt för övriga. 2017 fick nämnden resterande medel, dvs medel motsvarande det andra halvåret för övriga nämnder, totalt drygt 37 miljoner kronor. Stadsdelsnämndernas verksamhet som avsåg arbetsrehabilitering berördes inte av budgetjusteringen.

Stadsdelsnämnderna hade enligt bokföringen för år 2020 en nettokostnad på 40 miljoner kronor för arbetsrehabiliteringen. Det är inte möjligt från den ekonomiska redovisningen att särskilja hur stor andel av de 40 miljoner kronorna som avser sådan verksamhet som omfattas av 4 kap. 4 § Socialtjänstlagen och som enligt stadsledningskontoret förslag ska flyttas till nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning.

Stadsledningskontoret föreslår ett visst utökat ansvar för nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning. Förslaget i sig innebär inga ambitionshöjningar och är därmed kostnadsneutralt.

Samtliga socialnämnder och nämnden för arbetsmarknad har i sina remissvar lämnat synpunkter på den ekonomiska dimensionen. Stadsledningskontoret har närmare beskrivit synpunkterna i tjänsteutlåtandet under rubrikerna remissinsatsernas yttrande och stadsledningskontorets bedömningar. Stadsledningskontoret vill uppmärksamma att ärendet avser att utreda organisatorisk hemvist för arbetsrehabilitering. I det har stadsledningskontoret utgått från den ambitionsnivå och de ekonomiska ramar som finns i dag. Stadsledningskontoret kan inte se att den brist på resurser som lyfts i nämndernas svar kan hanteras i föreliggande ärende. Detta är något som behöver omhändertas i Göteborgs Stads ordinarie budgetarbete.

Bedömning ur ekologisk dimension

Stadsledningskontoret inte har funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Arbete och sysselsättning är bärande komponenter i ett välfärdsland. Utöver att arbete är en viktig källa till försörjning främjar det också språkutveckling såväl som integration. Arbete är viktigt för identitet och självkänsla. Att inkluderas i arbetsliv eller studier innebär att befinna sig i ett socialt sammanhang och ha vardagliga rutiner. Föräldrar som har arbete, är självförsörjande, studerar eller på annat sätt visar sina barn att man bidrar till samhället och den närmiljö som man befinner sig i är en viktig del av barns fostran till

delaktiga samhällsmedborgare. Långvarigt utanförskap och bidragsberoende skapar negativa effekter i form av försämrad hälsa och en markant högre risk för att föräldrarna livssituationen går i arv till nästa generation.

I en artikel från Statistiska Central Byrån (SCB) 2017 *Risk för att arbetslöshet går i arv* beskrivs att ungdomar med arbetslösa föräldrar löper nästan 70 procent högre risk än andra att hamna utanför både arbetsmarknad och studier. Förvärvsintensiteten är som lägst bland kvinnor med förgymnasial utbildningsnivå. Studier visar ett direkt samband mellan mammors relation till arbetsmarknaden och deras barns. För att nå målet om att enskilde ska bli självförsörjande är det särskilt viktigt med individuellt anpassat stöd för de målgrupper som står långt ifrån arbetsmarknaden.

En utvärdering[1] av kompetenscenter (KC) från november 2020 visar att få av dem som lämnar KC för självförsörjning fortsätter med försörjningsstöd efter att de lämnat.

Det är enligt stadsledningskontoret viktigt att ambitionsnivå och ansvar för att bedöma enskildas unika behov är likvärdigt oavsett vilken nämnd som har ansvar för verksamheten. Nämndansvaret utgör en av flera förutsättningar. Förutsättningar som har större betydelsen är mer direkt styrningen så som mål eller uppdrag i budgetar, olika typer av program och planer, arbetssätt och rutiner.

Samverkan

CSG 2021-08-26 tidig och fördjupad dialog
CSG 2021-09-09 samverkan

Bilagor

1. Kommunfullmäktiges protokollsutdrag 2020-10-15 §12
2. Socialnämnd Nordost handlingar 2021-08-24 §275
3. Socialnämnd Centrum handlingar 2021-08-24 §219
4. Socialnämnd Sydväst handlingar 2021-09-01 §197
5. Socialnämnd Hisingen handlingar 2021-08-24 §191
6. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning 2021-08-24 §110
7. Nämnden för funktionsstöd handlingar 2021-08-25 §158
8. Finsam Göteborg handlingar 2021-09-03
9. CSG protokollsutdrag 2021-09-09
10. Stadsledningskontorets rapport Arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist

[1] Dahlberg och Vikman (2020), beskrivning av deltagare och deras behov av försörjningsstöd efter utskrivning från Kompetenscenter.

Ärendet

Ärendet avser redovisning och förslag utifrån uppdraget kommunstyrelsen fick av kommunfullmäktige i beslut 2020-10-15 §12, att utreda arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist.

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige beslutade 2020-10-15 § 12, dnr 1017/20, att ge kommunstyrelsen i uppdrag att utreda arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist och att inhämta berörda nämnders synpunkter, med återrapportering innan sommaren 2021.

Kommunstyrelsen beslutade 2021-06-15 § 518 att remittera stadsledningskontorets tjänsteutlåtande och rapport gällande arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist remitteras till socialnämnderna Nordost, Centrum, Sydväst och Hisingen, samt nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, nämnden för funktionsstöd och Finsam med begäran om yttrande senast 2021-09-01.

I aktuellt ärende redovisar stadsledningskontoret uppdraget från kommunfullmäktige med beaktande av remissinstansernas svar.

Den remitterade utredningens innehåll och förslag

Stadsledningskontoret har under utredningen kunnat konstatera att det finns oklarheter kring ansvarsansvarsförhållanden och kring hur olika begrepp tolkas och används.

Definitioner

Stadsledningskontoret har uppmärksammat att begreppen arbetslivsinriktad rehabilitering och arbetsrehabilitering har använts för att beskriva samma sak. Stadsledningskontoret har därför valt att likställa dessa båda begrepp.

Vidare har stadsledningskontoret uppmärksammat att olika begrepp såsom exempelvis arbetslivsinriktad rehabilitering, arbetsfrämjande och arbetslivsinriktade insatser används för att beskriva liknande verksamhetsinnehåll.

För att hantera frågan om förslag till ansvarsförhållanden för arbetsrehabilitering har stadsledningskontoret utgått från:

- det ansvarsförhållande som idag finns mellan nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning och socialnämnderna
- det socialtjänstlagen anger när det gäller försörjningsstöd (4 kap. 1 § socialtjänstlagen) och deltagande av nämnden avisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet (4 kap. 4 § socialtjänstlagen) samt
- nuvarande ambitionsnivå och ekonomiska ramar gällande arbetsrehabilitering.

Övergripande ansvar

Socialnämnderna har var och en inom sitt stadsområde ansvar för all myndighetsutövning. Enligt socialtjänstprocessen innefattar det utreda och besluta om bistånd, meddela beslut och formulera uppdrag samt följa upp/utvärdera och avsluta ärenden. Enligt stadsledningskontoret betyder detta att respektive socialnämnd har det övergripande ansvaret. Att nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning har ansvar för visst utförande av biståndsbedömda insatser undantar inte socialnämndernas ansvar för helheten. I detta ligger också att socialnämnderna ansvarar för att en effektiv och hållbar samverkan kommer till stånd och upprätthålls gällande ”arbetsrehabilitering”.

Förslag till inriktningsbeslut

Stadsledningskontoret kan konstatera att oavsett vilka ansvarsgränser som gäller kommer det att behövas strukturer för hållbar samverkan mellan de aktuella parterna, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, socialnämnderna och Finsam.

Stadsledningskontoret bedömer att det är resurseffektiv och bidrar till en likvärdighet att en nämnd ansvarar för sådan praktik och kompetenshöjande verksamhet som följer av 4 kap. 4 § socialtjänstlagen (SoL). En lämplig inriktning är att nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning utökar sin verksamhet inom Kompetenscenter till att verkställa socialnämndernas samtliga beslut enligt 4 kap. 4 § SoL. Detta skapar tydlighet och minskar risker för att bygga upp parallella verksamheter. Det innebär enligt stadsledningskontorets bedömning att nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning ska ansvara för att på uppdrag av socialnämnderna verkställa beslut och tillhandahålla praktik och kompetenshöjande verksamhet som ska syfta till att stärka enskildas möjligheter att i framtiden försörja sig själv. Verksamheten ska stärka den enskildes möjligheter att komma in på arbetsmarknaden eller, där så är lämpligt, på en fortsatt utbildning. Den ska utformas med skälig hänsyn till den enskildes individuella önskemål och förutsättningar.

Vidare bedömer stadsledningskontoret att socialnämnderna var och en inom sitt stadsområde utöver ansvaret för myndighetsutövning även har ansvar för att verkställa beslut enligt 4. kap 1 § SoL. I aktuellt ärende innebär det insatser i form av till exempel utredning av arbetsförmåga, arbetsträning eller annan social eller medicinsk rehabilitering. Denna verkställighet, jämfört med sådan praktik och kompetenshöjande verksamhet som framgår av 4 kap. 4 § SoL, torde beröra de personer som har mest komplexa och sammansatta behov där behovet av socialt stöd är stort.

Stadsledningskontorets förslag till inriktningsbeslut förutsätter att socialnämnderna, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning i samverkan med Finsam tar fram ett underlag som beskriver vilka verksamheter som ska finnas inom nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning respektive socialnämnderna samt hur samverkan med Finsam ska se ut.

Fortsatt arbete för genomförande

Socialnämnderna och nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning ska tillsammans med Finsam ta fram ett underlag för genomförande av stadsledningskontorets förslag.

Insatserna

Ett underlag som visar vilka av insatserna (*4.1 § SoL resp. 4.4 § SoL*) som verkställas inom respektive nämnd ska tas fram.

Socialtjänstprocessen

Stadsledningskontoret har i kontakter med verksamhetsföreträdare uppmärksammat att det inte finns någon enighet inom Göteborgs Stad avseende vilka beslut som fattas enligt 4 kap. 1 § SoL respektive 4 kap. 4 § SoL. Det som är gemensamt är att enskilda som anvisas till kompetenscenter inom nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning har beslut enligt 4 kap. 4 SoL.

Stadsledningskontorets förslag till ansvarsförhållande förutsätter en tydlighet och likvärdighet när det gäller biståndsprövningar. Socialförvaltningarna behöver omhänderta frågan i anvisning och i arbetet med socialtjänstprocessen.

Definiera begrepp kopplat till ansvarsförhållanden

Stadsledningskontoret bedömer att det är viktigt att förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning och socialförvaltningarna enas om vilka begrepp som ska användas för att beskriva olika former av insatser och verksamheter där syftet är att stödja enskilda till utbildning och arbete. Detta har till syfte att skapa en tydlighet och likvärdighet inom Göteborgs Stad.

Remissinstansernas beslut

Stadsledningskontoret har efter beslut i kommunstyrelsen 2021-06-15 §518 skickat stadsledningskontorets utredningsrapport och tjänsteutlåtande på remiss till sju remissinstanser. Samtliga remissinstansers handlingar finns som bilagor till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Remissinstans	Beslut
Socialnämnd Nordost	1.Socialnämnd Nordost ställer sig bakom utredningens slutsatser när det gäller socialnämndernas övergripande ansvar för arbetsrehabiliteringen och att det är resurseffektivt och ökar förutsättningarna för likvärdighet att en nämnd (NAV) har ansvar för visst utförande av biståndsbedömda insatser. Utredningen behöver revideras och fördjupas kring hur stadens samlade resurser möter målgruppens behov för att nå självförsörjning samt tydliggöra och förenkla ansvarsfördelningen för att minimera gränssnittsproblematik. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning (NAV) i ett justerat reglemente ges ett utökat uppdrag att möta klienter i behov av arbetsmarknads-, arbetsrehabiliterings- och sysselsättningsskapande insatser som speglar den aktuella försörjningsstödsutvecklingen och att detta utförs på uppdrag av socialtjänstens beslut i förekommande ärenden. 2.Socialnämnden antar förvaltningens yttrande som sitt eget och översänder detta till Stadsledningskontoret. 3.Beslutet förklaras omedelbart justerat.
Socialnämnd Centrum	Socialnämnden Centrum ställer sig bakom utredningens slutsatser när det gäller socialnämndernas övergripande ansvar för arbetsrehabiliteringen och att det är resurseffektivt och ökar förutsättningarna för likvärdighet att en nämnd (NAV) har ansvar för visst utförande av biståndsbedömda insatser. Utredningen behöver revideras och fördjupas kring hur stadens samlade resurser möter målgruppens behov för att nå självförsörjning samt tydliggöra och förenkla ansvarsfördelningen för att minimera gränssnittsproblematik. Ett förslag är att NAV i ett justerat reglemente ges ett utökat uppdrag att möta klienter i behov av arbetsmarknads-, arbetsrehabiliterings- och sysselsättningsskapande insatser som speglar den aktuella försörjningsstödsutvecklingen och

	att detta utförs på uppdrag av socialtjänstens beslut i förekommande ärenden. Socialnämnden Centrum antar förvaltningens yttrande som sitt eget och översänder detta till Stadsledningskontoret. Socialnämnden Centrum förklarar paragrafen omedelbart justerad.
Socialnämnd Sydväst	1.Socialnämnd Sydväst ställer sig bakom utredningens slutsatser när det gäller socialnämndernas övergripande ansvar för arbetsrehabiliteringen och att det är resurseffektivt och ökar förutsättningarna för likvärdighet att en nämnd, Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, har ansvar för visst utförande av biståndsbedömda insatser. Utredningen behöver revideras och fördjupas kring hur stadens samlade resurser möter målgruppens behov för att nå självförsörjning samt tydliggöra och förenkla ansvarsfördelningen för att minimera gränssnittsproblematik. 2.Socialnämnd Sydväst föreslår att Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning i ett justerat reglemente ges ett utökat uppdrag att möta klienter i behov av arbetsmarknads-, arbetsrehabiliterings- och sysselsättningsskapande insatser som speglar den aktuella försörjningsstödsutvecklingen och att detta utförs på uppdrag av socialtjänstens beslut i förekommande ärenden. 3.Socialnämnd Sydväst antar förvaltningens yttrande som sitt eget och översänder detta till kommunstyrelsen.
Socialnämnd Hisingen	1.Socialnämnden Hisingen ställer sig bakom utredningens slutsatser när det gäller socialnämndernas övergripande ansvar för arbetsrehabiliteringen och att det är resurseffektivt och ökar förutsättningarna för likvärdighet att en nämnd (NAV) har ansvar för visst utförande av biståndsbedömda insatser. Utredningen behöver revideras och fördjupas kring hur stadens samlade resurser möter målgruppens behov för att nå självförsörjning samt tydliggöra och förenkla ansvarsfördelningen för att minimera gränssnittsproblematik. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning (NAV) i ett justerat reglemente ges ett utökat uppdrag att möta klienter i behov av arbetsmarknads-, arbetsrehabiliterings- och sysselsättningsskapande insatser som speglar den aktuella försörjningsstödsutvecklingen och att detta utförs på uppdrag av socialtjänstens beslut i förekommande ärenden.

	2. Socialnämnden bifogar förvaltningens tjänsteutlåtande i ärendet som ett yttrande och översänder detta till Stadsledningskontoret. 3. Beslutet förklaras omedelbart justerat
Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning	1. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning tillstyrker förslagen i stadsledningskontorets rapport "Arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist", med de synpunkter som framgår av förvaltningens tjänsteutlåtande. 2. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som nämndens eget yttrande till kommunstyrelsen.
Nämnden för funktionsstöd	1. Nämnden för funktionsstöd tillstyrker remissen om Arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist med de synpunkter som framkommer i förvaltningens tjänsteutlåtande. 2. Nämnden för funktionsstöd översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till stadsledningskontoret.
Finsam Göteborg	1.Samordningsförbundet Göteborg översänder förbundets tjänsteutlåtande som styrelsens eget yttrande till kommunstyrelsen. 2.Kompletterande beslut från styrelsen skickas till kommunstyrelsen den 3 september.

Remissinsatsernas synpunkter

Definitioner

Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning

Nämnden skriver i sitt tjänsteutlåtande att det är tydligt att staden historiskt inte har lyckats med att etablera en enhetlig begreppsapparat, samsyn kring behov, omfattning och vilka insatser som är efterfrågade. Det är ett nytt läge nu och här finns alla förutsättningar och förmågan hos utpekade aktörer att kunna göra detta.

Socialnämnderna Nordost, Centrum, Sydväst och Norra Hisingen

Ingen av socialnämnderna har yttrat sig över stadsledningskontorets texter kring definitioner.

Finsam

Finsam skriver att det finns behov av att etablera gemensamma begrepp inom staden, som ska användas för att beskriva de olika former av insatser och verksamheter, där det syftet är att stödja enskilda till utbildning och arbete.

Övergripande ansvar

Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning och nämnden för funktionsstöd

Nämnderna arbetsmarknad och vuxenutbildning samt nämnden för funktionsstöd har tillstyrkt stadsledningskontorets förslag och har inte särskilt gett några synpunkter på det övergripande ansvaret.

Socialnämnderna Nordost, Centrum och Sydväst och Hisingen

Av socialnämndernas beslut framgår att de ställer sig bakom utredningens slutsatser när det gäller socialnämndernas övergripande ansvar för arbetsrehabiliteringen.

Finsam

Finsam delar stadsledningskontorets slutsats om att socialtjänsten har helhetsansvar för individerna när det gäller myndighetsutövningen, vilket innefattar hela socialtjänstprocessen från utredning och beslut, planera och genomföra vissa insatser samt följa upp/utvärdera och avsluta ärenden.

Förslag till inriktningsbeslut

Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning

Nämnden tillstyrker stadsledningskontorets förslag till inriktningsbeslut med ett antal synpunkter som framgår av nämndens tjänstutlåtande.

Nämnden framför synpunkter på stadsledningskontorets skrivningar kring att förslaget om att nämnden får ett utökat ansvar är kostnadsneutralt eller att det innebär en oförändrad ambitionsnivå. Detta behöver lyftas för en ny bedömning när berörda parter har presenterat sitt förlag om vägarna framåt. Främst kring hur gränsdragningen mellan verkställighet inom 4 kap. 1 socialtjänstlagen (SoL respektive 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (SoL) faller ut både teoretiskt och praktiskt i termer av volymer och resurser. Nämnden har i sitt tjänsteutlåtande beskrivit att det skett en stor förskjutning i målgruppernas behov sedan det första Kompetenscenter startade 2016. Idag möter verksamheten i mycket högre utsträckning kortutbildade personer med liten eller begränsad erfarenhet av svensk arbetsmarknad, personer med mer komplexa behov och cirka 15 procent av de inskrivna deltagarna bedöms ha någon form av funktionshinder. Det är en ytterligare ökning av dessa deltagare som blir den sannolika konsekvensen av en utökad 4 kap. 4 § socialtjänstlag. Här behöver nya insatser anskaffas och organisationen behöver till inte obetydliga delar ställas om till ett nytt arbetssätt. Ska en förändring på riktigt ske kring den aktuella målgruppen behöver en uppväxling och en organisering att ske kring denna utifrån olika aktiviteter. Många insatser skulle kunna anskaffas genom olika former av samarbeten och upphandlingar, vilket kommer att medföra kostnader. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning skriver när det gäller volymer och ekonomi har nämnden redan idag i stora volymer lagt in egna medel för att möta de befintliga deltagarnas behov utöver den budgetjustering som gjordes med stadsdelarna 2016. Volymerna framöver är i dagsläget okända, men med största sannolikhet ökande. En stor osäkerhetsfaktor i sammanhanget är Arbetsförmedlingens nya uppdrag.

Socialnämnderna Hisingen, Nordost, Centrum och Sydväst

Samtliga socialnämnder ställer sig bakom utredningens slutsatser att det är resurseffektivt och ökar förutsättningarna för likvärdighet att en nämnd, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, har ansvar för visst utförande av biståndsbedömda insatser. Vidare anser de att utredningen behöver revideras och fördjupas kring hur stadens samlade resurser

möter målgruppens behov för att nå självförsörjning samt tydliggöra och förenkla ansvarsfördelningen för att minimera gränssnittsproblematik.

Samtliga socialnämnder har liknande skrivningar i sina tjänsteutlåtande kring förslaget till inriktningsbeslut. Socialnämnderna är i sak positiva till att nämnden för arbetsmarknad får ett utökat ansvar när det gäller verkställande av beslut för att fler ska komma ut i självförsörjning. Men vänder sig mot det förslag om ansvarsförhållande som stadsledningskontoret föreslår. Socialnämnderna anser att inriktningen för ansvarsförhållanden bygger på en förenklad uppdelning mellan två lagrum. De ger några exempel på svårigheter med stadsledningskontorets förslag.

- Förslaget innebär att myndighetsutövningen ska fatta beslut utifrån redan i förhand uppgjorda gränsdragningar istället för utifrån den enskildes behov.
- Förslaget riskerar att exkludera personer som utifrån individuella behovsbedömningar borde ha rätt till insatsen, men istället hamnar längre ifrån arbetsmarknaden till följd av att beslutet är fattat på ”fel” lagrum.
- Idag finns flera externa parter som verkställer båda lagrummen varför förvaltningen bedömer att stadsledningskontorets formulering till reglering inte är möjlig.
- Om alla insatser enligt 4 kap. 4 § SoL ska verkställas av nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning begränsas möjligheten för socialtjänsten att ställa krav på motprestation så som det anges i paragrafen.
- Kompetenshöjande verksamhet kan vara brett begrepp och omfatta flertalet insatser som även individer med komplexa behov kan ha.
- Det händer idag att socialförvaltningarna och Kompetenscenter gör olika bedömningar kring en person med beslut enligt 4 kap. 4 § SoL och personen remitteras åter till socialförvaltningarna. I stadsledningskontorets förslag framgår inte hur nuvarande gränssnittsproblematik ska lösas, trots ett utökat ansvar inom nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, utan problematiken bedöms kvarstå och ansvarsfördelningen behöver förtydligas ytterligare

Socialnämnderna Norra Hisingen och Centrum skriver att det varit önskvärt att socialnämnderna utifrån en individuell behovsprövning får mandat att bedöma vilka individer som har rätt till, och kan tillgodogöra sig Kompetenscenters verksamhet medan nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning får mandat att bedöma hur beslutet ska verkställas, oaktat beslutets lagrum.

Nämnden för funktionsstöd

Nämnden för funktionsstöd skriver att de inte direkt berörs av stadsledningskontorets förslag eftersom det utgår ifrån 4 kap 1 och 4 §§ i SoL. Deltagare som tar del av aktivitetshusens verksamheter och samtidigt har försörjningsstöd bedöms vara mycket få. På grund av komplexa behov har de försörjningsstöd enligt 1 § och aldrig enligt 4 § där det är aktuellt med motprestation. Den form av arbetsrehabilitering som aktivitetshusen arbetar med (IPS-metoden) fortsätter oförändrat oavsett om ansvarsfördelning enligt stadsledningskontorets förslag mellan de fyra socialnämnderna och nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning förändras.

Frågan om arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist berör inte daglig verksamhet efter verksamheten utgår ifrån lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Finsam

Finsam delar stadsledningskontorets slutsatser när det gäller vikten av ett likvärdighet bemötande av kommunens invånare genom att organisatoriskt samla utförande och beslutsfattande på ett tydligt sätt. Det är resurseffektivt och ökar förutsättningarna för likvärdighet att en nämnd, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning har ansvar för utförande av biståndsbedömda insatser.

De framför att en hållbar samverkansmodell för arbetsrehabilitering behövs i staden och anser att den bör tas fram tillsammans med de övriga rehabiliteringsaktörerna Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Västra Götalandsregionen och Finsam.

Finsam skriver att det finns ett omfattande behov av samordnad rehabilitering efter pandemin och mer budgetmedel behöver avsättas för att säkra insatser till göteborgarna; såväl för sociala, medicinska och hälsorelaterade som för kompetenshöjande och jobbfokuserade insatser.

Fortsatt arbete för genomförande

Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning

Nämnden framför att det idag inte finns ett adekvat bedömningsinstrument på plats i för de grupper (utökad 4 kap. 4 § SoL och relationen till bistånd enligt 4 kap. 1§ SoL) som diskuteras i rapporten. Frågan om bedömningsinstrument har varit uppe i omgångar men värt att notera är att arbetet med att ta fram ett nytt instrument med bäring på en bredare målgrupp är igång just nu och en extern konsult förväntas påbörja sitt uppdrag under tidig höst 2021. Förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning står för samordningen och upphandlar kompetensen i samverkan med socialförvaltningarna. Detta är under framtagande och kommer också att spela en viktig roll för enhetligheten i staden och hur framtida behov kan mötas på ett adekvat sätt.
Nämnden anser att Aktivitetshusen, vilka organisatoriskt finns under nämnden för funktionsstöd är en viktig pusselbit i framtidens organisering av rehabiliteringen och förtjänar att belysas ytterligare utifrån kommunens nya organisatoriska landskap och de behov som beskrivs i stadsledningskontorets rapport.
En övergripande synpunkt är att det kvarvarande och fortsatta arbetet framåt är den stora utmaningen. Både genom att fastställa samverkansformer, behov, omfattning på insatser och andra samverkansbehov och samverkansmandat mellan berörda aktörer. De utpekade verksamheterna (socialnämnder, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning och Finsam) bedömer nämnden ha förmågan att samordnat och samlat ta sig an uppdraget.
Nämnden framför att en ny samlad värdering behöver göras och presenteras politiskt för att synliggöra utfallet på det åtagande som kommer att bli fallet för förvaltningen i termer av resurser och volymer.
Nämnden framför också att ett förväntat datum där ett färdigt material ska presenteras saknas och att det hade varit angeläget om ett sådant kunde anges. Förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning önskar, efter avstämning med socialförvaltningarna, ta på sig ett samordnande ansvar för den fortsatta processen som behöver ta vid.

Socialnämnderna Hisingen, Nordost, Centrum och Sydväst

Ingen av socialnämnderna har berört frågan om genomförande. I socialnämndernas tjänsteutlåtanden föreslås att undersöka vidare dels på om stadens samlade insatser möter målgruppens behov för att nå självförsörjning, dels på hur en ansvarsfördelning skulle

kunna se ut utifrån målgruppens behov som minimerar gränssnittsproblematiken utifrån ett processorienterat perspektiv.

Finsam

Finsam ställer sig positiv till stadsledningskontorets bedömning att socialnämnderna och nämnden för arbetsmarknad tillsammans med Finsam behöver ta fram ett underlag för genomförande av stadsledningskontorets förslag till inriktningsbeslut framöver, men påtalar samtidigt att funktionsstödsnämnden behöver inkluderas i detta gemensamma arbete.

De anser att det fortsatta arbetet kring hur genomförande av insatser ska ske mellan 4 kap.1§ SoL och 4 kap.4§ SoL ska kompletteras med en ny samlad värdering som även omfattar insatser som bedrivas av Finsam, Aktivitetshusen, civilsamhället genom sociala företag och ESF-projekt mm.

Vidare framförs att arbetet ska kompletteras aktuell forskning.

Stadsledningskontorets bedömning

Utredningens utgångspunkter

För att hantera frågan om förslag till ansvarsförhållanden för arbetsrehabilitering har stadsledningskontoret utgått från:

- det ansvarsförhållande som idag finns mellan nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning och socialnämnderna
- det socialtjänstlagen anger när det gäller försörjningsstöd (4 kap. 1 § SoL) och deltagande av nämnden avisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet (4 kap. 4 § SoL) samt
- nuvarande ambitionsnivå och ekonomiska ramar gällande arbetsrehabilitering.

Inriktningsbeslut avseende ansvarsförhållanden

Socialnämnderna är i sak positiva till att nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning får ett utökat ansvar när det gäller verkställande av beslut för att fler ska komma ut i självförsörjning. De vänder sig dock mot förslaget om att alla insatser enligt 4 kap. 4 § SoL ska verkställas av nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning. Anledningen är att socialnämnderna anser att förslaget bygger på en förenklad uppdelning utifrån två lagrum (4.1 kap. SoL och 4.4 kap. SoL) som är utgångspunkten vid beslutsfattande av arbetsmarknadsinsatser för personer som uppbär försörjningsstöd. Enligt nämnderna kommer stadsledningskontorets förslag att leda till minskade möjligheter att bevilja olika typer av individuella insatser. Idag finns förutom kompetenscenter också andra externa parter som tillhandahåller individuella insatser inom båda lagrummen. Om enbart kompetenscenter ska tillhandahålla/verkställa besluten minskar utbudet av individuella insatser. Detta begränsar enligt socialnämnderna i sin tur möjligheten att ställa krav på motprestation utifrån den enskildes önskemål och individuella förmåga. Socialnämnderna tolkar stadsledningskontorets förslag på så sätt att besluten då måste utgå från på förhand uppgjorda gränsdragningar istället för att utgå från den enskildes behov.

Stadsledningskontorets mening är att förslaget om ansvarsfördelning inte innebär att socialtjänstens möjligheter till beslut om individuella insatser begränsas så som beskrivs i socialnämndernas remissvar. Socialtjänstens myndighetsutövning gällande insatser enligt

4 kap.4§ SoL ska fortsatt utgå från individuella behov så som lagstiftningen föreskriver. Stadsledningskontoret kan därmed inte se att förslaget är motstridigt gentemot individuell behovsprövning eller att det, i de fall det är motiverat, begränsar att enskilda har insatser utifrån både 4.1 § och 4.4 § SoL.

Som framkommer i stadsledningskontoret rapport finns det idag inte ett enhetligt sätt inom Göteborgs Stad att tillämpa lagrummen för insatser som syftar till att stödja enskilda att återgå alternativ komma i arbete eller utbildning. Stadsledningskontoret anser att det är viktigt att biståndsprövningarna hanteras på ett likvärdigt sätt inom Göteborgs Stad. Det bedömningsinstrument som nu är under framtagande torde bli ett stöd i arbetet för att utifrån enskildas behov ge rätt insatser utifrån individuella behov.

Stadsledningskontorets förslag innebär att nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildningen ska tillhandahålla/verkställa de insatser som socialtjänsten beslutar om. Hur nämnden väljer att tillhandahålla insatserna är upp till dem. Det kan antigen ske i egen regi via nuvarande kompetenscenter, genom upphandling alternativt samarbete med andra aktörer, Finsam inkluderat. Detta är också något nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning lyfter i sitt remissvar. De skriver att om en förändring ska ske på riktigt kring den aktuella målgruppen behöver en uppväxling och en organisering ske utifrån olika aktiviteter. Många insatser skulle kunna anskaffas genom olika former av samarbeten och upphandlingar, skriver nämnden. Syftet med stadsledningskontorets förslag är att verksamheten ska samordnas under en och samma nämnd för ökad tydlighet, måluppfyllelse och likvärdighet, samt för resurseffektivitet.

Socialnämnderna skriver i sina yttrande att det idag finns en gränssnittsproblematik i förhållande till kompetenscenter och att förslaget inte löser detta. Stadsledningskontorets delar inte nämndernas bedömning utan anser att förslaget innebär en tydligare gränsdragning som härigenom skapar förutsättningar för en hållbar samverkanstruktur.

Ekonomi

Samtliga nämnder har i sina yttranden lyft det ekonomiska perspektivet. Socialnämnderna framför att de inte kan lämna över resurser för att finansiera en utökning av nämnden för arbetsmarknads och vuxenutbildnings verksamhet. Om så skulle bli fallet innebär det enligt socialnämnderna en ekonomisk risk och minskade möjligheter för socialnämnderna att kunna erbjuda adekvata insatser för försörjningsstödstagare med komplexa behov.

Stadsledningskontoret uppfattar att nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning skriver i sitt yttrande att de har omfördelat resurser inom ram för att möta individuella behov inom kompetenscenters verksamheten, utöver den budgetjustering som gjordes 2016. Nämnden skriver att volymerna framöver i dagsläget är okända, men med största sannolikhet ökande. En stor osäkerhetsfaktor i sammanhanget är Arbetsförmedlingens nya uppdrag.

Föreliggande ärende avser att utreda organisatorisk hemvist för arbetsrehabilitering. I det har stadsledningskontoret utgått från den ambitionsnivå och de ekonomiska ramar som finns i dag. Stadsledningskontoret kan inte se att den brist på resurser som lyfts i nämndernas svar kan hanteras i föreliggande ärende. Detta är något som behöver omhändertas i Göteborgs Stads ordinarie budgetarbete.

Genomförande av inriktningsbeslut

Stadsledningskontoret delar nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildnings bedömning om att det finns ett kvarvarande och fortsatt arbete med utmaningar framåt. I genomförandearbetet behöver bland annat samverkansformer, behov, omfattning på insatser och andra samverkansbehov och samverkansmandat mellan berörda aktörer fastställas. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning skriver att de idag inte finns ett adekvat bedömningsinstrument på för de grupper som diskuteras i rapporten. Detta är under framtagande och kommer att spela en viktig roll för enhetligheten i staden och hur framtida behov kan mötas på ett adekvat sätt.

Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning skriver att de utpekade verksamheterna (socialnämnder, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning och Finsam) har förmågan att samordnat och samlat ta sig an uppdraget. Stadsledningskontoret delar denna bedömning och anser att aktuella frågor bäst omhändertas närmast verksamheterna. Både Finsam och nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning lyfter att nämnden för funktionsstöd är viktiga i ett genomförandearbete.

Stadsledningskontorets ställningstagande och förslag utifrån utredning och remissinstansernas synpunkter

Stadsledningskontoret kvarstår i bedömningen att inriktningen ska vara att nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning ska ansvara för att verkställa socialnämndernas samtliga beslut om sådan praktik och kompetenshöjande verksamhet som följer av 4 kap. 4 § SoL. Det är en avgränsning som är tydlig och möjliggör en utveckling av den verksamhet som redan finns inom nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning alternativt att nämnden via upphandling eller i samarbete med andra aktörer verkställer besluten.

Med anledning av socialnämndernas remissvar kan stadsledningskontoret konstatera att förslaget ska ändras till: Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning utökar sitt ansvar till att verkställa socialnämndernas samtliga beslut enligt 4 kap. 4 § SoL.

Stadsledningskontoret har konstaterat att socialnämnderna var och en inom sitt stadsområde har det övergripande ansvaret genom att de är myndighetsutövande nämnder. Därtill har de ansvaret för att verkställa beslut enligt 4. kap 1 § SoL. I aktuellt ärende innebär det insatser i form av till exempel utredning av arbetsförmåga, arbetsträning eller annan social eller medicinsk rehabilitering. Denna verkställighet, jämfört med sådan praktik och kompetenshöjande verksamhet som framgår av 4 kap. 4 § SoL, torde beröra de personer som har mest komplexa och sammansatta behov där behovet av socialt stöd är stort. När det gäller stadsledningskontorets bedömning gällande övergripande ansvaret finns inga tveksamheter utifrån remissinsatsernas svar.

Innan stadsledningskontorets förslag om nämndernas förändrade ansvarsförhållanden kan träda i kraft behöver ett förberedande arbetet genomföras.

Stadsledningskontoret anser att nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning bör få i uppdrag att i samverkan med socialnämnderna Nordost, Centrum, Sydväst och Hisingen genomföra ett arbete där följande punkter beaktas.

- Ett underlag som visar vilka typer av insatser som sorterar under respektive lagrum (*4.1 § SoL och 4.4 § SoL*).
- Hur samverkan mot Finsam och andra aktörer bör se ut.

- Vilka begrepp som ska användas för att beskriva olika former av insatser och verksamheter där syftet är att stödja enskilda till självförsörjning genom utbildning och arbete.
- Reviderad anvisning och socialtjänstprocess gällande insatser som syftar till att stödja enskilda att återgå alternativ komma i arbete eller utbildning.
- Andra relevanta frågeställningar som identifieras under arbetets gång.

Stadsledningskontoret bedömer att lämplig tidpunkt för att verkställa stadsledningskontorets förslag till förändrat ansvarsförhållande är från och med den 1 juli 2022.

Jonas Kinnander	Eva Hessman
Direktör Ärende och utredning	Stadsdirektör

Utdrag ur Protokoll
Sammanträdesdatum: 2020-10-15

Reglementen för Göteborgs Stads socialnämnder; Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst

§ 12, 1017/20

Beslut

Enligt kommunstyrelsens förslag:

1. Kapitel 2 i reglemente för Göteborgs Stads socialnämnder; Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst i enlighet med bilaga 4–7 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande med ändring i enlighet med yrkande från V, M, L, MP och C antas.
2. Stadsdelsnämnderna och social resursnämnd ska överlämna de allmänna handlingar och arkiv till Göteborgs Stads socialnämnder; Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, som behövs för att driva individ- och familjeomsorg samt fritidsverksamheten vidare.
3. Överlämnade av de allmänna handlingar och arkiv som beskrivs i beslutspunkt 2 ska ske i enlighet med de beslut som tas av arkivnämnden. Tidpunkt för överlämnande är den 1 januari 2021.
4. Kommunstyrelsen får i uppdrag att utreda arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist. Berörda nämnders synpunkter ska inhämtas. Uppdraget ska återrapporteras innan sommaren 2021.

Handling

2020 nr 216.

Protokollsanteckningar

Ledamöterna från S deltar inte i beslutet med hänvisning till yttrandet från S i kommunstyrelsen.

Ledamöterna från D deltar inte i beslutet.

Protokollsutdrag skickas till

Göteborgs socialnämnder – Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst
Samtliga stadsdelsnämnder
Social resursnämnd
Kommunstyrelsen
Arkivnämnden i Västra Götalandsregionen och Göteborgs kommun
Styrande dokument

Dag för justering
2020-10-26

Vid protokollet

Sekreterare
Lina Isaksson

Ordförande
Anneli Rhedin

Justerande
Pär Gustafsson

Justerande
Håkan Eriksson

Utdrag ur protokoll
Sammanträdesdatum: 2021-08-24

Svar på remiss gällande arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist

§ 275, N163-1061/21

Ärendet

Kommunfullmäktige beslutade 2020-10-15 § 12, att ge kommunstyrelsen i uppdrag att utreda arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist och inhämta berörda nämnders synpunkter, med svar senast 2021-09-01.

Stadsledningskontorets utredning visar att socialnämnderna var och en inom sitt stadsområde har ett övergripande ansvar för arbetsrehabiliteringen. Detta följer av nämndernas ansvar för all myndighetsutövning. Stadsledningskontoret bedömer att det är resurseffektivt och ökar förutsättningarna för likvärdighet att en nämnd ansvarar för verkställighet av sådan praktik och kompetenshöjande verksamhet som följer av 4 kap. 4 § socialtjänstlagen (SoL). Lämplig inriktning är att nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning (NAV) utökar sin verksamhet inom kompetenscenter till att verkställa socialnämndernas samtliga beslut enligt 4 kap. 4 § SoL. Vidare bedömer stadsledningskontoret att socialnämnderna, var och en inom sitt stadsområde, ska ha ansvar för att verkställa beslut enligt 4 kap. 1 § SoL.

Stadstadsledningskontoret bedömer att socialnämnderna och NAV tillsammans med Finsam behöver ta fram ett underlag för genomförande av stadsledningskontorets förslag till inriktningsbeslut.

Handling

Förvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2021-06-21.

Beslut

Socialnämnd Nordost beslutar

1. Socialnämnd Nordost ställer sig bakom utredningens slutsatser när det gäller socialnämndernas övergripande ansvar för arbetsrehabiliteringen och att det är resurseffektivt och ökar förutsättningarna för likvärdighet att en nämnd (NAV) har ansvar för visst utförande av biståndsbedömda insatser. Utredningen behöver revideras och fördjupas kring hur stadens samlade resurser möter målgruppens behov för att nå självförsörjning samt tydliggöra och förenkla ansvarsfördelningen för att minimera

gränssnittsproblematik.

Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning (NAV) i ett justerat reglemente ges ett utökat uppdrag att möta klienter i behov av arbetsmarknads-, arbetsrehabiliterings- och sysselsättningsskapande insatser som speglar den aktuella försörjningsstödsutvecklingen och att detta utförs på uppdrag av socialtjänstens beslut i förekommande ärenden.

2. Socialnämnden antar förvaltningens yttrande som sitt eget och översänder detta till Stadsledningskontoret.

3. Beslutet förklaras omedelbart justerat.

Expedieras

Stadsledningskontoret

Dag för justering
2021-08-24

Vid protokollet

Sekreterare
Annika Funkqvist

Ordförande	**Justerande**
Johan Fält ej §§ 279-283	Frida Tånghag ej §§ 279-283
Frida Tånghag §§ 279-283	Kojo Ansah-Pewudie §§ 279-283

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2021-06-21
Diarienummer N163-1061/21

Handläggare
Arne Wiik, Annika Ljungh, Lisa Klein, Gülistan Sendi
Telefon: 031-365 10 99, 031-365 62 65
E-post: arne.wiik@socialnordost.goteborg.se
E-post: annika.ljungh@socialnordost.goteborg.se

Svar på remiss gällande arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist

Förslag till beslut

Socialnämnd Nordost beslutar

1. Socialnämnd Nordost ställer sig bakom utredningens slutsatser när det gäller socialnämndernas övergripande ansvar för arbetsrehabiliteringen och att det är resurseffektivt och ökar förutsättningarna för likvärdighet att en nämnd (NAV) har ansvar för visst utförande av biståndsbedömda insatser. Utredningen behöver revideras och fördjupas kring hur stadens samlade resurser möter målgruppens behov för att nå självförsörjning samt tydliggöra och förenkla ansvarsfördelningen för att minimera gränssnittsproblematik.

   Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning (NAV) i ett justerat reglemente ges ett utökat uppdrag att möta klienter i behov av arbetsmarknads-, arbetsrehabiliterings- och sysselsättningsskapande insatser som speglar den aktuella försörjningsstödsutvecklingen och att detta utförs på uppdrag av socialtjänstens beslut i förekommande ärenden.

2. Socialnämnden antar förvaltningens yttrande som sitt eget och översänder detta till Stadsledningskontoret.

3. Beslutet förklaras omedelbart justerat.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslutade 2020-10-15 § 12, dnr 1017/20, att ge kommunstyrelsen i uppdrag att utreda arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist och inhämta berörda nämnders synpunkter.

Stadsledningskontorets utredning visar att socialnämnderna var och en inom sitt stadsområde har ett övergripande ansvar för arbetsrehabiliteringen. Detta följer av nämndernas ansvar för all myndighetsutövning. Stadsledningskontoret bedömer att det är resurseffektivt och ökar förutsättningarna för likvärdighet att en nämnd ansvarar för verkställighet av sådan praktik och kompetenshöjande verksamhet som följer av 4 kap. 4 § socialtjänstlagen (SoL). Lämplig inriktning är att nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning (NAV) utökar sin verksamhet inom kompetenscenter till att verkställa socialnämndernas samtliga beslut enligt 4 kap. 4 § SoL. Vidare bedömer

stadsledningskontoret att socialnämnderna, var och en inom sitt stadsområde, ska ha ansvar för att verkställa beslut enligt 4 kap. 1 § SoL. Denna verkställighet berör personer som har komplexa och sammansatta behov där behovet av socialt stöd är stort och härigenom inte omfattas av 4 kap. 4 § SoL.

Stadstadsledningskontoret bedömer att socialnämnderna och NAV tillsammans med Finsam behöver ta fram ett underlag för genomförande av stadsledningskontorets förslag till inriktningsbeslut.

Stadsledningskontoret föreslår kommunstyrelsen att remittera tjänsteutlåtande till berörda nämnder för yttrande med svarstid senast 2021-09-01.

Förvaltningens bedömning är att avstyrka förslaget eftersom det bygger på en förenklad uppdelning utifrån två lagrum. Att utgå ifrån lagrum innebär att de individuella behoven blir sekundära och istället skapas ny gränssnittsproblematik. Idag finns flera externa parter som verkställer båda lagrummen varför förvaltningen bedömer att stadsledningskontorets formulering till reglering inte är möjlig. Om alla insatser enligt 4 kap. 4 § SoL ska verkställas av NAV begränsas också möjligheten för socialförvaltningen att ställa krav på motprestation så som det anges i paragrafen. Vidare händer det med regelbunden frekvens att förvaltningen och NAV gör olika bedömningar kring en person med beslut enligt 4 kap. 4 § SoL och personen remitteras åter till förvaltningen. I stadsledningskontorets förslag framgår inte hur nuvarande gränssnittsproblematik ska lösas genom en förenklad ansvarsfördelning utifrån lagrum, utan svårigheterna bedöms kvarstå kring avgränsning och målgrupper. Önskvärt är att stadsledningskontoret beaktar de synpunkter som inkommit från socialförvaltningarna via dialogerna som förts där deltagande parter betonade att frågan är mycket komplex och behöver utredas vidare. Förvaltningen är i sak positiv till att NAV får ett utökat ansvar när det gäller verkställandet av beslut för att fler ska komma ut i självförsörjning. Dock är det viktigt att det förslag som lämnas på ansvarsfördelning svarar upp mot den komplexitet som ryms inom arbetet med individuella behov, arbetsrehabilitering och självförsörjning. Förvaltningens bedömning är att den förenklade ansvarsfördelningen utifrån lagrum inte är lämplig att skriva in i reglementet för NAV respektive socialförvaltningarna.

Ärendet

Stadsledningskontoret önskar att socialnämnd Nordost yttrar sig om en remiss gällande arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist. Svar på remissen ska lämnas till stadsledningskontoret senast 2021-09-01.

Beskrivning av ärendet

I samband med beslut i kommunfullmäktige 2020-10-15 § 12 (dnr 1017/20) gällande fastställande av de fyra socialnämndernas reglementen fick kommunstyrelsen i uppdrag att utreda arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist och inhämta berörda nämnders synpunkter. Kommunfullmäktige angav i sitt beslut att det saknas underlag om arbetsrehabiliteringen i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande och att det inte är tydligt vilken nämnd som ska ha det övergripande ansvaret. När en större organisationsförändring genomfördes var det därför viktigt att få in mer underlag kring arbetsrehabiliteringen och dess placering. Mot bakgrund av detta föreslogs en utredning om arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist.

Arbetsrehabiliteringen har tidigare behandlats i utredningen om stadsdelsnämndernas framtida organisation (dnr 0988/17). Där beskrivs och problematiserades arbetsrehabiliteringen i förhållande till försörjningsstöd. I samband med organisationsförändringen fanns det tankar om att göra kopplingen mellan hanteringen av försörjningsstöd och kommunernas insatser inom arbetsmarknadsområdet tydligare. Utredningen valde att inte gå djupare in i frågeställningen gällande att hålla samman försörjningsstöd och sysselsättningsfrågor utan lämnade den för ett eventuellt vidare utredningsuppdrag.

Stadsledningskontoret har sammanställt en rapport gällande arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist för remittering till socialnämnderna Nordost, Centrum, Sydväst och Hisingen, samt nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning (NAV), nämnden för funktionsstöd och Finsam med begäran om yttrande senast 2021-09-01. Rapporten utgör ett underlag till stadsledningskontorets bedömningar och förslag.

Stadsledningskontoret förslag är att nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning (NAV) utökar sin verksamhet inom kompetenscenter till att verkställa samtliga beslut enligt 4 kap. 4 § SoL. Det innebär att NAV ska ansvara för att på uppdrag av socialnämnderna tillhandahålla praktik och kompetenshöjande verksamhet som ska syfta till att stärka enskildas möjligheter att i framtiden försörja sig själv via arbetsmarknaden eller studier. Idag har socialnämnderna enbart verkställt vissa beslut enligt 4 kap. 4 § SoL genom NAV.

Vidare bedömer stadsledningskontoret att socialnämnderna ska ha kvar ansvaret för att verkställa beslut enligt 4. kap 1 § SoL. I aktuellt ärende innebär det insatser i form av till exempel utredning av arbetsförmåga, arbetsträning eller annan social eller medicinsk rehabilitering. Denna verkställighet, jämfört med sådan praktik och kompetenshöjande verksamhet som framgår av 4 kap. 4 § SoL, torde beröra de personer som har mest komplexa och sammansatta behov där behovet av socialt stöd är stort.

Stadsledningskontorets förslag till inriktningsbeslut förutsätter att socialnämnderna, NAV och Finsam tillsammans arbetar fram vilka verksamheter som ska finnas inom NAV respektive socialnämnderna samt hur samverkan mot Finsam ska se ut.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Stadsledningskontoret anger i sin rapport att förslaget i sig inte innebär några ambitionshöjningar och är kostnadsneutralt. Om socialförvaltningarna dock behöver lämna ifrån sig resurser för att finansiera en utökning av NAVs uppdrag innebär det en ekonomisk risk och minskade möjligheter för socialförvaltningarna att kunna erbjuda adekvata insatser för försörjningsstödstagare med komplexa behov.

Inom förvaltningen i juni 2021 finns 2210 personer som inte faller inom ramen för NAVs målgrupp. Inom ramen för socialförvaltningen Nordost budget bedöms det inte finnas resurser att flytta över till NAV för att finansiera den föreslagna utökningen.

Före detta stadsdelsnämnderna Angered och Östra Göteborg hade under 2020 en nettokostnad på cirka 19 miljoner kronor för arbetsrehabiliteringen. Det är inte möjligt från den ekonomiska redovisningen att särskilja hur stor andel som avser sådan verksamhet som omfattas av 4 kap. 4 § SoL respektive 4 kap. 1 § SoL.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Utöver att arbete är en viktig källa till försörjning är arbetet också viktigt för identitet och självkänsla. Att inkluderas i arbetsliv eller studier innebär att befinna sig i ett socialt sammanhang och ha vardagliga rutiner. Föräldrar som har arbete, är självförsörjande, studerar eller på annat sätt visar sina barn att man bidrar till samhället och den närmiljö som man befinner sig i är en viktig del av barns fostran till delaktiga samhällsmedborgare.

I Göteborgs Stads program för jämlik stad 2018–2026 står det under målområde Skapa förutsättningar för arbete att arbete, utbildning och lärande utgör betydande delar av människors livsvillkor. Att ha ett arbete stärker människans känsla av kontroll över det egna livet och delaktighet i samhället. Arbete är en bas för människors identitet och sociala liv. I Göteborg skiljer sig arbetslöshets- och utbildningsnivåerna åt i befolkningen vilket medför att förutsättningar till arbete är inte likvärdiga. Det skiljer sig åt utifrån socioekonomisk status, geografisk hemvist, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, ålder och sexuell läggning.

I en artikel från Statistiska Central Byrån (SCB) 2017 *Risk för att arbetslöshet går i arv* beskrivs att ungdomar med arbetslösa föräldrar löper nästan 70 procent högre risk än andra att hamna utanför både arbetsmarknad och studier. Förvärvsintensiteten är som lägst bland kvinnor med förgymnasial utbildningsnivå. Studier visar ett direkt samband mellan mammors relation till arbetsmarknaden och deras barns. För att nå målet om att enskilde ska bli självförsörjande är det särskilt viktigt med individuellt anpassat stöd för de målgrupper som står långt ifrån arbetsmarknaden.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningens samlade bedömning är att avstyrka stadsledningskontorets förslag gällande arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist som handlar om att nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning (NAV) utökar sin verksamhet inom kompetenscenter till att verkställa socialnämndernas samtliga beslut enligt 4 kap. 4 § SoL medan socialnämnderna ska ha ansvar för att verkställa beslut enligt 4 kap. 1 § SoL.

Förslaget bygger på en förenklad uppdelning utifrån de två lagrum som används vid beslutsfattandet av arbetsmarknadsinsatser för personer som uppbär försörjningsstöd. Att utgå ifrån lagrum innebär att de individuella behoven blir sekundära och istället skapas ny gränssnittsproblematik. Nedan utvecklar förvaltningen de reflektioner och diskussioner som förts kring den förenklade uppdelningen utifrån lagrum.

För att kunna utföra det myndighetsutövande arbetet måste socialnämnderna kunna besluta enligt 4 kap. 4 § SoL och 4 kap. 1 § SoL utifrån den individuella bedömningen som görs vid utredning av den enskildes behov. Om alla insatser enligt 4 kap. 4 § SoL ska verkställas av NAV begränsas möjligheten för socialtjänsten att ställa krav på motprestation så som det anges i paragrafen. Kompetenshöjande verksamhet kan vara ett brett begrepp och omfatta flertalet insatser som även individer med komplexa behov kan ha.

Idag verkställer NAV inte samtliga enligt 4 kap. 4 § SoL utan beslutsformen används även vid beslut om insats till exempel via ESF-projekt eller Finsam. Vidare fattar förvaltningen beslut enligt 4 kap 1 § SoL som verkställs av annan part än socialnämnden. Förslaget, att NAV utökar sin verksamhet till att verkställa socialnämndernas samtliga beslut enligt 4 kap. 4 § SoL medan socialnämnderna ska ha ansvar för att verkställa beslut enligt 4 kap. 1 § SoL, är problematiskt eftersom det idag finns flera verkställande parter. Det är av yttersta vikt att förvaltningen själva har kvar möjligheten att kunna lägga verkställigheten på en extern part och ser därmed att stadsledningskontorets formulering till reglering inte är möjlig. Det är också svårt att förutspå vilka insatser som kommer att tillhandahållas i framtiden då den statliga styrningen påverkar insatserna och ibland ges statliga bidrag till andra aktörer än Arbetsförmedlingen för att nå olika målgrupper.

Idag sker en indirekt överprövning av socialsekreterarens bedömning om att remittera till NAV där NAV har mandat att sända tillbaka ärenden till socialförvaltningen om de bedömer att klienten inte tillhör deras målgrupp. I praktiken innebär stadsledningskontorets förslag att socialförvaltningarna inte kan låta annan aktör verkställa beslutet enligt 4 kap. 4 § SoL. I stadsledningskontorets förslag framgår inte hur nuvarande gränssnittsproblematik ska lösas genom en förenklad ansvarsfördelning utifrån lagrum, utan svårigheterna bedöms kvarstå kring avgränsning och målgrupper kopplat till NAV och kompetenscenter. Önskvärt är att stadsledningskontoret beaktar de synpunkter som inkommit från socialförvaltningarna via dialogerna som stadsledningskontoret förde med tjänstepersoner från socialförvaltningarna Nordost, Hisingen, Centrum, Sydväst, funktionsstödsförvaltningen, förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning samt Finsam där deltagande parter betonade att frågan är mycket komplex och att vidare utredning behöver göras utifrån individens behov. Kommunfullmäktige har gett socialförvaltningarna målet om att halvera antalet personer i bidragsberoende. Det är av största vikt att stadens nämnder arbetar gemensamt mot samma mål för att få önskad effekt. Ett förslag är därför att titta vidare dels på om stadens samlade insatser möter målgruppens behov för att nå självförsörjning, dels på hur en ansvarsfördelning skulle kunna se ut utifrån målgruppens behov som minimerar gränssnittsproblematiken utifrån ett processorienterat perspektiv.

Förvaltningen är i sak positiv till att NAV får ett utökat ansvar när det gäller verkställandet av beslut för att fler ska komma ut i självförsörjning. En utvärdering[1] av kompetenscenter (KC) från november 2020 visar att få av dem som lämnar KC för självförsörjning fortsätter med försörjningsstöd efter att de lämnat. Dock är det viktigt att det förslag som lämnas på ansvarsfördelning svarar upp mot den komplexitet som ryms inom arbetet med individuella behov, arbetsrehabilitering och självförsörjning. Förvaltningens bedömning är att den förenklade ansvarsfördelningen utifrån lagrum inte är lämplig att skriva in i reglementet för NAV respektive socialförvaltningarna.

Samverkan

Information om ärendet ges till de fackliga organisationerna vid FSG (förvaltningens samverkansgrupp) den 17 augusti 2021.

[1] Dahlberg och Vikman (2020), Beskrivning av deltagare och deras behov av försörjningsstöd efter utskrivning från Kompetenscenter

Socialförvaltning Nordost

Gitte Caous	Arne Wiik	Annika Ljungh
Förvaltningsdirektör	Avdelningschef	Avdelningschef

Bilagor

Stadsledningskontorets rapport Arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist.

Utdrag ur protokoll nr 8
Sammanträdesdatum: 2021-08-24

§ 219 Svar på remiss - Arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist

N164-0948/21

Socialförvaltningen Centrum har 2021-08-13 upprättat ett tjänsteutlåtande i rubricerat ärende.

Beslut

Socialnämnden Centrum ställer sig bakom utredningens slutsatser när det gäller socialnämndernas övergripande ansvar för arbetsrehabiliteringen och att det är resurseffektivt och ökar förutsättningarna för likvärdighet att en nämnd (NAV) har ansvar för visst utförande av biståndsbedömda insatser. Utredningen behöver revideras och fördjupas kring hur stadens samlade resurser möter målgruppens behov för att nå självförsörjning samt tydliggöra och förenkla ansvarsfördelningen för att minimera gränssnittsproblematik. Ett förslag är att NAV i ett justerat reglemente ges ett utökat uppdrag att möta klienter i behov av arbetsmarknads-, arbetsrehabiliterings- och sysselsättningsskapande insatser som speglar den aktuella försörjningsstödsutvecklingen och att detta utförs på uppdrag av socialtjänstens beslut i förekommande ärenden.

Socialnämnden Centrum antar förvaltningens yttrande som sitt eget och översänder detta till Stadsledningskontoret.

Socialnämnden Centrum förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Dag för justering
2021-08-24

Vid protokollet

Sekreterare
Lovisa Varenius

Ordförande
Nina Miskovsky

Justerande
Ulf Carlsson

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2021-08-13
Diarienummer N164-0948/21

Handläggare
Fredrik Nilsson
Telefon: 031-366 04 12
E-post: fredrik.nilsson@socialcentrum.goteborg.se

Svar på remiss - arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist

Förslag till beslut

Socialnämnden Centrum ställer sig bakom utredningens slutsatser när det gäller socialnämndernas övergripande ansvar för arbetsrehabiliteringen och att det är resurseffektivt och ökar förutsättningarna för likvärdighet att en nämnd (NAV) har ansvar för visst utförande av biståndsbedömda insatser. Utredningen behöver revideras och fördjupas kring hur stadens samlade resurser möter målgruppens behov för att nå självförsörjning samt tydliggöra och förenkla ansvarsfördelningen för att minimera gränssnittsproblematik. Ett förslag är att NAV i ett justerat reglemente ges ett utökat uppdrag att möta klienter i behov av arbetsmarknads-, arbetsrehabiliterings- och sysselsättningsskapande insatser som speglar den aktuella försörjningsstödsutvecklingen och att detta utförs på uppdrag av socialtjänstens beslut i förekommande ärenden.

Socialnämnden Centrum antar förvaltningens yttrande som sitt eget och översänder detta till Stadsledningskontoret.

Socialnämnden Centrum förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslutade 2020-10-15 § 12, dnr 1017/20, att ge kommunstyrelsen i uppdrag att utreda arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist och inhämta berörda nämnders synpunkter.

Stadsledningskontorets utredning visar att socialnämnderna var och en inom sitt stadsområde har ett övergripande ansvar för arbetsrehabiliteringen. Detta följer av nämndernas ansvar för all myndighetsutövning. Stadsledningskontoret bedömer att det är resurseffektivt och ökar förutsättningarna för likvärdighet att en nämnd ansvarar för verkställighet av sådan praktik och kompetenshöjande verksamhet som följer av 4 kap. 4 § socialtjänstlagen (SoL). Lämplig inriktning är att nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning (NAV) utökar sin verksamhet inom kompetenscenter till att verkställa socialnämndernas samtliga beslut enligt 4 kap. 4 § SoL. Vidare bedömer stadsledningskontoret att socialnämnderna, var och en inom sitt stadsområde, ska ha ansvar för att verkställa beslut enligt 4 kap. 1 § SoL. Denna verkställighet berör personer som har komplexa och sammansatta behov där behovet av socialt stöd är stort och härigenom inte omfattas av 4 kap. 4 § SoL.

Stadstadsledningskontoret bedömer att socialnämnderna och NAV tillsammans med Finsam behöver ta fram ett underlag för genomförande av stadsledningskontorets förslag till inriktningsbeslut.

Stadsledningskontoret föreslår kommunstyrelsen att remittera tjänsteutlåtande till berörda nämnder för yttrande med svarstid senast 2021-09-01.

Förvaltningens bedömning är att avstyrka delen av förslaget som bygger på en förenklad uppdelning utifrån två lagrum. Förslaget riskerar att exkludera personer som utifrån individuella behovsbedömningar borde ha rätt till insatsen, men istället hamnar längre ifrån arbetsmarknaden till följd av att beslutet är fattat på ”fel” lagrum. Vidare är förslaget, att socialnämnderna ska ha ansvar för att verkställa beslut enligt 4 kap. 1 § SoL, problematiskt eftersom det idag finns flera verkställande parter och bör finnas så även framöver. Det händer med regelbunden frekvens att förvaltningen och kompetenscenter gör olika bedömningar kring en person med beslut enligt 4 kap. 4 § SoL och personen remitteras åter till förvaltningen. I stadsledningskontorets förslag framgår inte hur nuvarande gränssnittsproblematik ska lösas, trots ett utökat ansvar inom nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning (NAV), utan problematiken bedöms kvarstå och ansvarsfördelningen behöver förtydligas ytterligare. Önskvärt hade varit att socialnämnderna utifrån en individuell behovsprövning får mandat att bedöma vilka individer som har rätt till, och kan tillgodogöra sig, kompetenscentrums verksamhet medan NAV får mandat att bedöma hur beslutet ska verkställas, oaktat beslutets lagrum. Det är önskvärt med ett breddat utbud av insatser som står i relation till de väl analyserade behoven och där socialtjänstens bedömning är utgångspunkten.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Stadsledningskontoret föreslår ett utökat ansvar för NAV och skriver att förslaget i sig inte innebär några ambitionshöjningar och därmed är kostnadsneutralt. Däremot borde det utökade ansvaret innebära budgetjusteringar mellan socialnämnderna och nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning (NAV).

Före detta stadsdelsnämnderna i Centrum hade under 2020 en nettokostnad på cirka 2,6 miljoner kronor all utförarverksamhet kopplat till försörjningsstödet. Det är inte möjligt från den ekonomiska redovisningen att särskilja hur stor andel som avser sådan verksamhet som omfattas av 4 kap. 4 § SoL och som enligt stadsledningskontoret förslag ska flyttas till NAV.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Utöver att arbete är en viktig källa till försörjning är arbetet också viktigt för identitet och självkänsla. Att inkluderas i arbetsliv eller studier innebär att befinna sig i ett socialt sammanhang och ha vardagliga rutiner. Föräldrar som har arbete, är självförsörjande, studerar eller på annat sätt visar sina barn att man bidrar till samhället och den närmiljö som man befinner sig i är en viktig del av barns fostran till delaktiga samhällsmedborgare.

I Göteborgs Stads program för jämlik stad 2018–2026 står det under målområde Skapa förutsättningar för arbete att arbete, utbildning och lärande utgör betydande delar av människors livsvillkor. Att ha ett arbete stärker människans känsla av kontroll över det egna livet och delaktighet i samhället. Arbete är en bas för människors identitet och sociala liv. I Göteborg skiljer sig arbetslöshets- och utbildningsnivåerna åt i befolkningen

vilket medför att förutsättningar till arbete inte är likvärdiga. Det skiljer sig åt utifrån socioekonomisk status, geografisk hemvist, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, ålder och sexuell läggning.

I en artikel från Statistiska Central Byrån (SCB) 2017 *Risk för att arbetslöshet går i arv* beskrivs att ungdomar med arbetslösa föräldrar löper nästan 70 procent högre risk än andra att hamna utanför både arbetsmarknad och studier. Förvärvsintensiteten är som lägst bland kvinnor med förgymnasial utbildningsnivå. Studier visar ett direkt samband mellan mammors relation till arbetsmarknaden och deras barns. För att nå målet om att enskilde ska bli självförsörjande är det särskilt viktigt med individuellt anpassat stöd för de målgrupper som står långt ifrån arbetsmarknaden.

Samverkan

Information om ärendet ges till de fackliga organisationerna vid FSG (förvaltningens samverkansgrupp) den 17 augusti 2021.

Bilagor

1. Stadsledningskontorets rapport Arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist

Ärendet

Stadsledningskontoret önskar att socialnämnd Centrum yttrar sig om en remiss gällande arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist. Svar på remissen ska lämnas till stadsledningskontoret senast 2021-09-01.

Beskrivning av ärendet

I samband med beslut i kommunfullmäktige 2020-10-15 § 12 (dnr 1017/20) gällande fastställande av de fyra socialnämndernas reglementen fick kommunstyrelsen i uppdrag att utreda arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist och inhämta berörda nämnders synpunkter. Kommunfullmäktige angav i sitt beslut att det saknas underlag om arbetsrehabiliteringen i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande och att det inte är tydligt vilken nämnd som ska ha det övergripande ansvaret. När en större organisationsförändring genomfördes var det därför viktigt att få in mer underlag kring arbetsrehabiliteringen och dess placering. Mot bakgrund av detta föreslogs en utredning om arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist.

Arbetsrehabiliteringen har tidigare behandlats i utredningen om stadsdelsnämndernas framtida organisation (dnr 0988/17). Där beskrivs och problematiserades arbetsrehabiliteringen i förhållande till försörjningsstöd. I samband med organisationsförändringen fanns det tankar om att göra kopplingen mellan hanteringen av försörjningsstöd och kommunernas insatser inom arbetsmarknadsområdet tydligare. Utredningen valde att inte gå djupare in i frågeställningen gällande att hålla samman försörjningsstöd och sysselsättningsfrågor utan lämnade den för ett eventuellt vidare utredningsuppdrag.

Stadsledningskontoret har sammanställt en rapport gällande arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist för remittering till socialnämnderna Nordost, Centrum, Sydväst och Hisingen, samt nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning (NAV), nämnden för funktionsstöd och Finsam med begäran om yttrande senast 2021-09-01. Rapporten utgör ett underlag till stadsledningskontorets bedömningar och förslag.

Stadsledningskontoret förslag är att nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning (NAV) utökar sin verksamhet inom kompetenscenter till att verkställa samtliga beslut enligt 4 kap. 4 § SoL. Det innebär att NAV ska ansvara för att på uppdrag av socialnämnderna tillhandahålla praktik och kompetenshöjande verksamhet som ska syfta till att stärka enskildas möjligheter att i framtiden försörja sig själv via arbetsmarknaden eller studier. Idag har socialnämnderna enbart verkställt vissa beslut enligt 4 kap. 4 § SoL genom NAV.

Vidare bedömer stadsledningskontoret att socialnämnderna ska ha kvar ansvaret för att verkställa beslut enligt 4. kap 1 § SoL. I aktuellt ärende innebär det insatser i form av till exempel utredning av arbetsförmåga, arbetsträning eller annan social eller medicinsk rehabilitering. Denna verkställighet, jämfört med sådan praktik och kompetenshöjande verksamhet som framgår av 4 kap. 4 § SoL, torde beröra de personer som har mest komplexa och sammansatta behov där behovet av socialt stöd är stort.

Stadsledningskontorets förslag till inriktningsbeslut förutsätter att socialnämnderna, NAV och Finsam tillsammans arbetar fram vilka verksamheter som ska finnas inom NAV respektive socialnämnderna samt hur samverkan mot Finsam ska se ut.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningens samlade bedömning är att avstyrka delen stadsledningskontorets förslag gällande arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist som handlar om att nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning (NAV) utökar sin verksamhet inom kompetenscenter till att verkställa socialnämndernas samtliga beslut enligt 4 kap. 4 § SoL medan socialnämnderna ska ha ansvar för att verkställa beslut enligt 4 kap. 1 § SoL.

Förslaget bygger på en förenklad uppdelning utifrån de två lagrum som används vid beslutsfattandet av arbetsmarknadsinsatser för personer som uppbär försörjningsstöd. Att utgå ifrån lagrum innebär att de individuella behoven blir sekundära och istället skapas ny gränssnittsproblematik. Nedan utvecklar förvaltningen de reflektioner och diskussioner som förts kring den förenklade uppdelningen utifrån lagrum.

För att kunna utföra det myndighetsutövande arbetet måste socialnämnderna kunna besluta enligt 4 kap. 4 § SoL och 4 kap. 1 § SoL utifrån den individuella bedömningen som görs vid utredning av den enskildes behov. Om alla insatser enligt 4 kap. 4 § SoL ska verkställas av NAV begränsas möjligheten för socialtjänsten att ställa krav på motprestation så som det anges i paragrafen. Kompetenshöjande verksamhet kan vara ett brett begrepp och omfatta flertalet insatser som även individer med komplexa behov kan ha.

Idag verkställer NAV inte samtliga enligt 4 kap. 4 § SoL utan beslutsformen används även vid beslut om insats till exempel via ESF-projekt eller Finsam. Vidare fattar förvaltningen beslut enligt 4 kap 1 § SoL som verkställs av annan part än socialnämnden. Förslaget, att NAV utökar sin verksamhet till att verkställa socialnämndernas samtliga beslut enligt 4 kap. 4 § SoL medan socialnämnderna ska ha ansvar för att verkställa beslut enligt 4 kap. 1 § SoL, är problematiskt eftersom det idag finns flera verkställande parter. Det är av yttersta vikt att förvaltningen själva har kvar möjligheten att kunna lägga verkställigheten på en extern part och ser därmed att stadsledningskontorets formulering till reglering inte är lämplig. Det är också svårt att förutspå vilka insatser som kommer att tillhandahållas i framtiden då den statliga styrningen påverkar insatserna och ibland ges statliga bidrag till andra aktörer än Arbetsförmedlingen för att nå olika målgrupper.

I det dagliga handläggningsarbetet händer det idag med regelbunden frekvens att förvaltningen och kompetenscenter gör olika bedömningar kring en person med beslut enligt 4 kap. 4 § SoL. Personen remitteras i sådana situationer tillbaka till förvaltningen och skrivs inte in på kompetenscenter. I stadsledningskontorets förslag framgår inte hur nuvarande gränssnittsproblematik ska lösas, trots ett utökat ansvar inom NAV, utan problematiken bedöms kvarstå och ansvarsfördelningen behöver förtydligas ytterligare. Om det görs en budgetjustering där NAV fördelas alla resurser för personer med beslut enligt 4 kap. 4 § SoL och liknande återremitteringar fortsätter, finns risk för att socialnämnderna står utan adekvata insatser för att stötta brukarna till ett självständigt liv samt kommer att göra ett underskott inom arbetsrehabiliteringen.

Önskvärt är att stadsledningskontoret beaktar de synpunkter som inkommit från socialförvaltningarna via dialogerna som stadsledningskontoret förde med tjänstepersoner från socialförvaltningarna Nordost, Hisingen, Centrum, Sydväst, funktionsstödsförvaltningen, förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning samt Finsam där deltagande parter betonade att frågan är mycket komplex och att vidare utredning behöver göras utifrån individens behov. Ett politiskt mål i staden handlar om att

halvera antalet personer i bidragsberoende. Det är av största vikt att stadens nämnder arbetar gemensamt mot samma mål för att få önskad effekt. Ett förslag är därför att titta vidare dels på om stadens samlade insatser möter målgruppens behov för att nå självförsörjning, dels på hur en ansvarsfördelning skulle kunna se ut utifrån målgruppens behov för att nå självförsörjning, dels på hur en ansvarsfördelning skulle kunna se ut utifrån målgruppens behov som minimerar gränssnittsproblematiken utifrån ett processorienterat perspektiv.

Förvaltningen är i sak positiv till att NAV får ett utökat ansvar när det gäller verkställandet av beslut för att fler ska komma ut i självförsörjning. En utvärdering av kompetenscenter (KC) från november 2020 visar att få av dem som lämnar KC för självförsörjning fortsätter med försörjningsstöd efter att de lämnat. Dock är det viktigt att det förslag som lämnas på ansvarsfördelning svarar upp mot den komplexitet som ryms inom arbetet med individuella behov, arbetsrehabilitering och självförsörjning. Förvaltningens bedömning är att den förenklade ansvarsfördelningen utifrån lagrum inte är lämplig att skriva in i reglementet för NAV respektive socialförvaltningarna.

Socialförvaltningen Centrum

Fredrik Nilsson
Avdelningschef

Michael Ivarson
Förvaltningsdirektör

Utdrag ur protokoll
Sammanträdesdatum: 2021-09-01

Svar på remiss - Arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist

§ 197, N165-0406/21

Beslut

1. Socialnämnd Sydväst ställer sig bakom utredningens slutsatser när det gäller socialnämndernas övergripande ansvar för arbetsrehabiliteringen och att det är resurseffektivt och ökar förutsättningarna för likvärdighet att en nämnd, Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, har ansvar för visst utförande av biståndsbedömda insatser. Utredningen behöver revideras och fördjupas kring hur stadens samlade resurser möter målgruppens behov för att nå självförsörjning samt tydliggöra och förenkla ansvarsfördelningen för att minimera gränssnittsproblematik.
2. Socialnämnd Sydväst föreslår att Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning i ett justerat reglemente ges ett utökat uppdrag att möta klienter i behov av arbetsmarknads-, arbetsrehabiliterings- och sysselsättningsskapande insatser som speglar den aktuella försörjningsstödsutvecklingen och att detta utförs på uppdrag av socialtjänstens beslut i förekommande ärenden.
3. Socialnämnd Sydväst antar förvaltningens yttrande som sitt eget och översänder detta till kommunstyrelsen.

Sammanfattning av ärendet

Socialnämnden har av kommunstyrelsen fått en remiss angående arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist att besvara.

Handling

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 23 augusti 2021.

Justering

Socialnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen

Dag för justering

2021-09-01

Utdrag ur protokoll
Sammanträdesdatum: 2021-09-01

Vid protokollet

Sekreterare
Niklas Hall

Ordförande
Lena Olinder (M)

Justerande
Christian Larsson (V)

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2021-08-23
Diarienummer N165-0406/21

Handläggare
Jörgen Larzon
Robin Akbas
Telefon: 031-365 64 300
E-post: jorgen.larzon@socialsydvast.goteborg.se

Svar på remiss - Arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist

Förslag till beslut

I socialnämnd Sydväst:

1. Socialnämnd Sydväst ställer sig bakom utredningens slutsatser när det gäller socialnämndernas övergripande ansvar för arbetsrehabiliteringen och att det är resurseffektivt och ökar förutsättningarna för likvärdighet att en nämnd (NAV) har ansvar för visst utförande av biståndsbedömda insatser. Utredningen behöver revideras och fördjupas kring hur stadens samlade resurser möter målgruppens behov för att nå självförsörjning samt tydliggöra och förenkla ansvarsfördelningen för att minimera gränssnittsproblematik

2. Socialnämnd Sydväst föreslår att att NAV i ett justerat reglemente ges ett utökat uppdrag att möta klienter i behov av arbetsmarknads-, arbetsrehabiliterings- och sysselsättningsskapande insatser som speglar den aktuella försörjningsstödsutvecklingen och att detta utförs på uppdrag av socialtjänstens beslut i förekommande ärenden.

3. Socialnämnd Sydväst antar förvaltningens yttrande som sitt eget och översänder detta till kommunstyrelsen.

4. Beslutet förklaras omedelbart justerat

Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslutade den 15 oktober 2020 § 12 (dnr 1017/20), att ge kommunstyrelsen i uppdrag att utreda arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist och inhämta berörda nämnders synpunkter.

Stadsledningskontorets utredning visar att socialnämnderna var och en inom sitt stadsområde har ett övergripande ansvar för arbetsrehabiliteringen. Detta följer av nämndernas ansvar för all myndighetsutövning. Stadsledningskontoret bedömer att det är resurseffektivt och ökar förutsättningarna för likvärdighet att en nämnd ansvarar för verkställighet av sådan praktik och kompetenshöjande verksamhet som följer av 4 kap. 4 § socialtjänstlagen (SoL). Lämplig inriktning är att nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning (NAV) utökar sin verksamhet inom kompetenscenter till att verkställa socialnämndernas samtliga beslut enligt 4 kap. 4 § SoL. Vidare bedömer stadsledningskontoret att socialnämnderna, var och en inom sitt stadsområde, ska ha

ansvar för att verkställa beslut enligt 4 kap. 1 § SoL. Denna verkställighet berör personer som har komplexa och sammansatta behov där behovet av socialt stöd är stort och härigenom inte omfattas av 4 kap. 4 § SoL.

Stadstadsledningskontoret bedömer att socialnämnderna och NAV tillsammans med Finsam behöver ta fram ett underlag för genomförande av stadsledningskontorets förslag till inriktningsbeslut.

Stadsledningskontoret föreslår kommunstyrelsen att remittera tjänsteutlåtande till berörda nämnder för yttrande med svarstid senast den 1 september 2021.

Förvaltningens bedömning är att avstyrka den del av förslaget som bygger på en förenklad uppdelning utifrån två lagrum. Att utgå ifrån lagrum innebär att de individuella behoven blir sekundära och istället skapas ny gränssnittsproblematik. Idag finns flera externa parter som verkställer båda lagrummen varför förvaltningen bedömer att stadsledningskontorets formulering till reglering inte är möjlig. Om alla insatser enligt 4 kap. 4 § SoL ska verkställas av NAV begränsas också möjligheten för socialförvaltningen att ställa krav på motprestation så som det anges i paragrafen. Vidare händer det med regelbunden frekvens att förvaltningen och NAV gör olika bedömningar kring en person med beslut enligt 4 kap. 4 § SoL och personen remitteras åter till förvaltningen. I stadsledningskontorets förslag framgår inte hur nuvarande gränssnittsproblematik ska lösas genom en förenklad ansvarsfördelning utifrån lagrum, utan svårigheterna bedöms kvarstå kring avgränsning och målgrupper. Önskvärt är att stadsledningskontoret beaktar de synpunkter som inkommit från socialförvaltningarna via remissvaren och utreder vidare. Förvaltningen är i sak positiv till att NAV får ett utökat ansvar när det gäller verkställandet av beslut för att fler ska komma ut i självförsörjning. Dock är det viktigt att det förslag som lämnas på ansvarsfördelning svarar upp mot den komplexitet som ryms inom arbetet med individuella behov, arbetsrehabilitering och självförsörjning. Förvaltningens bedömning är att den förenklade ansvarsfördelningen utifrån lagrum inte är lämplig att skriva in i reglementet för NAV respektive socialförvaltningarna. Det är istället önskvärt med ett breddat utbud av insatser som står i relation till de väl analyserade behoven och där socialtjänstens bedömning är utgångspunkten.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Stadsledningskontoret anger i sin rapport att förslaget i sig inte innebär några ambitionshöjningar och är kostnadsneutralt. Om socialförvaltningarna dock behöver lämna ifrån sig resurser för att finansiera en utökning av NAVs uppdrag innebär det en ekonomisk risk och minskade möjligheter för socialförvaltningarna att kunna erbjuda adekvata insatser för försörjningsstödstagare med komplexa behov.

Inom ramen för socialförvaltningen Sydväst budget bedöms det inte finnas resurser att flytta över till NAV för att finansiera den föreslagna utökningen. Utförande tjänster inom området är sedan fler år avvecklade och det köps ej heller några insatser av rehabiliterande karaktär

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Utöver att arbete är en viktig källa till försörjning är arbetet också viktigt för identitet och självkänsla. Att inkluderas i arbetsliv eller studier innebär att befinna sig i ett socialt sammanhang och ha vardagliga rutiner. Föräldrar som har arbete, är självförsörjande, studerar eller på annat sätt visar sina barn att man bidrar till samhället och den närmiljö som man befinner sig i är en viktig del av barns fostran till delaktiga samhällsmedborgare.

I Göteborgs Stads program för jämlik stad 2018–2026 står det under målområde Skapa förutsättningar för arbete att arbete, utbildning och lärande utgör betydande delar av människors livsvillkor. Att ha ett arbete stärker människans känsla av kontroll över det egna livet och delaktighet i samhället. Arbete är en bas för människors identitet och sociala liv. I Göteborg skiljer sig arbetslöshets- och utbildningsnivåerna åt i befolkningen vilket medför att förutsättningar till arbete inte är likvärdiga. Det skiljer sig åt utifrån socioekonomisk status, geografisk hemvist, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, ålder och sexuell läggning.

I en artikel från Statistiska Central Byrån (SCB) 2017 *Risk för att arbetslöshet går i arv* beskrivs att ungdomar med arbetslösa föräldrar löper nästan 70 procent högre risk än andra att hamna utanför både arbetsmarknad och studier. Förvärvsintensiteten är som lägst bland kvinnor med förgymnasial utbildningsnivå. Studier visar ett direkt samband mellan mammors relation till arbetsmarknaden och deras barns. För att nå målet om att enskilde ska bli självförsörjande är det särskilt viktigt med individuellt anpassat stöd för de målgrupper som står långt ifrån arbetsmarknaden.

Samverkan

Information om ärendet ges till de fackliga organisationerna vid FSG (förvaltningens samverkansgrupp) den 25 augusti 2021.

Bilagor

1. Stadsledningskontorets rapport Arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist

Ärendet

Stadsledningskontoret önskar att socialnämnd Sydväst yttrar sig om en remiss gällande arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist. Svar på remissen ska lämnas till stadsledningskontoret senast den 1 september 2021.

Beskrivning av ärendet

I samband med beslut i kommunfullmäktige den 15 oktober 2020 § 12 (dnr 1017/20) gällande fastställande av de fyra socialnämndernas reglementen fick kommunstyrelsen i uppdrag att utreda arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist och inhämta berörda nämnders synpunkter. Kommunfullmäktige angav i sitt beslut att det saknas underlag om arbetsrehabiliteringen i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande och att det inte är tydligt vilken nämnd som ska ha det övergripande ansvaret. När en större organisationsförändring genomfördes var det därför viktigt att få in mer underlag kring arbetsrehabiliteringen och dess placering. Mot bakgrund av detta föreslogs en utredning om arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist.

Arbetsrehabiliteringen har tidigare behandlats i utredningen om stadsdelsnämndernas framtida organisation (dnr 0988/17). Där beskrivs och problematiserades arbetsrehabiliteringen i förhållande till försörjningsstöd. I samband med organisationsförändringen fanns det tankar om att göra kopplingen mellan hanteringen av försörjningsstöd och kommunernas insatser inom arbetsmarknadsområdet tydligare. Utredningen valde att inte gå djupare in i frågeställningen gällande att hålla samman försörjningsstöd och sysselsättningsfrågor utan lämnade den för ett eventuellt vidare utredningsuppdrag.

Stadsledningskontoret har sammanställt en rapport gällande arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist för remittering till socialnämnderna Nordost, Centrum, Sydväst och Hisingen, samt nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning (NAV), nämnden för funktionsstöd och Finsam med begäran om yttrande senast 2021-09-01. Rapporten utgör ett underlag till stadsledningskontorets bedömningar och förslag.

Stadsledningskontoret förslag är att nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning (NAV) utökar sin verksamhet inom kompetenscenter till att verkställa samtliga beslut enligt 4 kap. 4 § SoL. Det innebär att NAV ska ansvara för att på uppdrag av socialnämnderna tillhandahålla praktik och kompetenshöjande verksamhet som ska syfta till att stärka enskildas möjligheter att i framtiden försörja sig själv via arbetsmarknaden eller studier. Idag har socialnämnderna enbart verkställt vissa beslut enligt 4 kap. 4 § SoL genom NAV.

Vidare bedömer stadsledningskontoret att socialnämnderna ska ha kvar ansvaret för att verkställa beslut enligt 4. kap 1 § SoL. I aktuellt ärende innebär det insatser i form av till exempel utredning av arbetsförmåga, arbetsträning eller annan social eller medicinsk rehabilitering. Denna verkställighet, jämfört med sådan praktik och kompetenshöjande verksamhet som framgår av 4 kap. 4 § SoL, torde beröra de personer som har mest komplexa och sammansatta behov där behovet av socialt stöd är stort.

Stadsledningskontorets förslag till inriktningsbeslut förutsätter att socialnämnderna, NAV och Finsam tillsammans arbetar fram vilka verksamheter som ska finnas inom NAV respektive socialnämnderna samt hur samverkan mot Finsam ska se ut.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningens samlade bedömning är att avstyrka stadsledningskontorets förslag gällande arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist som handlar om att nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning (NAV) utökar sin verksamhet inom kompetenscenter till att verkställa socialnämndernas samtliga beslut enligt 4 kap. 4 § SoL medan socialnämnderna ska ha ansvar för att verkställa beslut enligt 4 kap. 1 § SoL.

Förslaget bygger på en förenklad uppdelning utifrån de två lagrum som används vid beslutsfattandet av arbetsmarknadsinsatser för personer som uppbär försörjningsstöd. Att utgå ifrån lagrum innebär att de individuella behoven blir sekundära och istället skapas ny gränssnittsproblematik. Nedan utvecklar förvaltningen de reflektioner och diskussioner som förts kring den förenklade uppdelningen utifrån lagrum.

För att kunna utföra det myndighetsutövande arbetet måste socialnämnderna kunna besluta enligt 4 kap. 4 § SoL och 4 kap. 1 § SoL utifrån den individuella bedömningen som görs vid utredning av den enskildes behov. Om alla insatser enligt 4 kap. 4 § SoL ska verkställas av NAV begränsas möjligheten för socialtjänsten att ställa krav på motprestation så som det anges i paragrafen. Kompetenshöjande verksamhet kan vara ett brett begrepp och omfatta flertalet insatser som även individer med komplexa behov kan ha.

Idag verkställer NAV inte samtliga enligt 4 kap. 4 § SoL utan beslutsformen används även vid beslut om insats till exempel via ESF-projekt eller Finsam. Vidare fattar förvaltningen beslut enligt 4 kap 1 § SoL som verkställs av annan part än socialnämnden. Förslaget, att NAV utökar sin verksamhet till att verkställa socialnämndernas samtliga beslut enligt 4 kap. 4 § SoL medan socialnämnderna ska ha ansvar för att verkställa beslut enligt 4 kap. 1 § SoL, är problematiskt eftersom det idag finns flera verkställande parter. Det är av yttersta vikt att förvaltningen själva har kvar möjligheten att kunna lägga verkställigheten på en extern part och ser därmed att stadsledningskontorets formulering till reglering inte är möjlig. Det är också svårt att förutspå vilka insatser som kommer att tillhandahållas i framtiden då den statliga styrningen påverkar insatserna och ibland ges statliga bidrag till andra aktörer än Arbetsförmedlingen för att nå olika målgrupper.

Idag sker en direkt överprövning av socialsekreterarens bedömning om att remittera till NAV, där NAV har mandat att sända tillbaka ärenden till socialförvaltningen om de bedömer att klienten inte tillhör deras målgrupp. I praktiken innebär stadsledningskontorets förslag att socialförvaltningarna inte kan låta annan aktör verkställa beslutet enligt 4 kap. 4 § SoL. I stadsledningskontorets förslag framgår inte hur nuvarande gränssnittsproblematik ska lösas genom en förenklad ansvarsfördelning utifrån lagrum, utan svårigheterna bedöms kvarstå kring avgränsning och målgrupper kopplat till NAV och kompetenscenter.

Önskvärt är att stadsledningskontoret beaktar de synpunkter som inkommit från socialförvaltningarna via dialogerna som stadsledningskontoret förde med tjänstepersoner från socialförvaltningarna Nordost, Hisingen, Centrum, Sydväst, funktionsstödsförvaltningen, förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning samt Finsam där deltagande parter betonade att frågan är mycket komplex och att vidare utredning behöver göras utifrån individens behov. Ett politiskt mål i staden handlar om att halvera antalet personer i bidragsberoende. Det är av största vikt att stadens nämnder arbetar gemensamt mot samma mål för att få önskad effekt. Ett förslag är därför att titta

vidare dels på om stadens samlade insatser möter målgruppens behov för att nå självförsörjning, dels på hur en ansvarsfördelning skulle kunna se ut utifrån målgruppens behov för att nå självförsörjning, dels på hur en ansvarsfördelning skulle kunna se ut utifrån målgruppens behov som minimerar gränssnittsproblematiken utifrån ett processorienterat perspektiv.

Förvaltningen är i sak positiv till att NAV får ett utökat ansvar när det gäller verkställandet av beslut för att fler ska komma ut i självförsörjning. En utvärdering av kompetenscenter (KC) från november 2020 visar att få av dem som lämnar KC för självförsörjning fortsätter med försörjningsstöd efter att de lämnat. Dock är det viktigt att det förslag som lämnas på ansvarsfördelning svarar upp mot den komplexitet som ryms inom arbetet med individuella behov, arbetsrehabilitering och självförsörjning. Förvaltningens bedömning är att den förenklade ansvarsfördelningen utifrån lagrum inte är lämplig att skriva in i reglementet för NAV respektive socialförvaltningarna.

Beslutet ska skickas till:

Kommunstyrelsen

Jörgen Larzon	Christina Eide
Avdelningschef	Förvaltningsdirektör

Utdrag ur protokoll
Sammanträdesdatum: 2021-08-24

§191 N166-0706/21

Svar på remiss angående arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist

Beslut

I socialnämnden Hisingen med följande lydelse:

1. Socialnämnden Hisingen ställer sig bakom utredningens slutsatser när det gäller socialnämndernas övergripande ansvar för arbetsrehabiliteringen och att det är resurseffektivt och ökar förutsättningarna för likvärdighet att en nämnd (NAV) har ansvar för visst utförande av biståndsbedömda insatser. Utredningen behöver revideras och fördjupas kring hur stadens samlade resurser möter målgruppens behov för att nå självförsörjning samt tydliggöra och förenkla ansvarsfördelningen för att minimera gränssnittsproblematik. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning (NAV) i ett justerat reglemente ges ett utökat uppdrag att möta klienter i behov av arbetsmarknads-, arbetsrehabiliterings- och sysselsättningsskapande insatser som speglar den aktuella försörjningsstödsutvecklingen och att detta utförs på uppdrag av socialtjänstens beslut i förekommande ärenden.

2. Socialnämnden bifogar förvaltningens tjänsteutlåtande i ärendet som ett yttrande och översänder detta till Stadsledningskontoret.

3. Beslutet förklaras omedelbart justerat.

Ärende

I samband med beslut i kommunfullmäktige 2020-10-15 § 12 (dnr 1017/20) gällande fastställande av de fyra socialnämndernas reglementen fick kommunstyrelsen i uppdrag att utreda arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist och inhämta berörda nämnders synpunkter. Kommunfullmäktige angav i sitt beslut att det saknas underlag om arbetsrehabiliteringen i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande och att det inte är tydligt vilken nämnd som ska ha det övergripande ansvaret. När en större organisationsförändring genomfördes var det därför viktigt att få in mer underlag kring arbetsrehabiliteringen och dess placering. Mot bakgrund av detta föreslogs en utredning om arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist.

Utdrag ur protokoll
Sammanträdesdatum: 2021-08-24

Handlingar

1. Rapport Arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist.
2. Reglementen Socialförvaltningarna.
3. Presentation behovsinventering av insatser i aktuella ärenden 2021.
4. Yrkande från M och L, daterat 2021-08-24.

Yrkanden

Marie Brynolfsson (V) yrkar bifall på förvaltningens tjänsteutlåtande och yrkar avslag på yrkandet från M och L.

Åke Björk (M) yrkar bifall på yrkandet från M och L.

Viktor Stenlöf (S) yrkar bifall på yrkandet från M och L.

Propositionsordning

Ordförande Åke Björk (M) ställer proposition på förvaltnings tjänsteutlåtande mot yrkandet från M och L och finner att nämnden beslutar i enlighet med yrkandet från M och L. Ingen omröstning begärs.

Protokollsutdrag skickas till

Expediering sker till Stadsledningskontoret dnr SLK 1434/20.

Dag för justering
2021-08-24

Vid protokollet

Sekreterare
Tea Aracic

Ordförande
Åke Björk (M)

Justerande
Marie Brynolfsson (V)

Yrkande (M) (L) Socialnämnden Hisingen 2021-08-24

Svar på remiss gällande arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist

Förvaltningen har i sitt tjänsteutlåtande noggrant analyserat förslaget och pekat på ett flertal konsekvenser. Det står klart att utredningen behöver revideras och fördjupas. Det är viktigt är att de individer som har arbetsförmåga kommer till NAV och att socialnämnderna blir bättre på att hjälpa övriga personer med stöd för att exempelvis erhålla nödvändiga intyg. Vi delar dock inte uppfattningen att förslaget skall avstyrkas. Mot bakgrund av detta lägger vi följande yrkande:

Förslag till beslut

Socialnämnden Hisingen beslutar

1. Socialnämnden Hisingen ställer sig bakom utredningens slutsatser när det gäller socialnämndernas övergripande ansvar för arbetsrehabiliteringen och att det är resurseffektivt och ökar förutsättningarna för likvärdighet att en nämnd (NAV) har ansvar för visst utförande av biståndsbedömda insatser. Utredningen behöver revideras och fördjupas kring hur stadens samlade resurser möter målgruppens behov för att nå självförsörjning samt tydliggöra och förenkla ansvarsfördelningen för att minimera gränssnittsproblematik.

Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning (NAV) i ett justerat reglemente ges ett utökat uppdrag att möta klienter i behov av arbetsmarknads-, arbetsrehabiliterings- och sysselsättningsskapande insatser som speglar den aktuella försörjningsstödsutvecklingen och att detta utförs på uppdrag av socialtjänstens beslut i förekommande ärenden.

2. Socialnämnden bifogar förvaltningens tjänsteutlåtande i ärendet som ett yttrande och översänder detta till Stadsledningskontoret.

3. Beslutet förklaras omedelbart justerat.

M och L i Socialnämnden Hisingen

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2021-06-18
Diarienummer N166-0706/21

Handläggare
Maria Balaban
Anette Moberg

Telefon: 031-366 65 22
E-post:
maria.balaban@socialhisingen.goteborg.se
anette.moberg@socialhisingen.goteborg.se

Svar på remiss gällande arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist

Förslag till beslut

1. Socialnämnden Hisingen avstyrker förslaget att nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning (NAV) utökar sin verksamhet inom Kompetenscenter till att verkställa socialnämndernas samtliga beslut enligt 4 kap. 4 § SoL.
2. Socialnämnden Hisingen antar förvaltningens yttrande som sitt eget och översänder detta till Stadsledningskontoret
3. Socialnämnden Hisingen förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslutade 2020-10-15 § 12, dnr 1017/20, att ge kommunstyrelsen i uppdrag att utreda arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist och inhämta berörda nämnders synpunkter, med återrapportering innan sommaren 2021.

Stadsledningskontorets utredning visar att socialnämnderna var och en inom sitt stadsområde har ett övergripande ansvar för arbetsrehabiliteringen. Detta följer av nämndernas ansvar för all myndighetsutövning. Stadsledningskontoret bedömer att det är resurseffektivt och ökar förutsättningarna för likvärdighet att en nämnd ansvarar för verkställighet av sådan praktik och kompetenshöjande verksamhet som följer av 4 kap. 4 § socialtjänstlagen (SoL). Lämplig inriktning är att nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning (NAV) utökar sin verksamhet inom Kompetenscenter. Vidare bedömer stadsledningskontoret att socialnämnderna, var och en inom sitt stadsområde, ska ha ansvar för att verkställa beslut enligt 4 kap. 1 § SoL. Denna verkställighet berör personer som har komplexa och sammansatta behov där behovet av socialt stöd är stort och härigenom inte omfattas av 4 kap. 4 § SoL.

Förvaltningens bedömning är att avstyrka förslaget eftersom det bygger på en förenklad uppdelning utifrån de två lagrum som används vid beslutsfattande av arbetsmarknadsinsatser för personer som uppbär försörjningsstöd. Sammanfattningsvis baseras förvaltningens bedömning på att lagrummen är mer komplexa än vad som anges i

stadsledningskontorets förslag och därmed inte möjligt att genomföra. Förslaget innebär att myndighetsutövningen ska fatta beslut utifrån redan i förhand uppgjorda gränsdragningar istället utifrån den enskildes behov. Om alla insatser enligt 4 kap. 4 § SoL ska verkställas av NAV begränsas möjligheten för socialtjänsten att ställa krav på motprestation så som det anges i paragrafen. Kompetenshöjande verksamhet kan vara brett begrepp och omfatta flertalet insatser som även individer med komplexa behov kan ha.

Det händer att förvaltningen och Kompetenscenter gör olika bedömningar kring en person med beslut enligt 4 kap. 4 § SoL och personen remitteras åter till förvaltningen. I stadsledningskontorets förslag framgår inte hur nuvarande problematik ska lösas, trots ett utökat ansvar inom NAV, utan problematiken bedöms kvarstå och ansvarsfördelningen behöver förtydligas ytterligare. Önskvärt hade varit att socialnämnderna utifrån en individuell behovsprövning får mandat att bedöma vilka individer som har rätt till, och kan tillgodogöra sig Kompetenscenters verksamhet medan NAV får mandat att bedöma hur beslutet ska verkställas, oaktat beslutets lagrum.

Socialförvaltningen Hisingen har inte tillräckligt med resurser för att tillgodose behovet av insatser. Behoven är komplexa och insatserna behöver vara samordnande och oftast ske parallellt. Vidare vill förvaltningen kunna nyttja resurser som redan finns effektivt men även kunna samverka med aktörer som erbjuder insatser. Förvaltningen har också behov av att i vissa ärenden köpa externa tjänster såsom försäkringsmedicinska utredningar och arbetsträningsplatser.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Stadsledningskontoret anger i sin rapport att förslaget i sig inte innebär ambitionshöjningar och är i sig kostnadsneutralt. Men om socialförvaltningarna behöver lämna ifrån sig resurser för att finansiera en utökning av NAV innebär det en ekonomisk risk och minskade möjligheter för socialförvaltningarna att kunna erbjuda adekvata insatser för försörjningsstödstagare med komplexa behov.

Som går att utläsa i bifogad bilaga 3 *Presentation behovsinventering av insatser i aktuella ärenden 2021* framgår att cirka 200 personer som idag läser SFI och har språkhinder har behov av språkstärkande insatser, i drygt 500 ärenden är personer sjukskrivna och i 650 ärenden finns arbetshinder av sociala skäl. Det innebär att sammanlagt 1 350 klienter inte faller inom ramen för målgruppen NAV. Inom ramen för socialförvaltningen Hisingens budget bedöms det inte finnas resurser att flytta över till NAV för att finansiera den föreslagna utökningen.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Utöver att arbete är en viktig källa till försörjning är arbetet också viktigt för identitet och självkänsla. Att inkluderas i arbetsliv eller studier innebär att befinna sig i ett socialt sammanhang och ha vardagliga rutiner. Föräldrar som har arbete, är självförsörjande, studerar eller på annat sätt visar sina barn att man bidrar till samhället och den närmiljö som man befinner sig i är en viktig del av barns fostran till delaktiga samhällsmedborgare.

Att ha ett arbete eller meningsfull sysselsättning stärker människans känsla av kontroll över det egna livet och delaktighet i samhället. Arbete eller sysselsättning är en bas för människors identitet och sociala liv och möjliggör för vuxna att vara en förebild för sina barn och förhoppningsvis bryta ett utanförskap och utveckla en framtidstro. Detta är särskilt viktigt i utsatta områden.

Samverkan

Information om ärendet ges till de fackliga organisationerna vid LSG den 16 augusti.

Bilagor

1. Rapport Arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist.
2. Reglementen Socialförvaltningarna.
3. Presentation behovsinventering av insatser i aktuella ärenden 2021.

Ärendet

Stadsledningskontoret vill ha in ett yttrande från socialnämnd Hisingen angående en remiss gällande arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist. Svar på remissen ska lämnas till stadsledningskontoret senast 2021-09-01.

Beskrivning av ärendet

I samband med beslut i kommunfullmäktige 2020-10-15 § 12 (dnr 1017/20) gällande fastställande av de fyra socialnämndernas reglementen fick kommunstyrelsen i uppdrag att utreda arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist och inhämta berörda nämnders synpunkter. Kommunfullmäktige angav i sitt beslut att det saknas underlag om arbetsrehabiliteringen i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande och att det inte är tydligt vilken nämnd som ska ha det övergripande ansvaret. När en större organisationsförändring genomfördes var det därför viktigt att få in mer underlag kring arbetsrehabiliteringen och dess placering. Mot bakgrund av detta föreslogs en utredning om arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist.

Arbetsrehabiliteringen har tidigare behandlats i utredningen om stadsdelsnämndernas framtida organisation (dnr 0988/17). Där beskrivs och problematiserades arbetsrehabiliteringen i förhållande till försörjningsstöd. I samband med organisationsförändringen fanns det tankar om att göra kopplingen mellan hanteringen av försörjningsstöd och kommunernas insatser inom arbetsmarknadsområdet tydligare. Utredningen valde att inte gå djupare in i frågeställningen gällande att hålla samman försörjningsstöd och sysselsättningsfrågor utan lämnade den för ett eventuellt vidare utredningsuppdrag.

Stadsledningskontoret har sammanställt en rapport gällande arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist för remittering till socialnämnderna Nordost, Centrum, Sydväst och Hisingen, samt nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning (NAV), nämnden för funktionsstöd och Finsam med begäran om yttrande senast 2021-09-01. Rapporten utgör ett underlag till stadsledningskontorets bedömningar och förslag.

Stadsledningskontorets förslag är att nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning (NAV) utökar sin verksamhet inom Kompetenscenter till att verkställa samtliga beslut enligt 4 kap. 4 § SoL. Det innebär att NAV ska ansvara för att på uppdrag av socialnämnderna tillhandahålla praktik och kompetenshöjande verksamhet som ska syfta till att stärka enskildas möjligheter att i framtiden försörja sig själv via arbetsmarknaden eller studier. Idag har socialnämnderna enbart verkställt vissa beslut enligt 4 kap. 4 § SoL genom NAV.

Stadsledningskontoret anser att socialnämnderna ska ha kvar ansvaret för att verkställa beslut enligt 4. kap 1 § SoL. I aktuellt ärende innebär det insatser i form av till exempel utredning av arbetsförmåga, arbetsträning eller annan social eller medicinsk rehabilitering. Denna verkställighet, jämfört med sådan praktik och kompetenshöjande verksamhet som framgår av 4 kap. 4 § SoL, torde beröra de personer som har mest komplexa och sammansatta behov där behovet av socialt stöd är stort.

Stadsledningskontorets förslag till inriktningsbeslut förutsätter att socialnämnderna, NAV och Finsam tillsammans arbetar fram vilka verksamheter som ska finnas inom NAV respektive socialnämnderna samt hur samverkan mot Finsam ska se ut.

Förslaget förutsätter en förenklad uppdelning utifrån de två lagrum som används vid beslutsfattandet av arbetsmarknadsinsatser för personer som uppbär försörjningsstöd. För att visa på komplexiteten i lagrummet så behöver inte beslut om arbetsmarknadsinsats fattas enligt ovannämnda lagrum utan motprestationsbeslutet kan tas varje månad vid utbetalning av försörjningsstöd till exempel så görs detta vid insats SFI eller inskriven Arbetsförmedlingen. Att utgå ifrån lagrum innebär att de individuella behoven blir sekundära och istället skapas ny gränssnittsproblematik. Nedan utvecklar förvaltningen reflektioner och diskussioner som förts kring den förenklade uppdelningen utifrån lagrum.

För att kunna utföra det myndighetsutövande arbetet måste socialnämnderna kunna besluta enligt 4. kap. 4§ SoL och 4. Kap. 1§ SoL utifrån den individuella bedömningen, som görs vid utredning av den enskildes behov. Stadsledningskontorets förslag innebär att beslut tas utifrån vem som verkställer beslut och i förhand uppgjorda avgränsningar av målgrupp. Om alla insatser enligt 4 kap. 4 § SoL ska verkställas av NAV begränsas möjligheten för socialtjänsten att ställa krav på motprestation så som det anges i paragrafen. Kompetenshöjande verksamhet är ett brett begrepp och omfattar flertalet insatser som även individer med komplexa behov kan ha.

Idag verkställer NAV inte samtliga beslut enligt 4. kap. 4§ SoL som socialförvaltningen Hisingen tar utan beslutsformen används även vid beslut om insats till exempel via ESF-projekt (om målgruppen för projektet är personer som står nära arbetsmarknaden), Finsam eller andra insatser där förvaltningen samverkar med externa parter. Det är också svårt att förutspå vilka insatser som kommer att tillhandahållas i framtiden då den statliga styrningen påverkar insatser och ibland ges statliga bidrag till andra aktörer än Arbetsförmedlingen för att nå olika målgrupper. För att ge ett exempel så har studieförbunden fått statliga medel för att hålla kurser/studiecirklar som syftar både till att stärka språket och jobbsökaraktiviteter.

Idag sker en indirekt överprövning av socialsekreterarens bedömning om att remittera till NAV där NAV har mandat att sända tillbaka ärenden till socialförvaltningen om de inte

bedömer att klienten hör hemma där. I praktiken innebär det att socialförvaltningarna inte heller kan låta någon annan aktör verkställa beslutet enligt 4 kap. 4 § SoL.

I stadsledningskontorets förslag framgår inte hur nuvarande problematik ska lösas, trots ett förslag om ett utökat ansvar inom NAV, utan problematiken bedöms kvarstå kring avgränsning och målgrupper så ansvarsfördelningen behöver förtydligas ytterligare.

Önskvärt är att stadsledningskontoret beaktar de synpunkter som inkommit från socialförvaltningarna via dialogerna som stadsledningskontoret förde med tjänstepersoner från socialförvaltningarna Nordost, Hisingen, Centrum, Sydväst, funktionsstödsförvaltningen, förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning samt Finsam där deltagande parter betonade att frågan är mycket komplex och att vidare utredning behöver göras utifrån individens behov. Kommunfullmäktige har gett socialförvaltningarna målet om att halvera antalet personer i bidragsberoende. Det är av största vikt att stadens nämnder arbetar gemensamt mot samma mål för att få önskad effekt. Ett förslag är därför att titta vidare dels på om stadens samlade insatser möter målgruppens behov för att nå självförsörjning, dels på hur en ansvarsfördelning skulle kunna se ut utifrån målgruppens behov som minimerar gränssnittsproblematiken utifrån ett processorienterat perspektiv.

Förvaltningen är i sak positiv till att NAV får ett utökat ansvar när det gäller verkställandet av beslut för att fler ska komma ut i självförsörjning. En utvärdering av Kompetenscentrum från november 2020 visar att det är få av de personer som Kompetenscentrum får ut i självförsörjning som återigen söker försörjningsstöd[1]. Önskvärt hade dock varit att socialnämnderna utifrån en individuell behovsprövning får mandat att bedöma vilka individer som har rätt till, och kan tillgodogöra sig, Kompetenscentrums verksamhet medan NAV får mandat att bedöma hur beslutet ska verkställas, oaktat beslutets lagrum. Det innebär att NAV blir en utföraraktör till socialförvaltningarna där socialförvaltningarna behåller styrningen.

Förvaltningen fattar idag beslut enligt 4.1 § SoL som idag verkställs både inom förvaltningen och av annan part som till exempel Finsam, Integrationsnätverket och ESF-projekt. Det är av yttersta vikt att förvaltningen själva har kvar möjligheten att kunna lägga verkställigheten på en extern part och ser därmed att stadsledningskontorets formulering till reglering inte är möjlig. Socialförvaltningen Hisingen har inte tillräckligt med resurser för att tillgodose behovet av insatser. Behoven är komplexa och insatserna behöver vara samordnande och oftast ske parallellt. Vidare vill förvaltningen kunna nyttja resurser som redan finns effektivt men även kunna samverka med aktörer som erbjuder insatser. Därtill har förvaltningen också behov av att i vissa ärenden köpa externa tjänster såsom försäkringsmedicinska utredningar och arbetsträningsplatser.

Arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist

I Göteborgs Stads budget 2021 anges ”att stadens insatser för personer i behov av rehabilitering behöver förbättras och förnyas, därför kommer ett särskilt center att inrättas dit socialtjänsten kan hänvisa”[2]. Förvaltningen har idag ett negativt resultat mellan budget och utfall när det gäller försörjningsstödet och har en begränsad möjlighet att ge insats utifrån de behov som finns. En behovskartläggning av insatser genomfördes inom

[1] Dahlberg och Vikman (2020), Beskrivning av deltagare och deras behov av försörjningsstöd efter utskrivning från Kompetenscenter
[2] Göteborgs stads budget 2021 s 103

socialförvaltningen Hisingen i april 2021 (Se bilaga 3). Cirka 3000 ärenden kartlades och resultatet visade att behovet av insatser av arbetsrehabiliterande karaktär är mycket stort. Vid en fördjupad analys av behovskartläggningen framkom att inom målgrupperna som är sjukskrivna (drygt 500 ärenden) eller har arbetshinder sociala skäl (drygt 650 ärenden) bedömde socialsekreterarna att det under april månad fanns behov av 709 insatser[3] varav hälsoinsatser och stöd till sjukvårdskontakt/sjukersättning var det främsta behovet. Dessa insatser nämns inte i stadsledningens utredning av arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist. Även inom målgrupperna arbetslös med eller utan ersättning finns behov av språkstärkande insatser, arbetsträning och utredning av arbetsförmåga. Se nedan tabell för behov av insats av arbetsrehabiliterande karaktär hos målgrupperna sjukskrivna, arbetshinder sociala skäl och arbetslösa med eller utan ersättning.

Behov av insats	**Antal personer inom målgrupp sjukskrivna och sociala skäl**	**Antal personer i målgrupp arbetslös med eller utan ersättning**	**Total**
Hälsoinsatser	239		
Stöd till sjukvårdskontakt/sjukersättning	129		
Lågtröskelverksamhet	92		
Utredning av arbetsförmåga	86	36	122
Arbetslivsinriktad rehab	60		
Arbetsträning	38	112	150
Jobbsökaraktiviteter	25		
Kontakt med vården för remiss till specialist	21		
Språkstärkande insatser	19	113	132

Vidare visar kartläggningen att Finsams insatser tar en ytterst liten del av det totala behovet som förvaltningen har. I april månad var 44 personer inskriva i Finsams insatser och några stod i kö. Erfarenheterna av den nya organisationen inom Finsam är att insatserna är mer inriktade mot arbete och studier än av arbetsrehabiliterande karaktär.

Ytterligare en målgrupp som inte nämns i stadsledningskontorets rapport är personer i behov av språkstärkande insatser. Enligt behovskartläggningen hade 350 personer behov av språkstärkande insatser. Nedan tabell visar behovet av insatser för målgruppen SFI-språkhinder (cirka 350 ärenden). Vid en uppföljning av resultatet angav flertal socialsekreterare att det finns behov av arbetsträning/praktik för att träna språket för personer som inte gör progression inom ordinarie SFI. Behovet av språkpraktik/arbetsträning är under en längre tidsperiod än den som erbjuds inom ordinarie SFI.

[3] Endast en insats per person fick väljas.

Behov av insats	Antal personer inom målgrupp SFI-språkhinder
Språkstärkande insatser	182
Arbetsträning	22
Jobbsökaraktiviteter	13

Socialförvaltningen Hisingen har stort behov av arbetslivsinriktad rehabilitering då nuvarande aktörer som erbjuder insatser inte har möjlighet att svara upp till den volym som förvaltningen har behov av. Idag är många av socialtjänstens klienter exkluderade från Försäkringskassan och rehabiliteringsinsatser från sjukvården vilket innebär en inlåsning inom försörjningsstödet. Detta vill socialförvaltningen Hisingen ändra på genom att få utveckla ett center med inriktning på arbetslivsinriktad rehabilitering. Målgruppen för det tänkta centret har en komplex problematik och har stort behov av motivationshöjande insatser samt regelbunden och tät uppföljning. Därtill finns ett behov att socialtjänsten utvecklar samverkan med Hälso- och sjukvården och Försäkringskassan. Detta arbete kan inte endast läggas på Finsam utan behöver inrymmas i socialtjänstens ordinarie arbete. För att nå resultat för målgruppen krävs att verkställighet av insats är nära knuten till myndighetsutövningen så att en regelbunden samverkan med täta uppföljningar kan genomföras. Därtill skulle socialförvaltningen även svara för hälsoinsatser och språkstärkande insatser. För att möjliggöra detta behöver socialförvaltningen förstärkas med medel och resurser genom en utökad budget.

För att socialförvaltningen Hisingen ska kunna arbeta för att människor ska nå egenförsörjning krävs adekvata insatser som möter den komplexa problematik som förvaltningen ser finns hos flertalet försörjningsstödstagare. Förvaltningen anser att en del i att minska utanförskapet och att arbeta bort utsatt områden ligger i att arbeta för att människor kan försörja sig själva eller ha tillgång till meningsfull sysselsättning. Förvaltningen ser positivt på att flertalet av insatser kan verkställas inom NAV men inte att det är den enda aktören som kan verkställa beslut enligt 4. kap. 4§ SoL.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningens samlade bedömning är att avstyrka stadsledningskontorets förslag gällande arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist som handlar om att nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning (NAV) utökar sin verksamhet inom Kompetenscenter (KC) till att verkställa socialnämndernas samtliga beslut enligt 4 kap. 4 § SoL medan socialnämnderna ska ha ansvar för att verkställa beslut enligt 4 kap. 1 § SoL.

Christina Alvelin — Förvaltningsdirektör

Maria Balaban — Avdelningschef

Göteborgs Stad

Vi är ett starkare ord än jag

Socialförvaltningen Hisingen

#socialhisingen

Vi är ett starkare ord än jag

Socialförvaltningen Hisingen

#socialhisingen

Göteborgs Stad

Presentation behovsinventering av insatser i aktuella ärenden 2021

Avdelning Försörjningsstöd
Avdelningschef Maria Balaban

Bakgrund

- Behovsinventeringen genomfördes under april månad 2021.

- Cirka 3000 ärenden har genomlysts på fem enheter av 72 socialsekreterare.

- Inventeringen visar vilka pågående insatser som den enskilde hade vid inventeringstillfället och vilket behov av insatser som vid det aktuella tillfället fanns hos den enskilde som vid inventeringstillfället inte har kunnat tillgodosetts.

- Vid val av behov av insats har endast en insats fått väljas. Den insats som skulle väljas var den insats som den enskilde har mest behov av, om annan insats än den beslutade vore önskvärd alternativt om ytterligare insats saknas till pågående insats.

Vanligaste orsakskoderna

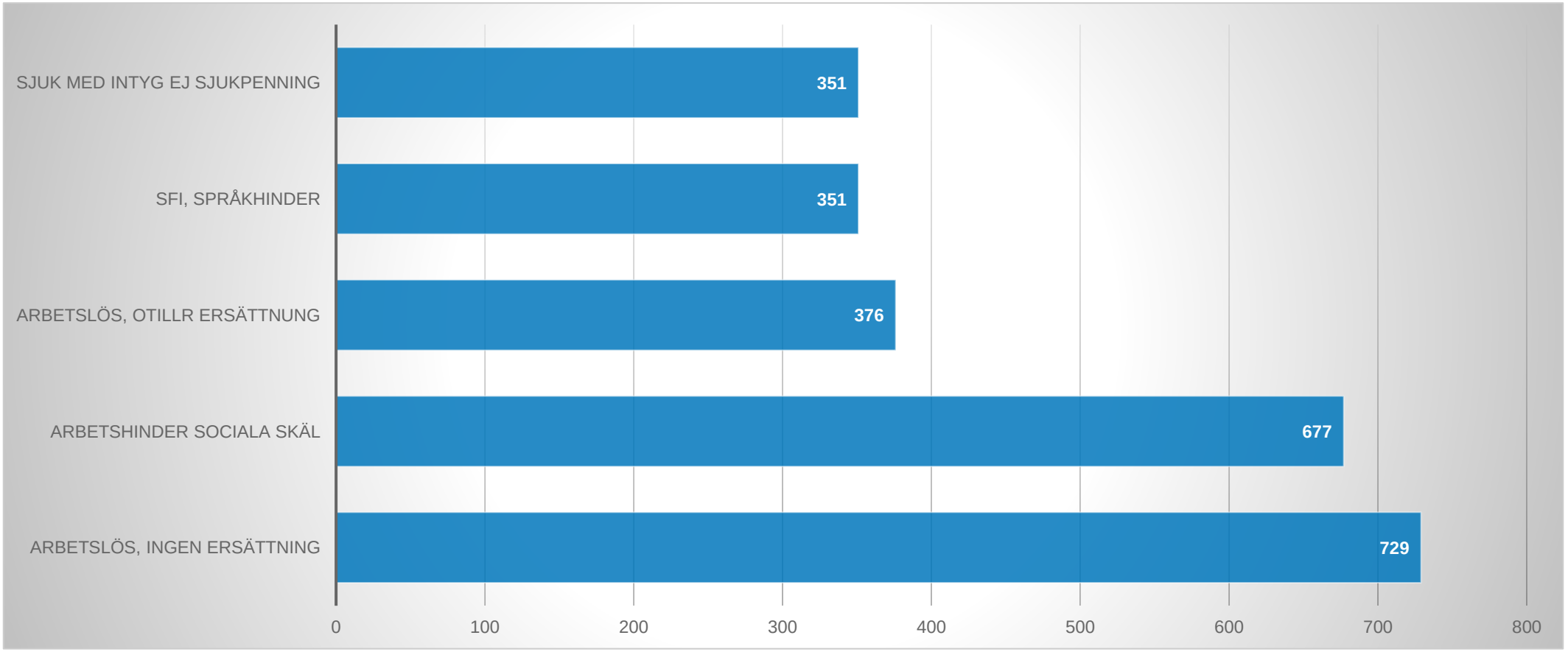

Övriga orsakskoder

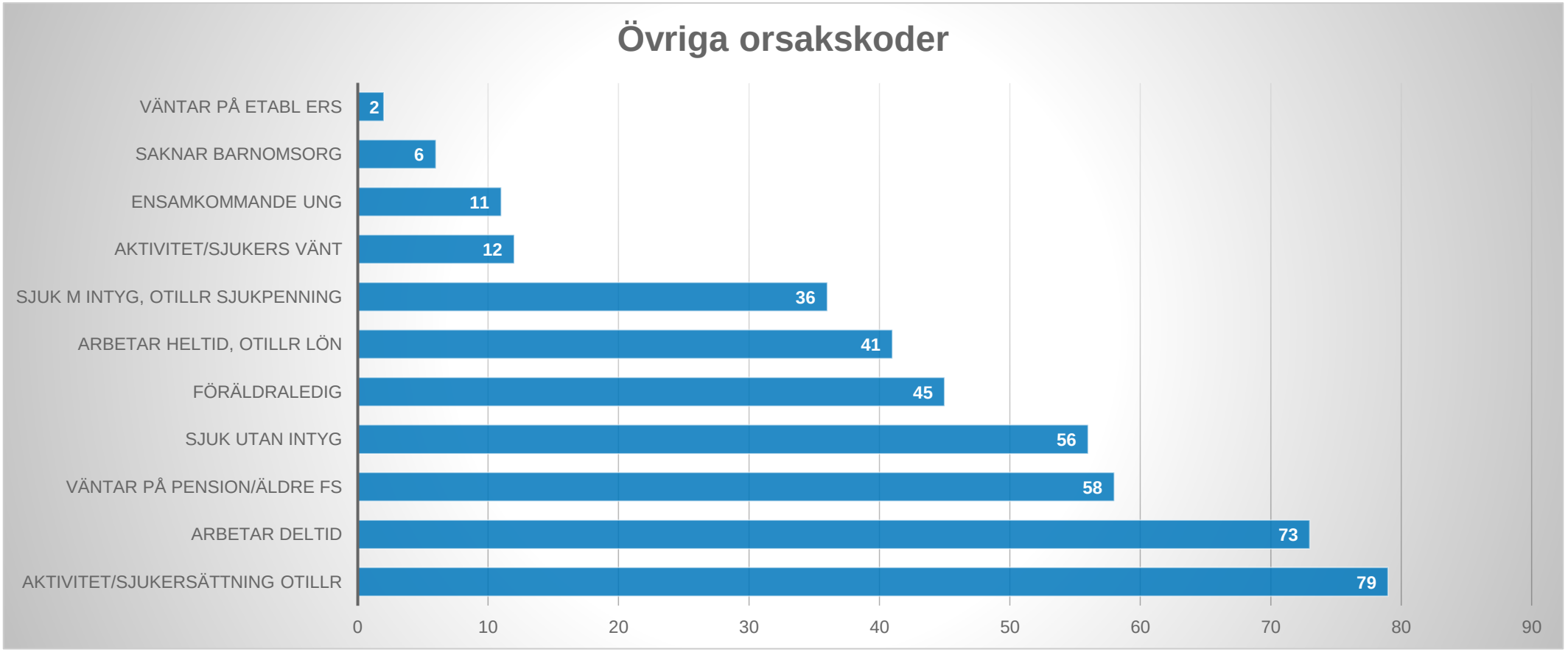

Pågående insatser

Pågående insatser – vanligaste

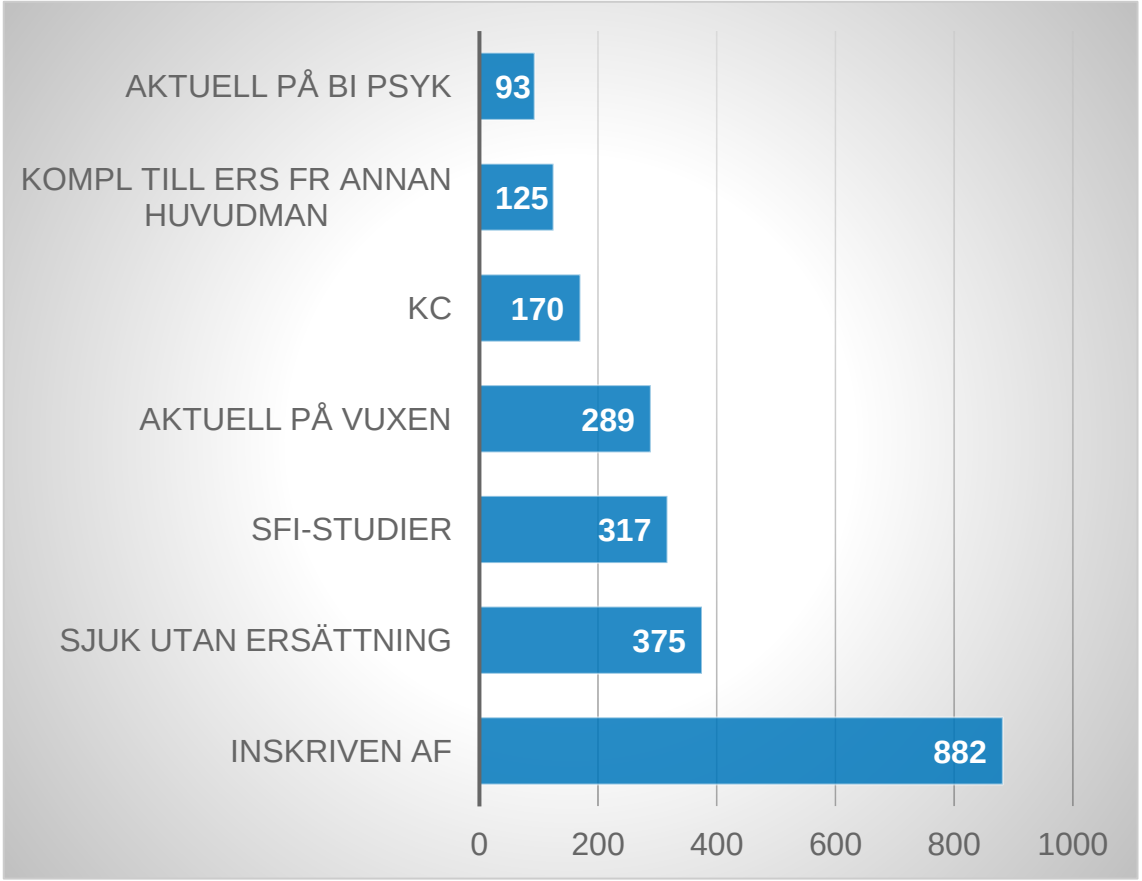

De fyra största målgrupperna inom ekonomiskt bistånd på Hisingen är:

1. Arbetslösa som är inskrivna på Arbetsförmedlingen.
2. Sjuka som inte får sjukersättning från Försäkringskassan
3. Språksvaga som inte klarar ordinarie SFI
4. Personer med missbruk som också är aktuella på Vuxen

Pågående insatser – minst vanliga

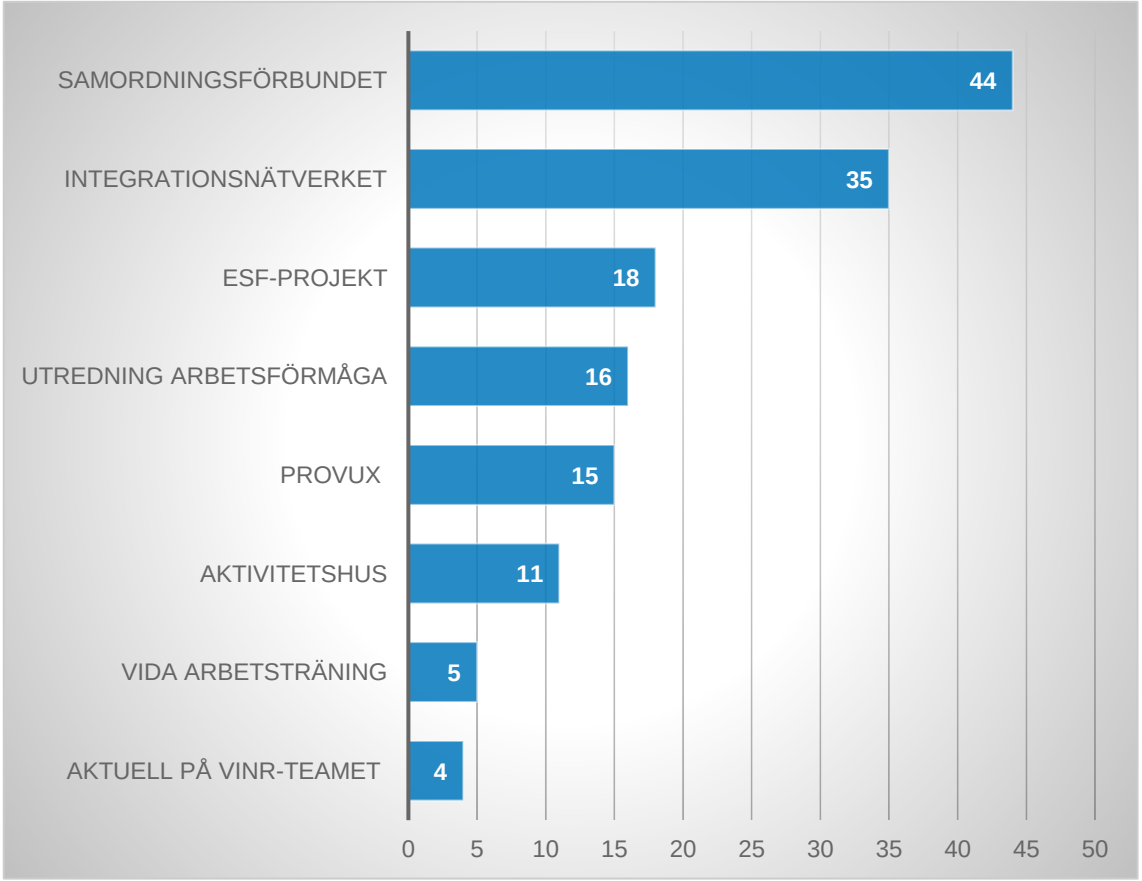

Insatser som ESF-projekt, Samordningsförbundet, Integrationsnätverk och Aktivitetshus är insatser som finns men tar inte någon större mängd.

Pågående insatser - arbetsmarknad

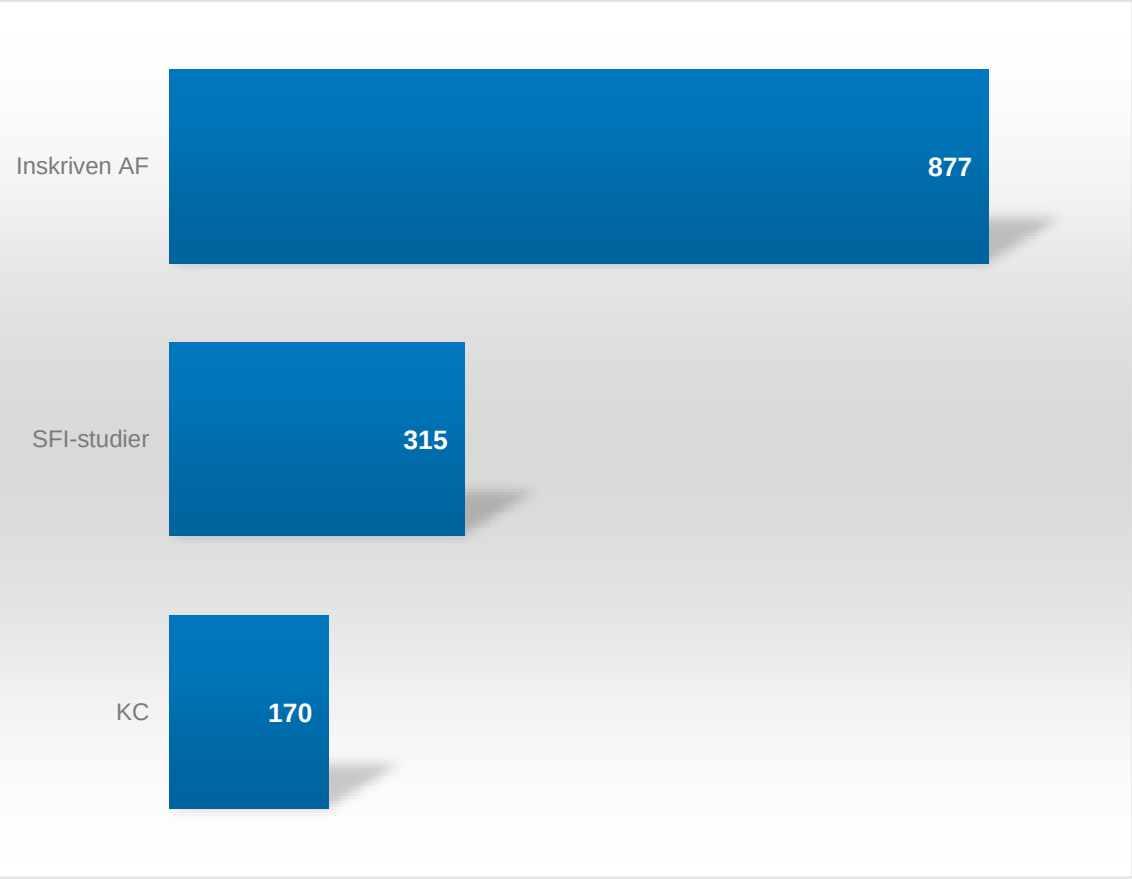

Vanligaste pågående insatserna är:

- Inskriven AF. Innebär ofta insatsen Stöd och Matchning hos, av AF, upphandlade aktörer.
- SFI-studerande. Flertalet har inte klarat SFI under etableringstiden och gör liten progression.
- KompetensCenter (KC) är en insats Göteborgs stad har tillsammans med AF. Den enskilde måste vara inskriven på AF för att kunna remitteras till KC.

Pågående insatser studier

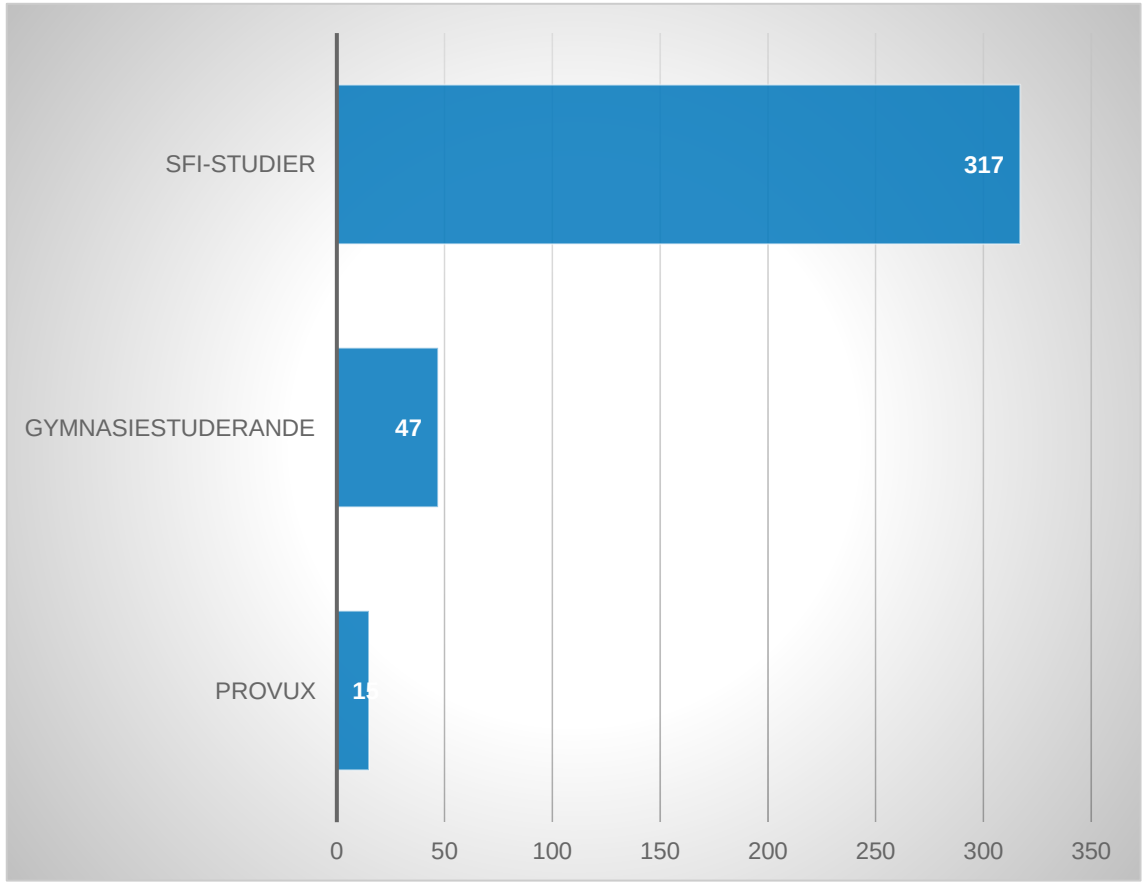

Liten andel som får försörjningsstöd är studerande. Det är främst insats SFI-studier som syftar till att öka språkkompetensen för att kunna stå till arbetsmarknadens förfogande.

Pågående insatser arbetsfrämjande

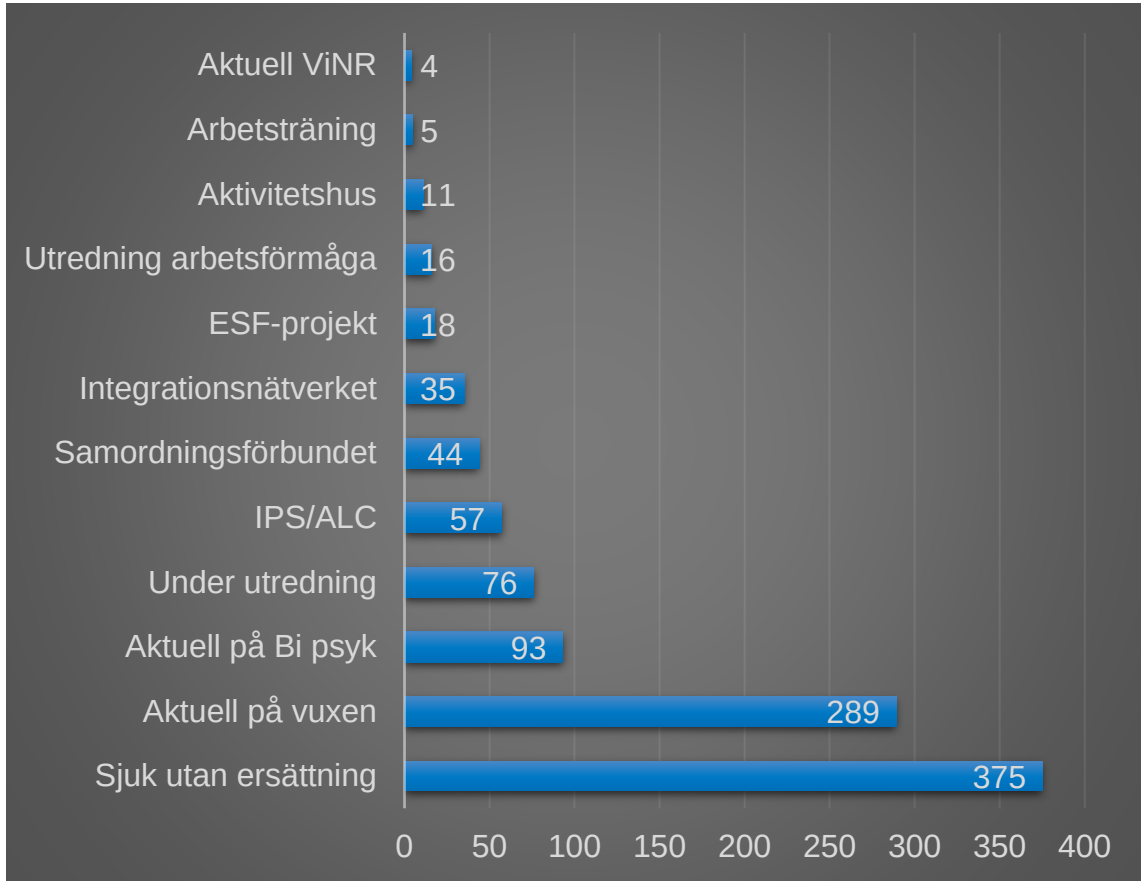

Målgrupper som är sjuka och har en missbruksproblematik har få insatser då det i dagsläget saknas/finns få insatser till målgruppen. Samordningsförbundet och ESF-projekt tar en mindre andel.

Vid mätningstillfället var IPS endast implementerat vid ett kontor. Under 2021 ska IPS implementeras inom hela avdelning Försörjningsstöd på Hisingen. Antaganden är att personer inom målgruppen sjukskrivna och inom arbetshinder sociala skäl ska kunna bli aktuella för insatsen IPS.

Behov av insatser

Behov av insatser arbetsmarknad

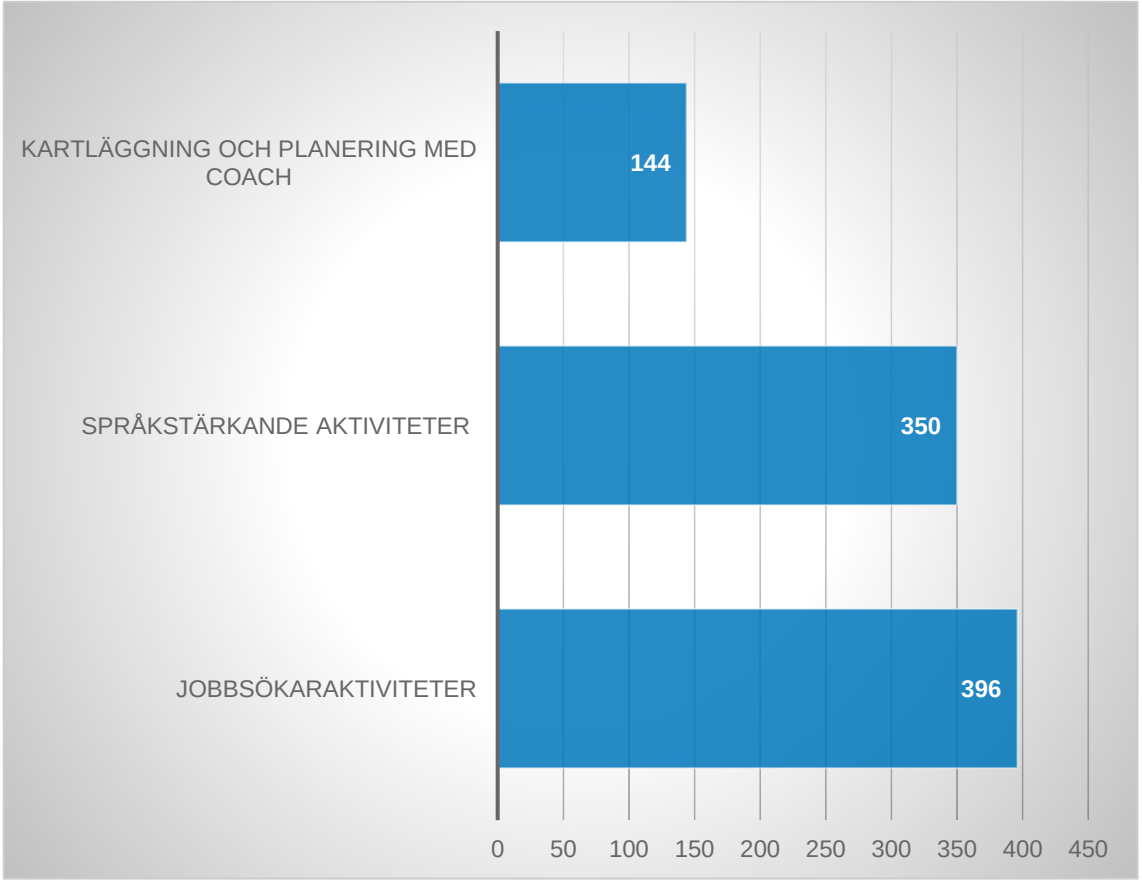

Stort behov är kompletterande insatser (890) till Arbetsförmedlingens insatser och SFI (350). Det som erbjuds inom ordinarie strukturer inom Arbetsförmedlingen och SFI är inte tillräckligt för en stor del av målgruppen som får försörjningsstöd.

Behov av insatser arbetsfrämjande

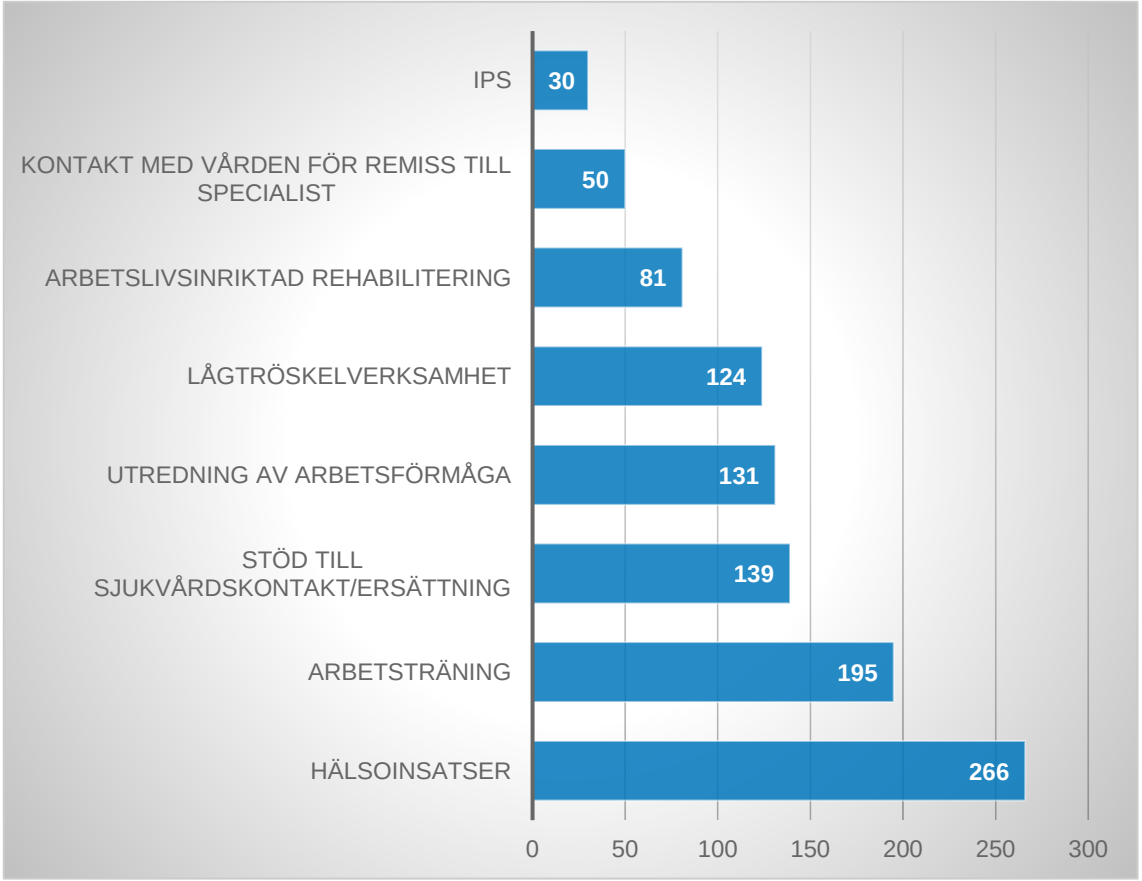

- 1036 behov av insatser är listade inom arbetsfrämjande insatser.
- Hälsoinsatser är det största behovet tätt följt av arbetsträning.
- Insatser som utreder arbetsförmåga eller stödjer kontakt med sjukvården och Försäkringskassan är det också stort behov av.

Slutkommentarer

- Det finns behov av att ha en dialog med AF kring främst insatsen Stöd och matchning då inventeringen visar att det är en stor mängd försörjningsstödstagare som har ett större behov av stöd än vad insatsen ger. På grund av AF:s omorganisering och övergång till digitalt arbetssätt är det idag svårt för socialsekreteraren att få till en bra samverkan med ansvariga handläggare kring den enskilde. Detta är ett problem på strukturell nivå som kräver fortsatt dialog med ansvariga på AF.

- När klienterna får insatser som till exempel Stöd och matchning via AF kan den enskilde inte vara inskriven på KC samtidigt. I och med AF:s insats Stöd och matchning så är det en mindre andel som skrivs in på KC än tidigare. Detta är ett problem på strukturell nivå som kräver fortsatt dialog.

- Även KC:s målgrupp bör ses över utifrån det behov som finns inom socialförvaltningen Hisingen och den avgränsning av målgruppen som KC har idag.

- Gällande SFI och dålig progression bland en stor andel försörjningsstödstagare behöver kompletterande insatser till målgruppen ses över. Språkarbetsträning i kombination med SFI eller annan språkträning specialiserad för personer med kort utbildningsbakgrund vore ett bra komplement till dagens befintliga insatser.

Slutkommentarer

- Det finns ett stort behov av arbetsfrämjande insatser. Behovsinventeringen visar att tillgången på insatser inte täcker behovet. ESF-projekten (fyra aktuella projekt vid inventeringstillfället) som är tidskrävande tar inte någon stor andel av behovet. Likaså är det få som är aktuella på Samordningsförbundet och i dagsläget är det kö in till vissa aktiviteter inom Samordningsförbundet.
- Insatserna via ESF-projekten är kortvariga och tillfälliga och saknar kontinuitet då de bedrivs i projektform. Behovet av insatser behöver kunna täckas upp inom ordinarie strukturer och utifrån ett långsiktigt perspektiv.
- Det är tidskrävande att ha så många olika aktörer och insatser som tar en sådan liten mängd av behovet. Det blir svårt för socialsekreterarna att överblicka antalet insatser, som också förändras kontinuerligt. Det blir många styrgrupper för enhetschefer och avdelningschef att ingå i och likaså mycket kommunikation.
- Många utförare har avgränsade målgrupper där det krävs ett större motivationsarbete av socialsekreteraren innan insatserna blir aktuella, de flesta aktörer vill att den enskilde ska vara motiverad och att insatsen är frivillig.
- IPS kommer att implementeras inom socialförvaltningen Hisingen som en intern arbetsfrämjande insats.

Utdrag ur protokoll
Sammanträdesdatum: 2021-08-24

Yttrande till kommunstyrelsen om arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist

§ 110, 1100/21

Kommunstyrelsen har begärt att bland annat nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning ska yttra sig om stadsledningskontorets tjänsteutlåtande och rapport om arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist.

Beslut

1. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning tillstyrker förslagen i stadsledningskontorets rapport "Arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist", med de synpunkter som framgår av förvaltningens tjänsteutlåtande.

2. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som nämndens eget yttrande till kommunstyrelsen.

Handlingar

Tjänsteutlåtande, 2021-08-12
Bilaga 1: Stadsledningskontoret tjänsteutlåtande inför kommunstyrelsens sammanträde 2021-06-16
Bilaga 2: Stadsledningskontorets rapport "Arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist"
Bilaga 3: Sammanställning kring rehabiliteringsfrågan i Göteborg

Yrkanden

Anders Svensson (M) och Mikael Wallgren (V) yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Beslutsgång

Ordförande finner att det endast finns ett förslag till beslut och att nämnden beslutar i enlighet med detta.

Protokollsutdrag skickas till

Stadsledningskontoret (dnr 1434/20)

Utdrag ur protokoll
Sammanträdesdatum: 2021-08-24

Dag för justering
2021-08-24

Vid protokollet

Sekreterare
Mathias Henriksson

Ordförande
Anders Svensson (M)

Justerande
Mikael Wallgren (V)

Protokollsutdragets riktighet intygas av nämndsekreterare Mathias Henriksson.

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2021-08-12
Diarienummer 1100/21

Handläggare
Andreas Lökholm, Carina Falkewall
Telefon: 031-365 00 00 (växel)
E-post: andreas.lokholm@arbvux.goteborg.se

Yttrande till kommunstyrelsen om arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist

Förslag till beslut

1. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning tillstyrker förslagen i stadsledningskontorets rapport "Arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist", med de synpunkter som framgår av förvaltningens tjänsteutlåtande.

2. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som nämndens eget yttrande till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslutade i oktober 2020 att ge kommunstyrelsen i uppdrag att utreda arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist och inhämta berörda nämnders synpunkter, med återrapportering innan sommaren 2021.

Stadsledningskontorets utredning visar att socialnämnderna var och en inom sitt stadsområde har ett övergripande ansvar för arbetsrehabiliteringen. Detta följer av nämndernas ansvar för all myndighetsutövning. Stadsledningskontoret bedömer att det är resurseffektivt och ökar förutsättningarna för likvärdighet att en nämnd ansvarar för verkställighet av sådan praktik och kompetenshöjande verksamhet som följer av 4 kap. 4 § socialtjänstlagen (SoL). Lämplig inriktning är att nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning (NAV) utökar sin verksamhet inom kompetenscenter. Vidare bedömer stadsledningskontoret att socialnämnderna, var och en inom sitt stadsområde, ska ha ansvar för att verkställa beslut enligt 4 kap. 1 § SoL. Denna verkställighet berör personer som har komplexa och sammansatta behov där behovet av socialt stöd är stort och härigenom inte omfattas av 4 kap. 4 § SoL.

Stadstadsledningskontoret bedömer att socialnämnderna och NAV tillsammans med Finsam behöver ta fram ett underlag för genomförande av stadsledningskontorets förslag till inriktningsbeslut.

Stadsledningskontoret har på kommunstyrelsens uppdrag valt att remittera tjänsteutlåtande med bilagd rapport, se bilaga 2, till berörda nämnder för yttrande.

Förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildnings huvudsakliga synpunkter:
Organisatoriska förutsättningar
Vägen fram till dagens situation med kvarstående utmaningar kring ansvarsfördelning och individens behov i fokus har varit en kombination av politiska beslut och viljeinriktningar, förändrade behov i omvärlden och organisatoriska förändringar i staden.

Den relativt nya organisationen med fyra stadsområden och ett samordningsförbund är en förutsättning för att frågan om arbetslivsinriktad rehabilitering ska kunna adresseras på ett adekvat sätt, vilket nu sker.

Förvaltningens synpunkt *är att den delar utredningens övergripande slutsatser inom följande områden:*

- Vikten av likvärdigt bemötande av kommunens invånare genom att organisatoriskt samla utförande och beslutsfattande på ett tydligt sätt. Likaså att i det längsta undvika parallella processer och verksamheter.
- Det är också tydligt att staden historiskt inte har lyckats med att etablera en enhetlig begreppsapparat, samsyn kring behov, omfattning och vilka insatser som är efterfrågade. Det är ett nytt läge nu och här finns alla förutsättningar och förmågan hos utpekade aktörer att kunna göra detta.
- Det också tydligt att den föreslagna vägen framåt i praktiken innebär att större delen av uppdragets genomförande och slutresultat ligger fram i tiden både när det gäller ansvar, omfattning och ekonomiska konsekvenser.
- Efter avstämning med övriga socialförvaltningar önskar förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning ta på sig det samordnande ansvaret för den fortsatta processen.

Utifrån SLK:s rapport (bilaga 2) lämnar förvaltningen följande synpunkter:

Ekonomi och volymer
Utredningen pekar på att det utökade ansvaret inom SoL4:4 för förvaltningen inte innebär några ambitionshöjningar och därmed är kostnadsneutralt. Förvaltningen konstaterar att det skett en stor förskjutning i målgruppernas behov sedan det första Kompetenscenter startade 2016. Idag möter verksamheten i mycket högre utsträckning kortutbildade personer med liten eller begränsad erfarenhet av svensk arbetsmarknad, personer med mer komplexa behov och ca 15% av de inskrivna deltagarna bedöms ha någon form av funktionshinder. Det är en ytterligare ökning av dessa deltagare som blir den sannolika konsekvensen av en utökad SoL4:4. Här behöver nya insatser anskaffas och organisationen behöver till inte obetydliga delar ställas om till ett nytt arbetssätt. Förvaltningen har dessutom redan idag i stora volymer lagt in egna medel för att möta de befintliga deltagarnas behov utöver den budgetjustering som gjordes med stadsdelarna 2016. Volymerna framöver är i dagsläget okända, men med största sannolikhet ökande. En stor osäkerhetsfaktor i sammanhanget är Arbetsförmedlingens nya uppdrag, se vidare nedan.

Förvaltningens synpunkt är att den inte delar utredningens slutsats att det utökade ansvaret är kostnadsneutralt eller att det skulle innebära en oförändrad ambitionsnivå, utan att detta behöver lyftas för en ny bedömning när berörda parter har presenterat sitt förlag om vägarna framåt. Främst kring hur gränsdragningen mellan verkställighet inom SoL4:1 och SoL4:4 faller ut både teoretiskt och praktiskt i termer av volymer och resurser.

KC:s ursprungliga uppdrag förändring fram tills idag
Förvaltningen kan konstatera att den beskrivning och arbetssätt som beskrevs i de beslutsdokument som togs fram under perioden 2014-15 inför KC:s uppstart idag till

stora delar är något helt annat i praxis. Det är därför angeläget att beskriva det nuvarande läget i förhållande till de förväntade förändringar som behöver ske.

Förvaltningens synpunkt är att rapporten fångar KC:s förändrade uppdrag i praxis till delar i sin framställning, men här behöver ett samlat grepp tas från förvaltning med tillhörande nämnd i det fortsatta arbetet för att ge en mer uppdaterad lägesbild och en bättre beskrivning av förvaltningens totala tjänsteutbud.

Aktivitetshusens roll i ett nytt organisatoriskt landskap
Aktivitetshusen beskrivs endast i förbifarten i rapporten men utgör, enligt förvaltningen, en viktig pusselbit i framtidens organisering av rehabiliteringen och förtjänar att belysas ytterligare utifrån kommunens nya organisatoriska landskap och behov.

Arbetsförmedlingens nya uppdrag och påverkan på kommunen
Arbetsförmedlingen förväntas gå in i ett nytt uppdrag till hösten då den så kallade KROM (kundval-rusta-matcha) sjösätts i Göteborg och i landet för övrigt. I praktiken innebär detta att arbetsförmedlingsuppdraget går ut på entreprenad till externa utförare.

Förutsättningarna för reformen är att fler ska skrivas in och nås av kompletterande aktörers insatser. Samtidigt är fortfarande gränsdragningarna inte helt klara kring vilka som skall tas in i systemet då det ska vända sig till de som är matchningsbara men samtidigt användas till att bryta den kraftigt ökande långtidsarbetslösheten hos personer som utifrån nuvarande förutsättningar inte är matchningsbara. Den försenade departementsskrivelse som utlovades i juni som skulle adressera en del av dessa frågeställningar är ännu inte offentliggjord.

Förvaltningens synpunkt är sammanfattningsvis att det idag är mycket svårbedömt vilken roll kommunen kommer att behöva ta i förhållande till den statliga arbetsmarknadspolitiken. De två ytterlighetsscenarier som idag finns presenteras nedan.

1. Det som talar för ett utökat kommunalt ansvar, och därmed kostnader, för fler än idag är oklarheterna kring målgrupperna och villkoren och de ekonomiska incitamenten för KROM-leverantörerna. Hur väl kommer det givna uppdraget att möta de behov som finns och hur kan långsiktigheten kring den enskilde, liksom sammanhållna insatskedjor säkras? Det blir också allt tydligare att kommunen behöver ta på sig ett samordnande ansvar kring de individer som behöver långsiktig planering och är i behov av sammanhållet stöd för att minska tiden i försörjningsstöd. Kompetenshöjning av deltagarna ligger inte heller inom uppdraget för KROM.
2. Det som talar för ett minskat kommunalt ansvar är att reformen på pappret handlar om en kraftfull uppskalning av volymer vilket skulle kunna betyda motsvarande minskning på Kompetenscenter. Fortfarande kvarstår frågan om vilken uthållighet och omfattning den beställda insatsen kommer att ha i förhållande till deltagarnas behov.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Ärendet behandlar frågan om organisatorisk hemvist för arbetsrehabilitering. I samband med att kompetenscenter bildades 2016 genomfördes budgetjusteringar mellan dåvarande stadsdelsnämnder och nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning. Justeringarna hanterades i den ordinarie budgetberedningen. I budget 2016 fick NAV medel

motsvarande helår för Östra Göteborg och halvårseffekt för övriga. 2017 fick nämnden resterande medel, det vill säga medel motsvarande det andra halvåret för övriga nämnder, totalt drygt 37 miljoner kronor. Stadsdelsnämndernas verksamhet som avsåg arbetsrehabilitering berördes inte av budgetjusteringen.

I samband med budgetjusteringen diskuterades att stadsdelarna skulle gå in i ett köp- och säljsystem kring den enskilde om denne behövde extra kompetenshöjande åtgärder. I praktiken har ett sådant system aldrig etablerats. Därför har NAV inom budget avsatt ytterligare medel för kompetensstärkande aktiviteter (15 miljoner) och gjort stora satsningar på IOP (8 miljoner årligen) tillsammans med civilsamhället för målgruppen på KC. Dessutom har den tidigare arbetsmarknadsenheten – numera CFA (Centrum för arbetsmarknadsanställningar) – byggts ut kraftigt under åren sedan Kompetenscenter etablerades inom befintlig ram och hanterar idag årligen cirka 600 arbetsmarknadsanställningar årligen för främst de grupper som beskrivs i rapporten. Detta utgör i praktiken en fördubbling av verksamheten sedan övertagandet från park- och naturförvaltningen 2015.

Stadsledningskontoret anger i sin rapport att stadsdelsnämnderna enligt bokföringen har en nettokostnad på 40 miljoner kronor för arbetsrehabiliteringen för år 2020. Det är inte möjligt från den ekonomiska redovisningen att särskilja hur stor andel av de 40 miljoner kronorna som avser sådan verksamhet som omfattas av 4 kap. 4 § SoL och som enligt stadsledningskontoret förslag ska flyttas till NAV.

Stadsledningskontoret skriver i sitt yttrande att arbetsrehabiliteringens överflyttande innebär ett visst utökat ansvar för NAV, men förslaget i sig innebär inga ambitionshöjningar och är därmed kostnadsneutralt.

Förvaltningens synpunkt i frågan är att ovanstående påstående om kostnadsneutralitet inte går att vidimera. Staden har ingen samlad bild kring hur många människor som skulle kunna vara aktuella och vilka behov dessa har vid i den skisserade utvecklingen. Ska förvaltningen dessutom ta på sig ett utökat ansvar inom ramen för SoL4:4 kommer kostnader att uppstå då det finns all anledning att anta att aktuella grupper kommer att ha ett långsiktigt behov av stöd och insatser för att närma sig en egen försörjning. Ska en förändring på riktigt ske kring den aktuella målgruppen behöver en uppväxling och en organisering att ske kring denna utifrån olika aktiviteter. Många insatser skulle kunna anskaffas genom olika former av samarbeten och upphandlingar, vilket kommer att medföra kostnader.

Förvaltningens synpunkt är att det fortsatta arbetet kring hur verkställighet mellan SoL4:1i förhållande till SoL4:4 behöver kompletteras med en ny samlad värdering i vad detta kommer att betyda i termer av volymer och insatser för att kunna skapa en varaktig förändring för berörda målgrupper.

Ny organisation inom Arbetsförmedlingen

Det som komplicerar bilden ytterligare ur ett ekonomiskt perspektiv är den pågående omorganisationen av Arbetsförmedlingen som har en direkt påverkan på de personer som omfattas av såväl SoL4:1 och SoL4:4. I september sjösätts den så kallade KROM-modellen (Kundval Rusta och Matcha) i Göteborg som en del av en nationell förändring av Arbetsförmedlingens uppdrag, där i praktiken all förmedling och matchning läggs ut på fristående aktörer. Förutsättningarna för reformen är att fler ska skrivas in och nås av

kompletterande aktörers insatser. Samtidigt är fortfarande gränsdragningarna oklara kring vilka som ska tas in i systemet då det ska vända sig till de som är matchningsbara men samtidigt användas till att bryta den kraftigt ökande långtidsarbetslösheten hos personer som utifrån nuvarande förutsättningar inte är matchningsbara. Den försenade departementsskrivelse som utlovades i juni som skulle adressera en del av dessa frågeställningar är ännu inte offentliggjord.

Förvaltningens synpunkt rörande relationen till den statliga arbetsmarknadspolitiken är att det idag mycket svårbedömt vilken roll kommunen kommer att behöva ta och ser två ytterlighetsscenarier.

1. Det som talar för ett utökat kommunalt ansvar, och därmed kostnader, för fler än idag är oklarheterna kring målgrupperna och de ekonomiska incitementen för KROM-leverantörerna. Hur väl kommer det givna uppdraget att möta de behov som finns och hur kan långsiktigheten kring den enskilde, liksom sammanhållna insatskedjor säkras? Det blir också allt tydligare att kommunen behöver ta på sig ett samordnande ansvar kring de individer som behöver långsiktig planering och är i behov av sammanhållet stöd för att minska tiden i försörjningsstöd.
2. Det som talar för ett minskat kommunalt ansvar är att reformen på pappret handlar om en kraftfull uppskalning av volymer vilket skulle kunna betyda motsvarande minskning på Kompetenscenter. Fortfarande kvarstår frågan om vilken uthållighet och omfattning den beställda insatsen kommer att ha i förhållande till deltagarnas behov.

Ytterst handlar ovanstående om hur väl reformen faller ut, hur det allmänna arbetsmarknadsläget utvecklas och hur väl samtliga aktörer inklusive kommunen lyckas motivera de grupper med kortast utbildning och minst arbetslivserfarenhet till olika former av utbildning och kompetenshöjande åtgärder. Genomförande av utbildning och kompetenshöjning ingår inte i KROM-aktörernas uppdrag utan är ett kommunalt ansvar.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Arbete och sysselsättning är bärande komponenter i ett välfärdsland som Sverige. Det skapar både en identitet och främjar såväl språkutveckling som integration. Långvarigt utanförskap och bidragsberoende skapar negativa spiraleffekter i form av försämrad hälsa och markant högre risker för att livssituationen hos föräldrarna går i arv till nästa generation. Många av de insatser som görs idag för arbetslösa inom till exempel Kompetenscenter har ett starkt fokus på barnfamiljer.

Sysselsättningsgapet mellan de med en svag ställning på arbetsmarknaden och de som har etablerat sig har ökat stadigt under de senaste 15 åren. Varje lågkonjunktur tenderar att vidga klyftan ytterligare då många av instegsjobben försvinner för gott i kölvattnet av de omstruktureringar som sker.

Starkt kopplat till arbete och sysselsättning är de stora kompetensförsörjningsutmaningar som såväl privat som offentligt arbetsliv står inför. Den arbetslöshet som Göteborg har i förhållande till exempelvis övriga GR-kommuner står ut både i procentuella och reella tal. Omvänt skulle man kunna hävda att GR-områdets framtida arbetskraftsreserv med rätt

åtgärder finns i Göteborg vilket gör ansvaret speciellt viktigt att uppmärksamma i den här frågan.

Förvaltningens synpunkt är att då behoven ser väldigt olika ut hos de som idag står utanför arbetsmarknaden är det viktigt att en kraftsamling sker och att det likvärdiga bemötandet står i centrum för kommunens arbete oavsett bostadsadress. Stadens nya organisation och ett förtydligat ansvar om aktuella områden underlättar den processen.

Samverkan

Ärendet är samverkat i FSG Arbetsmarknad och vuxenutbildning den 17 augusti.

Beslutet skickas till

Stadsledningskontoret (dnr 1434/20).

Bilagor

1. Stadsledningskontoret tjänsteutlåtande inför kommunstyrelsens sammanträde 2021-06-16
2. Stadsledningskontorets rapport Arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist
3. Sammanställning kring rehabliliteringsfrågan i Göteborg

Ärendet

Kommunstyrelsen har begärt att nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning ska yttra sig om stadsledningskontorets tjänsteutlåtande och rapport om arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist. Yttrandet ska skickas till stadsledningskontoret senast den 1 september 2021.

Beskrivning av ärendet

I samband med beslut i kommunfullmäktige 2020-10-15 § 12 (dnr 1017/20) gällande fastställande av de fyra socialnämndernas reglementen fick kommunstyrelsen i uppdrag att utreda arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist. Kommunfullmäktige anger i sitt beslut att det saknas underlag om arbetsrehabiliteringen i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande och att det inte är tydligt vilken nämnd som ska ha det övergripande ansvaret. När en större organisationsförändring genomfördes var det därför viktigt att få in mer underlag kring arbetsrehabiliteringen och dess placering. Mot bakgrund av detta föreslogs en utredning om arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist.

Arbetsrehabiliteringen har tidigare behandlats i utredningen om stadsdelsnämndernas framtida organisation (dnr 0988/17). Där beskrivs och problematiserades arbetsrehabiliteringen i förhållande till försörjningsstöd. I samband med organisationsförändringen fanns det tankar om att göra kopplingen mellan hanteringen av försörjningsstöd och kommunernas insatser inom arbetsmarknadsområdet tydligare. Utredningen valde att inte gå djupare in i frågeställningen gällande att hålla samman försörjningsstöd och sysselsättningsfrågor utan lämnade den för ett eventuellt vidare utredningsuppdrag.

Kommunfullmäktige beslutade 2020-05-14 § 5 (dnr 0603/20), att inrätta fyra nya nämnder med ansvar för individ- och familjeomsorg, fritidsverksamhet och övrig socialtjänst. Mot bakgrund av detta tog stadsledningskontoret i början av hösten 2020 fram förslag till nya reglementen för de fyra nya socialtjänsterna. I tjänsteutlåtande avseende reglementena (dnr 1017/20) gjorde stadsledningskontoret bedömningen att det fanns anledning att göra en översyn och eventuellt en revidering av reglementet inom gällande mandatperiod då det vid reglementets författande fortsatt finns oklarheter kring ansvarsfördelning och organisering av de nya socialnämnderna. Stadsledningskontoret konstaterade också det fanns uppgifter som inte kunnat tydliggöras i reglementet såsom arbetsfrämjande insatser och arbetsrehabilitering som varken omnämns i nuvarande stadsdelsnämndernas reglemente eller i någon av de nya socialnämndernas reglemente

Ärendets beredning

Stadsledningskontoret har genomfört dialoger med tjänstepersoner från socialförvaltningarna Nordost, Centrum, Sydväst och Hisingen, förvaltningen för funktionsstöd samt med förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildningen. Även FINSAM Göteborg har deltagit i dialogerna. Stadsledningskontoret har även analyserat tidigare utredningsuppdrag och lagstiftning och styrande dokument som är relevanta för uppdragets genomförande.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningens bedömning av stadsledningskontorets tjänsteutlåtande och rapport är följande och utgår från bilaga 2 och rapporten ”Arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist”.

Allmänna synpunkter och övergripande bedömningar

Organisatoriska förutsättningar
Vägen fram till dagens situation med kvarstående utmaningar kring ansvarsfördelning, individens behov i fokus har varit en kombination av politiska beslut och viljeinriktningar, förändrade behov i omvärlden och organisatoriska förändringar i staden. Den relativt nya organisationen med fyra stadsområden och ett samordningsförbund är en förutsättning för att frågan om arbetslivsinriktad rehabilitering ska kunna adresseras på ett adekvat sätt, vilket nu också sker.

***Förvaltningens synpunkt** är att den delar utredningens övergripande slutsatser inom följande områden:*

- Vikten av likvärdigt bemötande av kommunens invånare genom att organisatoriskt samla utförande och beslutsfattande på ett tydligt sätt. Likaså att i det längsta undvika parallella processer och verksamheter.
- Det är också tydligt att staden historiskt inte har lyckats med att etablera en enhetlig begreppsapparat, samsyn kring behov, omfattning och vilka insatser som är efterfrågade. Det är ett nytt läge nu och här finns alla förutsättningar och förmågan hos utpekade aktörer att kunna göra detta.
- Det också tydligt att den föreslagna vägen framåt i praktiken innebär att större delen av uppdragets genomförande och slutresultat ligger fram i tiden både när det gäller ansvar, omfattning och ekonomiska konsekvenser.
- Efter avstämning med övriga socialförvaltningar önskar förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning ta på sig det samordnande ansvaret för den fortsatta processen.

Synpunkter och ställningstaganden på kapitelnivå

Kapitel 1
Förvaltningens synpunkt är att metoden som används av SLK uppfattas av förvaltningen som väl avvägd och har i sin ansats på ett väldigt bra sätt fångat beredningsarbetet med stor lyhördhet i en komplex fråga. Samtidigt är det tydligt att svaren på de stora frågeställningarna rörande ansvar, roller och budgetering ligger fram i tiden och besvaras inte av rapporten, vilket inte heller var syftet med den.

Kapitel 2
KC:s ursprungliga uppdrag och utfallet idag
Historieskrivningen kring Kompetenscenters uppdrag och tillkomst har inte en lång tidslinje bakåt i tiden men dess tillkomst utifrån dåvarande stadsdelsorganisation, de fyra samordningsförbunden och det dåvarande arbetsmarknadsläget och de behov som då definierades har förändrats kraftigt under de gångna åren. Att läsa de riktlinjer som då togs upp i form av inskrivning efter tre månader och bedömningar om att deltagarna ska komma i arbete inom 6-18 månader har i praktiken ingen relevans idag. Förvaltningen konstaterar att en ny samlad beskrivning av verksamhetens innehåll och tjänster behöver tas fram då den har anpassats utifrån nya behov under de sex år som verksamheten varit igång. Rapporten fångar delar av detta, men frågan kommer att behöva aktualiseras i det fortsatta arbetet.

I samband med budgetjusteringen diskuterades att stadsdelarna skulle gå in i ett köp- och säljsystem kring den enskilde om denne behövde extra kompetenshöjande åtgärder. I

praktiken har ett sådant system aldrig etablerats. Därtill har NAV inom budget avsatt ytterligare medel för kompetensstärkande aktiviteter (15 miljoner) och gjort stora satsningar på IOP (8 miljoner årligen) tillsammans med civilsamhället för målgruppen på KC. Dessutom har den tidigare arbetsmarknadsenheten – numera CFA (Centrum för arbetsmarknadsanställningar) – byggts ut kraftigt under åren sedan Kompetenscenter etablerades inom befintlig ram och hanterar idag årligen cirka 600 arbetsmarknadsanställningar årligen för främst de grupper som beskrivs i rapporten. Detta utgör i praktiken en fördubbling av verksamheten sedan övertagandet 2015.

Förvaltningens synpunkt är att ovanstående behöver beaktas med anledning att de föreslagna förändringarna och utökade ansvaret enligt rapporten i bilaga 2 förväntas bli kostnadsneutrala, vilket är en slutsats för förvaltningen inte delar.

Förvaltningens synpunkt är att rapporten fångar KC:s förändrade uppdrag i praxis till delar i sin framställning men här behöver ett samlat grepp tas från förvaltning med tillhörande nämnd i det fortsatta arbetet för att ge en mer uppdaterad lägesbild och en bättre beskrivning av förvaltningens totala tjänsteutbud.

Bedömningsinstrument
Frågan om bedömningsinstrument har varit uppe i omgångar men värt att notera är att arbetet med att ta fram ett nytt instrument med bäring på en bredare målgrupp är igång just nu och en extern konsult förväntas påbörja sitt uppdrag under tidig höst 2021. Förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning står för samordningen och upphandlar kompetensen i samverkan med socialförvaltningarna.

Förvaltningens synpunkt är att det idag inte finns ett adekvat bedömningsinstrument på plats i staden idag för de grupper (utökad SoL4:4 och relationen till SoL4:1) som diskuteras i rapporten. Detta är under framtagande och kommer också att spela en viktig roll för enhetligheten i staden och hur framtida behov kan mötas på ett adekvat sätt.

Relationen till funktionsstöd
När det gäller insatser inom funktionsstöd så är det alldeles riktigt att Kompetenscenter formellt inte har i uppdrag att ta emot uppdrag från nämnden för funktionsstöd. Däremot har cirka 15% av deltagarna på Kompetenscenter en funktionshinderkodning hos Arbetsförmedlingen vilket också speglar den breddning av uppdraget som skett sedan starten 2015. Rapporten från SLK pekar också på det aktuella politiska uppdrag som finns att öka sysselsättningen inom den aktuella målgruppen. Det omhändertas inom ram i förvaltningens verksamhet, men inte på KC. Exempelvis tillhandahåller nämnden cirka 300 platser inom OSA (offentligt skyddad anställning), som är helt anpassade efter målgruppen med socialmedicinsk problematik. Därtill finns verksamheter riktade mot målgruppen både i ordinarie verksamhet och i projektform. Ett pågående utvecklingsarbete är också igång med anledning av de fullmäktigeuppdrag som beskrivs i rapporten.

Förvaltningens synpunkt är att Aktivitetshusen endast beskrivs i förbifarten i rapporten men utgör, enligt förvaltningen, en viktig pusselbit i framtidens organisering av rehabiliteringen och förtjänar att belysas ytterligare utifrån kommunens nya organisatoriska landskap och de behov som beskrivs i föreliggande rapport.

Kapitel 3

Arbetsförmedlingens förändringsprocess

Arbetsförmedlingens förändringsprocess ska inte underskattas och har bäring på såväl vilka målgrupper som kommunen kan behöva fokusera än mer på de kommande åren och eventuellt helt släppa. De ekonomiska konsekvenserna är svåra att värdera.

Det som komplicerar bilden ytterligare ur ett ekonomiskt perspektiv är den pågående omorganisationen av Arbetsförmedlingen som har en direkt påverkan på de personer som omfattas av såväl SoL4:1 och SoL4:4. I september sjösätts den så kallade KROM-modellen (Kundval Rusta och Matcha) i Göteborg som en del av en nationell förändring av Arbetsförmedlingens uppdrag där i praktiken all förmedling och matchning läggs ut på fristående aktörer. Förutsättningarna för reformen är att fler ska skrivas in och nås av kompletterande aktörers insatser. Samtidigt är fortfarande gränsdragningarna oklara kring vilka som ska tas in i systemet då det ska vända sig till de som är matchningsbara men samtidigt användas till att bryta den kraftigt ökande långtidsarbetslösheten hos personer som utifrån nuvarande förutsättningar inte är matchningsbara. Den försenade departementsskrivelse som utlovades i juni som skulle adressera en del av dessa frågeställningar är ännu inte offentliggjord. Sammanfattningsvis är det idag mycket svårbedömt vilken roll kommunen kommer att behöva ta i förhållande till den statliga arbetsmarknadspolitiken.

I punkt 3.2.1 i rapporten talas det om Göteborgs Stads remissvar om att gå in som kommunal utförare inom ramen för KROM-uppdraget. I nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildnings yttrande till kommunstyrelsen om denna remiss betonades att detta inte är huvudfrågan och att ett kommunalt utförarskap i dagsläget inte är aktuellt i Göteborg. Huvudpoängen i nämndens yttrande var att kommunen måste hitta en roll, gärna med lagstöd, som inte är en utförare bland alla andra utan som kan ta ett strukturellt ansvar för de som bäst behöver det enligt vad som beskrivs nedan.

Förvaltningens synpunkt rörande relationen till den statliga arbetsmarknadspolitiken är att det idag mycket svårbedömt vilken roll kommunen kommer att behöva ta och ser två ytterlighetsscenarior.

1. Det som talar för ett utökat kommunalt ansvar, och därmed kostnader, för fler än idag är oklarheterna kring målgrupperna och villkoren för KROM-leverantörerna. Hur väl kommer det givna uppdraget att möta de behov som finns och hur kan långsiktigheten kring den enskilde, liksom sammanhållna insatskedjor säkras? Det blir också allt tydligare att kommunen behöver ta på sig ett samordnande ansvar kring de individer som behöver långsiktig planering och är i behov av sammanhållet stöd för att minska tiden i försörjningsstöd.
2. Det som talar för ett minskat kommunalt ansvar är att reformen på pappret handlar om en kraftfull uppskalning av volymer vilket skulle kunna betyda motsvarande minskning på Kompetenscenter. Fortfarande kvarstår frågan om vilken uthållighet och omfattning den beställda insatsen kommer att ha i förhållande till deltagarnas behov.

Ytterst handlar ovanstående om hur väl reformen faller ut, hur det allmänna arbetsmarknadsläget utvecklas och hur väl samtliga aktörer inklusive kommunen lyckas motivera de grupper med kortast utbildning och minst arbetslivserfarenhet till olika former av utbildning och kompetenshöjande åtgärder. Genomförande av utbildning och

kompetenshöjning ingår inte i KROM-aktörernas uppdrag utan det är ett kommunalt ansvar.

Förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning håller på att utreda frågan just nu och hoppas ha en färdig rapport framme i slutet av september 2021.

Försäkringskassan
Försäkringskassans roll och uppdrag och samverkan med Arbetsförmedlingen kring de målgrupper som är i behov av samordnad rehabilitering ska inte heller underskattas. Under en rad av år har det tagits flera nationella initiativ för att tydliggöra denna viktiga funktion. Det kan vara värt att notera att uppemot 15% av försörjningsstödstagarna i en kommun som Göteborg kan vara i behov av insatser i form av samordnad rehabilitering som alltså Försäkringskassan ansvarar för.

Förvaltningens synpunkt är att denna fråga får följas vidare och att det viktigt att inte kommunen går in och tar över ytterligare ett statligt uppdrag. (Se sammanställning bilaga 3)

Kapitel 4
Juridiska förutsättningar
4.1.1
Förvaltningens synpunkt är att dess erbjudande är större än Kompetenscenter där exempelvis SFI har cirka 10 000 deltagare varje år, varav cirka 1 000 personer med försörjningsstöd. Det är viktigt att se förvaltningens hela tjänsteutbud där en tydlig förflyttning nu sker med uppdrag om att alla som läser SFI med försörjningsstöd ska skrivas in på KC Öster och Angered. Oavsett bedömning enligt SoL4:1 eller 4:4.

Berörda målgrupper har fler kontaktytor än KC i genomförandeledet på förvaltningen. Tidigare har centrum för arbetsmarknadsanställningar (CFA) nämnts liksom att det även finns ett stort utbud av språkstödsutbildningar, jobbspår och liknande. Även här behöver förvaltningen återkomma och synliggöra det totala utbudet och tillgängliga tjänster i det fortsatta arbetet. Ingången till dessa kan mycket väl framöver vara KC i mycket större utsträckning än idag.

4.1.3
Utredningen slår fast att deltagande i insatser med hänvisning till SoL4:4 är i praktiken samma sak som att stå till arbetsmarknadens förfogande.

Förvaltningens synpunkt är att det formellt är riktigt, men reellt inte fullt så enkelt. Detta hänger samman med att uppemot 80% av de inskrivna på Arbetsförmedlingen numera hör till särskilt utsatta grupper och dessa återfinns också inom de långtidsarbetslösa och de långtidsberoende inom försörjningsstödet. Utfallet på egenförsörjning från Kompetenscenter är idag bra och följeforskningen visar också att det är varaktigt för flertalet. Men en direktmatchning utan såväl motiverande som kompetenshöjande insatser är sällsynt. Lite förenklat brukar förvaltningen beskriva sina insatser som att förflytta de inskrivna från att vara arbetslösa till arbetssökande.

Kapitel 5
En majoritet av de personer som idag har svårigheter med att varaktigt etablera sig på arbetsmarknaden är i behov av olika former av kompetenshöjande åtgärder. Ofta inom det

reguljära utbildningssystemet med yrkesutbildningar men även så kallade skräddarsydda insatser och kortare insatser med yrkesinslag.

Förvaltningens synpunkt är att riktlinjerna för försörjningsstöd möjliggör för den enskilde att delta i denna typ av insatser och/eller att komplettera och avsluta pågående utbildningar. Det här är en angelägen fråga och möjlighet som är väl värd att uppmärksamma och utveckla i det fortsatta beredningsarbetet.

5.1.5 Förslag till inriktningsbeslut

Förvaltningens övergripande synpunkt är att det kvarvarande fortsatta arbetet framåt är den stora utmaningen. Både genom att fastställa samverkansformer, behov, omfattning på insatser och andra samverkansbehov och samverkansmandat mellan berörda aktörer. De utpekade organisationerna (socialnämnder, NAV och FINSAM) i utredningen bedömer förvaltningen ha förmågan att samordnat och samlat ta sig an uppdraget. De politiska övergripande målsättningarna i fullmäktiges budget är tydliga där vi kan härleda målformuleringar som ”Göteborg är en stad de som kan arbetar och försörjer sig själva”. Förväntansbilden på resultatet med att ta sig an gruppen ska vara hög och en stor utmaning på vägen är att utifrån insatser och antal personer i behov av dessa identifiera en storhet kring den potential som finns inom målgruppen inom en given tidsrymd.

Det tänkta utökningen av målgruppen som är aktuell för SoL4:4 behöver volymsättas och vägas in i det nya uppdrag som Arbetsförmedlingen har inom ramen för KROM.

SoL4:1 och gränsdragningen till SoL4:4

Rapporten pekar på att berörda parter ska återkomma med en beskrivning hur såväl bedömning som verkställighet ska gå till för personer som omfattas av SoL4:1 och SoL4:4. Hur utfallet blir här både som teoretisk utgångspunkt och i praktiken kommer att ha en stor betydelse för framtida volymer och behov av insatser. Idag pågår flera försöksverksamheter med såväl FINSAM som socialnämnderna där förvaltningen tar ansvar för verkställighet av insatser som kan sägas ligga väldigt nära ett SoL4:1-beslut.

Förvaltningens synpunkt är därför att en ny samlad värdering behöver göras och presenteras politiskt för att synliggöra utfallet på det åtagande som kommer att bli fallet för förvaltningen i termer av resurser och volymer.

Förvaltningens synpunkt är också att peka på att ett delvis nytt arbete framledes måste inledas med anskaffning av insatser som inte finns idag tillsammans med både befintliga och nya leverantörer och då i synnerhet civilsamhället.

Förvaltningens avslutande synpunkt är även att ett förväntat datum där ett färdigt material ska presenteras saknas och att det hade varit angeläget om ett sådant kunde anges. Samtidigt önskar förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning, efter avstämning med socialförvaltningarna, ta på sig ett samordnande ansvar för den fortsatta processen som behöver ta vid.

Andreas Lökholm
Förvaltningsdirektör

Carina Falkewall
Avdelningschef arbetsmarknadsavdelningen

Göteborgs Stad

Bilaga 3

Kunskapsunderlag om arbetslivsinriktad rehabilitering

Materialet togs fram inför gemensamt presidiemöte den 23 mars 2021 med nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, de fyra regionala socialnämnderna, nämnden för funktionsstöd och samordningsförbundet Göteborg (Finsam)

Innehåll

Arbetet med arbetslivsinriktad rehabilitering i Göteborg 3

Bakgrund 3

2011 3

2015 3

2017 3

2018 3

2019 4

2020 4

2021 4

Trender och tendenser i hanteringen av rehabiliteringsfrågan så långt 5

De 0-placerade 5

Gränssnitten kring arbetslivsinriktad rehabilitering i Göteborg 5

Bilagor 7

Bilaga 1: Gör rätt från dag ett 8

Bilaga 2: Arbvux dnr 1053/15 59

Bilaga 3: Kartläggning av arbetsmarknadsinsatser i Göteborg 71

Bilaga 4: Rapport gällade kartläggning av samverkan mellan kompetenscenter och stadsdelarna 112

Bilaga 5: Tilläggsyrkande angående – Reglementen för Göteborgs Stads socialnämnder; Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst 129

Bilaga 6: Arbetslivsinriktad rehabilitering - flera aktörers ansvar 131

Bilaga 7: Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2021–2026 143

Arbetet med arbetslivsinriktad rehabilitering i Göteborg

Bakgrund

Rehabiliteringsfrågan och i synnerhet den arbetslivsinriktade rehabiliteringen har varit en fråga som varit aktuell i Göteborgs stad sedan 2011 enligt spårbara dokument.

2011

Frågan aktualiserades i samband med att dåvarande SKL bjöd in ett antal kommuner att delta i en försöksverksamhet kring de 0-placerade. De personer som saknar SGI och som därmed blir aktuella för ekonomiskt bistånd. Från Göteborg var det Norra Hisingen som deltog i försöket. Målsättningen var att skapa en systematisk samverkan mellan främst FK och AF men med kommunen och ekonomiskt bistånd som en viktig medspelare. Målsättningen med projektet var att genom en ökad sambedömning fånga upp de personer som hade rätt till samordnad rehabilitering.

Försöket genomfördes parallellt i såväl Borlänge som Halmstad och resulterade i rapporten ”Gör rätt från dag ett” (BILAGA 1).

Samordningsförbunden har sedan 2012 till 2017 haft olika utvecklingsprojekt med Försäkringskassan och socialtjänsten gällande målgruppen SGI Noll, som innefattat försäkringsmedicinska utbildningar samt strukturerade samverkansmöten. FK ansvarar numera för försäkringsmedicinska utbildningar 2 ggr per år med socialtjänsten.

2015

Frågan dök upp igen i staden i samband med tillkomsten av Arbetsmarknad- och vuxenutbildningsförvaltningen. Beslutsdokumenten ger vägledning om att det finns en odefinierat stor grupp personer som skall ha tillgång till arbetslivsinriktad rehabilitering i socialtjänstens regi. Det finns lösa skrivningar om att frågan skall undersökas vidare och hur den skall organiseras inom ramen för stadsdelssektorn men det går inte att hitta något mer konkret efter det. (Arbvux dnr 1053/15 – BILAGA 2)

2017

Public Partners fick från de fyra medlemsorganisationerna FK, AF, VGR och Gbg stad uppdraget att utreda förutsättningarna för en sammanslagning av de fyra förbunden till ett kommuncentralt förbund. Syftet med utredningen var att åstadkomma bättre stöd och rehabilitering för enskilda människor och utveckla en mer effektiv samverkan mellan de ingående myndigheter. Angeläget var att bevara det lokala inflytandet samt bibehålla kvalitén i arbetet. Den nya organisationens tänkta startdatum var satt till 2018-01-01, vilket blev 2019-01-01 och i praktiken 2019-07-01.

2018

Ges ett fullmäktigeuppdrag ställt till Arbvux att ”Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, i samverkan med stadsdelsnämnderna och samordningsförbunden i Göteborg, får i uppdrag att utveckla och förtydliga samarbetet mellan Kompetenscenter, samordningsförbund och stadsdelsnämnderna.” Uppdraget rapporteras av Public partner (BILAGA 3)

2019

Ges Arbvux ett uppdrag av sin nämnd att titta på hur samverkan mellan stadsdelarna och Kompetenscenter ser ut och har utvecklats över tid. Detta sedan ett antal ett antal olika projekt i stadsdelarna hade varit för presidieberedning. (BILAGA 4)

2020

NAV får ett uppdrag att inleda ett försök med rehabilitering tillsammans med FINSAM. Ett sådant försök inleds på KC Centrum/Väster. Ett sådant försök inleds med bäring på bland annat rapporten från 2018 (Public partner). Samtidiga insatser är målsättningen för projektet och att samordningsförbundet skall fånga upp de personer som riskerar att återvända till socialtjänsten efter avslutad eller avbruten insats. Utifrån detta riktade KF-budgetuppdrag 2020 arbetar Arbvux tillsammans med Finsam med KC Centrum/Väster i ett pilotprojekt för att utveckla samverkan.

2021

Ser budgetformuleringarna ut som följer:

I uppdragen från KF för Nämnden för Funktionsstöd har vi följande skrivning (delvis med bäring på uppdraget)

”Nämnden för funktionsstöd får i uppdrag att i samverkan med Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning presentera förslag på åtgärder för att öka sysselsättningsgraden för personer med funktionshinder”

Motsvarande uppdrag finns för nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning

”Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning får i uppdrag att utifrån Programmet för full tillgänglighet i samverkan med berörda nämnder presentera förslag på åtgärder för att öka sysselsättningsgraden för personer med funktionshinder”

Ytterligare ett uppdrag finns med bäring på området

”Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning får i uppdrag att utveckla nämndens arbete med arbetslivsinriktad rehabilitering med berörda parter. En arbetsmodell tas fram med fokus på egenförsörjning, där stadens rutin med motprestation skall beaktas.”

I socialnämndernas budget står det att

”Stadens insatser för personer i behov av rehabilitering behöver förbättras och förnyas, därför kommer ett särskilt center att inrättas dit socialtjänsten ska hänvisa:”

Trender och tendenser i hanteringen av rehabiliteringsfrågan så långt

De 0-placerade

Arbetet med de 0-placerade i Göteborg tog inte samma fart som i de andra kommunerna som deltog i försöksverksamheten. Orsakerna är oklara. Möjliga förklaringar var att samarbetet med FK inte fungerade väl och att endast Norra Hisingen var den stadsdel som deltog. Vid tidpunkten var det ca 40 000 personer som befann sig i målgruppen – fler än den så kallade FAS3-gruppen som debatterades kraftigt vid samma tid. I de övriga kommunerna som deltog uppskattades av uppemot 15% av personerna inom ekonomiskt bistånd hörde till gruppen 0-placerade och att över 80% av dessa uttryckte stark motivation att hitta en annan livssituation.

I de övriga kommunerna inleddes ett strukturerat samarbete med Försäkringskassan för att identifiera och nå samsyn kring vilka grupper som i samverkan med FK och AF skulle påbörja processen med samordnad rehabilitering. I Halland tog samordningsförbundet över det fortsatta utvecklingsarbetet som innefattade gemensam kompetensutveckling mellan berörda parter, nära samverkan med (sjukskrivande) vårdcentraler och en ny samverkan med vuxenpsykiatrin.

Nationellt blev försöket en form av modell som skulle införas på bredden.
I Verksamhetsplan och budget 2021 för Finsam Göteborg lyfts gruppen SGI Noll upp igen, utifrån den nationella uppdrag som riktades till förbunden 2016 från FK, AF och SKL och att behovet av strukturerad samverkan fortfarande finns för denna målgrupp. Sjukskrivningsmönster hos vården påverkar målgruppens förutsättningar att komma ut i arbete.

Det finns alltså en potential att kunna lyfta denna fråga igen och skapa en tydlig och strategisk samverkan mellan Försäkringskassan, regionen och socialtjänsten kring den berörda målgruppen.

Gränssnitten kring arbetslivsinriktad rehabilitering i Göteborg

Frågan om den arbetslivsinriktade rehabiliteringen är lyft i omgångar i Göteborg. Det är uppenbart att gruppen har varit känd men inte identifierad sett till behov och antal.

Vid skapandet av de fyra Kompetenscentren i Göteborg var frågan uppe och där beskrivs frågan som en angelägenhet för socialtjänsten i stadsdelarna. Det är samtidigt svårt att se hur den har tagits vidare i staden. Exempel på rehabiliteringsverksamheter inom de dåvarande stadsdelarna är NOHALC på Norra Hisingen, Returhuset i Östra Göteborg och en rehabiliteringsverksamhet i Angered. I någon mening får också de fyra Aktivitetshusen (idag inom Förvaltningen för funktionsstöd) räknas hit.

Idag har ca 15% av deltagarna på Kompetenscenter någon form av funktionshinder/ nedsättning som gör att rehabiliterande inslag är nödvändiga. Arbetsmarknad och vuxenutbildning köper också årligen i storleksordningen 300 OSA-platser (offentlig skyddad anställning) för personer med socialmedicinska behov där rehabilitering är ett viktigt inslag i verksamheten.

Public partners rapport från 2018 rörande det politiska uppdraget om samverkan mellan SDF, Arbvux och samordningsförbunden pekade på två viktiga slutsatser. Den första var att staden i sin samverkan saknade ett tydligt samordningsmandat från den part som frågan kunde uppfattas ligga närmast frågan. Vilken part detta var uppfattade konsulterna som otydligt i de dåvarande reglementena. Den andra frågan var att verksamheterna hade en bristande samsyn på målgruppen och vad den behövde. Konsulterna föreslog ett förhållningssätt som mer skulle handla om samtidiga insatser från olika aktörer mer än de tidslinjära förhållningssätt som var förhärskande vid tidpunkten.

Rapporten om samverkan mellan SDF och Kompetenscentra från 2019 ger bilden av en i huvudsak god samverkan. Samtidigt bekräftar den av Public partner framtagna bilden. Gråzonen finns i gränssnittet mellan de som har större behov av rehabilitering och som riskerar att behöva vara på Kompetenscenter i mer än 18 månader. Här finns också de personer som trots flera försök på SFI ännu inte blivit klara. Vidare nämns ensamstående kvinnor med dåliga kunskaper i svenska och äldre personer (60+) som grupper där ett tydligare ansvar och insatser behöver formas.

De fyra samordningsförbunden hade tidigare helt olika ingångar till rehabiliteringsuppdraget och hade olika tolkningar av Finsam-lagen. Finsams styrelsen har under 2020 gjort en översyn av förbundets alla verksamheter och from 2021 finns nu en ny organisation som bygger på de fyra tematiska områden: Finsam-team, Unga Vuxna, Vuxna och Hälsa och Aktivitet. De nya insatserna bygger på parallella insatser, mänskliga rättigheter, forskning och evidensbaserade arbetsmetoder samt likvärdiga insatser för alla göteborgare. En större följsamhet sker idag till Finsam-lagen och ger det nya förbundet en tydlig inriktning med fyrpartssamverkan kring individers väg till arbete och studier samt ett mer aktivt ägarskap från medlemmarna.

2021 års budgetuppdrag skall ses mot bakgrunden av en helt ny förvaltnings- och nämndsorganisation där frågan om arbetslivsinriktad rehabilitering lyfts än en gång. Här finns intressenter som är socialförvaltningarna, förvaltningen för funktionsstöd, FINSAM och Arbvux.

Stadsledningskontoret har ett uppdrag att utreda arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist. Detta uppdrag beslutades av KF i samband med fastställande av de fyra socialnämndernas reglemente. Inom stadsledningskontorets utredning genomförs dialoger med berörda förvaltningar. Ärendet kommer upp till KS den 16 juni. (BILAGA 5)

En samling med berörda presidier genomförs den 24 mars 2021.

» Bakgrundmaterial till punkten ”Vad är arbetslivsinriktad rehabilitering?” (BILAGA 6)

» Programmet för Full delaktighet (BILAGA 7)

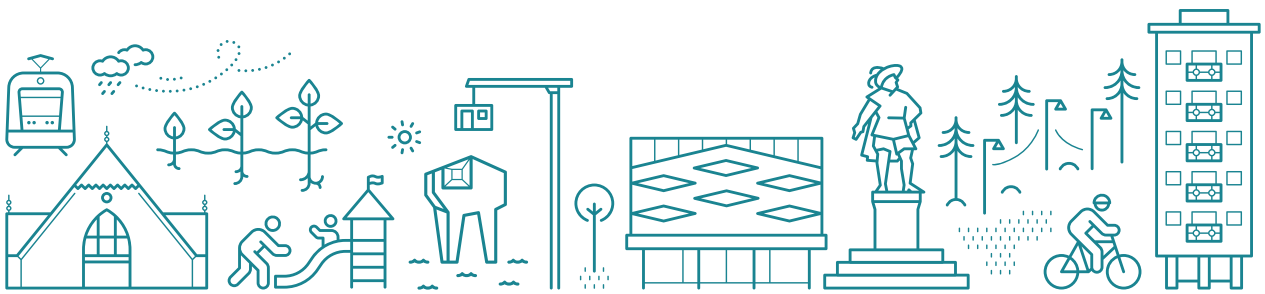

Bilagor

Bilaga 1

Gör rätt från dag ett

Gör rätt från dag ett

EKONOMISKT BISTÅND TILL LÅNGVARIGT SJUKA BIDRAGS-MOTTAGARE OCH PERSONER UTFÖRSÄKRADE FRÅN FÖRSÄKRINGSKASSAN

Sveriges Kommuner och Landsting

Förord

Syftet med denna rapport är att ge en bild av gruppen sjuka med ekonomiskt bistånd.
Arbetet med rapporten har bedrivits i en arbetsgrupp bestående av representanter för kommunerna Halmstad, Hässleholm och Borlänge samt Region Halland och Sveriges Kommuner och Landsting.
Förhoppningen är att öka kunskaperna om en av de grupper som kanske står längst från arbetsmarknaden, dvs. sjuka som samtidigt har ekonomiskt bistånd. En rad åtgärder behövs för att gruppen ska stärka sin arbetsmarknadsanknytning. De förslag som framförs är arbetsgruppens syn på vad som behöver göras och de har inte varit föremål för någon politiskt bedömning. Ingen bedömning har heller gjorts av hur de olika förslagen påverkar varandra och vilka effekter de kan få utifrån en helhetsbedömning. De bildar underlag för en översyn över vilka förändringar som behöver göras för målgruppen.
Rapporten har arbetats fram i samverkan mellan de tre kommunerna, men vi vill speciellt tacka Maija-Liisa Ylikiiskilä, verksamhetsutvecklare i Halmstad kommun och utvecklingsledare Anders Langemark vid SocialCentrum, Region Halland. Utan deras insatser hade inte denna rapport varit möjlig.

Stockholm i april 2011

Per-Arne Andersson
Direktör/Avdelningschef
Avdelningen för lärande och arbetsmarknad

Innehåll

Sammanfattning med slutsatser 5
Gemensamma slutsatser 5
Några skillnader mellan kommunerna 8
Borlänge 8
Hässleholm 8
Halmstad 8

Förslag till förändringar 10
Sjuka personer utan sjukpenning, så kallade nollplacerade 10
Utförsäkrade och personer som kompletterar sjukförsäkringsförmån med ekonomiskt bistånd 11
Ytterligare aspekter 11

Syftet med undersökningen 12
Huvudsakligt upplägg 12

Deltagande kommuner 14

Det ekonomiska biståndets roll i samhället 15
Definitioner av begrepp 16
Sjuk utan ersättning - några förtydliganden 16
Viktiga fakta 17
Utförsäkrad 17
Beslutsorsaken, en felkälla? 17
Vad vet vi – några uppföljningar 18

Resultatredovisning 20
Målgruppen 20
Vad kostar det ekonomiska biståndet i riket? 20
De utförsäkrade och det ekonomiska biståndet 21
Sjuka med och utan ersättning 22
Sammanfattande resultat 23
Långvariga bidragstagare 23
Den kartlagda gruppens arbetsmarknadsanknytning 24
Sjukdomar och kostnadsfördelning 25

Vilka döljer sig bakom siffrorna? 26
Skillnader mellan kommunerna 26
De olika grupperna 27
Arbetslös med förlorad sjukpenning 27
Utlandsfödd med låg sjukersättning 27
Sjuk med känd missbruksproblematik 28
Ung med psykisk funktionsnedsättning utan ersättning 29
Person med posttraumatiskt stressyndrom och mottagare av kommunal rehab-insats 29
Utländsk familj med långvarig sjukskrivning 30

Bilagor 32
Bilaga 1. Resultat av kartläggning 32
Bilaga 2. Kartläggning och analys av ekonomiskt bistånd till långvarigt sjuka och utförsäkrade från Försäkringskassan 36
Bilaga 3. Instruktioner - Kodschema - Frågeschema SKL 38
Bilaga 4 Statistikuppgifter för Borlänge, Halmstad och Hässleholm 41
Bilaga 5. Typfall A-F 45

Sammanfattning med slutsatser

Denna undersökning av gruppen sjuka med ekonomiskt bistånd är unik. Samtliga ärenden har undersökts under perioden januari - oktober år 2010 i de tre kommunerna Halmstad, Hässleholm och Borlänge. Målgruppen var personer som har sökt och beviljats ekonomiskt bistånd nämligen

- utförsäkrade från socialförsäkringen[1]
- sjuka utan sjukpenning
- personer med låg ersättning från socialförsäkringen

Avsikten var att få en fördjupad kunskap om antalet personer i de tre grupperna och kommunernas kostnader för det ekonomiska biståndet för dem, men också att få större kunskaper om deras behov och anknytning till arbetsmarknaden. De enskildas behov har undersökts grundligt. Totalt har studien omfattat 678 personer.

Undersökningen ger en bild av hur målgruppen ser ut i de tre kommunerna, och undersökningar i andra kommuner har visat sig komma fram till ungefär samma resultat, till exempel Stockholm, Malmö och Karlstad.

Gemensamma slutsatser

Några gemensamma slutsatser kan dras utifrån förhållandena i de tre kommunerna.

De förändringar som har gjorts inom socialförsäkringssystemet de senaste två åren har inte i någon nämnvärd omfattning påverkat det ekonomiska biståndet, varken i fråga om kostnader eller i fråga om antal personer. Kostnaderna har endast ökat med någon procent, men det finns en uppenbar risk att dessa snabbt kan öka allteftersom de utförsäkrades ekonomiska tillgångar minskar.

[1] Personer som har nått maximalt antal sjukpenningdagar (914 dagar) eller för vilka den tidsbegränsade sjukersättningen har avslutats.

40 000 sjuka i Sverige med ekonomiskt bistånd
Det finns en stor grupp personer som är sjuka med läkarintyg och som dessutom sedan länge får ekonomiskt bistånd. Denna grupp omfattar förmodligen fler än 40 000 hushåll och uppskattas utnyttja nästan 20 procent av hela det ekonomiska biståndet. Det skulle innebära att gruppen årligen kostar över två miljarder kronor i ekonomiskt bistånd.

Eftersom personerna i gruppen har en läkarbedömd sjukdom kan socialtjänsten inte ställa krav på att den enskilde ska vara aktuell på arbetsförmedlingen. Få av dem har därmed möjlighet att förstärka sin förankring på arbetsmarknaden eller få annan försörjning än ekonomiskt bistånd.

Svårt att få ekonomiskt bistånd
Även om förändringarna inom socialförsäkringen de senaste två åren har gjort antalet personer som är aktuella för ekonomiskt bistånd litet, finns det andra naturliga förklaringar. Den mest betydelsefulla är att det är mycket svårt att få ekonomiskt bistånd. Den enskilde får inte ha några som helst tillgångar, och en make/maka ska heller inte ha några inkomster.

De negativa effekterna av att tvingas ansöka om ekonomiskt bistånd ska inte underskattas. Det finns en uppenbar risk för att många av dem som måste göra det inte kommer att kunna återvända till arbetslivet.

Kartläggningen visar att tio procent av dem som har utförsäkrats ur socialförsäkringen blir aktuella för ekonomiskt bistånd. Detta kan vara stort eller litet beroende på vilka andra inkomster som finns i familjen. Ofta handlar det om ett kompletterande bidrag. För dessa tio procent är det dock en stor ansträngning att ansöka om ekonomiskt bistånd varje månad. Innan det beslutas om ett sådant görs en mycket grundlig undersökning av den enskildes och/eller familjens ekonomi. Att sedan vara tvungen att få rätten till bistånd prövad varje månad ger ytterligare påfrestningar för en person som redan befinner sig i en utsatt situation.

En enskild person med svag anknytning till arbetsmarknaden och ekonomiskt bistånd har i regel stora svårigheter att rehabiliteras tillbaka till arbetslivet.

Samband mellan bidragsberoende och avsaknad av anställning
Kartläggningen visar att det finns ett tydligt samband mellan ett bidragsberoende och avsaknaden av en anställning eller av arbetslivserfarenhet. Bland samtliga 678 personer i undersökningen fanns fyra som hade behållit sin anställning. Totalt 46 procent hade aldrig arbetat medan drygt var femte person av dem som hade någon form av arbetslivserfarenhet inte hade arbetat sedan år 2000.

Långvarigt ekonomiskt bistånd förstärker utanförskap
När förändringar görs inom olika socialförsäkringssystem får det effekter för det ekonomiska biståndet, som är kommunernas ansvar.

Det allvarliga är när det ekonomiska biståndet blir långvarigt och ersätter andra välfärdssystem. Forskningen visar att ett långvarigt beroende av ekonomiskt

bistånd i sig förstärker den enskildes utanförskap och försämrar hans eller hennes möjligheter att få en förankring i arbetslivet.

De läkarbedömda sjuka är de som är i störst behov av att få en bättre förankring på arbetsmarknaden och/eller en annan försörjning än ekonomiskt bistånd. De är långvarigt sjuka och har dessutom en ansträngd ekonomi. Det är därför rimligt att Försäkringskassan erbjuder även dem en rehabiliteringsutredning och lämpliga insatser. Socialtjänsten har i dag ingen möjlighet att initiera samordnade rehabiliterande insatser eftersom det ansvaret vilar på Försäkringskassan.

Socialtjänsten har små möjligheter att ifrågasätta läkares bedömning av sjukdom även om den självfallet ska delta i en diskussion om lämpliga rehabiliteringsinsatser. Enligt gällande lagstiftning kan socialtjänsten dock endast ställa krav på att patienten ska delta i anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet[2]. Lagen avser i huvudsak unga hushåll. Det finns även begränsningar, när ”den enskildes problem är av en annan personlig natur såsom allvarliga missbruksproblem eller beteendemässiga störningar”[3]. Det innebär att praktik eller kompetenshöjande insatser inte får ersätta vård eller behandlingsinsatser.

Målet är förstärkt arbetsmarknadsanknytning
Det är väsentligt att slå fast att det är en förstärkt arbetsmarknadsanknytning som är det övergripande målet för de insatser som ska sättas in. Mycket talar för att det behövs samordnade insatser mellan de lokala myndigheterna för att effekten ska bli att fler får en förankring i arbetslivet.

Det pågår framgångsrika insatser, t.ex. i samverkansprojektet om sjukvårdsförsäkrade (SAMS) i Malmö. Ta till vara dessa goda exempel eftersom erfarenheterna visar att aktiva insatser kan ge effekt för de allra flesta målgrupper.

Problematiken är sammansatt
Ingen enskild insats kommer att vara tillräcklig för sjuka med ekonomiskt bistånd (s.k. nollplacerade). Typfallsgenomgången i rapporten[4] visar hur sammansatt problematiken är och därmed behovet av flexibilitet i fråga om åtgärder och insatser. Skillnaderna mellan kommunernas utbetalningar av ekonomiskt bistånd tycks dessutom till delar bero på hur Försäkringskassan på orten traditionellt arbetar. Det visar bland annat den skillnad i resultat som finns mellan Halmstad och Borlänge. Det handlar alltså inte enbart om strukturen i den enskilda kommunen.

[2] 4 kap. 4 § SoL
[3] prop. 1996/97/124 sid. 171.
[4] Se längre fram och den fullständiga listan i bilaga 5.

Några skillnader mellan kommunerna

Borlänge

I Borlänge är det ett stort antal ungdomar som har någon form av psykisk ohälsa och ekonomiskt bistånd. Denna grupp har mycket svårt att få del av det övriga välfärdssystemets resurser. En slutsats kan vara är att de är för friska enligt Försäkringskassans regler och för sjuka för Arbetsförmedlingens insatser. Socialtjänsten i Borlänge konstaterar att gruppen har svårt att få tillgång till adekvata insatser från hälso- och sjukvård. För denna grupp krävs en nära samverkan mellan kommun, landsting och olika statliga myndigheter.

Borlänge har under de senaste åren haft ett stort flyktingmottagande och många av flyktingarna har blivit långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd. Inom ramen för den finansiella samordningen har kvalificerade utredningar av expertis gjorts av de nya svenskarnas arbets- och studieförmåga. Vid det tillfället hade 78 procent av de 101 personer någon form av arbetshinder.[5]

Denna kartläggning visar att Försäkringskassan i Borlänge har snävare bedömningar än i Halmstad och Hässleholm för rätten till ersättning. En slutsats kan vara att Försäkringskassans utveckling mot striktare bedömningar gör att det finns anledning att befara att utvecklingen i Halmstad och Hässleholm blir mer lik Borlänges.

Hässleholm

I Hässleholm dominerar de långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd och då speciellt de som kodats som ”sjuk utan ersättning”. I samtliga fall finns i denna kategori en psykisk problematik, i vissa fall tillsammans med fysiska svårigheter. En försvårande omständighet är gruppens låga grad av utredning hos sjukvården när den sökande informerar om att han eller hon är aktuell för försörjningsstöd. Eftersom socialtjänsten inte har samma kompetens som Försäkringskassan är det de som tar ställning till om personen kan arbeta eller inte utifrån det intyg som läkarna har utfärdat.

I flera fall sker ingen fortsatt utredning av sjukdom, ännu mindre utfärdas sjukintyg automatiskt. Snarare blir det en utdragen process där socialtjänsten måste övertyga om att en utredning måste göras eller intyg utfärdas av vårdgivaren. Slutsatsen kan dras att om dessa individer i stället hade varit inskrivna hos Försäkringskassan och haft sjukpenninggrundande inkomst (SGI) hade detta förfarande inte varit acceptabelt. Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen skulle ha utrett dessa personer långt tidigare för att fastställa om de har någon arbetsförmåga.

Halmstad

Halmstad har en förhållandevis låg kostnad för det ekonomiska biståndet. Kostnaderna har minskat under 2000-talet för att vända uppåt igen under 2009.

[5] 19 personer har bedömts för sjuka för arbetsrehabilitering. 32 personer fick diagnosen depression och 26 personer fick diagnosen posttraumatiskt stressyndrom (PTSD).

Av det totala antalet aktuella personer år 2010 är det nästan hälften som inte står till arbetsmarknadens förfogande pga. sjukdom, funktionshinder, missbruk eller andra psykosociala faktorer. Andelen långvariga bidragsmottagare har under de senaste åren pendlat mellan 20 och 30 procent av samtliga hushåll med ekonomiskt bidrag.

En grupp personer som har tillkommit efter år 2009 är de som har förlorat sin sjukpenning eller sjukersättning pga. nya regler i sjukförsäkringen.

Totalt sett tillhör cirka 35 procent av alla hushåll som är beroende av ekonomiskt bistånd i Halmstad gruppen sjuka med eller utan ersättning inom socialförsäkringssystemet. En ökning av unga vuxna (18-24 år) med diagnostiserade neuropsykiatriska funktionshinder är särskilt oroande.

I Halmstad konstateras att kommunen saknar fungerande verktyg för att arbeta med denna grupp.

Förslag till förändringar

Eftersom grupperna som har undersökts är mycket heterogena är det inte möjligt att ange exakt vad som behöver göras. Sammanställningen nedan blir i stället en provkarta över vilka aspekter en utredning, en förbättrad rehabilitering och olika aktivitet ska ta sin utgångspunkt i.

I avsnittet om typexempel finns också ett antal förslag på viktiga förändringar.

Sjuka personer utan sjukpenning, så kallade nollplacerade

Denna grupp av så kallade nollplacerade drar 20 procent av kostnaderna.

- Många gånger krävs det inledningsvis kvalificerade, samordnade utredningar för att klarlägga en individs behov och förmågor. Insatserna behöver samordnas för en framgångsrik rehabilitering. En sådan samordning måste vara långsiktig och stabil.

- Insatserna till de enskilda måste ske parallellt. En sjuk, arbetslös ska samtidigt ges möjlighet att få medicinskt stöd, sociala insatser och utbildnings- och arbetsmarknadsinsatser. Avbrott mellan insatserna leder ofta till en tillbakagång till passivitet, och varje nystart tar lång tid.

- Försäkringskassan måste ta ett uttalat ansvar för de nollplacerade. Kassans ansvar är att vid behov göra en ordentlig utredning om arbetsförmåga och rehabiliteringsbehov. I utredningen måste samverkan ske med dem som sedan kan bli aktuella för att ge insatserna.

- Särskild uppmärksamhet måste ges till gruppen under 30 år. Ett bidragsberoende kan få långtgående negativa effekter för den enskilde. Någon form av garanti måste övervägas som ger den enskilde rätt till en kombination av rehabilitering, arbetsmarknadsinsatser och utbildning.

- Kanske det bör föras en diskussion om en mer generell sjukpenning utifrån vissa specifika regler och ordningar? Visserligen ska fokus ligga på rehabilitering, men det kan finnas skäl att också undersöka vad en mer generell sjukpenning har för positiva och negativa effekter.

Utförsäkrade och personer som kompletterar sjukförsäkringsförmån med ekonomiskt bistånd

- Det behövs en förbättring av informationen om gällande regler vid arbetslöshet. Syftet är att personer inte ska gå miste om sin sjukpenninggrundande inkomst. Det kan finnas svårigheter för målgruppen att ta till sig informationen. Vissa i gruppen har dessutom funktionsnedsättningar som ytterligare försvårar möjligheterna att ta till sig information och att agera utifrån den givna informationen.

- Finns det anledning att se över regelverket för när en person riskerar att mista sin sjukpenninggrundande inkomst? Är det möjligt att förlänga karenstiden?

- Risken finns att antalet personer som blir beroende av ekonomiskt bistånd ökar med tiden. Tio procent av dem som utförsäkras blir aktuella för ekonomiskt bistånd. Deras andel av kostnaderna för det ekonomiska biståndet är dock marginella. Trots detta bör det föras en diskussion om det är rimligt att en så pass stor andel tvingas uppsöka socialkontoren eller om det finns andra lösningar.

Ytterligare aspekter

- Behovet av samverkan och samordning på den lokala nivån måste naturligtvis också gälla den nationella nivån. Behovet av gemensamma, nationella analyser mellan de myndigheter som ansvarar för välfärden är påtagligt.

- För de personer som denna rapport handlar om krävs att Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, landstinget och kommunerna samverkar med individen i centrum. Varje aktuell person behöver ett gott bemötande, tydlig information, rättsäkerhet och en sammanhållen planering med sitt eget behov i centrum för att möjliggöra en förändring.

- En fråga som har väckts under kartläggningen är om det inte är dags att försöka förändra både den privata och den offentliga arbetsmarknadens syn på de individer som inte är högpresterande. Är det verkligen säkert att ett kollektiv av enbart högpresterande anställda på sikt alltid är det bästa för en arbetsplats? Skulle det inte finnas en möjlighet att på ett annat sätt än idag öppna upp alla arbetsplatser för individer med nedsatt arbetsförmåga och/eller funktionshinder, kanske genom ett system med särskilda stödpersoner på arbetsplatserna?

- Den stigmatisering det innebär att för lång tid, eventuellt för all framtid, bli beroende av ekonomiskt bistånd måste undvikas. När individen gjort allt det som rimligen kan krävas behöver det finnas andra vägar till försörjning än ekonomiskt bistånd. Det är väsentligt både för den enskilda individen och för medborgarnas tilltro till välfärdsstaten.

Syftet med undersökningen

Kartläggningens syfte var att få kunskap om möjligheterna för personer i målgruppen att få insatser som gör att de närmar sig arbetsmarknaden.

Målgruppen för undersökningen var

- Utförsäkrade från socialförsäkringen
- Sjuka utan sjukpenning
- Personer med låg ersättning från socialförsäkringen

Vidare var avsikten att få klarhet i hur många personer som fanns i de olika målgrupperna och vilka kostnader som arbetet med dem innebär för kommunerna liksom vilket ansvar för rehabiliteringsinsatser de har. Se den fullständiga projektplanen i *bilaga 2*. Planering och genomförande av kartläggningen har skett i samråd mellan Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), deltagande kommuner och SocialCentrum, Region Halland.

Huvudsakligt upplägg

Initialt gjordes en genomgång av samtliga nya ärenden i Halmstad under perioden januari-oktober 2010, där den sökande angav sjukdom som grundorsak till en ansökan om ekonomiskt bistånd. Dessutom gjordes en genomgång av samtliga långvariga bidragsärenden där beslutsorsaken angavs antingen som ”sjuk utan ersättning” eller ”socialförsäkringsförmån med ersättning”.

I var och en av de tre kommunerna har en erfaren tjänsteman, utifrån avgränsade frågeställningar, granskat personakterna och fått kunskap om de olika målgrupperna och vilka insatser som de har erbjudits. En diskussion har sedan förts mellan de tre tjänstemännen för att uppnå så stor samstämmighet som möjligt över hur varje enskilt fall ska bedömas. Till stöd för bedömningarna har det funnits gemensamt framtagna definitioner och en tydlig instruktion.

Ett frågeschema som skulle ligga till grund för kartläggningen gjordes, se *bilaga 3*.

All dokumentation av personerna i målgruppen har undersökts. Dokumentationen består bland annat av en omfattande grundutredning som görs vid varje första besök. För de långvariga bidragsmottagarna har de fortlöpande journalanteckningarna i ärendet tillfört ytterligare information.

I enlighet med gällande sekretessbestämmelser har enbart kommunens egen personal läst de aktuella personernas akter. De enskilda ärendena har inte diskuterats mellan kommunerna, utan diskussionerna har hållits på en principiell och generell nivå. Vid inmatningen i databasen i Halmstad har också de enskilda personerna avidentifierats. Typfallen är framtagna i samarbete med de deltagande tjänstemännen och baseras på deras mångåriga erfarenhet av socialt arbete i ett antal kommuner. De beskriver alltså inte enskilda, identifierbara personer i någon av de deltagande kommunerna.

Deltagande kommuner

De kommuner som har varit med i undersökningen är Halmstad, Hässleholm och Borlänge. Det huvudsakliga skälet till att just dessa tre har varit med är att de har en god ordning på sin statistik och sedan länge har följt utvecklingen av det ekonomiska biståndet för målgruppen.

De tre kommunerna har ett antal strukturella skillnader. En är folkmängden, den var den 31 december 2010 i Halmstad 91 800, i Hässleholm 50 107 och i Borlänge 49 251 invånare. Även kostnaderna för det ekonomiska biståndet skiljer sig åt.

Ekonomiskt bistånd per invånare 2009, samt andelen barn i ekonomiskt utsatta hushåll 2008

Kommun	Ek. bistånd per invånare	Barn i ekonomiskt utsatta hushåll
Hässleholm	647 kronor	10 %
Halmstad	820 kronor	8 %
Borlänge	1 631 kronor	18 %
Riket	927 kronor	12 %

En annan strukturell skillnad är ohälsotalet, dvs. Försäkringskassans mått på personer i åldern 16-64 som är frånvarande från arbetsmarknaden och får sjukpenning (sjukskriven mer än 14 dagar), rehabiliteringspeng, sjukersättning eller aktivitetsersättning. Det är högre bland män i åldern 25-34 år i Borlänge, både än i de två andra kommunerna och i hela riket.

Enligt befolkningsundersökningar har Hallands län den friskaste befolkningen i Sverige. De personer som söker sig till socialtjänsten för att ansöka om ekonomiskt bistånd pga. sjukdom eller funktionshinder saknar i allmänhet sjukpenninggrundande inkomst, dvs. de är så kallat nollplacerade .

En jämförelse mellan utbildningsnivåer år 2009 visar att andelen flickor och pojkar i årskurs 9 behöriga till gymnasieskola var högst i Halmstad. Borlänge har den högsta andelen unga män och kvinnor som enbart har förgymnasial utbildning.

Av statistik för år 2008 framgår att förvärvsfrekvensen bland unga vuxna i åldrarna 20-24 år är lägre i Borlänge än i Halmstad och Hässleholm. År 2009 var den öppna arbetslösheten bland unga män något högre i Borlänge än i Halmstad och riket. Ytterligare fakta om kommunerna redovisas i *bilaga 4*.

Det ekonomiska biståndets roll i samhället

Det ekonomiska biståndet regleras i socialtjänstlagen (SoL). Rätten till bistånd finns endast om den enskilde inte själv kan tillgodose sina behov eller få dem tillgodosedda på något annat sätt. Till skillnad från de flesta andra svenska bidragssystem bygger rätten till ekonomiskt bistånd enligt SoL på en behovsbedömning vid varje ansökan. Detta ekonomiska stöd är den enda delen av de socialpolitiska systemen som är helt relaterad till det enskilda hushållets behov, i motsats till ersättningar från Försäkringskassan som tillfaller en enskild person oavsett makens eller makans inkomster eller tillgångar.

Socialtjänstens uppgift är att bedöma och ta ställning till i vilken utsträckning den enskilde eller hushållet själv kan tillgodose hans eller hennes behov. Om bedömningen visar att den enskilde eller hushållet har rätt till ekonomiskt bistånd för sin försörjning kan det ges för skäliga kostnader. SoL förutsätter att det i varje enskilt fall görs en individuell bedömning av hjälpbehovet och dess omfattning. Den enskilde måste utnyttja alla de möjligheter som står honom eller henne till buds innan rätten till bistånd inträder. För att kunna avgöra denna rätt måste socialtjänsten göra en bedömning av om behovet kan tillgodoses genom egna tillgångar som bankmedel, återköpbara pensionsförsäkringar eller försäljning av lätt realiserbara tillgångar såsom villa, bostadsrätt, bil eller annat motorfordon, eller genom makes/makas/sambos inkomster och tillgångar[6].

Personer som söker ekonomiskt bistånd är skyldiga att efter förmåga bidra till sin försörjning. Rättspraxis saknas för rätten till ekonomiskt bistånd för personer som är utförsäkrade. I de deltagande kommunerna bedömdes att socialtjänsten har rätt att ställa krav på att en sökande som är utförsäkrad ska anta erbjudandet från Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen att skriva in sig och delta i arbetslivsintroduktion (ALI). I de fall den sökande uppger att han eller hon inte klarar att delta i ALI pga. sjukdom eller funktionsnedsättning krävs ett läkarutlåtande som styrker detta. De deltagande kommunernas erfarenhet är att ingen av personerna i målgruppen som sökt ekonomiskt bistånd har avböjt att bli inskriven i ALI.

[6] Ekonomiskt bistånd, Socialstyrelsen 2003.

Definitioner av begrepp

Eftersom de deltagande kommunerna har olika verksamhetssystem för administrationen av ekonomiskt bistånd behövdes en gemensam definition av begreppen.

Sjuk utan ersättning, med läkarintyg

- Personen är sjuk med läkarintyg – saknar sjukpenning
- Personen är sjukskriven med läkarintyg – väntar på ersättning från Försäkringskassan
- Personen ansöker om sjuk- eller aktivitetsersättning – läkarutlåtande om hälsa (LUOH) finns
- Personen har ansökt om sjuk- eller aktivitetsersättning men fått avslag på ansökan

Socialförsäkringsförmån med ersättning

- Personen är sjukskriven – men har otillräcklig sjukpenning
- Personen har sjuk- eller aktivitetsersättning – men har otillräcklig ersättning
- Personen har otillräckligt äldreförsörjningsstöd eller otillräcklig ålderspension

Utförsäkrad från FK

- Personen deltar i ALI – väntar på utbetalning av aktivitetsstöd
- Personen deltar i ALI – har aktivitetsstöd med otillräcklig ersättning
- Personen har deltagit i ALI – söker sjukpenning på nytt
- Personen har deltagit i ALI – söker sjuk- eller aktivitetsersättning på nytt
- Personen har deltagit i ALI – sjukskriven men får inte ersättning från Försäkringskassan

Sjuk utan ersättning - några förtydliganden

En person kan vara sjuk utan ersättning av många orsaker:

- Personer, svenskar såväl som personer av utländsk härkomst, som aldrig arbetat i Sverige och inte har haft någon sjukpenninggrundande inkomst (SGI).
- Personer som av olika orsaker fått avslag på sin ansökan om sjukpenning, och nu står utan inkomst under den tid de är sjuka.
- Personer som pga. lång arbetslöshet förlorat sin SGI.
- Arbetslösa personer som har missat att anmäla sig som arbetssökande på Arbetsförmedlingen inom tre månader efter det att anställningen har upphört.
- Arbetslösa personer som har beviljats avgångsvederlag men som missat att anmäla sig som arbetssökande på Arbetsförmedlingen inom tre månader efter det att de har lämnat sin anställning.
- Arbetslösa personer som efter en sjukperiod inte har anmält sig som arbetssökande på Arbetsförmedlingen på nytt första dagen efter att sjukperioden har upphört.
- Personer som har problem med missbruk och/eller kriminalitet och som saknar SGI.

- Personer som efter att ha blivit utförsäkrade och genomgått arbetslivsintroduktion på arbetsförmedlingen inte längre anses vara berättigade till sjukpenning av Försäkringskassan, men är bedömda som sjuka av läkare.
- Personer som har kommit som asylsökande till Sverige och som redan var sjuka eller skadade innan de beviljades uppehållstillstånd och folkbokfördes i Sverige. Även om deras arbetsförmåga av läkare och Försäkringskassa bedöms vara bestående nedsatt för resten av livet kan de med nuvarande lagstiftning inte beviljas sjukersättning eftersom de saknar sjukpenninggrundande inkomst.

Viktiga fakta

Utförsäkrad

Under de första nio månaderna 2010 gick 16 018 personer i hela riket över till ALI på Arbetsförmedlingen. Orsaken var att de hade uppnått maximal tid i antingen förlängd sjukpenning eller tidsbegränsad sjukersättning. De enskilda personerna fick i stället aktivitetsstöd. Vid övergången från sjukförsäkringen till aktivitetsstöd fick 49 procent av personerna höjd ersättning, 46 procent sänkt ersättning och 5 procent en förändring på mindre än 100 kronor per månad. Av de 11 733 personer som tidigare hade haft tidsbegränsad sjukersättning fick 3 113 personer även bostadstillägg. Dessa personer har i många fall fått minskad ersättning när de övergått till ALI[7].

Det finns även personer som är långvariga mottagare av ekonomiskt bistånd, som tidigare har haft hel eller partiell sjukpenning eller sjukersättning, men som har blivit utförsäkrade. Även detta har lett till ökade totalkostnader för ekonomiskt bistånd i kommunerna.

Beslutsorsaken, en felkälla?

Varje vuxen person i hushållet som beviljas ekonomiskt bistånd kodas med en beslutsorsak som anger den huvudsakliga orsaken till att han eller hon inte är självförsörjande. Beslutsorsakerna rapporteras vidare till Socialstyrelsen som ansvarar för den nationella statistiken. Det är möjligt för en kommun att ha lokala beslutsorsaker, till exempel ”sjuk utan ersättning” eller ”FK-ersättning upphört”, men koderna kommer att registreras i den nationella statistiken som ”ingen sjukpenning”. En person som är utförsäkrad men ingår i Arbetsförmedlingens arbetslivsintroduktion registreras i den nationella statistiken som ”arbetslös”. Detta betyder att de utförsäkrade försvinner i den riksomfattande statistiken.

Om en person i stället uppger att han eller hon är sjuk men inte kan få sjukpenning blir beslutsorsaken ”Sjuk utan ersättning” i alla tre kommunerna, även om det i grunden beror på att personen blev utförsäkrad och efter genomgången ALI nu söker sjukpenning på nytt.

Det är handläggaren för det ekonomiska biståndet som kodar beslutsorsaken utifrån det som bedöms vara huvudorsaken till ansökan. Personens egna uppgifter ligger till grund för bedömningen. Om denne anger att han eller hon inte klarar

[7] Försäkringskassan 2011-02-14.

sin ekonomi för att han eller hon har blivit utförsäkrad blir beslutsorsaken i Halmstad ”FK-ersättning upphört”. I Borlänge och Hässleholm kan beslutsorsaken bli en av följande fyra:

- Sjuk utan ersättning
- Sjuk med otillräcklig ersättning
- Arbetslös med ersättning
- Arbetslös utan ersättning

Eftersom det saknas nationella kriterier för bedömning av beslutsorsak, kan detta bli en felkälla i den interna kommunala statistiken liksom i den statistik som rapporteras till Socialstyrelsen. Denna felkälla kan i sin tur leda till att regering och ansvarig minister inte får korrekt information och därmed inte får möjlighet att se hur många som har utförsäkrats och är i behov av ekonomiskt bistånd.

Vad vet vi – några uppföljningar

Att personer utförsäkras från sjukersättning eller sjukpenning är så nytt att det saknas undersökningar. Två rapporter har beskrivit utvecklingen, Demoskops rapport 2009-12-14 och en gemensam uppföljning gjord av Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan[8].

Demoskop genomförde på uppdrag av Försäkringskassan en uppföljning av personer med sjukpenning som avslutades i maj 2009, antingen för att sjukpenningen drogs in av Försäkringskassan eller för att sjukskrivningsperioden tog slut och personen friskanmälde sig. Undersökningen genomfördes via telefonintervjuer. Resultatet visade att cirka 90 procent av de tillfrågade var anställda före sjukskrivningsperioden, medan bara 69 procent var anställda fem månader efter . Endast ett fåtal med ”naturligt avslutade” sjukskrivningar, en procent, blev i behov av ekonomiskt bistånd som huvudsaklig inkomstkälla.

Tre procent av personerna med indragen sjukpenning uppgav att ekonomiskt bistånd var deras huvudsakliga inkomstkälla. Även personer med tidsbegränsad sjukersättning som avslutades i januari och februari 2009 kontaktades. Bland dem var 85 procent anställda före perioden med sjukersättning. Fem månader efter var 55 procent anställda. Bland personer med avslutad sjukersättning uppgav fem procent att de hade ekonomiskt bistånd som huvudsaklig inkomstkälla.

Svarsfrekvensen i undersökningen var 67 procent, eventuella orsaker till bortfallet beskrevs inte i rapporten. , Enligt författarna till denna rapport skulle en orsak till bortfallet kunna vara att det bland de tillfrågade personerna fanns sådana som inte förstod meningen med telefonintervjuerna, eller att personer med bristfälliga språkkunskaper inte klarade av att svara på frågorna.

En gemensam uppföljning har gjorts av Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan för att undersöka hur de personer som lämnade sjukförsäkringen vid årsskiftet 2009 - 2010 försörjer sig nu. Uppföljningen visar att av de 14 255 personer som lämnade sjukförsäkringen vid årsskiftet 2009-2010 skrev 1 685 personer, cirka 12 procent, aldrig in sig på ALI. Dessa personer var äldre och

[8] AF, dnr 1.1 2009/294720 respektive FK, dnr 052245-2010.

hade oftare en diagnos som inte tillhörde de psykiska diagnoserna eller sjukdomar i rörelseorganen. Det saknas uppgifter på hur de har löst sin försörjning.

Enligt samma rapport har cirka 60 procent av de utförsäkrade gjort en ny ansökan om sjukpenning eller sjukersättning. Av de personer som hade varit aktuella på Arbetsförmedlingen och inte återvänt till sjukförsäkringen per den 31 oktober 2010 var drygt 25 procent i någon form av arbete, oftast med någon form av stöd, såsom lönebidrag, offentlig skyddad anställning (OSA) eller anställning på Samhall. Endast 11 procent av dem som hade lämnat Arbetsförmedlingen gick tillbaka till den anställning de hade vid insjuknandet.

En gemensam rapport från Socialstyrelsen, Försäkringskassan och Sveriges Kommuner och Landsting år 2003 beskrev de så kallade nollplacerade personernas situation. I rapporten konstaterades att 18 procent av kostnaderna för det ekonomiska biståndet gick till denna grupp och att den bestod av 35 000 enskilda. En stor andel av dessa personer fick inga rehabiliterande insatser utan ekonomiskt bistånd under lång tid[9].

[9] Rehabilitering eller utanförskap - Om sjuka, nollplacerade med ekonomiskt bistånd.

Resultatredovisning

En fullständig redovisning av undersökningen finns i *bilaga 1*.

Målgruppen

Undersökningen har genomförts under mätperioden januari till oktober år 2010 och avser:

- Utförsäkrade från socialförsäkringen
- Sjuka utan sjukpenning
- Personer med låg ersättning från socialförsäkringen

Både nya besökare och långvariga bidragsmottagare som ansöker om ekonomiskt bistånd har undersökts i kommunerna Halmstad, Borlänge och Hässleholm.

I tabellen nedan görs en jämförelse av de tio första månaderna år 2010.

Vad kostar det ekonomiska biståndet i riket?

År 2010 var den totala kostnaden för ekonomiskt bistånd i riket, exklusive introduktionsersättning[10], 10,3 miljarder kronor (SCB), vilket för kartläggningsperioden, tio månader, innebär cirka 8,6 miljarder kronor.

Utifrån främst strukturella faktorer varierar kostnaderna för det ekonomiska biståndet i de undersökta kommunerna.

Antal hushåll aktuella för ekonomiskt bistånd i de kartlagda kommunerna och kostnader

Kommun	**Antal hushåll enligt SCB som någon gång under jan.-okt. 2010 har varit aktuella för ekonomiskt bistånd**	**Antal hushåll som beviljades bistånd under oktober månad 2010 enligt lokal statistik**	**Kostnader utifrån periodisering, jan.–okt. 2010**
Borlänge			69 145
Halmstad	1441	729	49 780
Hässleholm	678	298	23 684

[10] Kommunen kunde tidigare bevilja introduktionsersättning till flyktingar som tas emot inom ramen för det kommunala flyktingmottagandet. Från och med den 1 december 2010 får de etableringsersättning från Försäkringskassan.

Borlänge har under år 2010 bytt verksamhetssystem och kan därför inte få fram korrekta uppgifter för antalet hushåll.

De utförsäkrade och det ekonomiska biståndet

För att bedöma effekterna av de senaste årens förändringar inom socialförsäkringssystemen har man undersökt om de har medfört ett ökat antal personer i behov av ekonomiskt bistånd. Antalet personer aktuella för bistånd har ställts i relation till det totala antalet utförsäkrade personer i de deltagande kommunerna.

Antal utförsäkrade som har sökt ekonomiskt bistånd

Kommun	**Antal utförsäkrade i de deltagande kommuner-na**[11]	**Nybesökande utförsäkrade**	**Nybesökens andel av det totala antalet utförsäkrade under kartläggningsperioden**
Borlänge	218	27	12 %
Halmstad	290	35	12 %
Hässleholm	178	3	2 %
Totalt	686	65	9 %

I de tre kommunerna har i genomsnitt cirka tio procent av de utförsäkrade ansökt om ekonomiskt bistånd. Borlänge och Halmstad har ungefär lika stora andelar nybesökande, medan antalet i Hässleholm är lägre. En förklaring är den totala omfattningen av det ekonomiska biståndet.

Hässleholm har efter undersökningens slut nått upp till samma nivå på drygt 10 procent som de två andra kommunerna. Det beror på att de som nu deltar i Arbetsförmedlingens arbetslivsintroduktion (ALI) tidigare huvudsakligen hade sin försörjning genom en tidsbegränsad sjukersättning kompletterad med bostadsbidrag. Aktivitetsstödet har dock blivit så lågt att de inte längre klarar av sin försörjning.

Om kartläggningens resultat skulle omvandlas till riksnivå innebär det att över 5 000[12] enskilda personer har ansökt och fått ekonomiskt bistånd på grund av förändringarna inom socialförsäkringen.

Kostnaderna för denna grupp är dock marginella i relation till de totala kostnaderna för det ekonomiska biståndet.

Kostnader för gruppen utförsäkrade hittills

Kommun	**Kostnad**	**Andel av total kostnad för ek. bistånd**	**Total kostnad för ek.bistånd under kartläggnings-perioden.**
Borlänge	652 tkr	1 %	69 145 tkr
Halmstad	400 tkr	1 %	49 780 tkr
Hässleholm	42 tkr	0,002 %	23 684 tkr

[11] Uppgift från Försäkringskassan.
[12] Egentligen 5 400 enskilda. Underlaget bygger på Försäkringskassans årsredovisning, sidan 84, 6:e stycket.

En procent av de tre kommunernas kostnader för det ekonomiska biståndet har gått till personer utförsäkrade från socialförsäkringen.

Under januari-februari år 2011 har mottagningsgruppen i Halmstad fått ett ökat antal telefonsamtal från utförsäkrade. Dessa har inte gjort någon ansökan om bistånd men kan bli aktuella den dagen de inte har några tillgångar. Hässleholm och Borlänge har under årets första månader noterat en ökning av antalet utförsäkrade personer som ansöker om ekonomiskt bistånd.

Sjuka med och utan ersättning

Gruppen som har sjukintyg från en läkare och som behöver ekonomiskt bistånd står för en större andel av de totala kostnaderna. Den främsta orsaken till det är att dessa personer inte har någon sjukpenninggrundande inkomst på grund av att de inte har haft arbetsinkomster tillräckligt länge.

Kostnader för sjuka utan ersättning

Kommun	Sjuk utan ersättning	Andel av total kostnad för ek. bistånd	Total kostnad för ek. bistånd under kartläggnings-perioden
Borlänge	13 803 tkr	20,0 %	69 145 tkr
Halmstad	9 558 tkr	19,2 %	49 780 tkr
Hässleholm	4 454 tkr	18,8 %	23 684 tkr

Kostnaden för ekonomiskt bistånd till personer som är sjuka utan sjukpenning varierar i de tre kommunerna, men deras andel av kommunens utbetalda bistånd är i stort sett densamma. Det ekonomiska biståndet kostade år 2010 totalt i hela Sverige 10,3 miljarder kronor. Det innebär att gruppen sjuka utan sjukpenning fick över två miljarder kronor.

En annan undersökt grupp är de som har en socialförsäkringsförmån, men där den kompletteras med ekonomiskt bistånd.

Kostnader för sjuka med ersättning

Kommun	Sjuk med ersättning	Andel av total kostnad för ek. bistånd	Total kostnad för ek. bistånd under kart-läggningsperioden
Borlänge	273 tkr	0,004 %	69 145 tkr
Halmstad	2 681 tkr	5,4 %	49 780 tkr
Hässleholm	410 tkr	1,7 %	23 684 tkr

Noterbart är de tydliga skillnaderna mellan kommunerna. Kostnadsandelarna för denna grupp varierar från 4 promille i Borlänge till 5,4 procent i Halmstad. En orsak kan vara Försäkringskassornas olika bedömningar av rätten till sjukpenning eller sjukersättning/aktivitetsersättning, vilket resulterat i att ett större antal personer under 1990-talet beviljats hel eller partiell sjukersättning/sjukpenning (med låg ersättning) i Halmstad. Personer som inte var folkbokförda i Sverige innan sjukfallet eller sjukdomen uppstod kunde tidigare beviljas sjukersättning efter bosättning i Sverige. Den möjligheten är nu borttagen.

Av dem som har en komplettering i form av ekonomiskt bistånd är en övervägande andel kvinnor. Andelen med utländsk härkomst varierar kraftigt mellan

de tre kommunerna. Borlänges uppgifter för denna grupp ska också tas med stor försiktighet eftersom antalet är så litet.

Antal bidragsmottagare som har sjukersättning

Kommun	Samtliga med sjukersättning	Män	Kvinnor	Svensk härkomst	Utländsk härkomst
Borlänge	13	31 %	69 %	77 %	23 %
Halmstad	92	45 %	55 %	33 %	67 %
Hässleholm	28	46 %	54 %	82 %	18 %
Totalt	133	44 %	56 %	47 %	53 %

Sammanfattande resultat

Sammanfattningsvis innebär det att de undersökta gruppernas andel av det ekonomiska biståndet är mellan 20 och 25 procent i de tre kommunerna. Störst andel har grupperna i Halmstad.

Procentuell andel av de totala kostnaderna

Kommun	Utförsäkrade.	Sjuk utan ersättning	Sjuk med ersättning	Total andel
Borlänge	1 %	20,0 %	0,004 %	21 %
Halmstad	1 %	19,2 %	5,4 %	25,6 %
Hässleholm	0,002 %	18,8 %	1,7 %	20,5 %

De undersökta gruppernas andel av totalkostnaden för utbetalt ekonomiskt bistånd, cirka 20 procent, skulle i förlängningen för riket innebära att över två miljarder kronor utbetalas i ekonomiskt bistånd till dessa grupper.

Förmodligen handlar det om en ännu större kostnad eftersom den reella kostnaden per hushåll i denna målgrupp verkar vara högre än för ett genomsnittshushåll. I Halmstad gick exempelvis 25 procent av det ekonomiska biståndet till de kartlagda grupperna. Om man däremot också tar med personer som har en känd sjukdom men saknar läkarintyg är det inte omöjligt att gruppens andel ökar till cirka 35 procent av det utbetalda biståndet, enligt uppgifter från Halmstad.

Långvariga bidragstagare

Många befinner sig i gruppen långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd. Därmed avses en bidragstid på minst tio av årets tolv månader. Många har en längre bidragsperiod.

Kommun	Antal långvariga bidragsmottagare*	Medianålder	Andel män	Andel kvinnor	Andel med svensk härkomst	Andel med utländsk härkomst
Borlänge	201	39 år	45 %	55 %	62 %	38 %
Halmstad	160	47 år	44 %	56 %	21 %	79 %
Hässleholm	92	50 år	52 %	48 %	43 %	55 %
Totalt	**453**	**44 år**	**46 %**	**54 %**	**43 %**	**57 %**

(*10 månader under den senaste 12-månadersperioden)

Av de 678 undersökta personerna är 453 bidragstagare långvariga, det vill säga nästan 70 procent.

Medianåldern för de långvarigt biståndsberoende är 44 år. Borlänge har den lägsta medianåldern och Hässleholm den högsta.

I gruppen finns en något högre andel kvinnor än män. Hässleholm har dock en högre andel män. Borlänge utmärker sig genom att ha en hög andel personer av svensk härkomst, medan Halmstad karakteriseras av en hög andel personer av utländsk härkomst. Med tanke på Borlänges stora flyktingmottagning under 2000-talet skulle man kunna förvänta sig att andelen personer av utländsk härkomst skulle vara högre. Orsaken till att Borlänge ändå har en hög andel svenskar bland de långvariga bidragsmottagarna tycks vara att det finns en stor grupp unga vuxna med funktionshinder som inte har beviljats aktivitetsersättning, det som tidigare benämndes sjukpension.

Det verkar som om tillhörigheten till en viss Försäkringskasseregion avgör hur många långa ärenden med ekonomiskt bistånd som finns i de olika kartläggningskommunerna.

Den kartlagda gruppens arbetsmarknadsanknytning

I undersökningen ställdes frågan om hur många som söker arbete, har fått ett arbete (under kartläggningsperioden) eller är utförsäkrade men har en anställning kvar.

Kommun	Totalt antal kartlagda	Söker arbete	I arbete	Utförsäkrade med bibehållen anställning
Borlänge	270	6,3 %	1,5 %	0,0 %
Halmstad	303	8,6 %	2,0 %	1,3 %
Hässleholm	105	9,5 %	2,9 %	0,0 %
Totalt	**678**	**7,8 %**	**1,9 %**	**0,6 %**

Endast ett fåtal personer i de aktuella målgrupperna söker arbete aktivt eller har ett arbete.

Kartläggningen visar att 46 procent aldrig har arbetat. Denna andel varierar mellan kommunerna, från Halmstads 36 procent till Hässleholms 56 procent. Det är också så att många har haft en långvarig arbetslöshet, drygt var femte person har inte arbetat sedan år 2000.

Året för insjuknande är okänt för sju procent av de kartlagda. Åtta procent insjuknade redan mellan åren 1957–1990. Var tionde har varit sjuk sedan 1990-talet, vilket innebär att de allra flesta, 74 procent, har insjuknat efter år 2000.

Det finns ett tydligt samband mellan avsaknad av anställning och bidragsberoende bland de utförsäkrade och nya ansökare med grundorsak sjuk utan ersättning. I Demoskops rapport (2009-12-14) hade mellan 55 och 69 procent av de intervjuade personerna en bibehållen anställning, medan det i de tre kommunerna endast var fyra personer, eller 0,6 procent, som hade behållit sin anställning.

För den som aldrig har haft ett arbete innan han eller hon insjuknade är vägen till arbete lång, särskilt om personen också har ekonomiskt bistånd. Han eller hon saknar därmed arbetslivserfarenhet och kunskap om de sociala reglerna på en arbetsplats. Dessutom finns inga referenser att visa upp för en presumtiv arbetsgivare. Om personen uppger att orsaken till arbetslösheten är sjukdom tvekar de flesta arbetsgivare att anställa honom eller henne. Det har i kartläggningen funnits uppgifter om arbetsgivare som har erbjudits 100 procents lönebidrag för att ta emot en person, men trots det har avböjt att anställa denne.

Ett stort antal av de långvariga bidragstagarna skulle sannolikt kunna komma ut på arbetsmarknaden med rätt insatser. Detta visar inte minst ett projekt som har bedrivits inom den finansiella samordningen i Jönköping för långvariga kvinnliga bidragstagare.

Sjukdomar och kostnadsfördelning

När insatser ska sättas in för att stärka målgruppens anknytning till arbetslivet är det viktigt att ta reda på de olika personernas hälsotillstånd.

Den kartlagda gruppens typ av sjukdomar

Kommun	Totalt antal med uppgiven sjukdom	Andel med fysisk sjukdom	Andel med psykisk sjukdom	Andel med både fysisk och psykisk sjukdom
Borlänge	270	24 %	51 %	25 %
Halmstad	294	34 %	38 %	28 %
Hässleholm	101	19 %	46 %	35 %
Totalt	**665**[13]	**28 %**	**44 %**	**28 %**

Av de kartlagda personerna har cirka 28 procent fysisk ohälsa, 44 procent psykisk ohälsa och 30 procent både fysisk och psykisk ohälsa. Andelen med psykisk sjudom dominerar med cirka 70 procent av samtliga.

Andelen med psykisk ohälsa är betydligt högre i Borlänge än i Halmstad medan Hässleholm har en relativt hög andel som har både fysisk och psykisk ohälsa. Så gott som alla nybesök i kartläggningen (utförsäkrade och sjuka utan ersättning) har en psykisk diagnos.

[13] Differensen mellan tidigare redovisad total på 678 beror på att Halmstad har tagit med nio ålderspensionärer utan angiven ohälsa och att Hässleholm har fyra personer utan uppgiven sjukdom.

Vilka döljer sig bakom siffrorna?

Det finns en många personer med långvarigt bistånd och med en diagnostiserad sjukdom i kartläggningen. Dessa är i stort behov av rehabiliterande samordnade insatser.

Här presenteras några av de viktigaste undersökta grupperna. I *bilaga 5* finns en mer detaljerad beskrivning av dessa typexempel.

Syftet med beskrivningarna är att på så stor detaljnivå som möjligt ge en förenklad bild över enskilda och peka på vilka konkreta insatser och förändringar som behövs.

Skillnader mellan kommunerna

Som tidigare har beskrivits finns det stora skillnader mellan de tre undersökta kommunerna och deras fördelning mellan olika typgrupper. Främst beror det på strukturella skillnader, dvs. arbetsmarknaden, befolkningsstrukturen m.m.

Andel av olika typgrupper. I procent av samtliga.

Olika grupper	Borlänge	Halmstad	Hässleholm
Arbetslös med förlorad sjukpenning	10	15	15
Utlandsfödd med låg sjukersättning	5	25	10
Sjuk med känd missbruksproblematik	10	10	10
Unga med psykisk funktionsnedsättning utan ersättning	35	15	10
Posttraumatiskt syndrom och med i kommunal rehab-insats	15	15	20
Utländsk familj med långvarig sjukskrivning	20	20	25

Noterbart är den stora andelen av unga med psykisk funktionsnedsättning utan ersättning i Borlänge. I Halmstad sticker gruppen utländsk med låg sjukersättning ut, och Hässleholm domineras av utländska familjer med långvarig sjukskrivning.

De olika grupperna

Arbetslös med förlorad sjukpenning

A är en svensk kvinna i 40-årsåldern. A har lång arbetslivserfarenhet och en bra yrkesutbildning. I samband med den ekonomiska krisen blir A uppsagd. Eftersom hon är säker på att snabbt få ett nytt jobb anmäler A sig inte heller på Arbetsförmedlingen som arbetssökande. A drabbas därefter av en svår sjukdom och blir inlagd på sjukhus. Hon får klart för sig att det kan ta flera år innan hon blir frisk nog att arbeta. Sjukhuset och A gör en sjukanmälan till Försäkringskassan.

Ett par veckor efter sin sjukanmälan får A beskedet att hon inte är berättigad till någon sjukpenning. Hon skulle ha anmält sig på Arbetsförmedlingen inom tre månader efter det att hon blev arbetslös för att få behålla sin sjukpenninggrundande inkomst. A överklagar Försäkringskassans beslut. A:s besparingar är på väg att ta slut. När beslutet från Försäkringskassan kommer att beslutet inte ändras vet A inte vad hon ska ta sig till. Samtidigt blir hon sämre i sin sjukdom.

A:s ärende kostar totalt 120 000 kronor i ekonomiskt bistånd under år 2010 trots att hon bara varit aktuell sedan juni. I framtiden kan man beräkna att ekonomiskt bistånd kommer att utbetalas med 9 700 kronor i månaden, sannolikt så länge A lever.

Önskad förändring
Många skulle med en förstärkt information från arbetsgivare, fackföreningar, Försäkringskassa och Arbetsförmedling undvika att bli tvungna att ansöka om ekonomiskt bistånd. Reglerna om vad som gäller vid arbetslöshet måste få en ökad spridning så att personer inte går miste om sin sjukpenninggrundande inkomst.

Det kan också övervägas om det behövs förändringar i regelverket. Ska det vara så lätt att förlora sin sjukpenninggrundande inkomst? Kan man tänka sig en längre karenstid.

Utlandsfödd med låg sjukersättning

B är en kvinna i 50-årsåldern, ensamstående och av utländsk härkomst. Hon kom till Sverige för 20 år sedan med familjeanknytning till en bror. Det är på grund av ett funktionshinder som B har beviljats uppehållstillstånd i Sverige. B har aldrig gått i skola. Snart kommer det telefonsamtal till socialtjänsten om att B står och tigger utanför bostadsområdet.

Socialtjänsten kontaktas några månader senare av en fastighetsskötare i det bostadsområde där B bor. Han har varit hemma hos familjen och noterat att B sitter fastbunden i en stol och menar att det inte får gå till på det sättet. Hembesök görs tillsammans med handikappomsorgens personal, och brodern och hans hustru medger att de håller B inlåst och bunden. Sjukvården gör nu en bedömning av B:s funktionshinder. Av den utredningen framkommer att B förmodligen har ett begåvningshandikapp men även en grav hörselskada.

Eftersom detta hände på 1990-talet beviljas B hel sjukersättning, vilket i dag uppgår till cirka 7 500 kronor per månad. B blommar upp när hon får komma utanför hemmet och få daglig stimulans.

B flyttar efter lång väntetid till samma gruppboende som en väninna. B får också en god man som för hennes talan. B:s gode man håller kontakt med socialtjänsten och ansöker månatligen om ekonomiskt bistånd. På grund av B:s låga sjukersättning och de höga kostnaderna för boende och mat på gruppboendet uppgår B:s månatliga bistånd till cirka 3 500 kronor. Ekonomiskt bistånd kommer sannolikt att betalas så länge B lever, för närvarande till en årlig kostnad av 42 000 kronor.

Önskad förändring
En del av de ekonomiska svårigheterna borde kunna lösas genom interndebitering inom kommunen, så att kommunala medel för ekonomiskt bistånd inte går till avgifter inom en annan förvaltning. Det är dock inte möjligt när insatserna och stödet ges av privata utförare eller entreprenörer.

En avgörande fråga är om det är rimligt att det ska betalas ekonomiskt bistånd som försörjning för denna grupp eller om det kan skapas andra generella ekonomiska stöd.

Sjuk med känd missbruksproblematik

C är en svensk man i 45-årsåldern, ensamstående och utan barn. C är känd av socialtjänsten sedan tidiga tonåren. Han har en omfattande kriminalitet bakom sig och ett känt blandmissbruk. C har aldrig haft ett arbete på den öppna arbetsmarknaden och saknar gymnasiebetyg.

C var bostadslös och beviljades ett övergångsboende med tillsyn. Han deltog även i en öppenvårdsbehandling. C anmälde sig omgående som arbetssökande på Arbetsförmedlingen. C är känd sedan många år tillbaka på Arbetsförmedlingen. Han har bl.a. haft offentligt skyddat arbete (OSA) tre gånger samt genomgått arbetspsykologisk utredning. C:s handläggare på Arbetsförmedlingen menar att man har uttömt alla möjligheter när det gäller C. Arbetsförmedlingen kräver bl.a. sex månaders dokumenterad nykterhet och drogfrihet. C bor i dag i ett kategoriboende för missbrukare, och står i dag inte till arbetsmarknadens förfogande då hans hårda liv har lett till diabetes, högt blodtryck, neurologiska skador och kroniskt obstruktiv lungsjukdom (KOL). Handläggaren har hjälpt C att skaffa läkarintyg och att ansöka om sjukersättning vid tre tillfällen. Försäkringskassan har avslagit ansökan varje gång.

C:s ekonomiska bistånd uppgår i dag till 9 500 kronor i månaden. De krav som ställs på C är att han ska följa sin handlingsplan och delta i de insatser som hans socialsekreterare på missbruksenheten kräver. Om inte C beviljas sjukersättning kommer han sannolikt att vara beroende av ekonomiskt bistånd tills han får ålderspension.

Förslag till förändring
För denna målgrupp krävs samordning, både för kvalificerad utredning bedömning och insatser. Många gånger måste flera typer av insatser sättas in samtidigt.

En förutsättning för samordning är att skapa en gemensam organisation för personer med sammansatta problem och i behov av insatser från flera aktörer. Frågan är också i vilken mån den finansiella samordningen kan vara en bas för dessa gemensamma insatser.

Ung med psykisk funktionsnedsättning utan ersättning

D är en ung ensamstående man på 21 år. Han har diagnosen ångest och social fobi, men vårdcentralens läkare bedömer att det finns skäl att göra en utredning av eventuellt neuropsykiatriskt funktionshinder (npf). Väntetiden för npf-utredning är flera år. D har en mycket bristfällig skolgång. Hans hemförhållanden befanns efter utredning av socialtjänsten vara mycket bristfälliga.

D har varit aktuell för ekonomiskt bistånd sedan han var 17 år, eftersom han då beviljades eget boende med tillsyn. Han har också kontakt med socialtjänstens npf-grupp. Alla försök att aktivera D genom kommunens arbetsmarknadsenhet har misslyckats, med motiveringen att han inte klarar att vistas tillsammans med andra människor.

Arbetsförmedlingen vill göra en arbetspsykologisk utredning som D vägrar att delta i. D menar att han är färdigutredd inom psykiatrin. Arbetsförmedlingen har sagt att den inte har något att erbjuda D.

För närvarande är D sjuk sedan ett år tillbaka. D:s månatliga ekonomiska bistånd uppgår till 7 000 kronor.

Förslag till förändring
Det behövs betydligt snabbare utredningstider inom sjukvården för denna grupp. Ett alternativ är att förstärka den s.k. särskild sjukfallskartläggning (SASSAM) där Försäkringskassan ansvarar för utredningen.

Denna grupp behöver också större möjligheter till en kvalitativ daglig sysselsättning.

Övervägas bör också om det inte ska vara någon annan form av ersättning till den enskilde i stället för ekonomiskt bistånd. Ett förslag kan vara tidsbegränsad aktivitetsersättning.

D behöver sannolikt även en skräddarsydd utbildning för att få avgångsbetyg från grundskolan.

Utvecklingsgarantin (UGA) borde individanpassas och kunna sättas in från första dagen för de ungdomar som är i behov av det.

Person med posttraumatiskt stressyndrom och mottagare av kommunal rehab-insats

E är en man i 30-årsåldern av utländsk härkomst. Han kom till Sverige som flykting i början 1990-talet. E är gift och har två barn i åldrarna 2 och 4 år. E har inte slutfört sina gymnasiestudier. Efter två terminer på det individuella programmet för invandrare hoppade han av sina studier. E talar, skriver och

läser svenska obehindrat. Han har haft ett par anställningar inom restaurangbranschen, men aldrig ett fast jobb. Han har inte haft tillräckligt långa anställningar för att få en sjukpenninggrundande inkomst.

År 2003 blev han sjukskriven för PTSD[14], och han har sedan dess inte stått till arbetsmarknadens förfogande. Familjens enda inkomster är för närvarande barnbidrag och bostadsbidrag.

E har genomgått en kommunal rehabiliteringsinsats. Efter ett par misslyckanden arbetsträning E nu fyra timmar om dagen. Enligt handläggaren vore det bästa om E återupptog sina studier, men E är ovillig att ta studielån.

Familjens ekonomiska bistånd uppgår till cirka 10 000 kronor i månaden.

Förslag till förändring
Det borde införas någon form av statligt studiestöd så att det blir möjligt för långtidssjuka och långvariga bidragsmottagare att studera utan att behöva ta studielån.

De rehabiliteringsinsatser som kommunen erbjuder måste samordnas med de insatser som kan initieras av Försäkringskassan.

Utländsk familj med långvarig sjukskrivning

F är en drygt 40-årig man av utländsk härkomst. Han är gift med G och har sex barn i åldrar från 3 till 13 år. Familjen kom till Sverige under 1990-talet och beviljades uppehållstillstånd efter sex års vistelse i Sverige. Efter att ha fått uppehållstillstånd ingick de i placeringskommunens flyktingintroduktion i ett och ett halvt år.

Familjen flyttade, och när de blev aktuella för ekonomiskt bistånd i den nya kommunen i början av 2000-talet framkom att varken F eller hans hustru G hade förvärvsarbetat i hemlandet.

Socialtjänstens krav var att de mindre barnen skulle skolas in på dagis och att G skulle börja läsa svenska för invandrare (sfi). G litade inte på att barnen skulle tas om hand på dagis på ett bra sätt. Därför dröjde det flera år innan G började på en alfabetiseringskurs. Hennes studieresultat blev inte bra, bland annat pga. upprepade hemmavistelser med sjukt barn och barnafödande. G blev efter ett par år sjukskriven med diagnosen PTSD och depression. G var sjukskriven utan ersättning.

F läste sfi i den nya kommunen och klarade den högsta nivån efter fyra års studier. I det sammanhanget ställdes krav på F att han skulle stå till arbetsmarknadens förfogande, söka jobb och ta emot arbetsmarknadsåtgärder. Även F blev så småningom sjukskriven, för ryggbesvär och allmän muskelvärk. Han var sjukskriven utan ersättning under ett par års tid.

F kom igång med en kommunal rehabiliteringsinsats. F avbröt insatsen inom ett par veckor. G har gjort ett par försök att återuppta alfabetiseringen, men mår

[14] Posttraumatiskt stressyndrom.

periodvis mycket dåligt och har mycket hög frånvaro. Efter fem års kontinuerligt ekonomiskt bistånd är familjen ännu inte självförsörjande. Deras ekonomiska bistånd beräknas ha kostat kommunen närmare en miljon.

Förslag till förändring
Försäkringskassan måste ta ett ansvar för att en sjukfallskartläggning görs för båda makarna.

Makarna behöver dessutom få tillgång till rehabiliteringsinsatser inom sjukvården, såsom PTSD-kartläggning.

Kvinnan måste få möjlighet att i egen takt lära sig att tala vardagssvenska på basal nivå. Staten kan inte överge kommunens flyktingar efter tre år i flyktingintroduktion. Det måste finnas möjligheter för kommunerna att efter individuell prövning få förlängd ersättning från staten.

Bilagor

Bilaga 1. Resultat av kartläggning

Tabell 1 Samtliga kartlagda personer fördelade efter andel, medianålder, kön och härkomst

Kommun	Antal kartlagda	Median-ålder	Andel män	Andel kvinnor	Andel svensk här-komst	Andel ut-ländsk här-komst
Borlänge	270	39 år	45 %	55 %	69 %	31 %
Halmstad	303	47 år	48 %	52 %	42 %	58 %
Hässleholm	103	50 år	52 %	48 %	49 %	51 %
Totalt	**678**	**44 år**	**47 %**	**53 %**	**54 %**	**46 %**

De tre kommunernas sammanlagda medianålder för de kartlagda är 44 år, högst i Hässleholm och lägst i Borlänge. Gruppen yngre är betydligt större i Borlänge än i Halmstad och Hässleholm. Männen utgör 47 procent av de kartlagda personerna. Detta är en något högre andel än förväntat då fortfarande majoriteten av de utförsäkrade är kvinnor. Hässleholm har den högsta andelen män och Borlänge den lägsta. Andelen med utländsk härkomst är 46 procent av de kartlagda personerna. Andelarna varierar från 58 procent i Halmstad till 31 procent i Borlänge. Borlänge avviker genom att ha en mycket hög andel (69 procent) med svensk härkomst.

Tabell 2 De kartlagdas medianålder fördelat på kön och härkomst

Kommun	Alla kart-lagda	Män	Kvinnor	Svensk härkomst	Utländsk härkomst
Borlänge	39 år	38 år	40 år	37 år	44 år
Halmstad	47 år	47 år	46 år	41 år	51 år
Hässleholm	50 år	54 år	45 år	49 år	51 år

En jämförelse av medianåldern visar att de kartlagda personerna överlag är avsevärt yngre i Borlänge än i Halmstad och Hässleholm. Detta förhållande är särskilt tydligt när det gäller männen.

Tabell 3 Antal kartlagda som är 0-klassade i sjukpenningshänseende, nybesök och långa ärenden (Utförsäkrade plus sjuka utan ersättning)

Kommun	Antal kart-lagda	Antal 0-klass-ade	Andel 0-klass-ade av kartl.	Andel män av 0-klass-ade	Andel kvinnor av 0-klass-ade	Andel med svensk här-komst	Andel med ut-ländsk här-komst
Borlänge	270	228	84 %	47 %	53 %	67 %	33 %
Halmstad	303	118	39 %	47 %	53 %	41 %	59 %
Hässleholm	105	69	66 %	54 %	46 %	51 %	49 %
Totalt	**678**	**415**	**61 %**	**48 %**	**52 %**	**57 %**	**43 %**

Av det totala antalet kartlagda personer är 61 procent 0-klassade (saknar sjukpenningsgrundande inkomst). De 0-klassade utgör i Borlänge en mycket högre andel av de kartlagda än i Halmstad och Hässleholm med 84 procent i Borlänge och 39 procent i Halmstad. Männen utgör en högre andel av de 0-klassade i Hässleholm än i de två andra kommunerna. Av de 0-klassade är andelen med svensk härkomst hög i Borlänge medan andelen med utländsk härkomst är relativt hög i Halmstad.

Tabell 4 Uppgiven fysisk sjukdom

Kommun	Alla kart-lagda med fysisk sjukdom	Män	Kvinnor	Svensk härkomst	Utländsk härkomst
Borlänge	66	32 %	68 %	52 %	48 %
Halmstad	101	49 %	51 %	33 %	67 %
Hässleholm	19	58 %	42 %	21 %	79 %
Totalt	**186/28 %**	**44 %**	**56 %**	**38 %**	**62 %**

Bland personer med fysisk sjukdom är andelen kvinnor högre i Borlänge än i de övriga kommunerna. Andelen med svensk härkomst är också högre i Borlänge än i de två övriga kommunerna.

Tabell 5 Uppgiven psykisk sjukdom

Kommun	Alla kart-lagda med psykisk sjukdom	Män	Kvinnor	Svensk härkomst	Utländsk härkomst
Borlänge	137	53 %	47 %	85 %	15 %
Halmstad	111	49 %	51 %	63 %	37 %
Hässleholm	46	46 %	54 %	52 %	48 %
Totalt	**294/44 %**	**50 %**	**50 %**	**72 %**	**28 %**

Bland personer med psykisk sjukdom är andelen män högre i Borlänge än i de två andra kommunerna. Andelen med svensk härkomst är också avsevärt mycket högre i Borlänge än i de två andra kommunerna.

Tabell 6 Uppgiven fysisk och psykisk sjukdom

Kommun	Alla kartlagda med fysisk och psykisk sjukdom	Män	Kvinnor	Svensk härkomst	Utländsk härkomst
Borlänge	67	40 %	60 %	54 %	46 %
Halmstad	82	41 %	59 %	24 %	76 %
Hässleholm	36	61 %	39 %	61 %	39 %
Totalt	**185/28 %**	**45 %**	**55 %**	**42 %**	**58 %**

Bland personer med både psykisk och fysisk sjukdom är andelen män i Hässleholm betydligt högre än i de två övriga kommunerna. Vidare är andelen med svensk härkomst relativt hög i Hässleholm.

Tabell 7 Medianålder utifrån uppgiven ohälsa

Kommun	Alla kartlagda med uppgiven ohälsa	Fysisk ohälsa	Psykisk ohälsa	Både fysisk och psykisk ohälsa
Borlänge	39 år	47 år	33 år	43 år
Halmstad	47 år	52 år	39 år	48 år
Hässleholm	50 år	50 år	44 år	57 år

Medianåldern bland dem som har uppgivit psykisk ohälsa är lägre än bland dem med fysisk ohälsa och dem som har både fysisk och psykisk ohälsa. Särskilt i Borlänge är medianåldern låg för personer med psykisk ohälsa. Hässleholm har en mycket hög medianålder för personer med både fysisk och psykisk ohälsa.

Tabell 8 Antal kartlagda som har sjukersättning

Kommun	Samtliga med sjukersättning	Män	Kvinnor	Svensk härkomst	Utländsk härkomst
Borlänge	13	31 %	69 %	77 %	23 %
Halmstad	92	45 %	55 %	33 %	67 %
Hässleholm	28	46 %	54 %	82 %	18 %
Totalt	**133/20 %**	**44 %**	**56 %**	**47 %**	**53 %**

Av samtliga med sjukersättning är andelen kvinnor högre i Borlänge än i de två andra kommunerna. Andelen med svensk härkomst är hög i Borlänge och i Hässleholm medan andelen med utländsk härkomst är hög i Halmstad.

Tabell 9 Antal kartlagda personer som är gifta/samboende

Kommun	Antal kartlagda som är gifta/sambo	Män	Kvinnor	Av svensk härkomst	Av utländsk härkomst
Borlänge	62	45 %	55 %	21 %	79 %
Halmstad	93	61 %	39 %	12 %	88 %
Hässleholm	36	72 %	28 %	33 %	67 %
Totalt	**191/28 28%**	**58 %**	**42 %**	**19 %**	**81 %**

Av de kartlagda personerna är 28 procent gifta och 72 procent ensamstående. Bland de gifta är andelen män hög i Hässleholm och låg i Borlänge. I framförallt Halmstad är andelen gifta med utländsk härkomst hög. Även i de tre kommunerna tillsammans är andelen personer som har utländsk härkomst hög.

Tabell 10 Antal kartlagda personer som är ensamstående

Kommun	Antal kartlagda som är ensam-stående	Män	Kvinnor	Av svensk härkomst	Av utländsk härkomst
Borlänge	208	45 %	55 %	84 %	16 %
Halmstad	210	41 %	59 %	55 %	45 %
Hässleholm	69	42 %	58 %	57 %	43 %
Totalt	**487/72 %**	**43 %**	**57 %**	**67 %**	**33 %**

Borlänge utmärker sig genom att ha en mycket hög andel ensamstående av svensk härkomst även om ensamstående av svensk härkomst generellt utgör en högre andel än personer av utländsk härkomst. Kvinnor utgör en betydligt högre andel än män bland de ensamstående i samtliga tre kommuner.

Tabell 11 Antal kartlagda personer med barn i hushållet

Kommun	Antal kartlagda personer med barn i hushållet	Män	Kvinnor	Av svensk härkomst	Av utländsk härkomst
Borlänge	108	34 %	66 %	44 %	56 %
Halmstad	92	34 %	66 %	35 %	65 %
Hässleholm	44	34 %	66 %	34 %	66 %
Totalt	**244/36 %**	**34 %**	**66 %**	**39 %**	**61 %**

Fördelningen mellan kvinnor och män ser likadan ut i samtliga tre kommuner. Andelen med svensk härkomst är dock högre i Borlänge än i de två andra kommunerna.

Bilaga 2. Kartläggning och analys av ekonomiskt bistånd till långvarigt sjuka och utförsäkrade från Försäkringskassan

Syfte med kartläggningen
Syftet är att kartlägga målgruppen för att få en bild av vilka möjligheter det i realiteten finns för personer i gruppen att få insatser som gör att de närmar sig arbetsmarknaden.
Efter kartläggningen görs en analys och ges förslag på nödvändiga åtgärder för att förbättra anknytningen.

Genomförande
kartläggningen görs i samarbete mellan Halmstad kommun, SocialCentrum/Region Halland och Sveriges Kommuner och Landsting. Som referenskommuner knyts Borlänge kommun och Hässleholm kommun till projektet.

Tidplan
Planering: 1 juni 2010 – 31 augusti 2010
Genomförande: 13 september 2010 – 13 januari 2011

Huvudsakliga frågeställningar

A) Långvarigt sjuka bidragsmottagare

- Hur ser gruppen ut med avseende på ålder, kön, etnicitet, utbildningsnivå, senaste lönearbete samt andra väsentliga variabler?
- Vilken är den huvudsakliga orsaken till behovet av ekonomiskt bistånd?
- Vilka insatser ges och har getts för att bryta bidragsberoendet?
- Är det möjligt att uttala sig om olika insatsers effektivitet?
- Vilka typer av diagnoser (fysiska eller psykiska) finns representerade i målgruppen?
- Vilka kontakter med myndigheter och/eller hälso- och sjukvården har personerna i målgruppen? Vilka kontakter har personerna haft tidigare?
- Finns det personer som har varit sjukskrivna eller uppburit sjukersättning och sedan blivit utförsäkrade? Om så är fallet – hur lång tid har dessa varit sjukskrivna eller uppburit sjukersättning innan de har blivit utförsäkrade?
- Vilka insatser skulle behövas – i kommunen eller av andra samhällsaktörer – för att närma individen till arbetsmarknaden?

B) Personer med avslutad sjukpenning/sjukersättning i introduktionsprogram eller som nyligen avslutat introduktionsprogram

- Hur ser gruppen ut med avseende på ålder, kön, etnicitet, utbildningsnivå samt andra väsentliga variabler?
- Vilka insatser från socialtjänsten och andra aktörer har personerna i målgruppen fått?
- Vilka typer av diagnoser (fysiska eller psykiska) finns representerade i målgruppen?

- Vilka kontakter med myndigheter och/eller hälso- och sjukvården har personerna i målgruppen? Vilka kontakter har personerna haft tidigare?
- Hur lång tid har personerna varit sjukskrivna/uppburit sjukersättning innan de har blivit utförsäkrade?
- Till vilken del har Arbetsförmedlingens introduktionsprogram påverkat möjligheterna för den enskilde att närma sig arbetsmarknaden?

C) Utförsäkrade personer som kontaktat det ekonomiska biståndet, men inte blir aktuella för stöd.

Projektets ekonomi
Halmstad kommun avsätter nödvändiga resurser för att genomföra projektet.

Region Halland avsätter resurser för handledning av projektledaren och för genomförande av FoU-Café och -planering och slutkonferens.

Sveriges Kommuner och Landsting finansierar två arbetsmånader (heltid) och medverkar i planeringsfas och rapporteringsfas.

Slutdokument
En gemensam rapport mellan kommunerna och Sveriges Kommuner och Landsting sammanställs som kan användas som underlag för fortsatta diskussioner . Rapporten ska innehålla både kartläggning och analys. Särskilda informationsinsatser planeras efter projektets avslutning. Utöver en slutkonferens kan representanter för de tre kommunerna medverka med ett seminarium på 2011 års Arbetsmarknads- och näringslivsdagar i Stockholm i mars.

Forskningssammanställning
Slutrapporten ska innehålla en kortfattad sammanställning av aktuella rapporter och eventuell forskning inom området.

Strategier efter kartläggningen och analysen
Avsikten är att visa på möjligheter och hinder vad gäller olika samhällsaktörers ansvar för olika insatser som främjar den enskildes närmande till arbetsmarknaden.

Målet är att projektet ska inspirera till diskussioner om ändringar av regler och ansvarsområden för att främja den enskildes möjligheter att nå självförsörjning.

Bilaga 3. Instruktioner - Kodschema - Frågeschema SKL

Instruktioner

Långa ärenden – besvara enbart frågorna 1-7, 12-15 och 34-36.

Fråga 34, 35 och 36 – dela på kostnaden om det gäller två makar och ni fyller i två frågescheman för samma hushåll. På så vis får makarna halva bidragssumman var.

Totalkostnad för försörjningsstöd från 2005 till oktober 2010. Ta inte med kostnader före 2005, även om ni kan ta fram sådana.

Bara ett kryss per fråga! Det finns bara ett svar för varje fråga.

Det har blivit fel rätt ofta på **fråga 8**: Grundorsak till nyansökan 2010. Om personen vid första ansökningstillfället var utförsäkrad och därför saknade sjukpenning så blir svarsalternativet *utförsäkrad*.

Observera när ni besvarar **frågorna 16 – 33**, bara ett svar per fråga. Om personen inte längre är aktuell för försörjningsstöd, svara då enbart ”ej aktuell”. Om ni inte vet vad personen gör i dag, svara enbart ”okänt”.

Fråga 12: Ska alltid besvaras!

Borlänge och Hässleholm fyller i frågescheman för **samtliga nybesök under januari-oktober 2010** som tillhör kategorierna under fråga 8.

Numrera alla ärenden löpande så att man vet vilket schema som motsvarar vilken specifik person så att vi kan ringa och fråga om vi är osäkra på det ni har fyllt i eller missat att fylla i.
Borlänge fortsätter med 2021 osv.
Hässleholm fortsätter med 3019 osv.
Skicka fortlöpande till Halmstad, t.ex. på fredagar, skriv ”Receptionen – Aira” på kuvertet.

Långa ärenden: Fyll i så många frågescheman som ni hinner med när ni har klarat av de nya ärendena. Gör det fortlöpande till den 31 december!

Kodschema

Nummer:

Halmstad 1000…
Borlänge 2000…
Hässleholm 3000…

SKL:s frågeschema

1 Kön Man ☐ Kvinna ☐

2 Civilstånd Ensam ☐ Gift/Sambo ☐

3 Barn i hushållet Ja ☐ Nej ☐

4 Födelseår …

5 Härkomst Svensk ☐ Utländsk ☐

6 Nybesök 2010 Ja ☐ Nej ☐

7 Långvarig bidragsmottagare – sedan september 2009 Ja ☐ Nej ☐

8 Grundorsak till ny-ansökan 2010
Utförsäkrad ☐
Sjuk utan ersättning ☐
Socialförsäkringsförmån med otillräcklig ersättning ☐
ALI/Arbetsmarknadsåtgärd med ersättning ☐
Inte nyansökan ☐

9 Nyansökan 2010 Bifalles ☐ Avslås ☐ Inte nyansökan ☐

10 Nyansökan/tidigare aktualitet Ja ☐ Nej ☐ Inte nyansökan ☐

11 Nyansökan/fortfarande aktuell Ja ☐ Nej ☐ Inte nyansökan ☐

12 Aktualiseringsår, obruten insats sedan år ……

13 Uppgiven ohälsa Fysisk ☐ Psykisk ☐ Fysisk och psykisk ☐

14 Sjuk sedan år ……

15 Senaste arbete (minst 10 tim/vecka) år Aldrig arbetat ☐ Okänt ☐

16 Sjukpenning nu Ja ☐ Nej ☐ 0-klassad ☐ Ej aktuell ☐

17 Sjukersättning nu Ja ☐ Nej ☐ 0-klassad ☐ Ej aktuell ☐

18 Deltar i ALI nu Ja ☐ Nej ☐ Okänt ☐ Ej aktuell ☐

19 Har deltagit i ALI Ja ☐ Nej ☐ Okänt ☐ Ej aktuell ☐

20 Aktivitetsstöd nu Ja ☐ Nej ☐ Okänt ☐ Ej aktuell ☐

21 Har haft aktivitetsstöd Ja ☐ Nej ☐ Okänt ☐ Ej aktuell ☐

22 Nu - söker jobb Ja ☐ Nej ☐ Okänt ☐

23 Nu – rehabilitering Ja ☐ Nej ☐ Okänt ☐

24 Nu – sjukskriven Ja ☐ Nej ☐ Okänt ☐

25 Nu - söker sjukpenning Ja ☐ Nej ☐ Okänt ☐

26 Nu – har sjukpenning Ja ☐ Nej ☐ Okänt ☐

27 Nu – söker sjukersättning Ja ☐ Nej ☐ Okänt ☐

28 Nu – har sjukersättning Ja ☐ Nej ☐ Okänt ☐

29 Nu – har ålderspension/äldreförsörjningsstöd Ja ☐ Nej ☐ Okänt ☐

30 Nu – arbetar Ja ☐ Nej ☐ Okänt ☐

31 Nu – studerar Ja ☐ Nej ☐ Okänt ☐

32 Nu – flyttat Ja ☐ Nej ☐ Okänt ☐

33 Nu – avliden Ja ☐ Nej ☐ Okänt ☐

34 Kostnad för utbetalt försörjningsstöd till hushållet i oktober 2010 …….

35 Totalkostnad utbetalt försörjningsstöd till hushållet januari-oktober 2010 …..

36 Totalkostnad utbetalt försörjningsstöd till hushållet 2005-oktober 2010 …….

Bilaga 4 Statistikuppgifter för Borlänge, Halmstad och Hässleholm

Källor: SCB Kommunfakta 2010, Folkhälsoinstitutet Faktablad 2010, Skolverket Faktablad 299, SKL. Vad kostar verksamheten i Din kommun 2009?

Befolkning 2010 och 2009

	Borlänge	Halmstad	Hässleholm
Antal invånare 2010-12-31	49 251	91 800	50 107
Folkökning 2010	+570	+713	+71
Andel som år 2009 var utrikes födda	13 %	14 %	11 %

Åldersklasser

	Borlänge	Halmstad	Hässleholm	Riket
0-19	24 %	23 %	23 %	24 %
20-24	7 %	8 %	6 %	6 %
25-44	25 %	26 %	24 %	26 %
45-64	26 %	25 %	26 %	26 %
65- w	18 %	19 %	21 %	18 %
Medellivslängd kvinnor	82,6 år	83,9 år	83,5 år	83,1 år
Medellivslängd män	79,2 år	79,4 år	79,6 år	78,9 år

Socioekonomi 2008

	Borlänge	Halmstad	Hässleholm	Riket
Höga inkomster kvinnor	8 %	8 %	6 %	12 %
Höga inkomster män	27 %	24 %	21 %	28 %
Låga inkomster kvinnor	22 %	22 %	23 %	22 %
Låga inkomster män	18 %	17 %	17 %	18 %
Andel barn i ekonomiskt utsatta hushåll	18 %	8 %	10 %	12 %

Ohälsa 2009

	Borlänge	Halmstad	Hässleholm	Riket
Ohälsotal kvinnor 20-64 år	43 dagar	42 dagar	46 dagar	43 dagar
Ohälsotal män 20-64 år	28 dagar	29 dagar	31 dagar	29 dagar
Ohälsotal kvinnor 25-34 år	19 dagar	15 dagar	20 dagar	16 dagar
Ohälsotal män 25-34 år	15 dagar	11 dagar	14 dagar	12 dagar

Brott 2009

	Borlänge	Halmstad	Hässleholm	Riket
Anmälda brott/100 000 invånare	16 338	13 986	14 110	15 101
Därav våldsbrott	1 532	1 310	1 156	1 200
Självmord 2004-2008/10 000 medelbef.-kvinnor	0,8	0,9	0,7	0,9
Själv mord 2004-2008/10 000 medelbef.-män	3,0	1,8	2,4	2,3

Förvärvsarbete 2008

	Borlänge	Halmstad	Hässleholm	Riket
Förvärvsfrekvens kvinnor 20-64 år	74 %	76 %	75 %	75 %
Förvärvsfrekvens män 20-64 år	78 %	81 %	80 %	79 %
Därav förvärvsfrekvens kvinnor 20-24 år	57 %	56 %	58 %	57 %
Därav förvärvsfrekvens män 20-24 år	59 %	62 %	67 %	62 %
Därav förvärvsfrekvens kvinnor 25-44 år	76 %	82 %	78 %	79 %
Därav förvärvsfrekvens män 25-44 år	80 %	86 %	84 %	84 %

Näringsstruktur 2009 (Nattbefolkning)

	Borlänge	Halmstad	Hässleholm	Riket
Tillverkning och utvinning	19 %	15 %	20 %	15 %
Vård och omsorg	16 %	18 %	18 %	16 %
Handel	13 %	14 %	19 %	12 %

Individ- och familjeomsorgen (IFO) 2009 (Källa: Vad kostar verksamheten?)

	Borlänge	Halmstad	Hässleholm	Riket
Ekonomiskt bistånd i kr/invånare	1 631	820-	647	927
Summa IFO/invånare	3 803	2 427	2 611	2 867

IFO 2010 (Helår enl. Socialstyrelsen)

	Borlänge	Halmstad	Hässleholm	Riket
Ekonomiskt bistånd tot inkl introd.ers./inv.	2 207	704	603	1 255
Ekonomiskt bistånd exkl. introd.ers./inv. Egen beräkning folkm. 2010	1 685	651	567	1 093

Arbetssökande 2009

	Borlänge	Halmstad	Hässleholm	Riket
Öppet arbetslösa kvinnor 20-64 år	3 %	3%	4 %	3 %
Öppet arbetslösa män 20-64 år	5 %	5 %	6 %	5 %
Därav öppet arbetslösa kvinnor 20-24 år	4 %	4 %	5 %	4 %
Därav öppet arbetslösa män 20-24 år	8 %	7 %	8 %	7 %
Därav öppet arbetslösa kvinnor 25-44 år	4 %	5 %	4 %	4 %
Därav öppet arbetslösa män 25-44 år	6 %	6 %	7 %	5 %
% av befolkning arbetslösa och i konjunktur beroende program	6,5 %	6,1 %	7,0 %	6,2 %
Arbetsmarknadsåtgärder kr/inv. netto	218	156	249	310

Utbildning 2009

	Borlänge	Halmstad	Hässleholm	Riket
Andel behöriga flickor i åk 9 till gymnasieskola	88 %	93 %	88 %	90 %
Andel behöriga pojkar i åk 9 till gymnasieskola	86 %	91 %	84 %	88 %
Utbildningsnivå kvinnor 25-44 år	11 %	9 %	10 %	9 %
Förgymnasial				
Gymnasial	47 %	42 %	50 %	41 %
Eftergymnasial	38 %	48 %	39 %	48 %
Utbildningsnivå män 25-44 år	13 %	11 %	14 %	11 %
Förgymnasial				
Gymnasial	53 %	50 %	56 %	49 %
Eftergymnasial	30 %	37 %	27 %	37 %
Andel Sfi-elever som godkänts 2009	49 %	30 %	24 %	29 %

De vanligaste yrkena 2008

Borlänge
Män
Processoperatör vid stål- och metallverk (9 procent av männen)
Ingenjörer och tekniker (6 procent av männen)
Fordonsförare (5 procent av männen)
De 20 vanligaste yrkena representerar 65 procent av de förvärvsarbetande männen.

Kvinnor
Vård- och omsorgspersonal (24 procent av kvinnorna)

Försäljare, detaljandel, demonstratörer m.m. (8 procent av kvinnorna)
Grundskollärare (4 procent av kvinnorna)
De 20 vanligaste yrkena representerar 61 procent av de förvärvsarbetande kvinnorna.

Halmstad
Män
Fordonsförare (5 procent av männen)
Säljare, inköpare, mäklare m.fl. (5 procent av männen)
Byggnadshantverkare (5 procent av männen)
De 20 vanligaste yrkena representerar 48 procent av de förvärvsarbetande männen.

Kvinnor
Vård- och omsorgspersonal (24 procent av kvinnorna)
Försäljare, detaljhandel, demonstratörer m.fl. (6 procent av kvinnorna)
Sjuksköterskor (4 procent av kvinnorna)
De 20 vanligaste yrkena representerar 64 procent av de förvärvsarbetande kvinnorna.

Hässleholm
Män
Byggnads- och anläggningsarbetare (7 procent av männen)
Fordonsförare (5 procent av männen)
Lager- och transportassistenter (5 procent av männen)
De 20 vanligaste yrkena representerar 54 procent av de förvärvsarbetande männen.

Kvinnor
Vård- och omsorgspersonal (30 procent av kvinnorna)
Försäljare, detaljandel, demonstratörer m.fl. (6 procent av kvinnorna)
Övrig kontorspersonal (4 procent av kvinnorna)
De 20 vanligaste yrkena representerar 69 procent av de förvärvsarbetande kvinnorna.

Bilaga 5. Typfall A-F

Typfall A - Arbetslöshet och bibehållande av sjukpenning

A är en svensk kvinna i 40-årsåldern. A har lång arbetslivserfarenhet och en bra yrkesutbildning. I samband med den ekonomiska krisen blir A uppsagd. Eftersom A inte är medlem i facket och a-kassan och för att hon är säker på att snabbt få ett nytt jobb anmäler A sig inte på Arbetsförmedlingen som arbetssökande, utan hon lever på sina sparade pengar under tiden som hon söker jobb. A drabbas av en svår och livshotande sjukdom och blir inlagd på sjukhus. Hon får klart för sig att det kan ta flera år innan hon blir frisk nog att arbeta. A gör en sjukanmälan till Försäkringskassan.

Ett par veckor efter sin sjukanmälan får A beskedet att hon inte är berättigad till någon sjukpenning. Hon skulle ha anmält sig på Arbetsförmedlingen inom tre månader efter att hon blev arbetslös för att få behålla sin sjukpenninggrundande inkomst. A kan inte tro att det stämmer, hon har ju trots allt arbetat i över 20 år och betalat skatt, därför överklagar hon Försäkringskassans beslut. Under tiden som A går på behandlingar och väntar på att få sitt ärende omprövat inser A att hennes besparingar är på upphällningen. A lämnar tillbaka bilen till bilfirman och kontaktar sin hyresvärd samt E-on och begär uppskov med räkningarna. Hon tar ett par sms-lån för att klara den dagliga ekonomin.

När beslutet från Försäkringskassan kommer att den inte ändrar sitt beslut vet A inte vad hon ska ta sig till. Samtidigt blir hon sämre i sin sjukdom och läggs in på en vårdavdelning. A är nu i praktiken medellös och riskerar vräkning och att få elen avstängd. Därtill har hon ett flertal obetalda sms-lån.

A och en kurator på sjukhuset kontaktar gemensamt socialtjänsten och gör en ansökan om ekonomiskt bistånd. Den ekonomiska beräkningen visar att A har ett inkomstöverskott på närmare 30 000 kr, men med hänsyn till hennes svåra sjukdom och att särskilda skäl föreligger tas beslut om att bevilja bistånd. Pengar till hyresskulden och elskulden beviljas, likaså löpande ekonomiskt bistånd under de kommande månaderna.

A:s ärende kostar totalt 120 000 kr i ekonomiskt bistånd under 2010 trots att hon bara har varit aktuell sedan juni. Den höga kostnaden beror på att socialtjänsten har beviljat bistånd till hyresskuld och elskuld. I fortsättningen utbetalas ekonomiskt bistånd med 9 700 kr i månaden, sannolikt så länge A lever.

Typfall B - Person av utländsk härkomst med låg sjukersättning

B är en kvinna i 50-årsåldern, ensamstående och av utländsk härkomst. Hon kom till Sverige för 20 år sedan som familjeanknytning till en av sina bröder. B har ett funktionshinder, och det är pga. detta som B har beviljats uppehållstillstånd i Sverige. Hon har sedan tidiga barnaår levt i sin brors familj och klarar sig inte utan hjälp.

B kom till socialtjänsten tillsammans med sin bror och en tolk men klarade inte att föra ett samtal själv, så det var hennes bror som svarade på alla frågor. B har aldrig gått i skola men har fått röra sig fritt utanför hemmet i hemlandet. Snart

kommer det telefonsamtal till socialtjänsten om att B står och tigger utanför bostadsområdets livsmedelsaffär och att hon stjäl godis och läsk. Detta påtalas för familjen som lovar att åtgärda det hela.

Efter ett par månader kontaktas socialtjänsten på nytt, nu av en fastighetsskötare i det bostadsområde där B bor. Han har varit hemma hos familjen och noterat att B sitter fastbunden i en stol och menar att så här får det inte gå till. Hembesök görs tillsammans med handikappomsorgens personal och brodern och hans hustru medger att de håller B inlåst och bunden.

Handläggaren på socialtjänsten beslutar i samråd med handikappomsorgen att kontakta sjukvården så att en bedömning kan göras av B:s funktionshinder. Av den utredningen framkommer att B förmodligen har ett begåvningshandikapp, men att hon även har en grav hörselskada som gör all kommunikation svår för henne.

Eftersom detta hände på 1990-talet beviljas B hel sjukersättning, som i dag uppgår till c:a 7 500 kr per månad. Försäkringskassans beslut är även en inträdesbiljett till daglig verksamhet jämlikt LSS. B får också en väninna som hon besöker då och då på ett gruppboende. B talar om för sin kontaktperson på den dagliga verksamheten att hon också vill flytta hemifrån. B flyttar efter lång väntetid till samma gruppboende som sin väninna.

B får också en god man som för hennes talan. B:s gode man håller kontakten med socialtjänsten och ansöker månatligen om ekonomiskt bistånd för hennes räkning. På grund av B:s låga sjukersättning och de höga kostnaderna för boende och mat på gruppboendet uppgår B:s månatliga bistånd till c:a 3 500 kr.

Ekonomiskt bistånd kommer sannolikt att betalas så länge B lever, för närvarande till en årlig kostnad av 42 000 kr.

Typfall C - Sjuk person med missbruksproblem

C är en svensk man i 45-årsåldern, ensamstående och utan barn. C är känd inom socialtjänsten sedan de tidiga tonåren. Han har en omfattande kriminalitet bakom sig och även ett känt blandmissbruk av alkohol, narkotika och tabletter. C har aldrig haft ett arbete på den öppna arbetsmarknaden och saknar gymnasiebetyg. När C kontaktade socialtjänsten för tre år sedan var han intagen på behandlingshem för sitt missbruk och skulle komma tillbaka till hemkommunen inom kort.

C var bostadslös och beviljades ett övergångsboende med tillsyn. Han deltog även i en öppenvårdsbehandling. C anmälde sig omgående som arbetssökande på Arbetsförmedlingen. C är känd sedan många år tillbaka på Arbetsförmedlingen, han har bl.a. haft offentligt skyddat arbete (OSA) tre gånger och genomgått arbetspsykologisk utredning. C:s handläggare på arbetsförmedlingen menar att man uttömt alla möjligheter när det gäller C och har inget mer att erbjuda honom. Arbetsförmedlingen kräver bl.a. sex månaders dokumenterad nykterhet och drogfrihet innan någon kan få en arbetspraktik genom den, något som C inte klarar att leva upp till eftersom han får återfall ett par gånger om året.

C har haft kontakt med en öppenpsykiatrisk mottagning, men han är inte längre välkommen som patient på grund av ett antal incidenter vid tidigare besök. Chefsöverläkaren har i en skrivelse till socialtjänsten meddelat att C är välkommen tillbaka som patient endast om han kan påvisa dokumenterad drogfrihet i minst ett halvår och lova att bete sig lugnt och samarbetsvilligt. C får inte själv ta kontakt med mottagningen, utan kontakt kan endast ske på socialtjänstens önskan. En utredning om alkoholrelaterad demens som C har remitterats till av sin vårdcentral ligger vilande sedan ett år.

C bor i dag i ett s.k. kategoriboende för missbrukare, och står inte till arbetsmarknadens förfogande eftersom hans hårda liv har lett till diabetes, högt blodtryck, neurologiska skador och kroniskt obstruktiv lungsjukdom (KOL). Handläggaren har hjälpt C att skaffa läkarintyg och att ansöka om sjukersättning vid tre tillfällen. Försäkringskassan har avslagit ansökan varje gång.

C:s ekonomiska bistånd uppgår i dag till 9 500 kr i månaden. De krav som ställs på honom är att han ska följa sin handlingsplan och delta i de insatser som hans socialsekreterare på missbruksenheten kräver. Om inte C beviljas sjukersättning kommer han sannolikt att vara beroende av ekonomiskt bistånd tills han får ålderspension.

Typfall D - Ung vuxen med psykiskt funktionshinder, sjuk utan ersättning

D är en ensamstående man på 21 år med en mångårig kontakt med psykiatrin. Han har diagnosen ångest och social fobi, men vårdcentralens läkare bedömer att det finns skäl att göra en utredning av eventuellt neuropsykiatriskt funktionshinder (NPF). Remiss är skickad till vuxenpsykiatrin för ett år sedan, men väntetiden för npf-utredning är flera år. D har en mycket bristfällig skolgång. Enligt uppgift har han mest skolkat och hållit sig hemma sedan årskurs 8. Hans hemförhållanden befanns efter utredning av socialtjänsten, barn och familj, vara mycket bristfälliga.

D har varit aktuell för ekonomsikt bistånd sedan han var 17 år, eftersom han genom socialtjänstens försorg då beviljades eget boende med tillsyn. Han har också kontakt med socialtjänstens npf-grupp. Det har gjorts flera försök att förmå D att återuppta sina studier så att han ska få ett avgångsbetyg från högstadiet, men varje gång har D efter ett par dagar uteblivit från skolan. En av förklaringarna är att D inte klarar av att vara i grupp, vilket betyder att om han ska studera måste det vara enskilt och utanför skolans lokaler. Alla försök att aktivera D genom kommunens arbetsmarknadsenhet har misslyckats. Han har uteblivit från ett flertal inplanerade besök och vägrat att delta i de insatser han har erbjudits med motiveringen att han inte klarar att vistas tillsammans med andra människor.

D och hans handläggare har besökt arbetsförmedlingen tillsammans. Där ville man göra en arbetspsykologisk utredning som D först uteblev från och sedan vägrade delta i. D menade att han är färdigutredd inom psykiatrin. Arbetsförmedlingen har sagt att den inte har något att erbjuda D eftersom han inte längre tillhör en prioriterad grupp inom Arbetsförmedlingen.

För närvarande är D sjukskriven sedan ett år tillbaka, och hans månatliga ekonomiska bistånd uppgår till 7 000 kronor.

Typfall E - Person med posttraumatiskt stressyndrom (PTSD) som genomgår kommunal rehabinsats

E är en man i 30-årsåldern av utländsk härkomst. Han kom till Sverige som flykting i början 1990-talet. E är gift med en landsmaninna och har två små barn i åldrarna 2 och 4 år. E har inte slutfört sina gymnasiestudier. Efter två terminer på det individuella programmet för invandrare hoppad han av sina studier. E talar, skriver och läser svenska obehindrat. Han har haft ett par anställningar inom restaurangbranschen men aldrig ett fast jobb. Han har inte haft tillräckligt långa anställningar för att komma upp till en sjukpenninggrundande inkomst

I början av 2000-talet började E må allt sämre, och 2003 blev han sjukskriven för posttraumatiskt syndrom (PTSD) och har sedan dess inte stått till arbetsmarknadens förfogande. Familjens enda inkomster är för närvarande barnbidrag och bostadsbidrag.

E har genomgått en kommunal rehabiliteringsinsats. Efter sex månader har han fått en planering som går ut på att han arbetsträna på en praktikplats. Efter ett par misslyckanden arbetsträna nu E fyra timmar om dagen. Vid ett treparts-möte på kommunens arbetsmarknadsenhet framkommer att E har lång väg kvar innan han kan anses vara anställningsbar på den öppna arbetsmarknaden. Enligt handläggaren på arbetsmarknadsenheten vore det bästa om E återupptog sina studier, men E är ovillig till att ta studielån.

Hustrun har börjat läsa svenska för invandrare (sfi) efter det att barnen har skolats in på dagis. Familjens ekonomiska bistånd uppgår till cirka 10 000 kr i månaden.

Typfall F - Familj av utländsk härkomst, båda makarna långvarigt sjukskrivna

F är en drygt 40 år gammal man av utländsk härkomst. Han är gift med G och har sex barn från tre till 13 år. Familjen kom till Sverige under 1990-talet och beviljades efter ett flertal avvisningsbeslut uppehållstillstånd efter sex års vistelse i Sverige. Delar av väntetiden levde de gömda för att undvika utvisning. Efter att ha fått uppehållstillstånd ingick de i kommunens flyktingintroduktion under ett och ett halvt års tid. Familjen utsattes för trakasserier i sin placerings-kommun och beslutade sig därför för att flytta till en annan kommun i hopp om att slippa dessa.

När familjen blev aktuell för ekonomiskt bistånd i den nya kommunen i början av 2000-talet framkom att varken F eller hans hustru hade förvärvsarbetat i hemlandet. F hade arbetat i familjens lantbruk, medan hustrun inte hade arbetat utanför hemmet. Socialtjänstens krav för ekonomiskt bistånd var att de mindre barnen skulle skolas in på dagis och att hustrun, G, skulle börja läsa sfi. Inskol-ningen på dagis blev svår, G hade svårt att släppa barnen och litade inte på att de skulle tas om hand på ett bra sätt. Därför dröjde det flera år innan G började en alfabetiseringskurs, och studieresultaten blev inte bra pga. upprepade hemmavistelser med sjukt barn och barnafödande. G blev efter ett par år sjuk-skriven med diagnosen PTSD och depression - utan ersättning.

F läste sfi i den nya kommunen och klarade den högsta nivån efter fyra års studier. När det ställdes krav på att han skulle stå till arbetsmarknadens förfogande, söka jobb och ta emot arbetsmarknadsåtgärder var F mycket negativt inställd. Han menade att han behövdes hemma som stöd för sin sjuka hustru. Även F blev så småningom sjukskriven, för ryggbesvär och allmän muskelvärk. Han var sjukskriven utan ersättning under ett par års tid.

Genom kommunens arbetsmarknadsenhet och socialtjänstens idoga motivationsarbete kom F igång med en kommunal rehabiliteringsinsats på en verkstad. F avbröt insatsen inom ett par veckor och är fortsatt sjukskriven. F:s hustru har gjort ett par försök att återuppta alfabetiseringen, men hon mår periodvis mycket dåligt och har mycket hög frånvaro. Efter fem års kontinuerligt ekonomiskt bistånd är familjen ännu inte självförsörjande. Deras ekonomiska bistånd beräknas ha kostat kommunen närmare en miljon.

Gör rätt från dag ett

Ekonomiskt bistånd till långvarigt sjuka bidragsmottagare och personer utförsäkrade från Försäkringskassan

Syftet med denna rapport är att ge en fördjupad kunskap om de långvarigt sjuka och personer utförsäkrade från Försäkringskassan.

Rapporten bygger på en aktstudie av samtliga aktuella bidragstagare under en tiomånadersperiod år 2010 i kommunerna Borlänge, Halmstad och Hässleholm.

Rapporten visar att det finns ett mycket stort antal sjuka som långvarigt lever på ekonomsikt bistånd.

Upplysningar om innehållet:
Leif Klingensjö, leif.klingensjo@skl.se
Tomas Ahlin, tomas.ahlin@borlange.se
Maija-Liisa Ylikiiskilä, maija-liisa.ylikiiskila@halmstad.se
Peter Hansson, peter.hansson@hassleholm.se

© Sveriges Kommuner och Landsting, 2011
ISBN/Bestnr: 978-91-7164-669-9

HÄSSLEHOLMS KOMMUN
BÄSTA LIVSPLATSEN Region Halland
Borlänge
Halmstad

Ladda ned den på www.skl.se/publikationer. ISBN nr 978-91-7164-669-9

Sveriges Kommuner och Landsting

Post: 118 82 Stockholm
Besök: Hornsgatan 20
Telefon: 08-452 70 00
www.skl.se

Bilaga 2

Arbvux dnr 1053/15

Göteborgs Stad
Arbetsmarknad och vuxenutbildning

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2015-12-01
Diarienummer 1053/15

Förvaltningsledning
Ulf Wallin, telefon 031-368 30
E-post: ulf.wallin@arbvux.goteborg.se

Rapport delprojekt tre av nytt uppdrag till dåvarande VUN, Kompetenscenter (KC)

Förslag till beslut

att översända detta tjänsteutlåtande som egen rapport till Kommunstyrelsen (KS)

Sammanfattning

Införandet av Kompetencenter, dvs NAV:s roll i förhållande till stadsdelsnämnderna, följer i stort sett den tidsplan som fastställdes efter beslutet i KS den 26 mars 2014. Verksamheten vid första Kompetenscentrat i Östra Göteborg har påbörjats i tillfälliga lokaler vid Kortedala torg. Övriga tre Kompetenscentra påbörjar sin verksamhet efter sommaren 2016.
Rapporteringen till KS följer tidsplanen.

Ekonomiska konsekvenser

Finansieringen av verksamheten vid Kompetenscenter genomförs inom ramen för de medel som överförts från stadsdelarna. För 2016 överförs 20 mkr och vid full drift, 2017, överförs 37,9 mkr.
Kostnader för utbildningsinsatser finansieras inom ramen för tilldelad kostnadsram från KF.
Kostnader för eventuellt andra arbetsmarknadsinsatser finansieras genom ett köpa/säljsystem tillsammans med stadsdelarna

Barnperspektivet

En prioriterad grupp i arbetet på Kompetenscenter är barnfamiljer och fokus på föräldrarnas möjligheter att förvärvsarbeta

Jämställdhetsperspektivet

Med fokus på barnfamiljerna kommer också ett fokus på kvinnors möjligheter och rätt till förvärvsarbete att uppmärksammas.

Mångfaldsperspektivet

En stor del av de personer som kommer att komma till Kompetenscenter har utländsk bakgrund. Arbetet på KC har målet självförsörjning och med bibehållen målbild kommer arbetet att underlätta inträdet på arbetsmarknaden.

Miljöperspektivet

Inga särskilda miljöaspekter finns i ärendet

Omvärldsperspektivet

Båda Malmö och Stockholm har infört verksamheter, som har likheter med Göteborgs sätt att arbeta med arbetsmarknadsfrågorna. Vissa skillnader finns, som möjliggör intressanta och lärorika jämförelser i framtiden.

Samverkan

Samverkan med de fackliga organisationerna har skett den 2015-12-14

Arbetsmarknad och vuxenutbildning

Jan Elftorp
Förvaltningschef

Ulf Wallin
Tf avdelningschef

Bilagor:

1	Ledningsgrupper, dialoggrupper, arbetsgrupper inför införandet av Kompetenscenter
2	Tidplan rekrytering till Kompetenscenter

KOMPETENSCENTER (KC)

Bakgrund

Kommunstyrelsen beslutade den 26 mars 2014 i samband med att de beslutade om ett nytt uppdrag till dåvarande vuxenutbildningsnämnden bl.a. att:

9. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning får i uppdrag att senast den 31 december 2015 redovisa nämndens roll i förhållande till stadsdelsnämnderna, d.v.s. gränsdragning och arbetssätt mellan nämnden och stadsdelsnämndernas uppdrag

Nu föreligger redovisning enligt p 9 ovan

Arbets- och utredningsmetodik

För att leda arbetet med att implementera hela det nya uppdraget för Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning (NAV) har en styrgrupp tillsatts. I styrgruppen ingick:

- **Jan Elftorp, förvaltningschef Arbetsmarknad och vuxenutbildning, ordförande**
- **Ylva Runnström, stadsdelsdirektör SDF Norra Hisingen**
- **Hans Erngren, stadsdelsdirektör SDF Askim-Frölunda-Högsbo**
- **Andreas Lökholm, sektorschef SDF Östra Göteborg**
- **Lisbeth Ringdahl, tf. avdelningschef Arbetsmarknad och vuxenutbildning**
- **Ann-Christine Ericsson, personal- och informationschef Arbetsmarknad och vuxenutbildning**
- **Peter Walton, ekonomichef Arbetsmarknad och vuxenutbildning**
- **Sven Höper, direktör välfärd och utbildning Stadsledningskontoret**
- **Eva Lind-Pernheim, marknadsdirektör Arbetsförmedlingen**
- **Ulf Wallin, Arbetsmarknad och vuxenutbildning, projektledare och föredragande**

En projektledningsgrupp för uppdraget att bygga upp kompetenscenter har tillsatts. Dialoggrupper för att beskriva målgrupp, uppdrag och arbetet vid kompetenscenter har inrättats. Ett flertal dialoggrupper och arbetsgrupper ytterligare har inrättats för att ta hand om frågor som IT, kompetensfrågor, lokalfrågor, finansiering, administration etc. I dialoggrupperna har det ingått deltagare från de olika verksamheter, som tillsammans med stadsdelsnämnderna och Arbetsmarknad och vuxenutbildning, arbetar med arbetsmarknadsfrågor i Göteborg.
Ett mindre pilotprojekt i samverkan med SDF Askim-Frölunda-Högsbo som riktar sig till barnfamiljer med långvarigt försörjningsstöd genomförs och ett fullskaligt pilotprojekt med ett helt kompetenscenter, SDF Östra Göteborg och af Gamlestaden ska genomföras. Det pilotprojektet ska pågå till maj 2016 och därefter ska de tre återstående KC startas. Planeringen för dessa tre KC pågår.
Fokusgrupper för att ta reda på brukarnas inställning har genomförts i Östra Göteborg i samband med pilotprojektet där.

<u>Dialoggrupper/arbetsgrupper</u>
Ett tjugotal ledningsgrupper/dialoggrupper/arbetsgrupper har arbetat med olika uppdrag för att genomföra projektet med att organisera kompetenscentra.

I de olika ledningsgrupperna/dialoggrupperna/arbetsgrupperna har ett nittiotal personer varit engagerade, representerande stadsdelarna, Arbetsmarknad och vuxenutbildning, fackliga organisationer, Lokalförvaltningen, Intraservice, arbetsförmedlingen och samordningsförbunden.

Uppdrag till Kompetenscenter

Kompetenscenter ska inrikta sin verksamhet mot att deltagarna ska bli självförsörjande. Kompetenscenter ska, efter beslut från socialtjänsten, eller annat kommunalt ansvar, ta emot personer som förväntas kunna komma i arbete eller kunna tillgodogöra sig utbildning inom 6 – 18 månader och som har behov av insatser i form av t.ex. praktik eller andra kompetenshöjande insatser och/eller matchning för att nå arbete eller utbildning.

Personer med arbetsförmåga, och behov av visst stöd, ska få individuellt anpassade kompetenshöjande insatser eller praktik för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden och arbetsmarknadens behov är avgörande.

Personer, som har försörjningsstöd, kan tas emot vid ett kompetenscenter när de har haft det i tre månader.

Personer, som genomgått socialtjänstens arbetslivsinriktade rehabilitering, kan tas emot när de bedöms kunna komma i arbete eller kunna tillgodogöra sig utbildning inom 6 – 18 månader.

Målgrupp för Kompetenscenter

Personer som har behov av stöd för att bli självförsörjande och som med en målinriktad och tidsbegränsad insats, t.ex. praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet, kan förväntas komma i arbete eller tillgodogöra sig utbildning inom 6 – 18 månader. Unga, utrikes födda och personer med funktionsnedsättning prioriteras.

Personer som har försörjningsstöd får anvisas när de har haft det i tre månader.

För att motverka barnfattigdom bör särskilt föräldrarnas möjlighet att förvärvsarbeta uppmärksammas.

Ingången till Kompetenscenter

Ingången till Kompetenscenter går via stadsdelarnas sektor IFO – Funktionshinder. Anvisningen sker med stöd av 4 kap. 4 § Socialtjänstlagen för dem som har försörjningsstöd och för andra som en del i deras genomförandeplan. Alla insatser föregås av en individuell bedömning av behoven.

Deltagandet i insatserna på Kompetenscenter skall utgöra ett led i en medveten strategi som syftar till att förbättra den enskildes förutsättningar att komma in på den reguljära arbetsmarknaden eller utbildning. Denna bör preciseras i en individuell plan (regeringens prop. 1996/97:124 s. 77). Den individuella planen ska göras så långsiktig som syftet påkallar och den enskilde bör ta aktiv del i utarbetandet av planen och bidra med synpunkter och information (Regeringens prop. 2012/13:94 s. 14).

Hur många kan förväntas komma till Kompetenscenter?

Det går inte att göra några exakta beräkningar av hur många personer som kan förväntas bli aktuella för att få en insats på ett kompetenscenter. För att göra en uppskattning av antalet har dels vecka 40-inventeringen använts, där socialsekreterarna svarar på ett antal frågor om sina klienter, som har försörjningsstöd under längre tid (>10 månader sammanhängande). Dels har en uppskattning gjorts utifrån hur många personer, som remitteras per vecka till arbetsmarknadsenheterna i Östra Göteborg, Angered och Västra Hisingen. För att kontrollera dessa uppgifter har alla beslut med stöd av 4 kap. 4 § Socialtjänstlagen där någon remitterats till någon av stadsdelarnas arbetsmarknadsenheter räknats. Långt ifrån alla dessa beslut är registrerade i Treserva. De registrerade besluten understiger de som beräknats på annat sätt.

Bedömningen är att mellan 3 000 – 3 500 personer kan bli aktuella sammanlagt på de fyra KC under ett år. Merparten (cirka 60 %) av dessa personer bor i Angered, Östra Göteborg och Västra Hisingen.

Övergripande struktur

Stadsdelarna ska bedöma rätten till försörjningsstöd, bedöma om den enskilde tillhör målgruppen, motivera till insats från KC, anvisa till KC och samråda med arbetsförmedlingen (SoL 4:4), besluta om insatsen och via Treserva (stadsdelarnas it-stöd) ge uppdrag till KC.
Efter det kommer den enskilde till ett av de fyra kompetenscenter som, ska lokaliseras i anslutning till arbetsförmedlingen. De fyra kompetenscentra riktar sig till Angered, Östra Göteborg, stadsdelarna på Hisingen (Norra Hisingen, Västra Hisingen och Lundby) och stadsdelarna i centrum/väster (Örgryte-Härlanda, Centrum, Majorna-Linné, Västra Göteborg och Askim-Frölunda-Högsbo).
I varje KC kommer den enskilde få en resurs/kompetensprofil och en genomförandeplan och en överenskommelse upprättas med stadsdelen. Den enskilde får också ta del av de stödinsatser som finns att erbjuda inom sitt kompetenscentra (t.ex. coachning, matchning, studie- och yrkesvägledning, skräddarsydd utbildning). Rekrytering och jobbmäkling genomförs och ev. andra insatser som kan behövas beställs från andra utförare. Återkoppling och uppföljning tillsammans med den enskilde och socialkontoret genomförs. Kompetenscenter ska dokumentera sitt utföraruppdrag i Treserva.

Centralt i Arbetsmarknad och vuxenutbildning finns olika centrala funktioner, vars uppgift är att ge den enskilde mer specialiserat stöd eller att lösa planerings- och samordningsuppgifter som kan vara svåra att lösa inom ramen för de regionala kompetenscentra. Här finns bl.a. uppdrag som samordning av matchning, kontakt näringslivet (en väg in), praktiksamordning och feriejobb gymnasiet, lönehantering och ekonomisk uppföljning av arbetsmarknadsanställningar, verksamhetsuppföljning, kontakt gentemot sociala företag, utbildningsplanering, egna projekt och ”helastaden”-uppdrag, möjlighet till validering, entreprenörstöd, ekonomifunktion, HR-funktion och administration.

Vad kan Kompetenscenter erbjuda?

En central punkt i vad som kan erbjudas deltagare i verksamheten vid kompetenscenter är att erbjudandena ska ha effekt på den enskildes möjligheter att få arbete. I flera forskningsrapporter, och nu senast Institutet för framtidsstudiers rapport ”Framgångsfaktorer för effektiva arbetsmarknadsprojekt” (Lindblom, Clara, Institutet för framtidsstudier, Forskningsrapport 2014/6, Stockholm 2014) framhålls att kombinationen av välfungerande organisation, hög grad av individuell planering, fördjupad samverkan och hög grad av arbetsmarknadsfokus alternativt användning av praktik som i hög grad är riktad mot arbete utmärker positivt avvikande socialfondsprojekt. En kombination av dessa faktorer är förknippad med en förhöjd sannolikhet att deltagarna övergår till förvärvsarbete jämfört med ordinarie verksamhet i arbetsförmedlingen. I rapporten framhålls även att eftersom anvisade personer riskerar att förlora rätten till försörjningsstöd och/eller aktivitetsersättning om man nekar deltagande eller avviker så ska det finns det starka skäl att anta att en anvisning till ett projekt kommer att påverka sysselsättningschanserna på ett positivt sätt i framtiden. Samma gäller för kompetenscenter. De metoder som ska finnas där ska positivt påverka deltagarnas chanser att få arbete, och det ska finns stöd i arbetsmarknadsforskningen på det.

Exempel på erbjudanden inom Kompetenscenter:

- Jobbfokus och självförsörjningsfokus i allt som händer på KC

- Jobbsökaraktiviteter
- Arbetshandledning/arbetsstöd
- Kurser/utbildningsinsatser/validering/yrkeskompetensbedömning
- Arbetsnära praktik/arbetsprövning
- Språkutveckling - med arbetsmarknadsfokus
- Friskvård/Utblick över staden
- Kombination av insatser
- Vägledning/coachning

En viktig beståndsdel i Kompetenscentras arbete kommer det nära samarbetet med arbetsförmedlingen att vara. I pilotprojektet i Östra Göteborg planerar arbetsförmedlingen att två av deras handläggare ska arbeta tillsammans med Kompetenscentra, och om samarbetet utfaller väl kommer det nära samarbetet att kunna fortsätta.

Finansiering av Kompetenscenter

Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning (NAV) beslutade den 3 februari 2015

- att göra en framställan till kommunstyrelsen om:
- att godkänna bifogat förslag till finansieringsmodell för kompetenscentra.
- att överföra MSEK 37,9 från stadsdelssektorns kommunbidrag till nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning fr.o.m. 2017.
- att 2016, då det inte blir helårseffekt på kostnaderna, överföra MSEK 20 från stadsdelssektorns kommunbidrag till nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning.

Sammanfattningsvis innebar förslaget en kombination av ramjustering och köp/sälj. Utgångspunkten blir då att fasta eller halvfasta kostnaderna som personalkostnader, lokalhyror etc. skall finansieras genom ramjustering och köpta arbetsmarknadsinsatser finansieras genom köp/sälj. Utbildningskostnader finansieras inom den av KF tilldelade ramen.

Igångsättning av Kompetenscenter

Det första kompetenscentrat kommer att starta som en pilot i Östra Göteborg, enligt plan den 1 oktober 2015. (Pga. svårigheter i lokalanskaffningen kommer verksamheten att kunna påbörjas i tillfälliga lokaler under november och vara i full drift i nya lokaler i mars 2016). Planen är att piloten kommer att hålla på till maj 2016 för att därefter utvärderas. Efter sommaren 2016 kommer resterande tre kompetenscentra startas. Från och med 2017 ska samtliga fyra Kompetenscentra vara i full drift.

Processen vid Kompetenscenter

Det nya med Kompetenscenter är att fler ska få tillgång till mer när stadens insatser för arbetslösa samordnas. Möjligheten att få och behålla ett arbete stärks av att arbetsmarknadsinsatser kan samordnas med utbildningsinsatser. Det individinriktade och lösningsinriktade synsättet möjliggör skräddarsydda insatser med arbetsmarknadens behov i fokus. Målet är att deltagarna ska skaffa ett arbete eller påbörja en längre utbildning, som leder till arbete.

Processerna vid Kompetenscenter har kartlagts i fyra steg:

- Steg 1 Bedömningsfasen, dvs. övergången från socialtjänsten till kompetenscenter
- Steg 2 Ingångsfasen, dvs. första tiden vid KC
- Steg 3 Insatsfasen, dvs. tiden i KC för dem som behöver något mer omfattande insatser
- Steg 4 Utgångsfasen

Syftet med bedömningsfasen är att:

- Deltagaren på ett effektivt sätt ska få rätt stöd och möjlighet att bli självförsörjande
- Processen kan variera utifrån socialkontorets organisation och metod, men processen ska leda till rätt insats eller utgång
- Deltagaren ska få en rättssäker bedömning av rätten till stöd från Kompetenscenter (KC).
- För målgruppen ska KC vara rätt stödinsats

Syftet med ingångsfasen är att:

- Skapa lust, vilja och framtidstro
- Signalera vikten av aktivitet och delaktighet från deltagarna.
- Förmedla att stödet är individuellt och närvarande.
- Möjlighet till matchning i ett tidigt skede.

Syftet med insatsfasen är att:

- Sätta fokus på självförsörjning
- Individuellt anpassat - Aktiv deltagare.
- Deltagaren skall vilja aktivitet.
- Individuell utveckling, som mycket väl kan ske i grupp.
- Flödestanken i Lean måste hållas levande, dvs det skall hållas ett *tempo* i processen, det skall hela tiden *röra* sig, hinder skall fångas in och elimineras löpande – det skall kännas i atmosfären *Vad vill du?* och *Här händer det saker!*
- KC måste i alla stycken bli en lärande organisation. Strategier och systematik behöver utvecklas för att fånga kunskaper och erfarenheter.
- KC skall visa på den *verkliga* spelplanen, motivera till *möjliga* jobb.

Syftet med utgångsfasen är att:

- Säkerställa att deltagarna får ett godtagbart avslut i kompetenscenter

Facklig samverkan, förvaltningsövergripande samverkan (FÖS)

Enligt Samverkan Göteborg (sid. 6) gäller att ”Vid partssamverkan angående en fråga som berör fler än en förvaltning kan partssamverkan behöva ske i en konstellation som avviker från ordinarie linje- och samverkansorganisation”. Parterna har enat sig om att rekryteringsfrågan berör fler än en förvaltning och därför har en FÖS inrättats för att samverka kring den frågan. I FÖS:en ingick representanter från stadsdelarna, representanter från Arbetsmarknad och vuxenutbildning och från respektive facklig huvudorganisation. Innan FÖS:en startade sitt arbete har en referensgrupp med facklig

representation arbetat för att de fackliga organisationerna ska vara uppdaterade och kunna göra inspel.

Samverkan BRG

Förvaltningen deltar i BRG:s planering av ett entreprenörskvarter i gamla slakthusområdet i Gamlestaden. Kvarteret ligger i närheten av den plats där Kompetenscenter Öster ska ligga (SKF:s ”Nya Kulan”) och närheten bidrar till att samarbete kan etableras.

Utvecklingsfrågor

Efter införandet finns det ett antal frågor som återstår att diskutera, och andra sätt att komma in i kompetenscenter. Ett antal uppgifter som funnits i den gamla arbetsmarknadsorganisationen på Stadsledningskontoret och nya uppdrag som kan komma i samband med den nya regeringens arbetslöshetspolitik, eller inom kommunen, kan lösas antingen centralt inom Arbetsmarknad och vuxenutbildning eller inom ramen för kompetenscenter. Var och en fråga får diskuteras för sig och relateras till kompetenscenters uppdrag.

Samordning av den arbetsmarknadspolitiska processen

Centralt i kommunens ansvar för arbetsmarknadsfrågor ligger alla de samverkansfrågor som inriktar sig på den arbetsmarknadspolitiska processen. Där ligger också frågor som kommunen själv initierar när det gäller olika arbetsmarknadspolitiska insatser. Vissa av insatserna organiseras centralt inom Arbetsmarknad och vuxenutbildning och vissa kan komma att lämnas ut till de fyra kompetenscentra, när det gäller individinsatser. De fyra regionala kompetenscentra har fokus på insatser till individer.

90-dagarsgarantin

Arbetsförmedlingen har fått i uppdrag att införa en 90-dagarsgaranti för ungdomar. Efter 90 dagar senast ska en ungdom erbjudas jobb, en insats som leder till jobb eller utbildning.

Traineejobb

Regeringen inför s.k. traineejobb, en insats som ska ges till arbetslösa ungdomar och som ska införas inom vissa delar av värfärdssektorn. Traineejobb ska bestå av 50 % arbete och 50 % utbildning och pågå under maximalt ett år. Traineejobben ska i ett första steg finnas inom sjukvården, skolan och fritidshemmen. Även inom övriga arbetsmarknaden planeras traineejobb inom sektorer där det finns bristyrken, för att minska ungdomsarbetslösheten.

Utbildningskontrakt

Unga arbetslösa som inte har fullföljt sina gymnasiestudier ska enligt ett förslag från regeringen, kunna erbjudas utbildning vid kommunens vuxenutbildning eller folkhögskola i kombination med praktik eller arbete på deltid.

Kunskapslyft

Ett ökat statsbidrag för utbildningsplatser vid kommunal vuxenutbildning föreslås. Kan kopplas ihop med traineejobben.

Dialog med kommunerna

Den nya regeringen föreslår ett gemensamt grepp för att komma till rätta med ungdomsarbetslösheten, där kommunerna kan få en roll. Redan nu håller

Arbetsförmedlingen och Arbetsmarknad och vuxenutbildning på med att slutföra en gemensam överenskommelse om arbetsmarknadsfrågorna.
När det gäller ungdomsarbetslöshetsfrågorna finns ett utkast till överenskommelse som kan undertecknas inom kort.

Extratjänster
Enligt regeringens förslag ska sysselsättningsfasen avvecklas och s.k. extratjänster införas i delar av välfärden. Arbetsmarknad och vuxenutbildning tillsammans med resten av staden har en stor uppgift i det arbetet.

Upphandling med social hänsyn
Kommer att innebära konsekvenser för det kommunala arbetet med arbetsmarknadsfrågor. Kommunstyrelsen har fattat beslut om hur arbetet ska fortsätta och Upphandlingsbolaget tillsammans med Arbetsmarknad och vuxenutbildning har huvudansvaret i detta arbete.

Studera med försörjningsstöd
Kommunstyrelsen har beslutat att ge möjlighet åt personer med försörjningsstöd att vissa fall studera på gymnasienivå med bibehållet försörjningsstöd. Studierna ska i första hand inrikta sig på kompletteringar av gymnasieutbildningar, företrädesvis yrkesutbildningar.

Funktionsnedsättningar
Inom ramen för samarbetet med arbetsförmedlingen, har staden deltagit i satsningar för personer med funktionsnedsättningar, men som inte har någon insats från socialtjänsten. Både inom nuvarande regelverk och eventuellt nya i framtiden kommer att sådant arbete att fortsätta.

BILAGA 1

Ledningsgrupper, dialoggrupper, arbetsgrupper inför införandet av kompetenscenter

Process	**Uppdrag**
Styrgrupp	Övergripande styrning av ”Projekt arbets-marknadsuppdrag”
Projektledningsgrupp	Projektledning KC
Dialoggrupp Bedömningsstöd	Ta fram bedömningsstöd som en del av socialsekreterarnas beslutsunderlag vid anvisning till KC
Dialoggrupp Organisation och Innehåll	Ta fram övergripande org för KC. Processer, flöden, kompetens i personalgruppen, arbetssätt
Arbetsgrupp Pilot Östra Göteborg	Planera KC Gamlestaden ur alla aspekter
Arbetsgrupp Minipilot A-F-H	Testa flöden mellan en stadsdel och utbildningsdelen i AoV
Referensgrupp Bedömningsstöd	Följa arbetet med bedömningsstödsframtagningen. Socialsekreterare
FÖS	Facklig samverkan
Dialoggrupp Bemanning	Föreslå sätt att bemanna KC – förberedelsegrupp till FÖS
Dialoggrupp Kompetens	Personalens kompetens, samordnas med DG Organisation och innehåll
Ekonomihantering KC	Föreslå ekonomihantering för KC
Forskningsmedverkan	IFAU, FoU GR, Hälsohögskolan Jönköping
Arbetsgrupp lokaler	Ta fram lokaler till de fyra kompetenscentra
Arbetsgrupp IT	It-lösningar för KC
Dialoggrupp ”Closing the Gap”	Deltagande i stadens planering för ”Closing the Gap”
Arbetsgrupp administration	Inordna KC i förvaltningens administrativa system
Facklig referensgrupp	Följa utvecklingen tills FÖS är inrättad
Dialoggrupp Målgrupp	Med stöd av KF-beslut och utredningar i samband med KF- och KS-besluten formulera målgrupp för KC
Arbetsgrupp Finansiering	Föreslå finansieringsmodell
Planeringsgrupper för respektive KC	Fastställa processerna mellan socialtjänsten och respektive KC inför start av verksamheten

BILAGA 2

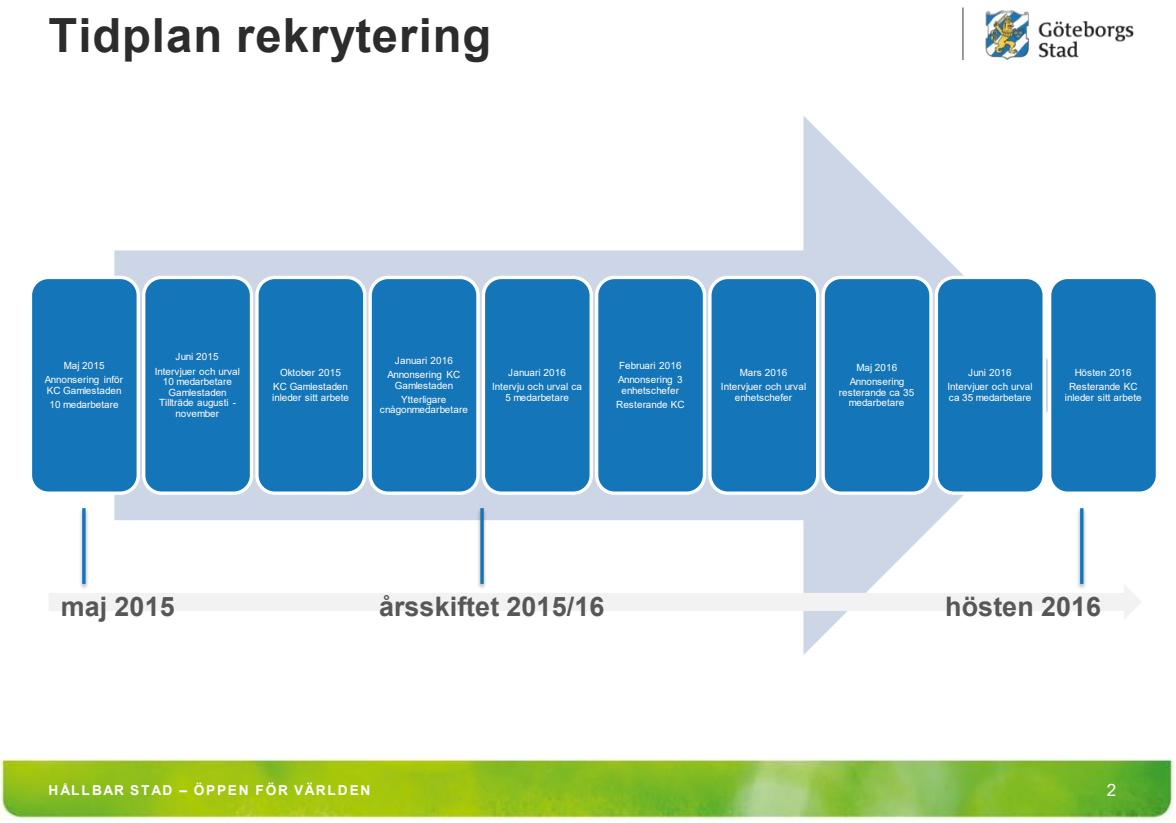
Tidplan rekrytering
Göteborgs Stad
Maj 2015
Annonsering inför KC Gamlestaden 10 medarbetare
Juni 2015
Intervjuer och urval 10 medarbetare Gamlestaden Tillträde augusti - november
Oktober 2015
KC Gamlestaden inleder sitt arbete
Januari 2016
Annonsering KC Gamlestaden Ytterligare cnågonmedarbetare
Januari 2016
Intervju och urval ca 5 medarbetare
Februari 2016
Annonsering 3 enhetschefer Resterande KC
Mars 2016
Intervjuer och urval enhetschefer
Maj 2016
Annonsering resterande ca 35 medarbetare
Juni 2016
Intervjuer och urval ca 35 medarbetare
Hösten 2016
Resterande KC inleder sitt arbete
maj 2015
årsskiftet 2015/16
hösten 2016
HÅLLBAR STAD – ÖPPEN FÖR VÄRLDEN
2

Bilaga 3

Kartläggning av arbets-marknadsinsatser i Göteborg

Kartläggning av arbetsmarknadsinsatser i Göteborg

Rapport

15 juni 2018

Anders Ottensten
Patrik Lidström

Sektorsövergripande uppdrag från KF

Kommunfullmäktige i Göteborgs stad har antagit en budget för 2018 där man ger uppdraget till nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning att;

- ”i samverkan med stadsdelsnämnderna och samordningsförbunden i Göteborg utveckla och förtydliga samarbetet mellan kompetenscenter, samordningsförbund och stadsdelsnämnderna”.

Uppdragets syfte

- Göteborgs stad, genom dess arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltning (Arbvux) söker former för att utveckla sin samverkan med stadsdelarna och samordningsförbunden i syfte att stödja och stärka insatserna för individerna i områdets målgrupper.
- I uppdraget ingår att göra en nulägesbild för att på sikt skapa förutsättningar för en likvärdig behandling av göteborgaren utifrån samordningsförbunden, Arbvux och stadsdelarnas kompetenser. De övergripande målsättningarna för uppdraget är att identifiera brister i samverkan mellan de berörda parterna kring individen på stadsdelsnivå inom områden försörjningsstöd respektive funktionsnedsättning.

PUBLIC PARTNER

NAV:s reglemente

Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning har övergripande ansvar för den kommunala vuxenutbildningen och särskild utbildning för vuxna.

Nämnden ska för hela stadens räkning anordna arbetsmarknadspolitiska åtgärder och i övrigt ta de initiativ som behövs för att främja sysselsättningssituationen.

PUBLIC PARTNER

Del av arbvux:s grunduppdrag

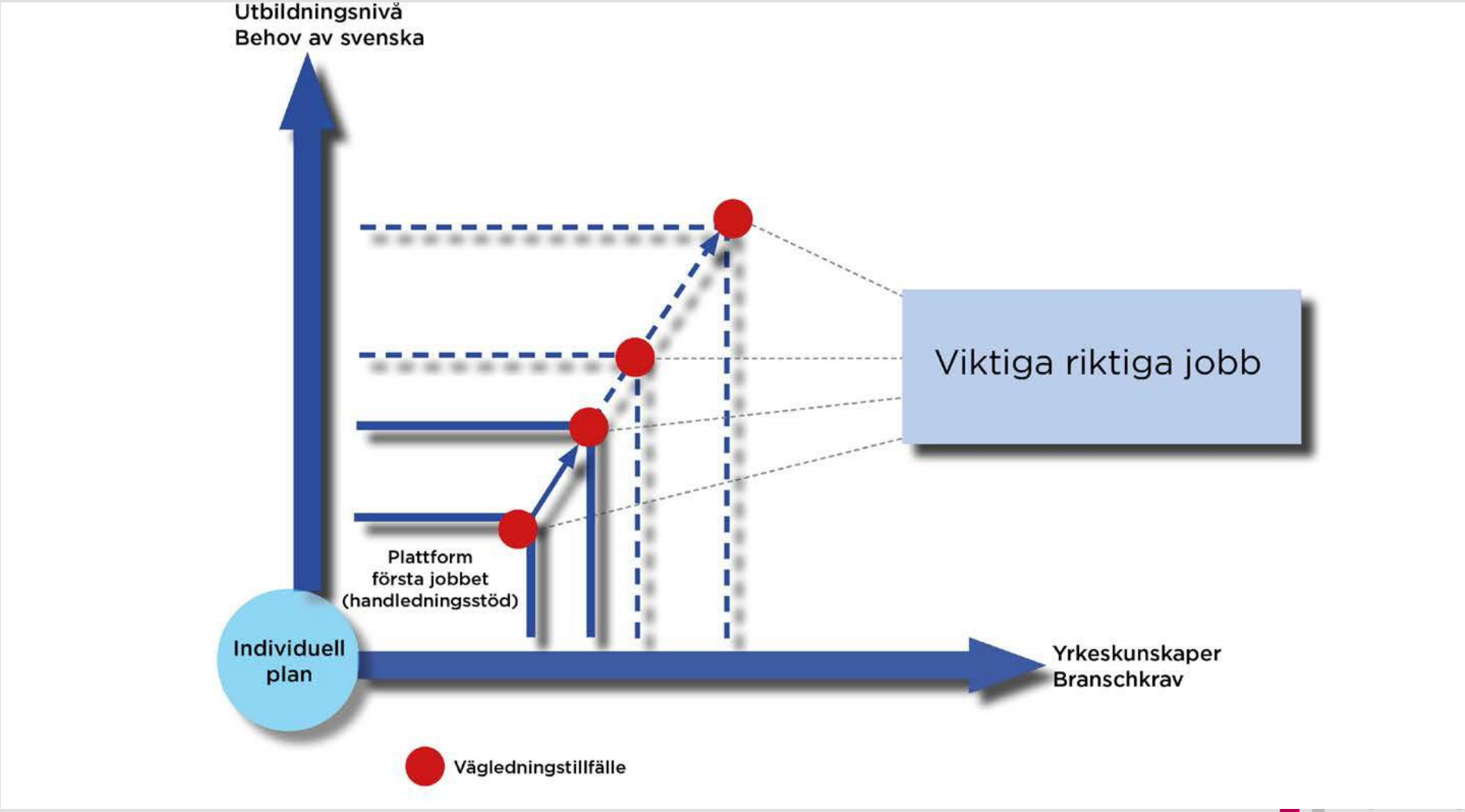

PARTNER

Våra iakttagelser

Iakttagelser - Kompetenscenter

- Kompetenscenter
  - Deltagarna vid KC blir inskrivna efter remiss från socialtjänsten och målsättningen är arbete eller studier inom 18 månader.
  - Just nu är ca 750 personer inskrivna i KC
  - Statistiken visar att ca 60-70 % procent av deltagarna går vidare till arbete eller studier inom 18 månader
  - Ca 60-70 % procent av deltagarna har vid inskrivningen max 9-årig grundskola
  - Vi noterar ett visst skav i gränssnittet mellan KC och stadsdelarna. Det handlar då om olika bilder av vilka målgrupper som är aktuella. Frågan om huruvida en arbetsförmåga om minst 50% för att vara aktuell är inte fullt ut utredd. Likaså hör vi från stadsdelarna att individer som remitteras till KC skickas tillbaka till socialtjänsten
  - Vi hör från stadsdelar att de inte får från KC det de behöver.

PUBLIC PARTNER

Iakttagelser ur tre perspektiv

- Aktörerna
  - I många fall noterar vi ett mycket gott samarbete mellan aktörerna
  - Samarbetet mellan aktörerna bygger på samverkan och inte samordning. Vi noterar en viss frustration där flera aktörer uttrycker en önskan om mer samordning för det gemensammas bästa.
- Begreppen
  - Vår bedömning är att själva begreppsapparaten runt arbetsmarknadsinsatserna är en ringa fråga för de aktörer vi mött. Få lyfter att samarbets- och samordningsproblem bottnar i tolkning avseende vad som är vad inom ramen för processen att förflytta individer närmare riktiga viktiga jobb.
- Insatser och behov
  - Vi noterar variationer i hur insatser beskrivs i stadsdelarna. I vissa fall används begreppet individ och ibland används begreppet grupper.
  - Ibland görs insatserna i samverkan mellan aktörerna och i vissa stadsdelar görs insatser i egen regi

PUBLIC PARTNER

Några nulägesbilder över insatskedjan för individen, samt aktiviteter kring denna kedja

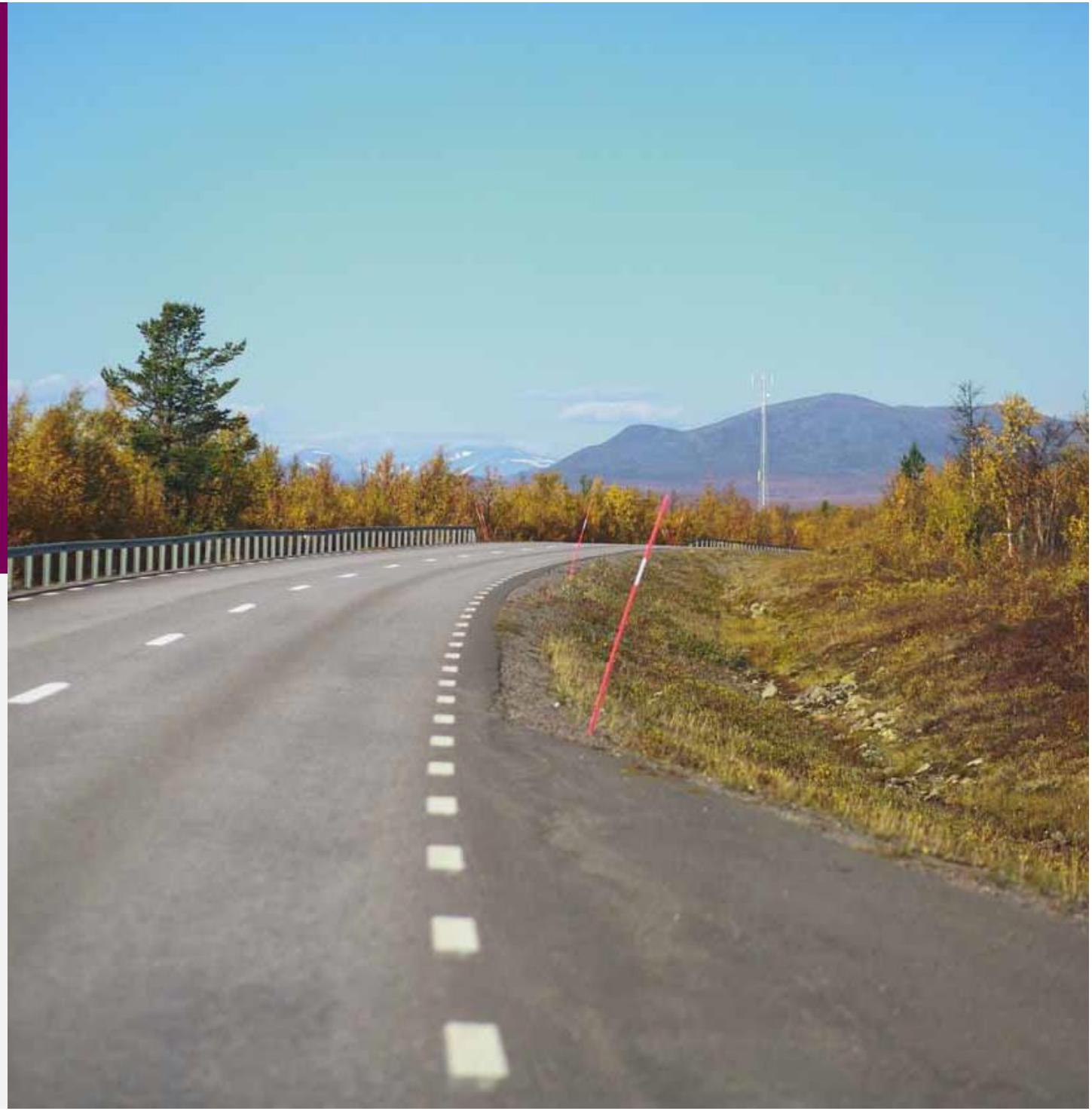

Säkerställ att kedjan kring vägledning av individer ”jackar i” Arbvux och Samordningsförbundens processer.

En väg att gå för att förbättra hela systemet att lyckas bättre i sin ambition att förflytta individen närmare egen försörjning är att synliggöra roller och ansvar utifrån vilket behov individen har.

I Västra Göteborg har individ- och familjeomsorgen utvecklat en manual som kan stå som ett gott exempel för detta. I Nedanstående bild beskrivs delarna i definierad vägledningsprocess:

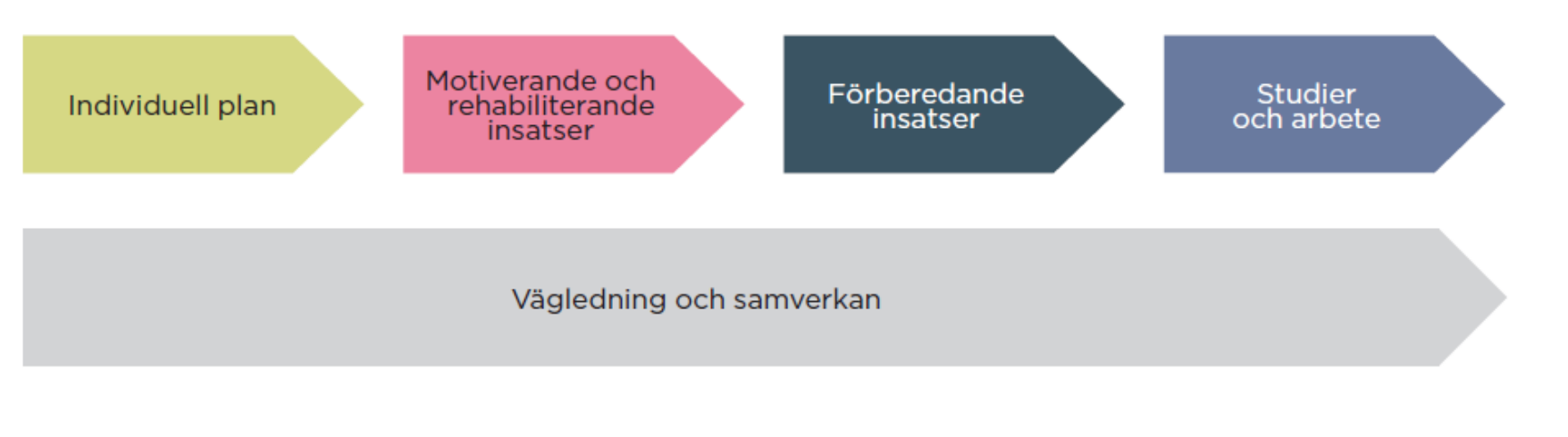

I samma material har även Västra Göteborg, utifrån de olika delarna i vägledningsprocessen ”märkt” befintliga insatser.

PUBLIC PARTNER

Säkerställ att kedjan kring vägledning av individer ”jackar i” Arbvux och Samordningsförbundens processer.

Utifrån beskrivningen av väglednings- och samverkansprocessers olika delar har sedan Västra Göteborg ”kodat de olika insatser som finns att erbjuda i deras område: nedan ett par exempel:

Manage your health

Motiverande och rehabiliterande insatser

Beskrivning	Manage your health är en motivationshöjande och stödjande insats. Här ingår SIP-möte tillsammans med sjukvård, arbetsspecialist, socialsekreterare och andra samverksanspartners som är relevanta för klienten. En individuell handlingsplan för en motivationsmånad upprättas. Där ingår gruppverksamhet med teman som hälsa, arbetsmarknadskunskap, studiebesök, entreprenörskap, fysisk aktivitet, information om SIP, IPS och egenmakt. Förutom den individuella handlingsplanen finns också möjlighet till samtal och individuellt stöd. Att söka jobb, prakik, studier eller annan sysselsättning görs enligt IPS-metoden.
Målgrupp	Personer 25–55 år som är i behov av långsiktigt och individuellt stöd för att närma sig arbetsmarknaden. De kanske är sjukskrivna med viss arbetsförmåga eller har mycket kontakt med vården.
Tillvägagångssätt	Socialsekreteraren kontaktar projektet för att boka ett trepartsmöte på Socialtjänsten där klient, socialsekreterare samt arbetsspecialist träffas. På trepartsmötet informerar Manage your health om projektet. Socialsekreteraren fattar sedan beslut om insatsen är lämplig. Därefter kommer klienten på ett inskrivnings- och kartläggningsbesök. Då skapar projektet och klienten en handlingsplan tillsammans.

Språngbrädan - arbetsträna och praktik

Förberedande insatser

Studier och arbete

Målgrupp	**Arbetsträning och praktik** är för personer som har försörjningsstöd i Västra Göteborg och är inskrivna eller planerar att skriva in sig på arbetsförmedlingen. **Arbetsträning och praktik eller BEA-anställning** inom kommunal verksamhet är för personer som har försörjningsstöd i Västra Göteborg och är inskrivna på arbetsförmedlingen. För Språngbräda med BEA-anställning krävs 18 månader i jobb- och utvecklingsgarantin.
Tillvägagångssätt	Du bokar i samråd med Gunilla Larsson ett trepartssamtal med deltagare och Språngbrädan. Språngbrädan ansvarar för matchning med arbetsgivare och uppföljning under praktik och eventuell anställningsperiod. Språngbrädan har kontakt med Arbetsförmedlingen, Reningsborg, Centrumakademin, Stena Fastigheter, Västra Göteborgs egna verksamheter, Fritidsbanken etc.
Arbetsuppgifter och bakgrund	Genom Språngbrädan kan klienter få stöd och hjälp att komma närmre arbetsmarknaden. Praktik, arbetsträning eller tidsbestämd anställning ger klienten erfarenheter och referenser som ökar möjligheten till självförsörjning. Klienten har alltid en handledare på arbetsplatsen.

PUBLIC PARTNER

Säkerställ att kedjan kring vägledning av individer ”jackar i” Arbvux och Samordningsförbundens processer.

För att ytterligare förenkla för socialsekreteraren har samtliga kontaktpersoner för verksamheterna samlats på en sida, då utifrån huruvida kontakten är ”intern eller extern”.

Kontaktuppgifter

Aktivitet	Namn	E-post	Telefonnummer
Aktivitetsmetod	Jenny Dahlström	jenny.dahlstrom@vastra.goteborg.se	0341-366 41 30
Ayande	Sven Nöjd	sven.nojd@vastra.goteborg.se	031-366 42 94
Caritas	Emma Fhager Madlin Krabit Gun Holmertz	emma.fhager@vastra.goteborg.se madlin_krabit@hotmail.com gun.holmertz@telia.com	031-366 41 46 0739-90 08 97 0707-575327
Effektbutiken	Jonas Renhorn	jonas.renhorn@socialresurs.goteborg.se	031-368 80 47
Feriearbete i stadsdelen	Gunilla Larsson	gunilla.larsson@vastra.goteborg.se	031-366 43 26
Framtidsspår	Tina Smedgård	tina.smedgard@angered.goteborg.se	031-365 11 74
Hikikomori	Jennifer Hankins	jennifer.hankins@vastra.goteborg.se	031-366 12 97
Jobbsök	Gunilla Larsson Sajra Memic	gunilla.larsson@vastra.goteborg.se sajra.memic@vastra.goteborg.se	031-366 43 26 031-366 41 43
Kompetens Centrum/Väster	Vanja Fürst	vanja.furst@arbvux.goteborg.se	031-368 31 20
Kommunala aktivitetsansvaret	Carina Semb	carina.semb@vastra.goteborg.se	031-366 40 21
Manage your health	Josefine Kirchner	josefine.kirchner@vastra.goteborg.se	0736-66 24 02
Nymilen	Anna Gustafsson	anna.e.gustafsson@vgregion.se	0700-85 23 31
Projekt Vi	Anna Gustafsson	anna.e.gustafsson@vgregion.se	0700-85 23 31
Provux	Emma Benon	emma.benon@vastra.goteborg.se	031-366 41 45
Socialsekreterare på AF	Lill Söderlund	lill.soderlund@vastra.goteborg.se	031-366 41 48
Socialsekreterare på AF	Sajra Memic	sajra.memic@vastra.goteborg.se	031-366 41 43
Språngbrädan	Gunilla Larsson	gunilla.larsson@vastra.goteborg.se	031-366 43 26
Uppsökande social-sekreterare	Kontakta resursenheten i Västra Göteborg.		
Utskrivning Arbetsförmedlingen	Prata med din förste socialsekreterare.		
Vidgade Vyer	Gunilla Larsson Paul Wallner	gunilla.larsson@vastra.goteborg.se paul.wallner@vastra.goteborg.se	031-366 43 26 031-366 10 56

Kontaktperson på enheten stöd och försörjning
Extern kontaktperson

PUBLIC PARTNER

Aktiviteter att tillgå finns väl beskrivna

- Det finns en samlande portal för samtliga insatser för personer med psykisk ohälsa, även här finns uppdelning utifrån geografi

http://aktivitetskatalogen.se/kategorier/verksamhet/

PUBLIC PARTNER

Samordningsförbunden har sina aktiviteter beskrivna

- De fyra Samordningsförbundens hemsidor, länkade till respektive förbunds aktiviteter med bäring på arbetsmarknadspolitiska åtgärder:
  - Centrum
  - Hisingen – DELTA
  - Nordost
  - Väster
- Samordningsförbunden uttrycker sig något olika. Två av förbunden beskriver insatserna i termer av aktiviteter, ett förbund verksamheter och ett förbund under ”samverkansinsatser”.
- Beskrivningar kring vilka målgrupper insatserna vänder sig till är tydliga och geografin väl beskriven.

PUBLIC PARTNER

Gränssnittet mellan kommunal och statlig nivå inom arbetsmarknads-området

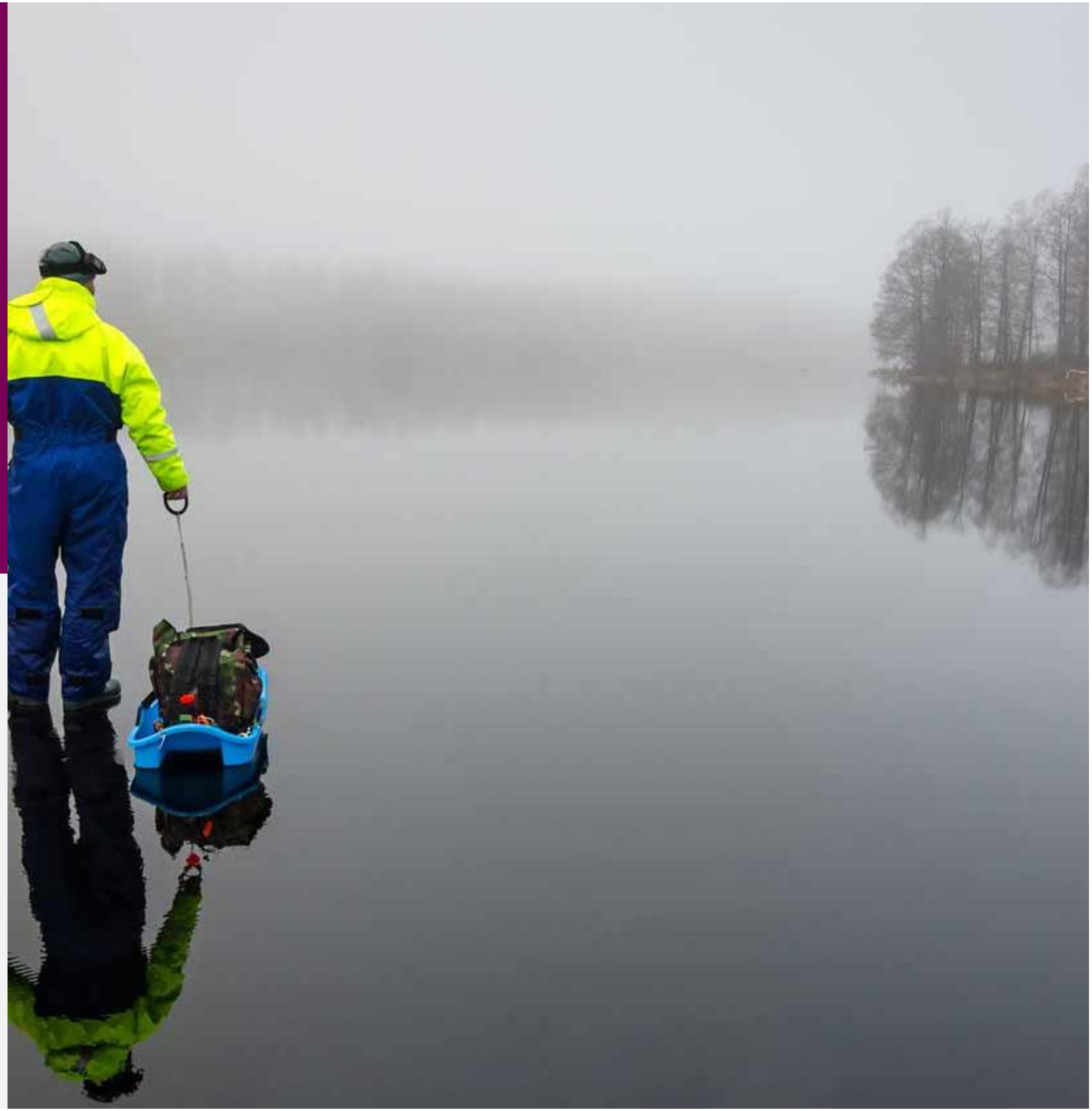

Något om Arbetsförmedlingens uppdrag

- Den statliga myndigheten Arbetsförmedlingen ”*ska bidra till en väl fungerande arbetsmarknad och till regeringens mål om att Sverige ska ha lägst arbetslöshet i EU 2020.*

- För övrigt har Arbetsförmedlingen i regleringsbrev avseende budgetåret 2018 särskilt utpekat ansvar avseende bland annat:
  - Genomförande av etableringsuppdraget
  - Samverkan med kommuner och Delegationen för unga (DUA) och nyanlända till arbete
  - Kompetenskartläggning avseende nyanlända
  - Vägledning
  - Förberedande och orienterande utbildning och arbetsmarknadsutbildning
  - Personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga
  - Förstärkt stöd för personer som är sjukskrivna och för unga med aktivitetsersättning
  - Arbetsmarknadspolitiska program.

- I SoL § 4:4 framgår att socialnämnden är skyldig att säkerställa att ingen annan arbetsmarknadspolitisk åtgärd är tillämpad innan kommunen kräver att delta i aktivitet genomförd av annan aktör.

PUBLIC PARTNER

Det finns en påtaglig risk att kommuner kompenserar Arbetsförmedlingens misslyckanden

- Det uppdrag som NAV har i uppdrag, tangerar det som Arbetsförmedlingen har:
  - Att med effektiva arbetsmarknadsåtgärder minska arbetslösheten där fokus ska ligga på unga och arbetslösa föräldrar
  - Att korta vägen för nyanlända personer till egen försörjning
  - Att fortsätta att arbeta med gränsövergripande utbildning som sätter individens mål i centrum
  - Att spela en aktiv roll i att stödja kortutbildade i arbetslivets strukturomvandling

- Det bör ligga i stadens intresse att stärka Navs mandat och uppdrag i syfte att äga gränssnittet mellan den kommunala och statliga nivån. Ett sådant mandat handlar då om att samordna samtliga kommunala insatser inom arbetsmarknadspolitiken. Detta i syfte att tillvarata det kommunala intresset inom området genom att undvika kommunala insatser där staten har ansvaret. Ett sådant arbete förutsätter en nära och tillitsfull dialog mellan *en* kommunal aktör och arbetsförmedlingen.

PUBLIC PARTNER

Bedömning

Våra utgångspunkter för förslag till framtida arbetsformer

Vårt förslag till framtida arbetsformer bygger på hörnstenar:

- Socialtjänstens lagstadgade **samverkansansvar** för individer med försörjningsstöd

- Arbvux´s **samordningsansvar** för de kommunala arbetsmarknadsinsatserna

- Samordningsförbunden har **finansiell samordningsrätt** inom sina uppdrag

PUBLIC PARTNER

Ansvar för individen och ansvar för arbetsmarknadsinsatser

Den nu föreslagna formen för arbetet kring individen, utgår från följande antagande.

- Ansvar för individen, åligger alltid socialtjänsten så länge som individen uppbär försörjningsstöd. Detta ansvar kan även innehålla insatser och rehabiliterande art.
- Ansvar att samordna aktiviteter och åtgärder inom det kommunala arbetsmarknadsområdet åvilar arbvux.

PUBLIC PARTNER

Analys av reglementen

Analys av politiska uppdrag och reglementen hos organisationerna kopplad till uppdraget - Stadsdelsnämnderna

- Stadsdelsnämnderna
  - Reglementena ger inte något utrymme för SDN att bedriva arbetsmarknadspolitiska insatser.
  - Ändå konstaterar vi, att verksamhet med tydlig koppling till arbetsmarknadsåtgärder bedrivs i några stadsdelar.

Vår bedömning att det för några stadsdelar finns risk för konflikt mellan reglementena och den verksamhet som faktiskt bedrivs.

PUBLIC PARTNER

Analys av politiska uppdrag och reglementen hos organisationerna kopplad till uppdraget - Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning

Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning

- Nämnden ska för hela stadens räkning anordna arbetsmarknadspolitiska åtgärder och i övrigt ta de initiativ som behövs för att främja sysselsättningssituationen.
- Nämnden ska samverka med myndigheter och organisationer på arbetsmarknads- och vuxenutbildningsområdet samt vid behov etablera samverkansformer med övriga nämnder och styrelser i staden.

Vår bedömning att skrivningen ”för hela stadens räkning anordna arbetsmarknadspolitiska åtgärder”, kan ge utrymme för olika tolkningar. Staden bör överväga om texten bör justeras för att inrymma ”ett samlat ansvar”, ”ett ansvar att samordna all arbetsmarknadspolitisk verksamhet”.

PUBLIC PARTNER

Rekommendationer

Rekommendationer

- Anta en uppsättning insatser som utgår från individens förflyttning i riktning mot viktiga riktiga jobb – inte utifrån begrepp som nära eller långtifrån arbetsmarknaden, eller bedömd arbetsförmåga
- Samla och beskriv det samlade utbudet av insatser i en gemensam portal som ägs tillsammans med aktörerna
- Inom området kartläggning och genomförandeplan, utgå från begreppen; Individens behov, insats och aktörer (sid 34)
- Gör den manual, med process och begrepp, som utarbetats inom individ- och familjeomsorgen i Västra Göteborg till standard för ett likartat arbete i staden (sid (29-32)

PUBLIC PARTNER

Rekommendationer II

- Tydliggör reglementet för Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning på ett sätt som gör att nämnden får ett uppdrag att samordna samtlig arbetsmarknadspolitik inom Göteborgs Stad

- Stärk samarbetsytan mellan KC och stadsdelarna beträffande de individer som inte ryms inom KC:s uppdrag. Detta samarbete bör då fokusera på att göra en gemensam bedömning om hur individen bör stödjas för att antingen bli föremål för socialtjänsten, rustas för att komma in på KC eller andra insatser.

PUBLIC PARTNER

Säkerställ att kedjan kring vägledning av individer ”jackar i” Arbvux och Samordningsförbundens processer.

En väg att gå för att förbättra hela systemet att lyckas bättre i sin ambition att förflytta individen närmare egen försörjning är att synliggöra roller och ansvar utifrån vilket behov individen har.

I Västra Göteborg har individ- och familjeomsorgen utvecklat en manual som kan stå som ett gott exempel för detta. I Nedanstående bild beskrivs delarna i definierad vägledningsprocess:

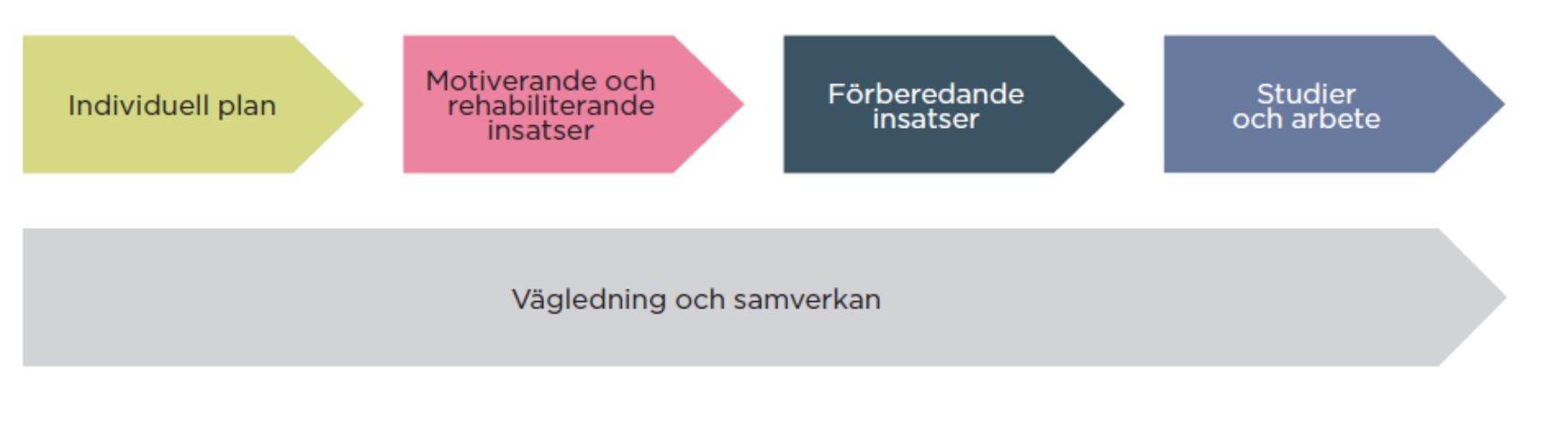

I samma material har även Västra Göteborg, utifrån de olika delarna i vägledningsprocessen ”märkt” befintliga insatser.

PUBLIC PARTNER

Säkerställ att kedjan kring vägledning av individer ”jackar i” Arbvux och Samordningsförbundens processer.

Utifrån beskrivningen av väglednings- och samverkansprocessers olika delar har sedan Västra Göteborg ”kodat de olika insatser som finns att erbjuda i deras område: nedan ett par exempel:

Manage your health

Motiverande och rehabiliterande insatser

Beskrivning	Manage your health är en motivationshöjande och stödjande insats. Här ingår SIP-möte tillsammans med sjukvård, arbetsspecialist, socialsekreterare och andra samverksanspartners som är relevanta för klienten. En individuell handlingsplan för en motivationsmånad upprättas. Där ingår gruppverksamhet med teman som hälsa, arbetsmarknadskunskap, studiebesök, entreprenörskap, fysisk aktivitet, information om SIP, IPS och egenmakt. Förutom den individuella handlingsplanen finns också möjlighet till samtal och individuellt stöd. Att söka jobb, prakik, studier eller annan sysselsättning görs enligt IPS-metoden.
Målgrupp	Personer 25–55 år som är i behov av långsiktigt och individuellt stöd för att närma sig arbetsmarknaden. De kanske är sjukskrivna med viss arbetsförmåga eller har mycket kontakt med vården.
Tillvägagångssätt	Socialsekreteraren kontaktar projektet för att boka ett trepartsmöte på Socialtjänsten där klient, socialsekreterare samt arbetsspecialist träffas. På trepartsmötet informerar Manage your health om projektet. Socialsekreteraren fattar sedan beslut om insatsen är lämplig. Därefter kommer klienten på ett inskrivnings- och kartläggningsbesök. Då skapar projektet och klienten en handlingsplan tillsammans.

Språngbrädan - arbetsträna och praktik

Förberedande insatser

Studier och arbete

Målgrupp	**Arbetsträning och praktik** är för personer som har försörjningsstöd i Västra Göteborg och är inskrivna eller planerar att skriva in sig på arbetsförmedlingen. **Arbetsträning och praktik eller BEA-anställning** inom kommunal verksamhet är för personer som har försörjningsstöd i Västra Göteborg och är inskrivna på arbetsförmedlingen. För Språngbräda med BEA-anställning krävs 18 månader i jobb- och utvecklingsgarantin.
Tillvägagångssätt	Du bokar i samråd med Gunilla Larsson ett trepartssamtal med deltagare och Språngbrädan. Språngbrädan ansvarar för matchning med arbetsgivare och uppföljning under praktik och eventuell anställningsperiod. Språngbrädan har kontakt med Arbetsförmedlingen, Reningsborg, Centrumakademin, Stena Fastigheter, Västra Göteborgs egna verksamheter, Fritidsbanken etc.
Arbetsuppgifter och bakgrund	Genom Språngbrädan kan klienter få stöd och hjälp att komma närmre arbetsmarknaden. Praktik, arbetsträning eller tidsbestämd anställning ger klienten erfarenheter och referenser som ökar möjligheten till självförsörjning. Klienten har alltid en handledare på arbetsplatsen.

PUBLIC PARTNER

Säkerställ att kedjan kring vägledning av individer ”jackar i” Arbvux och Samordningsförbundens processer.

För att ytterligare förenkla för socialsekreteraren har samtliga kontaktpersoner för verksamheterna samlats på en sida, då utifrån huruvida kontakten är ”intern eller extern”.

Kontaktuppgifter

Aktivitet	Namn	E-post	Telefonnummer
Aktivitetsmetod	Jenny Dahlström	jenny.dahlstrom@vastra.goteborg.se	0341-366 41 30
Ayande	Sven Nöjd	sven.nojd@vastra.goteborg.se	031-366 42 94
Caritas	Emma Fhager Madlin Krabit Gun Holmertz	emma.fhager@vastra.goteborg.se madlin_krabit@hotmail.com gun.holmertz@telia.com	031-366 41 46 0739-90 08 97 0707-575327
Effektbutiken	Jonas Renhorn	jonas.renhorn@socialresurs.goteborg.se	031-368 80 47
Feriearbete i stadsdelen	Gunilla Larsson	gunilla.larsson@vastra.goteborg.se	031-366 43 26
Framtidsspår	Tina Smedgård	tina.smedgard@angered.goteborg.se	031-365 11 74
Hikikomori	Jennifer Hankins	jennifer.hankins@vastra.goteborg.se	031-366 12 97
Jobbsök	Gunilla Larsson Sajra Memic	gunilla.larsson@vastra.goteborg.se sajra.memic@vastra.goteborg.se	031-366 43 26 031-366 41 43
Kompetens Centrum/Väster	Vanja Fürst	vanja.furst@arbvux.goteborg.se	031-368 31 20
Kommunala aktivitetsansvaret	Carina Semb	carina.semb@vastra.goteborg.se	031-366 40 21
Manage your health	Josefine Kirchner	josefine.kirchner@vastra.goteborg.se	0736-66 24 02
Nymilen	Anna Gustafsson	anna.e.gustafsson@vgregion.se	0700-85 23 31
Projekt Vi	Anna Gustafsson	anna.e.gustafsson@vgregion.se	0700-85 23 31
Provux	Emma Benon	emma.benon@vastra.goteborg.se	031-366 41 45
Socialsekreterare på AF	Lill Söderlund	lill.soderlund@vastra.goteborg.se	031-366 41 48
Socialsekreterare på AF	Sajra Memic	sajra.memic@vastra.goteborg.se	031-366 41 43
Språngbrädan	Gunilla Larsson	gunilla.larsson@vastra.goteborg.se	031-366 43 26
Uppsökande social-sekreterare	Kontakta resursenheten i Västra Göteborg.		
Utskrivning Arbetsförmedlingen	Prata med din förste socialsekreterare.		
Vidgade Vyer	Gunilla Larsson Paul Wallner	gunilla.larsson@vastra.goteborg.se paul.wallner@vastra.goteborg.se	031-366 43 26 031-366 10 56

Kontaktperson på enheten stöd och försörjning
Extern kontaktperson

PUBLIC PARTNER

Aktiviteter att tillgå finns väl beskrivna

- Det finns en samlande portal för samtliga insatser för personer med psykisk ohälsa, även här finns uppdelning utifrån geografi

http://aktivitetskatalogen.se/kategorier/verksamhet/

PUBLIC PARTNER

Förslag till arbetsmodell, med begrepp och målgrupper

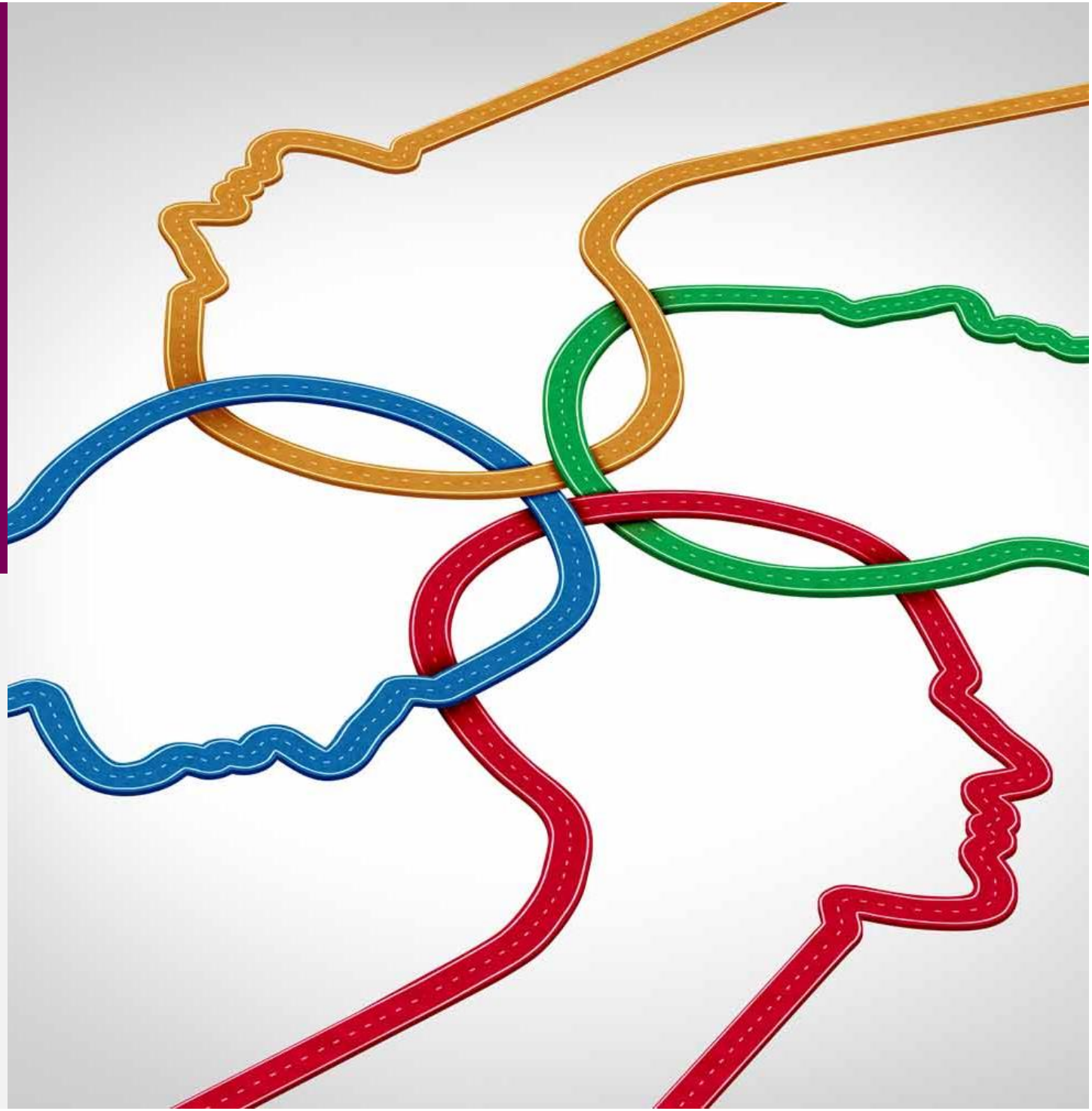

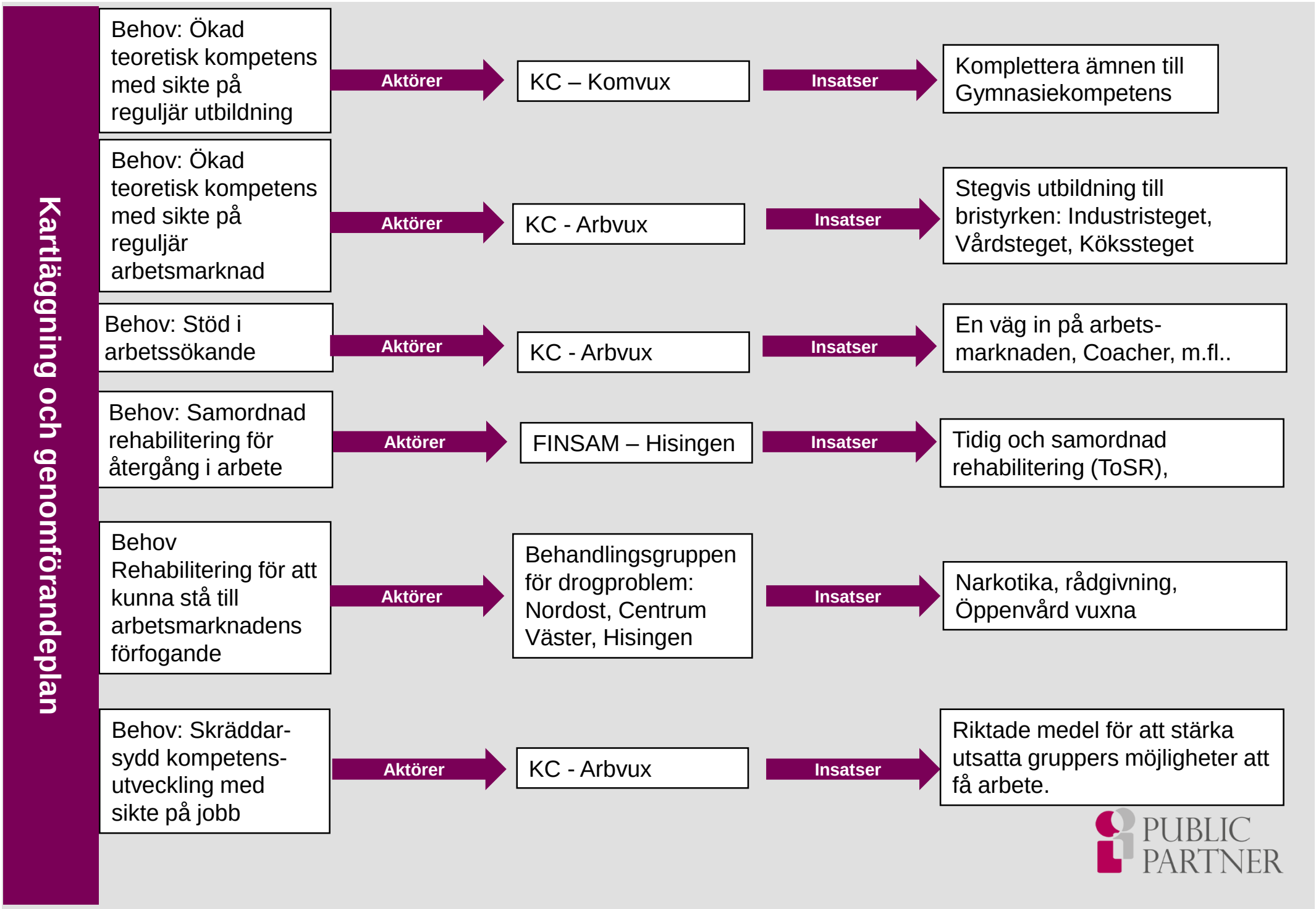
Kartläggning och genomförandeplan
Behov: Ökad teoretisk kompetens med sikte på reguljär utbildning
Aktörer
KC – Komvux
Insatser
Komplettera ämnen till Gymnasiekompetens
Behov: Ökad teoretisk kompetens med sikte på reguljär arbetsmarknad
Aktörer
KC - Arbvux
Insatser
Stegvis utbildning till bristyrken: Industristeget, Vårdsteget, Köksteget
Behov: Stöd i arbetssökande
Aktörer
KC - Arbvux
Insatser
En väg in på arbets-marknaden, Coacher, m.fl..
Behov: Samordnad rehabilitering för återgång i arbete
Aktörer
FINSAM – Hisingen
Insatser
Tidig och samordnad rehabilitering (ToSR),
Behov Rehabilitering för att kunna stå till arbetsmarknadens förfogande
Aktörer
Behandlingsgruppen för drogproblem: Nordost, Centrum Väster, Hisingen
Insatser
Narkotika, rådgivning, Öppenvård vuxna
Behov: Skräddar-sydd kompetens-utveckling med sikte på jobb
Aktörer
KC - Arbvux
Insatser
Riktade medel för att stärka utsatta gruppers möjligheter att få arbete.
PUBLIC PARTNER

Göteborgs Stad

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2019-09-14
Diarienummer 1484/19

Handläggare
Elinor Bylynd, Ulf Wallin
E-post: ellenor.bylund@orgryteharlanda.goteborg.se, ulf.wallin@arbvux.goteborg.se

Rapport gällande kartläggning av samverkan mellan kompetenscenter och stadsdelarna

Förslag till beslut

Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning föreslås besluta

att godkänna föreliggande rapport gällande kartläggning av samverkan mellan kompetenscenter och stadsdelarna

Ärendet

Vid nämndsammanträde den 4 juni 2019 fattade nämnden beslut enligt yrkande från M L V MP S D om att ge förvaltningen i uppdrag att göra en kartläggning av hur samverkan mellan de fyra kompetenscentren och stadens tio stadsdelar ser ut. Den 20 augusti 2019 godkände nämnden en genomförandeplan som utöver kartläggning av samverkan mellan kompetenscenter och stadsdelarna även inkluderade uppdraget att identifiera utvecklingsområden tillsammans med det nystartade samordningsförbundet. Uppdraget innebar en återrapportering till nämnden i oktober. Kartläggningen har genomförts enligt plan och resultatet redovisas i sin helhet i bifogade rapport.

Sammanfattning

- Stadsdelarna beskriver i princip två huvudsakliga målgrupper för kompetenscenter. Störst målgrupp är personer som är ”svenskspråksvaga” utan utbildning, i kombination med annan problematik främst kopplad till psykisk och fysisk hälsa (5 av 10). Den andra stora målgruppen är personer med psykosocial problematik; psykisk ohälsa och/eller missbruk (4 av 10). Mer än hälften av alla inskrivna kommer från tre stadsdelar. (V His, Angered, Östra Gbg)
- Problematiskt gränssnitt mellan kompetenscenter (arbetsfrämjande insatser) och stadsdelarna (arbetslivsinriktade rehabiliteringsinsatser)[1], trots att målgruppen för kompetenscenter uppfattas som relativt tydlig. Den goda konjunkturen har medfört att de personer som idag är aktuella för arbetsfrämjande insatser, generellt står längre från arbete än tidigare.

[1] Med *arbetsfrämjande insats* menas en insats som vänder sig till personer utan arbete med det uttalade målet att stötta deras etablering på arbetsmarknaden. Insatsen består ofta av olika typer av rustande och matchande insatser, såsom arbetsmarknadsutbildning, praktik och stöd i jobbsökande. Även kompetenshöjande aktiviteter i form av språkundervisning eller grundläggande undervisning i kärnämnen kan ingå i de arbetsfrämjande insatserna. ("Välkommen in", Rapport 2014:4, Länsstyrelsen i Stockholm)

På ett övergripande plan handlar *arbetslivsinriktad rehabilitering* om åtgärder som syftar till att den som drabbas av arbetsoförmåga ska återfå förmågan, och ges förutsättningar att försörja sig själv genom förvärvsarbete. (”Arbetslivsinriktad rehabilitering”, Inspektionen för socialförsäkringen och Parlamentariska socialförsäkringsutredningen, S2010:04, Statens offentliga utredningar)

- Flera stadsdelar anger att de inte har någon egen arbetslivsinriktad rehabiliteringsverksamhet, de använder sig av Samordningsförbundets olika verksamheter. Kompetenscenter märker av att arbetsrehabilitering saknas eller är för kort, genom ett ökat söktryck samt att den faktiska målgruppen har förskjutits mot personer som står längre från arbete.
- Flödet till och från kompetenscenter skiljer sig åt mellan de olika stadsdelarna, delvis beroende befolkningsstruktur och på metoder och arbetssätt.
- Det går att urskilja fem olika modeller för samarbetet på individnivå. Stadsdelarna är förhållandevis nöjda med samarbetet oavsett arbetsmodell, även om det finns synpunkter på att processen för intagning är onödigt byråkratisk och att målgruppen är för snäv.
- Kompetenscenter önskar arbeta mer systematiskt med exempelvis regelbundna samrådsmöten inför inskrivning
- Leanmodellen är ett arbetssätt som intresserar alltfler i stadsdelarna, vilket också är en känd metod på alla fyra kompetenscentra. I dagsläget utgör inte detta arbetssätt en brygga mellan stadsdelarna och kompetenscentra, planer finns på att utveckla detta.
- Alla stadsdelar träffar kontinuerligt kompetenscenter främst på individnivå, men även på strukturell nivå. Möten på olika chefsnivåer vid behov är mer frekvent, än regelbundna strukturella möten.
- Samverkansstrukturen utgörs av styrgruppsmöten (enhetschefer kopplat till varje kompetenscenter), berednings- och samordningsgrupp (representanter för sektors- och områdeschefer i staden) samt strategisk samverkansgrupp för Göteborg och arbetsförmedlingen (direktörsnivå). Uppdraget för dessa grupperingar beskrivs som otydlig både vad gäller roller och mandat, samt hur kommunikationen sker mellan de olika nivåerna.
- Kompetenscentra tycker att det finns en tydlig samverkansorganisation och att uppdraget för styrgruppen är tydligt.

Behov som inte kan tillgodoses i stadsdelen

- Gråzonsärendenden, glappet mellan kompetenscenter och SDF, främst psykiatri/missbruk
- ”Avbrottade” SFI studerande
- Ensamstående kvinnor (föräldralediga svenskspråksvaga) och
- Personer 55+ och 60 – 65 år (”svenskspråksvaga”)

Helhetsintryck/nöjdhet med samverkan

- Stadsdelarna är generellt nöjda med samverkan på individnivå, när det gäller samverkan på chefsnivå är uppfattningarna mer skiftande.
- Kompetenscentra är ungefär lika nöjda med samverkan på individnivå, men de ligger något lägre än stadsdelarna. När det gäller samverkan på chefsnivå ligger kompetenscentra högre i sitt omdöme.
- Stadsdelarna tycker att samarbetet på individnivå fungerar bra tack vare en tydlig struktur och en gemensam process. Kompetenscenter är flexibla och lyhörda, ger snabb återkoppling. Skickar ut Nyhetsbrev och tar initiativ till olika aktiviteter. Fördel med samlokalisering/närhet till kompetenscenter.

- Även kompetenscentra framhåller det goda samarbetet på individnivå, vilket underlättas när det är särskilda socialsekreterare som är riktade till kompetenscentra samt av samrådsmöten inför inskrivning.
- Stadsdelarna anser att målgruppen behöver breddas, arbeta mer med riskgrupper. På sikt skapa en sammanhållen arbetsmarknadsinsats i staden, som kan undvika rundgång. Insatserna på kompetenscenter behöver individanpassas ytterligare till aktuella målgrupper. Risk att 18 månaders gränsen kan bli norm, borde pröva fler insatser. För en gemensam styrning/ledning fastställ gemensamma mål utifrån gemensamma behovsinventeringar.
- Kompetenscentra anser att målgruppen behöver diskuteras. Delar även uppfattningen att utbildningsinsatserna behöver anpassas bättre efter målgruppens behov. Annars lyfter de fram behovet av mer systematiska möten såsom samrådsmöten för inskrivning och samverkansmöten i stadsdelen. Liksom även att kunskapsstödet till stadsdelarna kan utvecklas.

Omvärldsförändringar – ekonomisk avmattning

- De flesta stadsdelarna anser att det är viktigt att kompetenscenter håller fast vid sitt grunduppdrag; arbetsfrämjande insatser, samtidigt som verksamheten behöver anpassas till större volymer. Unga arbetslösa kommer att öka först, kräver snabba insatser. AF handläggaren på kompetenscenter en viktig länk till AF för SDF, till följd av omstruktureringarna inom AF.
- Kompetenscenter konstaterar att konsekvenser av ökat inflöde hanteras olika idag mellan de olika kompetenscentra, behöver tydliggöras vad som gäller. Nuvarande insatser kan fungera bättre på nya grupper som står närmare arbetsmarknaden. Fortsatt viktigt hitta insatser för nuvarande målgrupp, men de som inte når progression får avslutas, annars blir det stopp i systemet.

Möjliga utvecklingsområden mellan kompetenscenter och Samordningsförbundet

- Gemensam samverkansstruktur
  Det finns en utvecklingspotential i att forma en gemensam samverkansstruktur mellan Samordningsförbundet, Arbetsmarknad och vuxenutbildning samt kompetenscenter och den kommande organisationen för stadsdelarna.
- Samordna insatserna
  Insatserna kan vara snarlika inom respektive verksamhet, samordning skulle kunna effektivisera utförandet. I förlängningen skulle det även kunna möjliggöra ”en väg in” till alla insatser.
- Gemensam kunskapsutveckling
  Kompetenscenter liksom samordningsförbundets verksamheter har en samlad kunskap där det finns möjlighet att mötas och få en samsyn kring metoder och fortsatt utveckling.

Ekonomiska konsekvenser

När samverkan fungerar kan det leda till samordningsvinster för ingående organisationer/enheter För den enskilde ökar möjligheten till rätt stöd i ett tidigare skede, vilket på sikt innebär lägre kostnader. När samverkan inte fungerar kan det innebära ekonomiska övervältringseffekter genom att någon part inte tar sitt ansvar.

Barnperspektivet

Föräldrarnas relation till arbete är viktig för barnens framtida deltagande i arbetslivet och deras skolgång. En fungerande samverkan kan vara ett verksamt medel för att bidra till att fler arbetslösa föräldrar kommer i sysselsättning, något som har en avgörande betydelse för barnen. Det bidrar i förlängningen till en mer jämlik stad.

Mångfaldsperspektivet

Personer som står längre från arbetsmarknaden har ofta behov av insatser från flera aktörer. En fungerande samverkan kan vara ett verksamt medel för att bidra till att fler grupper kommer in på arbetsmarknaden och därmed blir självförsörjande.

Jämställdhetsperspektivet

Förvaltningen måste stärka sitt fokus för att kvinnor ska beredas möjlighet att ta första steget in på arbetsmarknaden och även välja inriktning utanför den traditionella könsuppdelade arbetsmarknaden. En fungerande samverkan kan vara ett verksamt medel för att bidra till ökad måluppfyllelse inom detta område.

Miljöperspektivet

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån detta perspektiv.

Omvärldsperspektivet

En fungerande samverkan mellan Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen och stadsdelarna ökar möjligheten för Göteborgs stad att uppträda som en part i relation till övriga myndigheter och organisationer, t ex Arbetsförmedlingen, Samordningsförbundet, GR. Det ökar också möjligheten att medverka i gemensamma projekt, t ex EU-projekt, och kan därmed ge större effekt på arbetsmarknadsområdet.

Samverkan

Facklig samverkan har skett den 15 oktober 2019.

Andreas Lökholm	Ulf Wallin
Förvaltningsdirektör	Befattning

Bilagor

1. Rapport gällande kartläggning av samverkan mellan kompetenscenter och stadsdelarna

Göteborgs Stad

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2019-09-14
Diarienummer 1484/19

Handläggare
Elinor Bylynd, Ulf Wallin
E-post: ellenor.bylund@orgryteharlanda.goteborg.se, ulf.wallin@arbvux.goteborg.se

Rapport gällande kartläggning av samverkan mellan kompetenscenter och stadsdelarna

Förslag till beslut

Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning föreslås besluta

att godkänna föreliggande rapport gällande kartläggning av samverkan mellan kompetenscenter och stadsdelarna

Ärendet

Vid nämndsammanträde den 4 juni 2019 fattade nämnden beslut enligt yrkande från M L V MP S D om att ge förvaltningen i uppdrag att göra en kartläggning av hur samverkan mellan de fyra kompetenscentren och stadens tio stadsdelar ser ut. Den 20 augusti 2019 godkände nämnden en genomförandeplan som utöver kartläggning av samverkan mellan kompetenscenter och stadsdelarna även inkluderade uppdraget att identifiera utvecklingsområden tillsammans med det nystartade samordningsförbundet. Uppdraget innebar en återrapportering till nämnden i oktober. Kartläggningen har genomförts enligt plan och resultatet redovisas i sin helhet i bifogade rapport.

Sammanfattning

- Stadsdelarna beskriver i princip två huvudsakliga målgrupper för kompetenscenter. Störst målgrupp är personer som är ”svenskspråksvaga” utan utbildning, i kombination med annan problematik främst kopplad till psykisk och fysisk hälsa (5 av 10). Den andra stora målgruppen är personer med psykosocial problematik; psykisk ohälsa och/eller missbruk (4 av 10). Mer än hälften av alla inskrivna kommer från tre stadsdelar. (V His, Angered, Östra Gbg)
- Problematiskt gränssnitt mellan kompetenscenter (arbetsfrämjande insatser) och stadsdelarna (arbetslivsinriktade rehabiliteringsinsatser)[1], trots att målgruppen för kompetenscenter uppfattas som relativt tydlig. Den goda konjunkturen har medfört att de personer som idag är aktuella för arbetsfrämjande insatser, generellt står längre från arbete än tidigare.

[1] Med *arbetsfrämjande insats* menas en insats som vänder sig till personer utan arbete med det uttalade målet att stötta deras etablering på arbetsmarknaden. Insatsen består ofta av olika typer av rustande och matchande insatser, såsom arbetsmarknadsutbildning, praktik och stöd i jobbsökande. Även kompetenshöjande aktiviteter i form av språkundervisning eller grundläggande undervisning i kärnämnen kan ingå i de arbetsfrämjande insatserna. ("Välkommen in", Rapport 2014:4, Länsstyrelsen i Stockholm)

På ett övergripande plan handlar *arbetslivsinriktad rehabilitering* om åtgärder som syftar till att den som drabbas av arbetsoförmåga ska återfå förmågan, och ges förutsättningar att försörja sig själv genom förvärvsarbete. (”Arbetslivsinriktad rehabilitering”, Inspektionen för socialförsäkringen och Parlamentariska socialförsäkringsutredningen, S2010:04, Statens offentliga utredningar)

- Flera stadsdelar anger att de inte har någon egen arbetslivsinriktad rehabiliteringsverksamhet, de använder sig av Samordningsförbundets olika verksamheter. Kompetenscenter märker av att arbetsrehabilitering saknas eller är för kort, genom ett ökat söktryck samt att den faktiska målgruppen har förskjutits mot personer som står längre från arbete.
- Flödet till och från kompetenscenter skiljer sig åt mellan de olika stadsdelarna, delvis beroende befolkningsstruktur och på metoder och arbetssätt.
- Det går att urskilja fem olika modeller för samarbetet på individnivå. Stadsdelarna är förhållandevis nöjda med samarbetet oavsett arbetsmodell, även om det finns synpunkter på att processen för intagning är onödigt byråkratisk och att målgruppen är för snäv.
- Kompetenscenter önskar arbeta mer systematiskt med exempelvis regelbundna samrådsmöten inför inskrivning
- Leanmodellen är ett arbetssätt som intresserar alltfler i stadsdelarna, vilket också är en känd metod på alla fyra kompetenscentra. I dagsläget utgör inte detta arbetssätt en brygga mellan stadsdelarna och kompetenscentra, planer finns på att utveckla detta.
- Alla stadsdelar träffar kontinuerligt kompetenscenter främst på individnivå, men även på strukturell nivå. Möten på olika chefsnivåer vid behov är mer frekvent, än regelbundna strukturella möten.
- Samverkansstrukturen utgörs av styrgruppsmöten (enhetschefer kopplat till varje kompetenscenter), berednings- och samordningsgrupp (representanter för sektors- och områdeschefer i staden) samt strategisk samverkansgrupp för Göteborg och arbetsförmedlingen (direktörsnivå). Uppdraget för dessa grupperingar beskrivs som otydlig både vad gäller roller och mandat, samt hur kommunikationen sker mellan de olika nivåerna.
- Kompetenscentra tycker att det finns en tydlig samverkansorganisation och att uppdraget för styrgruppen är tydligt.

Behov som inte kan tillgodoses i stadsdelen

- Gråzonsärendenden, glappet mellan kompetenscenter och SDF, främst psykiatri/missbruk
- ”Avbrottade” SFI studerande
- Ensamstående kvinnor (föräldralediga svenskspråksvaga) och
- Personer 55+ och 60 – 65 år (”svenskspråksvaga”)

Helhetsintryck/nöjdhet med samverkan

- Stadsdelarna är generellt nöjda med samverkan på individnivå, när det gäller samverkan på chefsnivå är uppfattningarna mer skiftande.
- Kompetenscentra är ungefär lika nöjda med samverkan på individnivå, men de ligger något lägre än stadsdelarna. När det gäller samverkan på chefsnivå ligger kompetenscentra högre i sitt omdöme.
- Stadsdelarna tycker att samarbetet på individnivå fungerar bra tack vare en tydlig struktur och en gemensam process. Kompetenscenter är flexibla och lyhörda, ger snabb återkoppling. Skickar ut Nyhetsbrev och tar initiativ till olika aktiviteter. Fördel med samlokalisering/närhet till kompetenscenter.

- Även kompetenscentra framhåller det goda samarbetet på individnivå, vilket underlättas när det är särskilda socialsekreterare som är riktade till kompetenscentra samt av samrådsmöten inför inskrivning.
- Stadsdelarna anser att målgruppen behöver breddas, arbeta mer med riskgrupper. På sikt skapa en sammanhållen arbetsmarknadsinsats i staden, som kan undvika rundgång. Insatserna på kompetenscenter behöver individanpassas ytterligare till aktuella målgrupper. Risk att 18 månaders gränsen kan bli norm, borde pröva fler insatser. För en gemensam styrning/ledning fastställ gemensamma mål utifrån gemensamma behovsinventeringar.
- Kompetenscentra anser att målgruppen behöver diskuteras. Delar även uppfattningen att utbildningsinsatserna behöver anpassas bättre efter målgruppens behov. Annars lyfter de fram behovet av mer systematiska möten såsom samrådsmöten för inskrivning och samverkansmöten i stadsdelen. Liksom även att kunskapsstödet till stadsdelarna kan utvecklas.

Omvärldsförändringar – ekonomisk avmattning

- De flesta stadsdelarna anser att det är viktigt att kompetenscenter håller fast vid sitt grunduppdrag; arbetsfrämjande insatser, samtidigt som verksamheten behöver anpassas till större volymer. Unga arbetslösa kommer att öka först, kräver snabba insatser. AF handläggaren på kompetenscenter en viktig länk till AF för SDF, till följd av omstruktureringarna inom AF.
- Kompetenscenter konstaterar att konsekvenser av ökat inflöde hanteras olika idag mellan de olika kompetenscentra, behöver tydliggöras vad som gäller. Nuvarande insatser kan fungera bättre på nya grupper som står närmare arbetsmarknaden. Fortsatt viktigt hitta insatser för nuvarande målgrupp, men de som inte når progression får avslutas, annars blir det stopp i systemet.

Möjliga utvecklingsområden mellan kompetenscenter och Samordningsförbundet

- Gemensam samverkansstruktur
  Det finns en utvecklingspotential i att forma en gemensam samverkansstruktur mellan Samordningsförbundet, Arbetsmarknad och vuxenutbildning samt kompetenscenter och den kommande organisationen för stadsdelarna.
- Samordna insatserna
  Insatserna kan vara snarlika inom respektive verksamhet, samordning skulle kunna effektivisera utförandet. I förlängningen skulle det även kunna möjliggöra ”en väg in” till alla insatser.
- Gemensam kunskapsutveckling
  Kompetenscenter liksom samordningsförbundets verksamheter har en samlad kunskap där det finns möjlighet att mötas och få en samsyn kring metoder och fortsatt utveckling.

Ekonomiska konsekvenser

När samverkan fungerar kan det leda till samordningsvinster för ingående organisationer/enheter För den enskilde ökar möjligheten till rätt stöd i ett tidigare skede, vilket på sikt innebär lägre kostnader. När samverkan inte fungerar kan det innebära ekonomiska övervältringseffekter genom att någon part inte tar sitt ansvar.

Barnperspektivet

Föräldrarnas relation till arbete är viktig för barnens framtida deltagande i arbetslivet och deras skolgång. En fungerande samverkan kan vara ett verksamt medel för att bidra till att fler arbetslösa föräldrar kommer i sysselsättning, något som har en avgörande betydelse för barnen. Det bidrar i förlängningen till en mer jämlik stad.

Mångfaldsperspektivet

Personer som står längre från arbetsmarknaden har ofta behov av insatser från flera aktörer. En fungerande samverkan kan vara ett verksamt medel för att bidra till att fler grupper kommer in på arbetsmarknaden och därmed blir självförsörjande.

Jämställdhetsperspektivet

Förvaltningen måste stärka sitt fokus för att kvinnor ska beredas möjlighet att ta första steget in på arbetsmarknaden och även välja inriktning utanför den traditionella könsuppdelade arbetsmarknaden. En fungerande samverkan kan vara ett verksamt medel för att bidra till ökad måluppfyllelse inom detta område.

Miljöperspektivet

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån detta perspektiv.

Omvärldsperspektivet

En fungerande samverkan mellan Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen och stadsdelarna ökar möjligheten för Göteborgs stad att uppträda som en part i relation till övriga myndigheter och organisationer, t ex Arbetsförmedlingen, Samordningsförbundet, GR. Det ökar också möjligheten att medverka i gemensamma projekt, t ex EU-projekt, och kan därmed ge större effekt på arbetsmarknadsområdet.

Samverkan

Facklig samverkan har skett den 15 oktober 2019.

Andreas Lökholm	Ulf Wallin
Förvaltningsdirektör	Befattning

Bilagor

1. Rapport gällande kartläggning av samverkan mellan kompetenscenter och stadsdelarna

Bilaga 4

Rapport gällade kartläggning av samverkan mellan kompetenscenter och stadsdelarna

Göteborgs Stad

Rapport kartläggning av samverkan mellan kompetenscenter och stadsdelarna

Elinor Bylund och Ulf Wallin

2019-10-14

Innehållsförteckning

1 Sammanfattning 3
1.1 Huvudsakligt resultat 3
1.2 Kommentar till resultat 6
2 Allmänna utgångspunkter gällande samverkan 7
3 Genomförande 7
4 Redovisning av resultat 8
4.1 Gränssnitt och flöden 8
4.2 Metoder och arbetssätt 9
4.3 Kontaktytor och samverkansstruktur 10
4.4 Behov som inte kan tillgodoses i stadsdelen 12
4.5 Helhetsintryck; nöjdhet samverkan (skala 1-10) 12
4.5.1 Fungerar bra 12
4.5.2 Kan utvecklas 13
4.6 Omvärldsförändring – ekonomisk avmattning 14
4.7 Möjliga utvecklingsområden mellan kompetenscenter och samordningsförbundet 15

1 Sammanfattning

1.1 Huvudsakligt resultat

Gränssnitt/flöden

- Stadsdelarna beskriver i princip två huvudsakliga målgrupper för kompetenscenter. Störst målgrupp är personer som är ”svenskspråksvaga” utan utbildning, i kombination med annan problematik främst kopplad till psykisk och fysisk hälsa (5 av 10). Den andra stora målgruppen är personer med psykosocial problematik; psykisk ohälsa och/eller missbruk (4 av 10). Mer än hälften av alla inskrivna kommer från tre stadsdelar. (V His, Angered, Östra Gbg)
- Problematiskt gränssnitt mellan kompetenscenter (arbetsfrämjande insatser) och stadsdelarna (arbetslivsinriktade rehabiliteringsinsatser)[1], trots att målgruppen för kompetenscenter uppfattas som relativt tydlig. Den goda konjunkturen har medfört att de personer som idag är aktuella för arbetsfrämjande insatser, generellt står längre från arbete än tidigare.
- Flera stadsdelar anger att de inte har någon egen arbetslivsinriktad rehabiliteringsverksamhet, de använder sig av Samordningsförbundets olika verksamheter. Kompetenscenter märker av att arbetsrehabilitering saknas eller är för kort, genom ett ökat söktryck samt att den faktiska målgruppen har förskjutits mot personer som står längre från arbete.
- Flödet till och från kompetenscenter skiljer sig åt mellan de olika stadsdelarna, delvis beroende befolkningsstruktur och på metoder och arbetssätt.

Metoder/arbetssätt

- Det går att urskilja fem olika modeller för samarbetet på individnivå. Stadsdelarna är förhållandevis nöjda med samarbetet oavsett arbetsmodell, även om det finns synpunkter på att processen för intagning är onödigt byråkratisk och att målgruppen är för snäv.
- Kompetenscenter önskar arbeta mer systematiskt med exempelvis regelbundna samrådsmöten inför inskrivning
- Leanmodellen är ett arbetssätt som intresserar alltfler i stadsdelarna, vilket också är en känd metod på alla fyra kompetenscentra. I dagsläget

---

- [1] Med *arbetsfrämjande insats* menas en insats som vänder sig till personer utan arbete med det uttalade målet att stötta deras etablering på arbetsmarknaden. Insatsen består ofta av olika typer av rustande och matchande insatser, såsom arbetsmarknadsutbildning, praktik och stöd i jobbsökande. Även kompetenshöjande aktiviteter i form av språkundervisning eller grundläggande undervisning i kärnämnen kan ingå i de arbetsfrämjande insatserna. ("Välkommen in", Rapport 2014:4, Länsstyrelsen i Stockholm)
- På ett övergripande plan handlar *arbetslivsinriktad rehabilitering* om åtgärder som syftar till att den som drabbas av arbetsoförmåga ska återfå förmågan, och ges förutsättningar att försörja sig själv genom förvärvsarbete. ("Arbetslivsinriktad rehabilitering", Inspektionen för socialförsäkringen och Parlamentariska socialförsäkringsutredningen, S2010:04, Statens offentliga utredningar)

utgör inte detta arbetssätt en brygga mellan stadsdelarna och kompetenscentra, planer finns på att utveckla detta.

Kontaktytor/samverkansstruktur

- Alla stadsdelar träffar kontinuerligt kompetenscenter främst på individnivå, men även på strukturell nivå. Möten på olika chefsnivåer vid behov är mer frekvent, än regelbundna strukturella möten.
- Samverkansstrukturen utgörs av styrgruppsmöten (enhetschefer kopplat till varje kompetenscenter), berednings- och samordningsgrupp (representanter för sektors- och områdeschefer i staden) samt strategisk samverkansgrupp för Göteborg och arbetsförmedlingen (direktörsnivå). Uppdraget för dessa grupperingar beskrivs som otydlig både vad gäller roller och mandat, samt hur kommunikationen sker mellan de olika nivåerna.
- Kompetenscentra tycker att det finns en tydlig samverkansorganisation och att uppdraget för styrgruppen är tydligt.

Behov som inte kan tillgodoses i stadsdelen

- Gråzonsärendenden, glappet mellan kompetenscenter och SDF, främst psykiatri/missbruk
- ”Avbrottade” SFI studerande
- Ensamstående kvinnor (föräldralediga svenskspråksvaga)
- Personer 55+ och 60 – 65 år (”svenskspråksvaga”)

Helhetsintryck/nöjdhet med samverkan

- Stadsdelarna är generellt nöjda med samverkan på individnivå, när det gäller samverkan på chefsnivå är uppfattningarna mer skiftande.
- Kompetenscentra är ungefär lika nöjda med samverkan på individnivå, men de ligger något lägre än stadsdelarna. När det gäller samverkan på chefsnivå ligger kompetenscentra högre i sitt omdöme.

Fungerar bra

- Stadsdelarna tycker att samarbetet på individnivå fungerar bra tack vare en tydlig struktur och en gemensam process. Kompetenscenter är flexibla och lyhörda, ger snabb återkoppling. Skickar ut Nyhetsbrev och tar initiativ till olika aktiviteter. Fördel med samlokalisering/närhet till kompetenscenter.
- Även kompetenscentra framhåller det goda samarbetet på individnivå, vilket underlättas när det är särskilda socialsekreterare som är riktade till kompetenscentra samt av samrådsmöten inför inskrivning.

Kan utvecklas

- Stadsdelarna anser att målgruppen behöver breddas, arbeta mer med riskgrupper. På sikt skapa en sammanhållen arbetsmarknadsinsats i staden, som kan undvika rundgång. Insatserna på kompetenscenter behöver individanpassas ytterligare till aktuella målgrupper. Risk att 18 månaders gränsen kan bli norm, borde pröva fler insatser. För en gemensam styrning/ledning fastställ gemensamma mål utifrån gemensamma behovsinventeringar.
- Kompetenscentra anser att målgruppen behöver diskuteras. Delar även uppfattningen att utbildningsinsatserna behöver anpassas bättre efter målgruppens behov. Annars lyfter de fram behovet av mer systematiska möten såsom samrådsmöten för inskrivning och samverkansmöten i stadsdelen. Liksom även att kunskapsstödet till stadsdelarna kan utvecklas.

Omvärldsförändringar – ekonomisk avmattning

- De flesta stadsdelarna anser att det är viktigt att kompetenscenter håller fast vid sitt grunduppdrag; arbetsfrämjande insatser, samtidigt som verksamheten behöver anpassas till större volymer. Unga arbetslösa kommer att öka först, kräver snabba insatser. AF handläggaren på kompetenscenter en viktig länk till AF för SDF, till följd av omstruktureringarna inom AF.

- Kompetenscenter konstaterar att konsekvenser av ökat inflöde hanteras olika idag mellan de olika kompetenscentra, behöver tydliggöras vad som gäller. Nuvarande insatser kan fungera bättre på nya grupper som står närmare arbetsmarknaden. Fortsatt viktigt hitta insatser för nuvarande målgrupp, men de som inte når progression får avslutas, annars blir det stopp i systemet.

Möjliga utvecklingsområden mellan kompetenscenter och Samordningsförbundet

- Gemensam samverkansstruktur
  Det finns en utvecklingspotential i att forma en gemensam samverkansstruktur mellan Samordningsförbundet, Arbetsmarknad och vuxenutbildning samt kompetenscenter och den kommande organisationen för stadsdelarna.
- Samordna insatserna
  Insatserna kan vara snarlika inom respektive verksamhet, samordning skulle kunna effektivisera utförandet. I förlängningen skulle det även kunna möjliggöra ”en väg in” till alla insatser.
- Gemensam kunskapsutveckling
  Kompetenscenter liksom samordningsförbundets verksamheter har en samlad kunskap där det finns möjlighet att mötas och få en samsyn kring metoder och fortsatt utveckling.

1.2 Kommentar till resultat

Kartläggningen av samverkan mellan kompetenscenter och stadsdelarna visar att det finns ett fungerande samarbete, framförallt på individnivå, som det går att bygga vidare på. Men att det finns behov av att skapa mer stabila förutsättningar för samverkan som kan möjliggöra en fortsatt utveckling av arbetsmarknadsområdet och som kan bidra till att kommunen är rustad att möta framtida utmaningar.

Nedan följer några av de frågor som behöver övervägas utifrån samverkansperspektivet:

Samverkansstruktur

Kartläggningen har visat att finns behov av att tydliggöra hur samverkansorganisationen ser ut, men också vilket uppdrag och mandat som gäller för de olika grupperingarna, så att frågorna hamnar rätt och att man har rätt förväntningar på varandra. För en effektiv samverkansorganisation måste alla veta vart man vänder sig med sin fråga och också vad som händer med aktuell fråga. Tillgången till information är också något som behöver säkras.

Gemensamma mål

Det som kan försvåra samverkan är målkonflikter och här har flera stadsdelar tagit upp att målet egenförsörjning kan komma i konflikt med målet att rusta individer för att kunna få och behålla ett arbete, samtidigt som några stadsdelar tar fasta på KF-beslutet om möjligheten att fullfölja kortare yrkesutbildningen med bibehållet försörjningsstöd. Ett sätt att hitta lösningar på detta är att komma överens om gemensamma mål för samverkan, så att eventuella målkonflikter kan överbryggas. Inte minst aktuell nu när frågan om motprestation utreds.

Gemensam arbetsmodell på individnivå

På individnivå utgår alla stadsdelar från en och samma process, men där utfallet blir olika beroende metoder och arbetssätt. Vilket beskrivs som ett resultat av att kompetenscenter, så långt det varit möjligt, försökt att möta stadsdelarnas specifika behov. I kartläggningen går det att urskilja fem olika arbetsmodeller för samarbetet på individnivå. Frågan är om detta är en bra utveckling eller om kompetenscenter tillsammans med stadsdelarna kunde enas om en grundmodell som kan fungera för den gråzon som finns och som alltid kommer att finnas mellan arbetsrehabilitering och arbetsfrämjande åtgärder?

Avslutningsvis kan sägas att det borde finnas goda förutsättningar att utveckla samverkan både internt och externt, då denna kartläggning mötts med stort intresse och engagemang från alla parter.

2 Allmänna utgångspunkter gällande samverkan

Samverkan är inte ett mål utan ett medel för att nå gemensamma mål och/eller specifika mål i den egna verksamheten

Samverkan behövs på alla nivåer. På chefsnivå handlar det om att skapa strukturella förutsättningar för samarbetet kring individen samt att tillsammans med verksamheterna skapa en samsyn som grund för det gemensamma arbetet.

Det kan ske genom:

- Överenskommelser, manualer, rutiner som kan överbrygga gränssnitt och skilda målsättningar
- Gemensamma utbildningar och seminarier för att öka kunskapen om varandras kunskapsområden
- Bygga samverkansstrukturer och insatskedjor för gemensam styrning och ledning, vilket kan ge ett effektivare resursutnyttjande.
- Tydliga roller och mandat samt tydlig kommunikation och dokumentation.
- Resultatinriktad uppföljning och utvärdering, med ett långsiktigt perspektiv

3 Genomförande

Genomgång av gällande styrdokument för Arbetsmarknads- och vuxenutbildning och kompetenscenter samt relevant referensmaterial kring samverkan (FoU Väst rapport, forskningsrapport och SoU rapport).

Samtal har förts med samtliga stadsdelar och kompetenscentra, utifrån ett antal gemensamma frågeställningar som utgår från kompetenscenters grunduppdrag. Fokus har varit på hur samverkan fungerar på individ- och gruppnivå, samt vilka metoder och arbetssätt som används för att få samverkan att fungera. Deltagarna har också fått ge ett omdöme av hur nöjda de är med samverkan utifrån en skala 1 – 10.

Intresset att diskutera frågeställningarna har varit stort. Sammantaget har 34 personer bidragit till kartläggningen från stadsdelarna, de funktioner som varit representerade har varit socialsekreterare, 1:e socialsekreterare, enhets- och områdeschef. Kompetenscenter har representerats av enhets- och områdeschef samt samordnare.

En första genomgång av möjliga utvecklingsområden har diskuterats med tillförordnad förbundschef Magnus Simonsson, Samordningsförbundet i Göteborg. Förslagen är avstämda med tillträdande förbundschef Eva Magnusson.

Synpunkter har även inhämtats från Lisa Ruuth, plattformsledare försörjningsstöd. Uppdraget har koordinerats i förhållande till pågående KF/KS

uppdrag gällande motprestationer för försörjningsstöd, vilket innefattar såväl arbetsfrämjande insatser som arbetslivsinriktade rehabiliteringsinsatser.

4 Redovisning av resultat

4.1 Gränssnitt och flöden

Stadsdelarna beskriver i princip två huvudsakliga målgrupper för kompetenscenter. Den största målgruppen är personer som är ”svenskspråksvaga” utan yrkesutbildning, ibland i kombination med annan problematik främst kopplad till psykisk och fysisk hälsa (5 av 10). En annan målgrupp är personer med psykosocial problematik; psykisk ohälsa och/eller missbruk (4 av 10). Den kvarvarande stadsdelen beskriver en mer blandad målgrupp.

Antalet inskrivna på kompetenscenter varierar också mellan stadsdelarna, mer än hälften av alla inskrivna (1002 personer) kommer från tre stadsdelar, vilket också sammanfaller med flest personer med försörjningsstöd. Sju stadsdelar har totalt 599 inskrivna.

Gränssnittet mellan arbetsfrämjande insatser (kompetenscenter) och arbetslivsinriktade rehabiliteringsinsatser (stadsdelarna) beskrivs av de flesta stadsdelar som problematiskt, trots att målgruppen för kompetenscenter uppfattas som relativt tydlig (6 av 10). Kompetenscenter delar denna bild och menar att det blivit allt svårare att bedöma vem som ska skrivas in. En del stadsdelar tycker att det är svårt att i ett tidigt skede bedöma hur lång tid det tar för en person att komma i arbete. Medan andra är klara över var gränsen går, men har synpunkter på att målgruppen behöver breddas.

Den goda konjunkturen har medfört att de personer som idag är aktuella för arbetsfrämjande insatser, generellt står längre från arbete än tidigare. Det blir en allt större gråzon där det inte är självklart vart personen hör hemma. Det är ofta personer med komplexa behov som kräver mer av samordnade insatser, som exempelvis utveckla språket samtidigt med någon form av yrkesinriktad utbildning eller praktik.

Ett flertal stadsdelar (6 av 10) anger att de inte har någon egen arbetslivsinriktad rehabiliteringsverksamhet. Merparten av dessa insatser sker idag inom ramen för Samordningsförbundets verksamhet, vilket medfört att väntetiderna till dessa rehabiliteringsinsatser har ökat markant. Flera stadsdelar (4 av 10) beskriver satt de utför eller har utfört arbetsfrämjande insatser för grupper i den egna stadsdelen.

Kompetenscenter märker av bristen på arbetsrehabilitering i stadsdelarna, genom ett ökat söktryck och önskemål om att målgruppen breddas. De bedömer att verksamheter som Arbetsmarknadstorget på Hisingen, Aktivitetstorget i Östra Göteborg underlättar processen för intagning till kompetenscenter.

Flödet till kompetenscenter skiljer sig åt mellan de olika stadsdelarna. En del skickar i princip alla arbetsföra personer till kompetenscenter, andra har på olika sätt försökt hitta rätt vad gäller urval till kompetenscenter och betonar vikten av att personen är motiverad. Alla stadsdelar utgår från en gemensam process för intagning till kompetenscenter, men utfallet blir olika beroende på olika arbetssätt och metoder. Processen för intagning till kompetenscenter upplevs av ett fåtal stadsdelar som onödigt byråkratiskt, det krävs omfattande underlag trots att trepartsamtal är rutin inför insats från kompetenscenter.

Även flödet från kompetenscenter till stadsdelarna beskrivs på ett skiftande sätt, flera stadsdelar ser det som ett problem, medan andra ser det som en nödvändig process för att hitta rätt vad gäller målgrupp.

Statistik från kompetenscenter visar att återremitteringar varierar mellan 7% till 33%, men att de flesta stadsdelar ligger runt 12 – 20 %.

4.2 Metoder och arbetssätt

Alla stadsdelar utgår från den gemensamma process som är fastställd för samarbetet med Kompetenscenter, men tillämpningen av rutiner och arbetssätt skiljer sig åt mellan stadsdelarna. Några modeller kan urskiljas i samtalen med stadsdelarna:

1. Skriftligt uppdrag till Kompetenscenter, trepartssamtal inför inskrivning, uppföljning via mail/telefon/gemensam dokumentation, trepartssamtal vid behov och i vissa fall var tredje månad, regelbundna möten mellan 1:e socialsekreterare/socialsekreterare och samordnare kompetenscenter (AFH, V Gbg, Ö Gbg, Ang)

2. Skriftligt uppdrag till Kompetenscenter, trepartssamtal inför inskrivning, uppföljning via direktkontakt (samlokaliserade) och gemensam dokumentation, trepartssamtal vid behov. (V His)

3. Skriftligt uppdrag till Kompetenscenter, gruppinskrivning eller vid behov individuellt treparts/tvåpartssamtal, uppföljning via mail/telefon/gemensam dokumentation, trepartssamtal vid behov och i vissa fall var tredje månad, regelbundna möten mellan 1:e socialsekreterare/ socialsekreterare och samordnare kompetenscenter (N His, Lundby)

4. Regelbundna samrådsmöten på socialkontoret inför inskrivning med 1:e socialsekreterare, samordnare och AF-handläggare från kompetenscenter samt ansvarig socialsekreterare som drar sitt ärende, trepartssamtal för inskrivning, uppföljning via mail/telefon/gemensam dokumentation, trepartssamtal vid behov. (Centrum, Ö-H)

5. Regelbundna samrådsmöten på socialkontoret inför inskrivning med 1:e socialsekreterare, samordnare och AF-handläggare från kompetenscenter, samordnare Samordningsförbundet samt ansvarig socialsekreterare som drar sitt ärende, direktinskrivning vid samrådsmötet, uppföljning på samrådsmöte och via

mail/telefon/gemensam dokumentation, trepartssamtal vid behov. (M-L)

Det som skiljer sig åt mellan de olika modellerna kan något förenklat beskrivas enligt följande:

- var och hur beslutet om inskrivning fattas
- när och hur den enskilde involveras i processen
- vilka parter som deltar i processen
- hur insatsen följs upp

Stadsdelarna är förhållandevis nöjda med samarbetet på individnivå oavsett vilken modell de arbetar efter.

Kompetenscenter önskar arbeta mer systematiskt, med exempelvis regelbundna samrådsmöten inför inskrivning, vilket bland annat minskat antalet returer till stadsdelen. I de fall intagning och uppföljning sker via mail/telefon/ dokumentation, får coachen på kompetenscentra lägga mycket tid på att nå socialsekreteraren.

Stadsdelarnas interna arbete skiljer sig åt vad gäller möjligheterna att arbeta med arbetsrehabilitering, många stadsdelar (6 av 10) har lagt ner den egna verksamheten och använder sig av Samordningsförbundets olika verksamheter samt Allaktivitetshusen (Social Resursförvaltning). I vissa fall kan arbetsrehabilitering köpas externt. I de stadsdelar som har egen verksamhet för arbetsrehabilitering, finns det arbetsmodeller som tar ansvar för hela processen fram till arbete/sysselsättning, exempelvis IPS, Supported Employment.

En stadsdel (Angered) arbetar utifrån Leanmodellen, vilket bland annat innebär att man tidigt kan identifiera personer/grupper där insatserna inte ger någon effekt eller som hamnat i ett vänteläge, vilket möjliggör snabba alternativa lösningar. Flera stadsdelar har planer på att börja arbeta utifrån Leanmodellen. Även Kompetenscenter arbetar eller har arbetat internt utifrån Leanmodellen. I dagsläget utgör inte detta arbetssätt en brygga mellan stadsdelarna och kompetenscentra, men planer finns på att utveckla detta.

Utöver det löpande samarbetet på individnivå tar kompetenscentra initiativ till bland annat workshops kring aktuella frågor, utbildningar för nya medarbetare samt ärendegenomgångar som stöd till stadsdelen.

4.3 Kontaktytor och samverkansstruktur

Alla stadsdelar beskriver att man kontinuerligt träffar kompetenscenter främst på individnivå, men även på strukturell nivå. Däremot skiljer sig upplägget åt beroende på olika arbetssätt mellan de olika stadsdelarna. På individnivå finns det alltifrån ett nära fysiskt samarbete mellan socialsekreterare och coach till ett mer administrativt samarbete via mail/telefon/verksamhetssystem med uppföljningsmöte var tredje månad. (se föregående avsnitt metoder/arbetssätt)

När det gäller samverkan på strukturell nivå varierar formerna mellan fastställda systematiska möten till olika typer av möten vid behov. Det som är mest frekvent är möten vid behov.

Figur 1

Den lokala styrgruppen för kompetenscenter träffas minst två gånger per termin.

Den nyinrättade beredning- och samordningsgruppen håller på att finna former för sitt arbete. Kännedomen om denna gruppering skiftar, främst för de stadsdelar som inte finns representerade i gruppen.

Den strategiska samverkansgruppen för samverkan med arbetsförmedlingen verkar inte vara känd på operativ nivå.

Områdeschef från stadsdelen och områdeschef kompetenscenter träffas när det behövs utifrån verksamheten. I en stadsdel (M-L) har man börjat med *samverkansmöten* där samarbetet följs upp på gruppnivå specifikt för stadsdelen.

De flesta stadsdelar beskriver att uppdraget är otydligt för de grupperingar som träffas på strukturell nivå (chefsnivå), både vad gäller roller och mandat. Styrgruppsmöten ägnas främst till att samarbetet följs upp i förhållande till de rutiner som man kommit överens om, med stöd av kompetenscenters och stadsdelarnas statistik.

Någon stadsdel tar upp att det är svårt att förstå statistiken från kompetenscenter, vilket försvårar en gemensam analys. Man menar också att det är en förhållandevis liten andel av stadsdelens klienter som är aktuella för insats från kompetenscenter, vilket gör att denna samverkan inte kan prioriteras, vilket påverkar närvaron på vissa styrgruppsmöten.

Det finns även en viss osäkerhet hur kommunikationen sker mellan individ- och strukturell nivå, framförallt på operativ nivå.

4.4 Behov som inte kan tillgodoses i stadsdelen

Behovsbeskrivningarna skiljer sig åt mellan stadsdelarna, men det finns några målgrupper som gäller för två eller fler stadsdelar.

- Gråzonsärenden, glappet mellan kompetenscenter och SDF, främst psykiatri/missbruk
- Avbrottade SFI studerande
- Ensamstående kvinnor (föräldralediga svenskspråksvaga)
- Personer 55+ och 60 – 65 år (svenskspråksvaga)

Insatser som direkt efterfrågas är:

- Anpassad yrkesutbildning/praktik samt svenskastöd
- Länk till AF gällande personer med funktionsnedsättning

4.5 Helhetsintryck; nöjdhet samverkan (skala 1-10)

Stadsdelarna är generellt nöjda med samverkan på individnivå, någon enstaka låg värdering drar ner snittet (snitt 7,2), när det gäller strukturell nivå är uppfattningarna mer skiftande vilket ger ett lägre värde (snitt 6,9).

De fyra kompetenscentra är ungefär lika nöjda med samverkan med stadsdelarna (snitt 6,5), men de ligger något lägre än stadsdelarna. När det gäller strukturell samverkan ligger kompetenscentra högre i sitt omdöme (snitt 8,5).

4.5.1 Fungerar bra

Stadsdelarna	Kompetenscentra
Samarbetet på individnivå	Samarbetet på individnivå
Tydlig struktur och gemensam process	Riktade socialsekreterare mot kompetenscenter
Flexibilitet och lyhördhet, bra dialog	Samrådsmöten inför inskrivning
Snabb återkoppling	Tillit och förtroende, bra dialog

Stadsdelarna	Kompetenscentra
Nyhetsbrev med aktuell information inom området	Engagemang och intresse
Samordnare som tar initiativ till olika aktiviteter ex workshops, ärendegenomgång m.m.	Samordning mellan kompetenscentra för likvärdighet
Samlokalisering/närhet till kompetenscenter underlättar samarbetet kring individen	

4.5.2 Kan utvecklas

Stadsdelarna	Kompetenscentra
Bredda målgruppen, öppna upp för andra grupper (gråzon), arbeta med vissa riskgrupper	Målgruppen behöver diskuteras Mandat och roller behöver förtydligas
En sammanhållen arbetsmarknadsinsats i staden, både arbetsrehabilitering och främjandeinsatser (exempel Jobbtorg Sthlm)	Samrådsmöten för inskrivning, minska antalet returer
Anpassa insatserna efter målgruppens behov exempelvis mindre utbildningsgrupper samt utveckla jobbmatchning	Samverkansmöten för uppföljning i stadsdelen, få med även enhetschef för utförare
Tidsaspekten – pröva fler insatser hos kompetenscenter, finns en risk att 18 mån blir normen, vilket är en förhållandevis lång insatstid.	Anpassade utbildningsinsatser utifrån målgruppens behov

Stadsdelarna	Kompetenscentra
Gemensam behovsinventering och gemensamma mål för samarbetet	Utveckla stödet till SDF i form av exempelvis seminarier för ökad kunskap inom området
Stadengemensamma processer borde bli tydligare bl a genom gemensamma mål som tydligt tar sikte på arbete (egenförsörjning), undvika målkonflikt mellan egenförsörjning och rustas för arbete.	

4.6 Omvärldsförändring – ekonomisk avmattning

Stadsdelarna	Kompetenscentra
Samarbetet blir extra viktigt, måste stämma av målgrupp regelbundet. Viktigt att kompetenscenter håller fast vid sitt grunduppdrag, arbetsfrämjande insatser	Fortsatt viktigt hitta insatser för nuvarande målgrupp, men de som inte når progression får avslutas, annars blir det stopp
Nya grupper som tidigare har arbetat tillkommer, viktigt att även KC kan anpassa sig till större volymer. Flödet behöver bli snabbare, annars blir det stopp	Konsekvenser av ökat inflöde hanteras olika idag mellan de olika kompetenscentra, behöver tydliggöras vad som gäller i staden
Unga arbetslösa kommer att bli synliga först hos SDF, viktigt med snabba insatser	Finns oro för att KC ska bli en förvaringsplats – viktig att resurser balanseras mot antalet deltagare

Stadsdelarna	Kompetenscentra
Gränssnittet till AF blir ännu viktigare, utifrån statliga satsningar. På individnivå är AF handläggaren på kompetenscenter en viktig länk till AF för SDF, till följd av omstruktureringarna inom AF.	Nuvarande insatser kan fungera bättre på nya grupper som står närmare arbetsmarknaden
Behov av fler statliga arbetsmarknadspolitiska åtgärder som kommunen kan använda.	Finns en risk för att de som är längre ifrån arbetsmarknaden kan prioriteras ner

4.7 Möjliga utvecklingsområden mellan kompetenscenter och samordningsförbundet

Gemensam samverkansstruktur

Samordningsförbundets olika arbetsrehabiliterande verksamheter har ett löpande samarbete på individnivå med de olika kompetenscentra via stadsdelarna, när personerna är redo lämnas de över till respektive kompetenscenter. På strukturell nivå finns samverkan främst i specifika projekt där kompetenscenter finns med som en part. I övrigt har samtal förts med förvaltningen via förvaltningsdirektören för Arbetsmarknad och vuxenutbildning.

Det finns en utvecklingspotential i att forma en gemensam samverkansstruktur mellan Samordningsförbundet, Arbetsmarknad och vuxenutbildning/ kompetenscenter och kommande organisation för stadsdelarna. Det borde kunna gå att hitta en samverkansorganisation i samarbete med kompetenscenter, exempelvis kan Samordningsförbundet tänka sig ett Finsamteam lokaliserade på kompetenscenter.

Samordna insatser

Samordningsförbundet lyfter fram att aktuell forskning visar att det behövs mer av parallella insatser för den målgrupp som är aktuell för arbetsrehabilitering. Vilket betyder att behovet av samordnade insatser ökar, dvs att personer kan behöva både arbetsrehabiliteringsinsatser och arbetsfrämjande insatser. Dessutom har det alltid funnits en gråzon mellan dessa insatsområden, som gör att insatserna kan vara snarlika inom respektive verksamhet. En ökad samordning skulle därför kunna

effektivisera utförandet. I förlängningen skulle det även kunna möjliggöra ”en väg” in till alla insatser.

Gemensam kunskapsutveckling

Samordningsförbundets uppdrag är att driva verksamhet och generera ny kunskap, vilket delvis sammanfaller med uppdraget för Arbetsmarknad och vuxenutbildning samt kompetenscenter. De olika kompetenscentra har liksom samordningsförbundets verksamheter en samlad kunskap där det finns möjlighet att mötas och få en samsyn kring metoder och fortsatt kunskapsutveckling. Kunskapsdialoger som idé – hur genereras utvecklingsprojekt till kunskap för alla andra.

Bilaga 5

Tilläggsyrkande angående – Reglementen för Göteborgs Stads socialnämnder; Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst

Yrkande	M, V, L, MP, C
Särskilt yttrande	KD
Med instämmande av	Fi

2020-09-30

Tilläggsyrkande angående – Reglementen för Göteborgs Stads socialnämnder; Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Kommunstyrelsen får i uppdrag att utreda arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist. Berörda nämnders synpunkter ska inhämtas. Uppdraget ska återrapporteras innan sommaren 2021.

Yrkandet

Stadsledningskontoret skriver i tjänsteutlåtandet att socialnämnderna kommer att ha ansvar för arbetsfrämjande insatser och arbetsrehabilitering inom sitt verksamhetsområde i de fall Nämnden för arbetsmarknad- och vuxenutbildning inte har ansvaret. Det saknas underlag och det är otydligt vem som ska ha det övergripande ansvaret. Nu när vi gör en större organisationsförändring, är det viktigt att vi får in mer underlag kring rehabiliteringen och dess placering. Det är viktigt att vi ser över möjligheten att förbättra rehabiliteringen och göra det enklare för fler att gå att återgå till sina sysselsättningar. Nämnden för arbetsmarknad- och vuxenutbildning har idag ett tydligt arbetslivsinriktat fokus.

Det är viktigt att en utredning genomförs om arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist innan man beslutar om vart verksamheten ska ligga. Det är viktigt att rehabiliteringen är arbetslivsinriktad för att möjliggöra en enklare övergång tillbaka till sin sysselsättning. I utredningen ska berörda nämnders synpunkter inhämtas för att få underlag för beslut om placering av arbetsrehabiliteringen. Stadsledningskontoret ska återrapportera ärendet till kommunstyrelsen innan sommaren 2021.

Bilaga 6

Arbetslivsinriktad rehabilitering - flera aktörers ansvar

ARBETSLIVSINRIKTAD REHABILITERING

FLERA AKTÖRERS ANSVAR

Vad innebär rehabilitering?

Det finns olika typer av rehabilitering såsom social, medicinsk och arbetslivsinriktad (arbetsplatsinriktade och arbetsmarknadsinriktade)

Def. Arbetslivsinriktad rehabilitering handlar om de åtgärder som syftar till att en person återkommer i arbete efter ha varit arbetsoförmögen.

Åtgärder som behövs för att en försäkrad vars arbetsförmågan är nedsatt på grund av sjukdom ska kunna få eller behålla ett arbete.

Arbetslivsinriktad rehabilitering – olika ansvar

Arbetsgivare - arbetsplatsinriktad och arbetslivsinriktad rehabilitering

Hjälpa den anställde så långt som möjligt behålla eller få tillbaka sin arbetsförmåga.

Hälso- och sjukvården - medicinsk vård, behandling, habilitering och rehabilitering.

Patienten ska så långt som möjligt behålla eller få tillbaka sin fysiska och psykiska funktionsförmåga.

Läkare utfärdar intyg som beskriver diagnos och funktionsnedsättning och på vilket aktivitetsbegränsningar påverkar arbetsförmågan.

Sjukintyg = inte samma som arbetsoförmögen

Försäkringskassan

- Utreder behovet av arbetslivsinriktade åtgärder
- Bedöma patientens arbetsförmåga och bedöma rätten till ersättning.
- Utreda om patienten skulle klara ett arbete på den vanliga arbetsmarknaden trots sin sjukdom.
- Vid behov samordna de olika åtgärder patienten behöver för att komma tillbaka i arbete.
- Vid behov kalla till ett avstämningsmöte.
- Vid behov göra en försäkringsmedicinsk utredning

Är en Bosättningsbaserad förmån. Försäkringskassan har inga egna insatser.

Individens egna ansvar

Den enskilde har en skyldighet att själv medverka och lämna de upplysningar som behövs för att klarlägga hans eller hennes behov av rehabilitering.

Medverka aktivt i sin rehabilitering

För arbetslösa med nedsatt arbetsförmåga p.ga sjukdom är förutsättningen för arbetslivsinriktad rehabilitering att den försäkrade inte klarar sådant arbete som är normalt förekommande på arbetsmarknaden utan insatser.

För **samordnad rehabilitering från FK** krävs:

Sjukintyg el medicinskt underlag som påvisar en arbetsoförmåga och att rehabiliteringsinsatser behövs. Arbetslösa kan själva skicka en egenremiss till FK gällande samordnad rehabilitering. Impuls från AF

Arbetsförmedlingens ansvar

Arbetsförmedlingen (AF) har i uppdrag att bedriva arbetslivsinriktad rehabilitering i form av vägledande, utredande, rehabiliterande eller arbetsförberedande insatser.

Den arbetsmarknadspolitiska verksamheten bedrivs i form av 1. platsförmedling, 2. vägledning, 3. arbetsmarknadspolitiska program, 4. arbetsplatsintroduktion, 5. arbetslivsinriktad rehabilitering, och 6. verksamhet för unga med funktionshinder.

Verksamheten omfattar också frågor om vissa anställningsfrämjande åtgärder, arbetstillstånd och arbetslöshetsförsäkringen. Förordning (2017:821).

Målgruppen för arbetslivsinriktad rehabilitering är arbetssökande som har nedsatt arbetsförmåga på grund av funktionsnedsättning eller ohälsa. Begreppet funktionsnedsättning är liktydigt med ”som medför nedsatt arbetsförmåga”

Arbetslivsinriktad rehabilitering

Arbetslivsinriktad rehabilitering - tillvara och utveckla den arbetssökandes resurser och kompetens. Erbjuder ex hjälpmedel, personligt stöd. Personal med specialistkompetens.

AF tillhandahåller i dagsläget ett flertal arbetsmarknadspolitiska program med insatser ex.

Arbetspraktik

- Arbetsträning
- Arbetsmarknadsutbildning
- Arbetsförberedande insatser
- Stöd och rådgivning till att börja studera eller starta eget företag

Socialtjänstens ansvar 4 kap 1 § SoL

Socialtjänsten klarlägger behov av stöd och motivation hos den enskilde för arbetslivsinriktad eller social rehabilitering genom utredning.

Social rehabilitering - Stödja den enskilde att bli självförsörjande. Hjälp med sociala stödinsatser. Vård och behandling vid missbruk och beroende. Kontakt med och insatser från andra myndigheter.

Ex. motivationssamtal, rådgivande samtal, boendestöd, arbetsträning, förberedande insatser, sysselsättning, stöd för struktur i vardagen, budget- och skuldrådgivning, arbetsfrämjande insatser, samarbete med sociala företag m.m.

Fort. socialtjänstens ansvar

2 kap 1 § kommunens yttersta ansvar för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver. Inte överta annan huvudmans ansvar.

4 kap 1 § Inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till försörjningsstöd och sin livsföring i övrigt.

Tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet skall utformas så att det stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv.

Socialtjänstens ska utreda den enskildes förutsättningarna och vilka krav som kan ställas/plan som ska läggas.

Den enskilde ska bidra att det går att utreda förutsättningarna för f-stöd.

4 kap 4 § Socialtjänstlagen

Beslut om anvisad praktik eller kompetenshöjande insats kan fattas enlig 4 kap om den enskilde inte har kunnat erbjudas någon lämplig arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Ska se i samråd med AF.

Insatser kan vara: Praktik och tidsbegränsade anställningar, arbetsfrämjande insatser; samtal/coachning, förberedande insatser, jobbsökarverksamhet, språkträning, utredning/kartläggning och uppföljning, hälsofrämjande insatser, samarbete med sociala företag m.m.

Samverkansformer och arenor

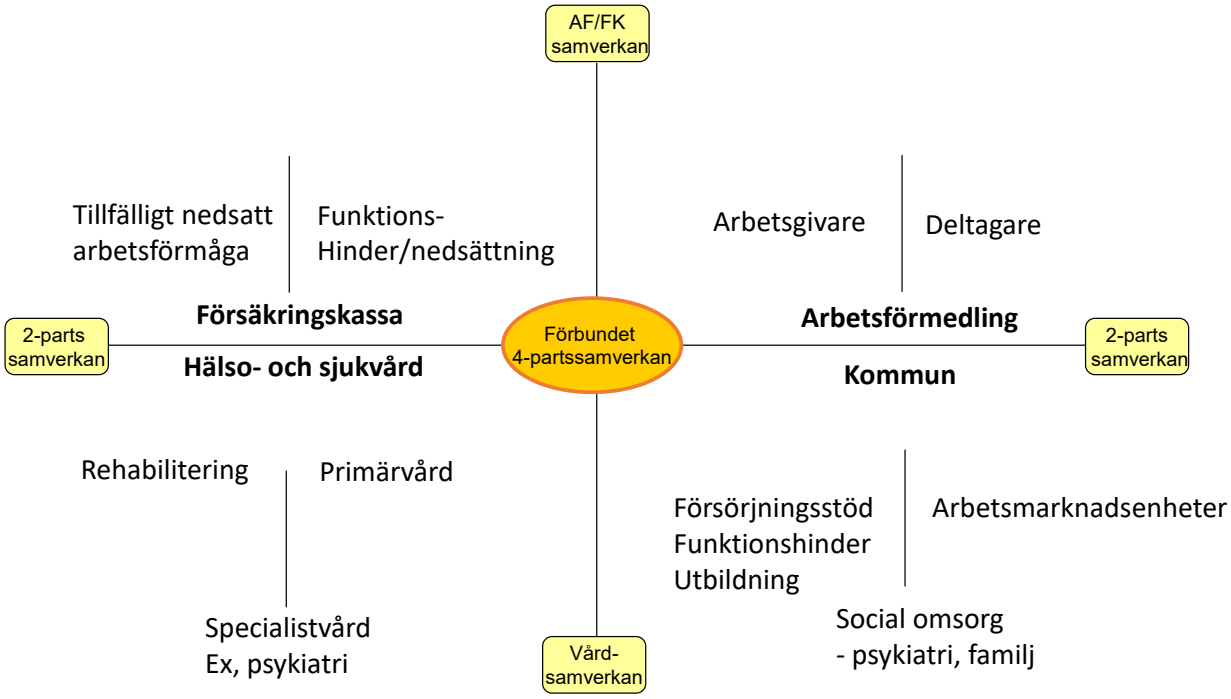

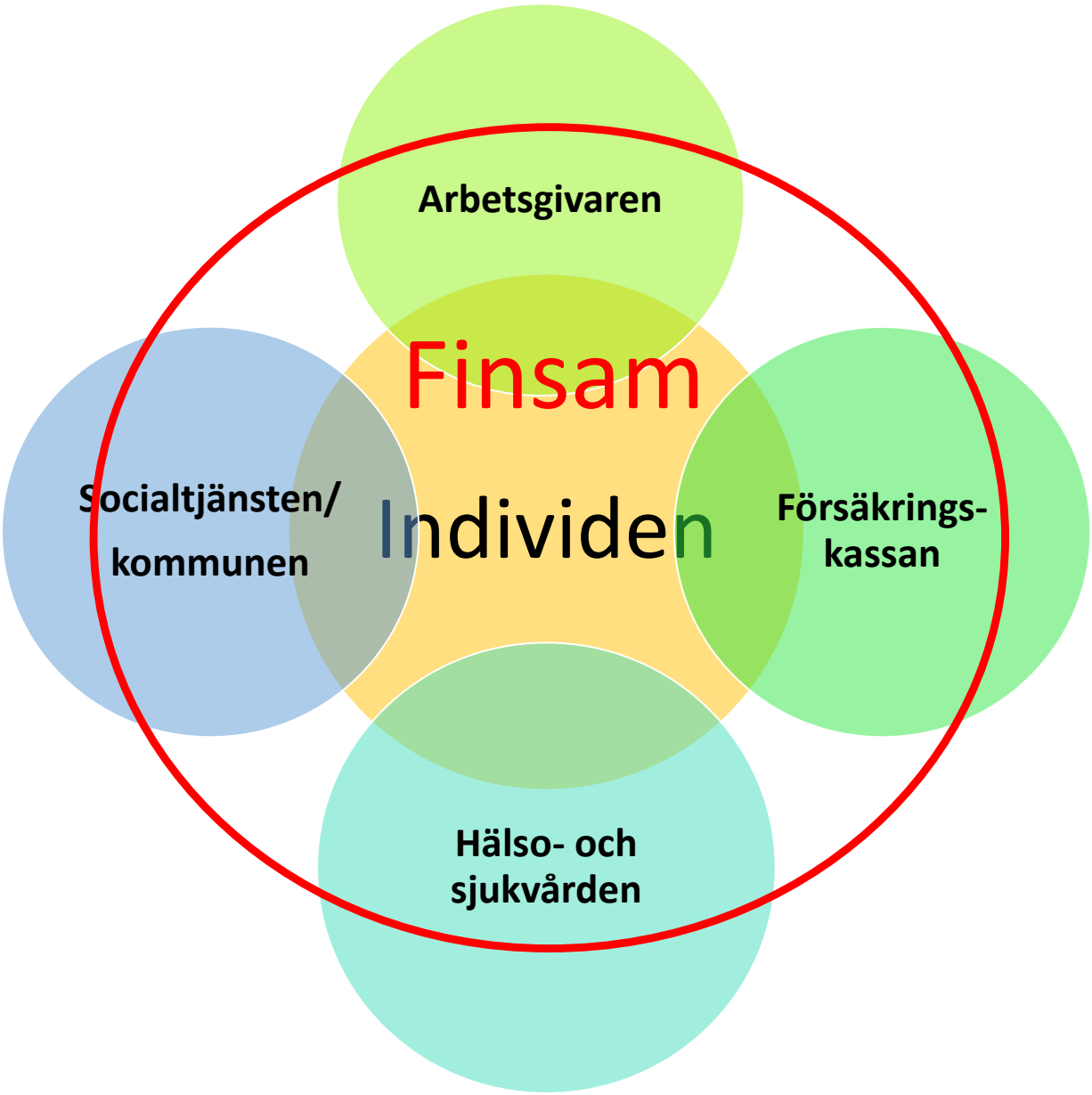
Arbetsgivaren
Finsam
Individen
Socialtjänsten/
kommunen
Försäkrings-
kassan
Hälso- och
sjukvården

Bilaga 7

Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktions-nedsättning 2021–2026

Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2021–2026

goteborg.se

Göteborgs Stad

Titel: Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2021–2026

För originalutförande och lättläst version av programmet, sök titeln på www.goteborg.se.

Författare: Stadsledningskontoret, Göteborgs Stad

Foto: Marit Lissdaniels, Lo Birgersson och Frida Winter

Grafisk form och layout: Visuell kommunikation, Göteborgs Stad 201113-002-010

Tryck: Stibo

Innehåll

Inledning **5**

Bakgrund 6

Koppling till andra styrande dokument 8

Uppföljning 9

Programmet **10**

Programmet har 10 rättighetsområden 10

1. Rätten till ett självständigt liv 12
2. Rätten till information och kommunikation 14
3. Rätten till demokratisk delaktighet 16
4. Rätten till ett tryggt liv 18
5. Rätten till bästa möjliga hälsa 20
6. Rätten till utbildning 22
7. Rätten till arbete och sysselsättning 24
8. Rätten till fungerande bostad 26
9. Rätten att kunna förflytta sig i och använda Göteborgs inne- och utemiljöer 28
10. Rätten till en meningsfull fritid 30

Inledning

Syftet med Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning är att, utifrån de mänskliga rättigheterna och det nationella funktionshinderspolitiska målet, förtydliga vad som förväntas av stadens nämnder och styrelser för att personer med funktionsnedsättning ska kunna vara fullt delaktiga utan diskriminering, på lika villkor som andra.

Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2021–2026 gäller för Göteborgs Stads samtliga nämnder och styrelser.

Bakgrund

Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning beslutades av kommunfullmäktige juni 2015. Kommunfullmäktige tog år 2019 beslut om att revidera programmet för att säkerställa att det fick en ännu tydligare koppling till mänskliga rättigheter och det nationella funktionshinderspolitiska målet. Revideringen har genomförts i samarbete med representanter från Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor, intresseorganisationer samt Göteborgs Stads förvaltningar och bolag.

Mänskliga rättigheter som grund

De mänskliga rättigheterna utgår från att alla människor är födda fria och lika i värde och att rättigheterna gäller alla – utan åtskillnad. Ytterst reglerar mänskliga rättigheter förhållandet mellan staten och individen. Det offentliga har ansvar för att respektera, skydda, uppfylla och bevaka arbetet med de mänskliga rättigheterna. Individen som äger rättigheten är rättighetsbärare. Det offentliga är skyldighetsbärare.

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken och dess principer för genomförande

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas. För att nå det nationella målet ska genomförandet av funktionshinderspolitiken inriktas mot de fyra områdena:

- principen om universell utformning,
- befintliga brister i tillgängligheten,
- individuella stöd och lösningar för individens självständighet samt att,
- förebygga och motverka diskriminering.

Inget av dessa områden kan ensamt uppnå det nationella målet, de är ömsesidigt beroende.

Koppling till andra styrande dokument

Internationellt

- FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna.
- FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.
- FN:s konvention om barnets rättigheter.
- FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling.

Nationellt

- Nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolitiken, regeringens proposition 2016/17:188.
- Lagstiftning, till exempel: barnkonventionen som lag, skollagen, socialtjänstlagen, lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade, hälso-och sjukvårdslagen, plan- och bygglagen, lagen om tillgänglighet till digital offentlig service, diskrimineringslagen.

Lokalt

Redan i nämnders reglementen och styrelsernas ägardirektiv anges att uppdragen ska utföras utifrån demokratisk grundsyn om mänskliga rättigheter och mot diskriminering.

Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning utgör ett stöd för staden att i andra program och planer omhänderta rättigheterna för personer med funktionsnedsättning.

Uppföljning

Uppföljning av programmets mål

Programmet följs upp på utveckling av måluppfyllelse för ett antal indikatorer på samhälls- och verksamhetsnivå. Några indikatorer mäter utvecklingen av stadens verksamheter som direkt berör barn. Stadsledningskontoret gör en baslinjemätning 2020 och följer sedan upp resultaten av indikatorerna vart annat år med start 2022. För vissa mål kan kompletterande mätningar behöva göras.

Programmet bidrar till att villkoren för personer med funktionsnedsättning ska synliggöras i stadens ordinarie uppföljning och att det beaktas i utvecklingen av stadens verksamheter. Ett flertal av programmets indikatorer kan utgöra del av den ordinarie verksamhetsuppföljningen.

Utvärdering av programmet

Programmet gäller till och med 2026 års utgång och utvärderas av stadsledningskontoret i samverkan med intresseorganisationerna inom funktionshinderområdet under programperiodens sista år.

Programmet

Programmet har 10 rättighetsområden

Rätten till:

1. Ett självständigt liv
2. Information och kommunikation
3. Demokratisk delaktighet
4. Ett tryggt liv
5. Bästa möjliga hälsa
6. Utbildning
7. Arbete och sysselsättning
8. Fungerande bostad
9. Att kunna förflytta sig i och använda Göteborgs inne- och utemiljöer
10. Meningsfull fritid

Rättighetsområdena inleds med en kort beskrivning utifrån FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Därefter ges exemplifieringar av utmaningar om varför området behöver uppmärksammas.

Till varje rättighetsområde finns ett övergripande mål med strategier och utsedda ansvariga nämnder och styrelser.

För att uppnå målen i programmet behöver stadens nämnder och styrelser säkerställa kunskap och medvetenhet, tillgänglighet samt samverkan internt och externt. Personer med funktionsnedsättning, anhöriga och intresseorganisationer är viktiga samverkansparter.

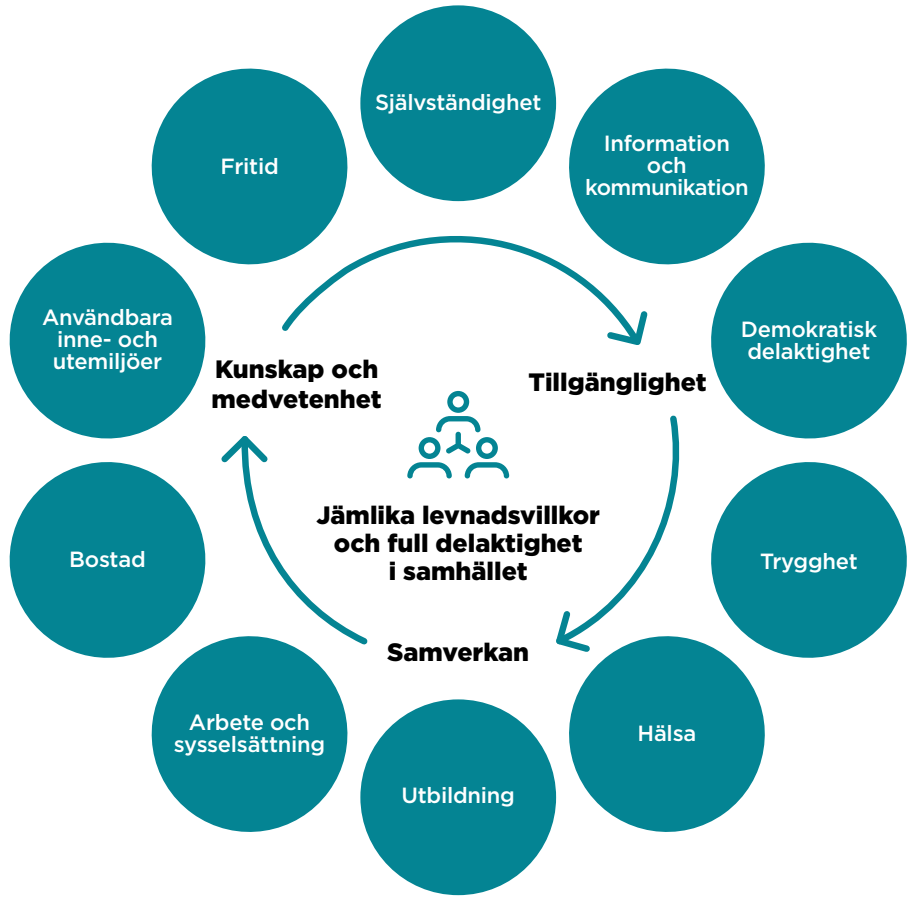

De olika rättighetsområdena i programmet påverkar också varandra, vilket symboliseras i bilden ovan. Det innebär till exempel; för att personer med funktionsnedsättning ska ha goda förutsättningar för att uppleva trygghet behövs en tillgänglig inne- och ute miljö, eventuellt ett personligt stöd för självständighet samt att berörda parter har kunskap och samverkar.

1

Rätten till ett självständigt liv

Beskrivning

Personer med funktionsnedsättning har rätt att leva självständigt och delta i samhället på lika villkor som andra. Det innebär bland annat att ha kännedom om och tillgång till olika former av samhällsservice, personligt stöd, rehabilitering och habilitering, bostad, arbete eller sysselsättning samt ekonomiska förutsättningar. Det personliga stödet är för en del avgörande för möjligheten att kunna delta på lika villkor som andra.

För att ha goda möjligheter att leva ett så självständigt liv som möjligt behöver därmed flera olika förutsättningar och rättigheter införlivas.

Utmaningar

Personer med funktionsnedsättning i Göteborg upplever generellt att de själva kan påverka sin situation i lägre utsträckning än personer utan funktionsnedsättning och har i lägre utsträckning möjlighet att betala en oförutsedd utgift. Vårdnadshavare till barn med funktionsnedsättning har generellt sämre levnadsvillkor än andra och upplever att det ofta finns en förväntan om att de ska ta ett större koordinerande ansvar än övriga föräldrar.

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning
Artikel 19, 20, 26, 27 och 28

Mål att uppnå

Personer med funktionsnedsättning kan leva ett självständigt liv på lika villkor som andra.

Prioriterade strategier för att nå målen

1:1 Stadens verksamheter ska informera personer med funktionsnedsättning om rättigheter och möjligheter på det sätt som individen kan ta del av och förstå.

1:2 Stadens verksamheter ska ha ett helhetsperspektiv i kontakterna med barn, familjer och vuxna med funktionsnedsättning.

1:3 Stadens verksamheter ska samverka internt och externt för att personer med funktionsnedsättning ska ha ett självständigt liv på lika villkor som andra.

1:4 Stadens verksamheter ska bemöta personer med funktionsnedsättning på ett normmedvetet sätt med individens behov i centrum.

Ansvariga

Alla nämnder och styrelser.

Särskilt ansvariga nämnder är:

- Nämnden för funktionsstöd
- Socialnämnden Centrum
- Socialnämnden Hisingen
- Socialnämnden Nordost
- Socialnämnden Sydväst
- Äldre samt vård- och omsorgsnämnden

2

Rätten till information och kommunikation

Beskrivning

Personer med funktionsnedsättning har rätt att söka och ta emot information samt kommunicera på lika villkor som andra genom alla former av självvalda kommunikationssätt. Tillgänglig information och att kommunicera för att förstå och göra sig förstådd är en förutsättning för att skapa full delaktighet. Information som är avsedd för allmänheten ska ges i tillgängligt format och vid behov underlättas genom bland annat teckenspråk, punktskrift och alternativ kompletterande kommunikation.

Utmaningar

Tillsyn och uppföljning av tillgänglig information och kommunikation har försämrats och kompetens om tillgänglighet saknas i många myndigheter och kommuner. Stadens verksamheter saknar en tillräcklig grundläggande digital infrastruktur vilket skapar ett utanförskap och hinder för information, kommunikation och självständighet för personer med funktionsnedsättning.

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning
Artikel 2, 9 och 21

Mål att uppnå

Personer med funktionsnedsättning får information och kommunicerar med staden på lika villkor som andra.

Prioriterade strategier för att nå målen

2:1 Stadens verksamheter ska anpassa och utveckla sin kommunikation så att alla personer med funktionsnedsättning kan förstå informationen och uttrycka behov och synpunkter.

2:2 Stadens verksamheter ska utveckla och använda digitala och tekniska lösningar när det gynnar tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning i kommunikation med staden.

Ansvariga

Alla nämnder och styrelser.

Särskilt ansvariga nämnder är:

- Kommunstyrelsen
- Nämnden för Intraservice
- Nämnden för Konsument och medborgarservice

3

Rätten till demokratisk delaktighet

Beskrivning

Personer med funktionsnedsättning har rätt att vara delaktiga och utöva inflytande i det politiska och offentliga livet på lika villkor som andra. Det innebär bland annat reell möjlighet att rösta, inneha politiska uppdrag, utöva sin yttrande- och åsiktsfrihet samt delta i förenings- och övrigt samhällsliv. Tillgänglighet är en förutsättning för delaktighet. Barn med funktionsnedsättning har rätt att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör barn, och har rätt till stöd i det för att nå lika villkor som andra barn.

Utmaningar

Det finns behov av att åtgärda bristande tillgänglighet i vallokaler som används i Göteborg. Det saknas ofta valinformation i tillgängliga format och stödet i vallokalen brister. Antalet personer med funktionsnedsättning som kandiderar till eller innehar offentliga ämbeten är fortfarande lågt. Staden saknar underlag om personer med funktionsnedsättningar i uppföljning av stadens verksamheter.

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning
Artikel 7, 9, 21 och 29

Mål att uppnå

Personer med funktionsnedsättning kan utöva sina demokratiska rättigheter, är delaktiga och har inflytande på lika villkor som andra.

Prioriterade strategier för att nå målen

3:1 Stadens verksamheter ska säkerställa att personer med funktionsnedsättning kan rösta och löpande påverka stadens utveckling på lika villkor som andra.

3:2 Stadens verksamheter ska möjliggöra att personer med funktionsnedsättning kan delta i förenings- och övrigt samhällsliv på lika villkor som andra.

3:3 Stadens verksamheter ska i sina enkäter och uppföljningar samla in underlag på ett sådant sätt att det är möjligt att göra analyser utifrån diskrimineringsgrunderna.

3:4 Stadens verksamheter ska samråda och aktivt involvera intresseorganisationer i åtgärder som berör personer med funktionsnedsättning.

Ansvariga

Alla nämnder och styrelser.

Särskilt ansvariga nämnder är:

- Lokalnämnden
- Nämnden för konsument- och medborgarservice
- Trafiknämnden
- Valnämnden

4

Rätten till ett tryggt liv

Beskrivning

Personer med funktionsnedsättning har rätt till trygghet, i och utanför hemmet. Det omfattar att leva fritt och säkert från alla former av utnyttjande, hedersrelaterat förtryck, våld, övergrepp eller diskriminering. I det ingår att ha tillträde till och kunna använda stadens inne- och utemiljöer samt att få det stöd som den enskilde har rätt till. För att möjliggöra trygghet i krissituationer behöver all krisberedskap inkludera personer med funktionsnedsättning. Ett normmedvetet förhållningssätt, bemötande och kunskap om olikheter bidrar också till trygghet.

Utmaningar

Personer med funktionsnedsättning i Göteborg uppger utsatthet för fysiskt våld och kränkningar i högre grad än personer utan funktionsnedsättning, kvinnor med funktionsnedsättning gör det i ungefär dubbelt så stor utsträckning som män utan funktionsnedsättning. Det är dubbelt så vanligt att elever med funktionsnedsättning känner sig otrygga i skolan. Personer med funktionsnedsättning är ofta mer beroende av sin omgivning än andra och kan därför ha svårt att värja sig från kränkningar och våld. Fler barn med funktionsnedsättning är utsatta för någon form av misshandel än barn utan funktionsnedsättning.

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning
Artikel 9, 11, 14, 15 och 16

Mål att uppnå

Personer med funktionsnedsättning lever ett tryggt liv på lika villkor som andra.

Prioriterade strategier för att nå målen

4:1 Stadens verksamheter ska arbeta normmedvetet för att upptäcka och förebygga diskriminering, förtryck, våld i nära relationer och annan våldsutsatthet som kan drabba personer med funktionsnedsättning. Det omfattar att ge individuellt anpassat stöd till de som behöver.

4:2 Stadens verksamheter ska ha god krisberedskap som omfattar personer med funktionsnedsättning.

4:3 Stadens verksamheter ska anpassa och utveckla sin information och kommunikation om krisberedskap så att personer med funktionsnedsättning kan förstå.

Ansvariga

Alla nämnder och styrelser.

Kommunstyrelsen har ett särskilt ansvar.

5

Rätten till bästa möjliga hälsa

Beskrivning

Personer med funktionsnedsättning har rätt till bästa möjliga hälsa utan diskriminering. Det omfattar fysiska, psykiska och sociala dimensioner, inklusive sexuell och reproduktiv hälsa. Det innebär att på lika villkor som andra få del av hälsofrämjande och förebyggande insatser som näringsriktig kost, fysisk aktivitet, social samvaro och delta i screening i offentliga folkhälsoprogram. Rätten till bästa möjliga hälsa förutsätter också tillgång till hälso- och sjukvårdsinsatser av god kvalitet, hjälpmedel samt rehabilitering och habilitering.

Utmaningar

Personer med funktionsnedsättning skattar sin hälsa lägre än personer utan funktionsnedsättning i Göteborg. Kvinnor med funktionsnedsättning har skattat sitt eget hälsotillstånd något lägre samt övervägt att ta sitt liv i högre grad jämfört med män med eller utan funktionsnedsättning.

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning
Artikel 25, 26 och 30

Mål att uppnå

Personer med funktionsnedsättning har möjlighet att uppnå bästa möjliga hälsa på lika villkor som andra.

Prioriterade strategier för att nå målen

5:1 Stadens verksamheter ska ha kunskap om funktionsnedsättningar och livsvillkoren som påverkar hälsan för personer med funktionsnedsättning.

5:2 Stadens verksamheter ska samverka internt och externt för att underlätta för personer med funktionsnedsättning att uppnå bästa möjliga hälsa på lika villkor som andra.

5:3 Stadens verksamheter ska medverka till att personer med funktionsnedsättning har tillgång till hälso- och sjukvård med god kvalitet och standard, hälsofrämjande och förebyggande insatser aktiviteter samt andra hälsorelaterade tjänster på lika villkor som andra.

Ansvariga

Dessa nämnder har särskilt ansvar:

- Förskolenämnden
- Grundskolenämnden
- Idrotts- och föreningsnämnden
- Kulturnämnden
- Nämnden för funktionsstöd
- Socialnämnden Centrum
- Socialnämnden Hisingen
- Socialnämnden Nordost
- Socialnämnden Sydväst
- Utbildningsnämnden
- Äldre samt vård- och omsorgsnämnden

6

Rätten till utbildning

Beskrivning

Personer med funktionsnedsättning har rätt till utbildning på lika villkor som andra. Det förutsätter fysisk, pedagogisk och social tillgänglighet samt samverkan vid övergångar från förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, fritidshemmen, gymnasieskola, gymnasiesärskola och vuxenutbildning. Måluppfyllelsen förutsätter att individen ges möjlighet till delaktighet hela skoldagen och i fritidshemmet eller korttidstillsynen. Det förutsätter också individuellt stöd och trygghet. Barn och unga ska ges möjlighet att uttrycka sina åsikter i frågor som rör dem. För att kunna följa hur det går för elever med funktionsnedsättning i skolan behöver det göras uppföljningar och analyser.

Utmaningar

Nationella rapporter visar att färre personer med funktionsnedsättning har eftergymnasial utbildning än övriga befolkningen, vilket skapar ojämlika förutsättningar och möjligheter för arbete. Det är dubbelt så vanligt att elever med funktionsnedsättning känner sig otrygga i skolan. Vidare finns brister i samverkan inom skolan, men också i förhållande till andra aktörer som exempelvis vårdnadshavare, barn- och ungdomspsykiatrin, habiliteringen och socialtjänsten. Det saknas tillräcklig styrning och uppföljning av hur skolsituationen fungerar för elever med funktionsnedsättning. Att identifiera och undanröja hinder för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning är i alltför liten utsträckning en del av det systematiska kvalitetsarbetet.

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning
Artikel 7 och 24

Mål att uppnå

Personer med funktionsnedsättning har möjlighet att nå utbildningsmålen på lika villkor som andra.

Prioriterade strategier för att nå målen

6:1 Stadens verksamheter ska samverka för att säkerställa ett sammanhållet utbildningssystem där övergången mellan olika skolformer fungerar för elever med funktionsnedsättning. Likaså ska samverkan ske för att underlätta övergång från skola till arbetsliv.

6:2 Stadens verksamheter ska säkerställa kunskap för att tidigt kunna uppmärksamma behov av stöd samt ge individanpassat stöd så att elever med funktionsnedsättning kan ges möjlighet till full utveckling av sina personliga färdigheter och att nå utbildningsmålen.

6:3 Stadens verksamheter ska arbeta med aktiva åtgärder för att skapa trygga, tillgängliga och icke-diskriminerande miljöer.

Ansvariga

Dessa nämnder har särskilt ansvar:

- Förskolenämnden
- Grundskolenämnden
- Lokalnämnden
- Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning
- Nämnden för funktionsstöd
- Socialnämnden Centrum
- Socialnämnden Hisingen
- Socialnämnden Nordost
- Socialnämnden Sydväst
- Trafiknämnden
- Utbildningsnämnden

7

Rätten till arbete och sysselsättning

Beskrivning

Personer med funktionsnedsättning har rätt att delta på arbetsmarknaden, i arbetslivet eller i annan meningsfull sysselsättning. Rätten till arbete ska skyddas och främjas. För att fler personer med funktionsnedsättning ska kunna arbeta behövs tillämpning av skäliga anpassningar samt att systematiskt arbeta med aktiva åtgärder mot diskriminering i samband med bland annat rekryterings- och anställningsvillkor. Det kan göra det möjligt för fler personer med funktionsnedsättning att ha anställning i stadens verksamheter. Arbete och sysselsättning bidrar till ekonomisk självständighet och delaktighet i samhället.

Utmaningar

Arbetslösheten bland personer med funktionsnedsättning är högre än för övrig befolkning. Unga med funktionsnedsättning är överrepresenterade i gruppen unga som varken arbetar eller studerar. Bland annat påverkar studieresultat, och stöd, möjligheten till arbete.

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning
Artikel 27

Mål att uppnå

Personer med funktionsnedsättning har arbete eller meningsfull sysselsättning.

Prioriterade strategier för att nå målen

7:1 Stadens ska anställa fler personer med funktionsnedsättning. Arbetsplatserna ska vara tillgängliga.

7:2 Staden ska samarbeta med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och privata företag för att fler personer med funktionsnedsättning ska kunna arbeta. När gymnasieskolan tar slut är detta samarbete extra viktigt.

7:3 Staden ska ta fram praktikplatser och meningsfull sysselsättning för personer med funktionsnedsättning.

7:4 Staden ska arbeta aktivt för att förhindra diskriminering.

Ansvariga

Alla nämnder och styrelser.

Dessa nämnder har särskilt ansvar:

- Inköps- och upphandlingsnämnden
- Kommunstyrelsen
- Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning
- Nämnden för funktionsstöd
- Socialnämnden Centrum
- Socialnämnden Hisingen
- Socialnämnden Nordost
- Socialnämnden Sydväst
- Styrelser inom Business region Göteborgskoncernen i kluster näringsliv
- Utbildningsnämnden

8

Rätten till fungerande bostad

Beskrivning

Personer med funktionsnedsättning har rätt till en tillgänglig bostad och att leva ett självständigt liv i ett samhälle med lika valmöjligheter som andra. Det inkluderar rätten till att ha inflytande över bostadsform med eller utan stöd och att välja bostadsort. Bostaden ska vara tillgänglig och bidra till en tillfredställande levnadsstandard och därmed inte bli ett ekonomiskt hinder. Fungerande bostadssituation ska utformas i samverkan med personer med funktionsnedsättning.

Utmaningar

Det är brist på bostäder med särskild service, och de är ojämnt fördelade över staden. Tillgången är inte i balans med behovet, och antalet nya bostäder per år är för lågt. I det ordinarie bostadsbeståndet är många bostäder otillgängliga.

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning
Artikel 9, 19 och 28

Mål att uppnå

Personer med funktionsnedsättning har en fungerande bostad på lika villkor som andra.

Prioriterade strategier för att nå målen

8:1 Stadens verksamheter ska tillämpa och ställa krav på universell utformning vid nybyggnation av bostäder.

8:2 Stadens verksamheter ska systematiskt inventera och åtgärda identifierade hinder i bostäder.

8:3 Stadens verksamheter ska vid större renoveringar verka för att öka antalet tillgängliga och användbara bostäder.

Ansvariga

Dessa nämnder har särskilt ansvar:

- Byggnadsnämnden
- Fastighetsnämnden
- Lokalnämnden
- Nämnden för funktionsstöd
- Socialnämnden Centrum
- Socialnämnden Hisingen
- Socialnämnden Nordost
- Socialnämnden Sydväst
- Styrelser inom Framtidskoncernen, kluster bostäder
- Styrelser inom Higab, kluster lokaler
- Äldre samt vård- och omsorgsnämnden

9

Rätten att kunna förflytta sig i och använda Göteborgs inne- och utemiljöer

Beskrivning

Personer med funktion nedsättning har rätt till en tillgänglig och användbar inne- och utemiljö. Tillgängliga och användbara transporter och miljöer är en förutsättning för att uppnå full delaktighet för personer med funktionsnedsättning på lika villkor som andra.

Utmaningar

Alla enkelt avhjälpta hinder är inte åtgärdade och principen om universell utformning efterlevs inte alltid. Detta begränsar möjligheten att använda stadens inne- och utemiljöer. Många personer med funktionsnedsättning tvingas också att avstå från att resa på grund av brister i samordning, helhetssyn och information.

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning
Artikel 9, 19 och 20

Mål att uppnå

Personer med funktionsnedsättning kan förflytta sig och använda alla stadens inne- och utemiljöer på lika villkor som andra.

Prioriterade strategier för att nå målen

9:1 Stadens verksamheter ska tillämpa och ställa krav på universell utformning vid, stadsplanering samt ny- och ombyggnationer av stadens inne- och utemiljöer.

9:2 Stadens verksamheter ska åtgärda enkelt avhjälpta hinder i inne- och utemiljöer.

9:3 Stadens verksamheter ska säkerställa tillgång till flexibla och tillgängliga transporter så att personer med funktionsnedsättning kan förflytta sig på lika villkor som andra.

Ansvariga

Alla nämnder och styrelser.

Särskilt ansvariga nämnder är:

- Byggnadsnämnden
- Fastighetsnämnden
- Idrotts- och föreningsnämnden
- Lokalnämnden
- Park- och naturnämnden
- Styrelser inom Framtiden-koncernen i kluster bostäder
- Styrelser inom Higab- koncernen i kluster lokaler
- Trafiknämnden

10

Rätten till en meningsfull fritid

Beskrivning

Personer med funktionsnedsättning har rätt att på lika villkor som andra kunna välja innehållet i och utforma sin fritid. Det kan vara att ta del av och utöva exempelvis kultur, idrott eller friluftsliv.

Utmaningar

Stillasittande fritid är vanligare bland personer med funktionsnedsättning än i övriga befolkningen. Barn med funktionsnedsättning är i högre grad än andra beroende av familjens stöd och ekonomiska förutsättningar för att få en meningsfull fritid med möjlighet till vänskapsrelationer. Det finns brister i information om aktiviteter, hinder att ta sig till och från en aktivitet samt brister i kunskap om funktionshinder och bemötande, som gör att hela kedjan inte fungerar. Det finns också brister i samordning mellan olika aktörer som på olika sätt ska möjliggöra rätten till en meningsfull fritid för personer med funktionsnedsättning.

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning
Artikel 30

Mål att uppnå

Personer med funktionsnedsättning kan utforma sin fritid på lika villkor som andra.

Prioriterade strategier för att nå målen

10:1 Stadens verksamheter ska samverka och åtgärda hinder så att personer med funktionsnedsättning ska kunna ha en meningsfull fritid på lika villkor som andra.

10:2 Stadens föreningsbidrag och annat stöd till föreningar ska bidra till att personer med funktionsnedsättning ska kunna ha en meningsfull fritid på lika villkor som andra.

Ansvariga

Dessa nämnder har särskilt ansvar:

- Idrotts- och föreningsnämnden
- Kulturnämnden
- Lokalnämnden
- Nämnden för funktionsstöd
- Socialnämnden Centrum
- Socialnämnden Hisingen
- Socialnämnden Nordost
- Socialnämnden Sydväst
- Styrelser inom Göteborg & CO koncernen i kluster turism, kultur och evenemang
- Trafiknämnden

Stadsledningskontoret

Telefon: 031-365 00 00 (Göteborgs Stads kontaktcenter)

E-post: stadsledningskontoret@stadshuset.goteborg.se

Utdrag ur protokoll (nr 8)
Sammanträdesdatum: 2021-08-25

Remiss från stadsledningskontoret om arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist

§ 158, N161-1082/21 (1434/20)

En remiss har inkommit om rapport om arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist, med sista svarsdag den 1 september 2021. Enligt förslaget ska nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning utöka sin verksamhet inom kompetenscenter till att verkställa samtliga beslut enligt 4 kap 4 § socialtjänstlagen.

Beslut

1. Nämnden för funktionsstöd tillstyrker remissen om Arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist med de synpunkter som framkommer i förvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Nämnden för funktionsstöd översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till stadsledningskontoret.

Handlingar

Förvaltningen har den 12 augusti 2021 upprättat ett tjänsteutlåtande med två tillhörande bilagor. Förvaltningen föreslår att nämnden tillstyrker remissen om Arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist med de synpunkter som framkommer i förvaltningens tjänsteutlåtande, översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till stadsledningskontoret.

Yrkande

Ordförande Åsa Hartzell (M) yrkar bifall till förvaltningens förslag att tillstyrka remissen om Arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist.

Justering

Den 25 augusti 2021.

Protokollsutdrag skickas till

Stadsledningskontoret

Utdrag ur protokoll (nr 8)
Sammanträdesdatum: 2021-08-25

Vid protokollet

Sekreterare
Viktor Jakobsson Rikenberg

Ordförande
Åsa Hartzell (M)

Justerande
Åsa Nilsen (FI)

Göteborgs Stad

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2021-08-12
Diarienummer N161-1082/21

Handläggare
Linda Wenthe
Telefon: 031-365 00 00 (växel)
E-post: linda.wenthe@funktionsstod.goteborg.se

Svar på remiss från stadsledningskontoret om arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist

Förslag till beslut

1. Nämnden för funktionsstöd tillstyrker remissen om *Arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist* med de synpunkter som framkommer i förvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Nämnden för funktionsstöd översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till stadsledningskontoret.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslutade 2020-10-15 § 12, dnr 1017/20, att ge kommunstyrelsen i uppdrag att utreda arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist och inhämta berörda nämnders synpunkter.

Stadsledningskontorets utredning visar att socialnämnderna var och en inom sitt stadsområde har ett övergripande ansvar för arbetsrehabiliteringen. Detta följer av nämndernas ansvar för all myndighetsutövning. Stadsledningskontoret bedömer att det är resurseffektivt och ökar förutsättningarna för likvärdighet att en nämnd ansvarar för verkställighet av sådan praktik och kompetenshöjande verksamhet som följer av 4 kap. 4 § socialtjänstlagen (SoL). Lämplig inriktning är att nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning (NAV) utökar sin verksamhet inom kompetenscenter till att verkställa socialnämndernas samtliga beslut enligt 4 kap. 4 § SoL. Vidare bedömer stadsledningskontoret att socialnämnderna, var och en inom sitt stadsområde, ska ha ansvar för att verkställa beslut enligt 4 kap. 1 § SoL. Denna verkställighet berör personer som har komplexa och sammansatta behov där behovet av socialt stöd är stort och härigenom inte omfattas av 4 kap. 4 § SoL.

Stadsledningskontoret bedömer att socialnämnderna och NAV tillsammans med Finsam (Finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser) behöver ta fram ett underlag för genomförande av stadsledningskontorets förslag till inriktningsbeslut. Stadsledningskontoret har därför föreslagit kommunstyrelsen att remittera tjänsteutlåtande till berörda nämnder, för yttrande med svarstid senast 1 september 2021.

Funktionsstödsförvaltningen berörs inte direkt av stadsledningskontorets förslag eftersom det utgår ifrån 4 kap 1 och 4 §§ i socialtjänstlagen (SoL).

Bedömning ur ekonomisk dimension

Stadsledningskontorets förslag till organisatorisk hemvist av arbetsrehabilitering får inga ekonomiska konsekvenser för förvaltningen för funktionsstöd då förslaget i sin helhet inte berör förvaltningen för funktionsstöd i någon större utsträckning. Bistånd enligt 4 kap 1 § eller 4 kap 4 § beviljas av de fyra socialnämnderna.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på remissen om arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist utifrån den ekologiska dimensionen.

Bedömning ur social dimension

Utöver att arbete är en viktig källa till försörjning är arbetet också viktigt för identitet och självkänsla. Att inkluderas i arbetsliv eller studier innebär att befinna sig i ett socialt sammanhang och ha vardagliga rutiner.

Personer med funktionsnedsättning har rätt att delta på arbetsmarknaden, i arbetslivet eller i annan meningsfull sysselsättning. Arbete och sysselsättning bidrar till ekonomisk självständighet och delaktighet i samhället. Arbetslösheten bland personer med funktionsnedsättning är högre än för övrig befolkning. Unga med funktionsnedsättning är överrepresenterade i gruppen unga som varken arbetar eller studerar. Bland annat påverkar studieresultat, och stöd, möjligheten till arbete.

Samverkan

Information ges i förvaltningens samverkansgrupp (FSG) 2021-08-18.

Bilagor

1. Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande *Remittering av rapport gällande arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist* daterat 21 maj 2021
2. Stadsledningskontorets rapport *Arbetsrehabiliterings organisatoriska hemvist* daterad 20 maj 2021

Ärendet

Kommunstyrelsen har remitterat *Rapport gällande arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist* för yttrande till nämnden för funktionsstöd. Svar på remissen ska lämnas senast 2021-09-01.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

I samband med beslut i kommunfullmäktige 2020-10-15 § 12, dnr 1017/20, gällande fastställande av de fyra socialnämndernas reglementen fick kommunstyrelsen i uppdrag att utreda arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist och inhämta berörda nämnders synpunkter. Kommunfullmäktige angav i sitt beslut att det saknas underlag om arbetsrehabiliteringen i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande och att det inte är tydligt vilken nämnd som ska ha det övergripande ansvaret. När en större organisationsförändring genomfördes var det därför viktigt att få in mer underlag kring arbetsrehabiliteringen och dess placering. Mot bakgrund av detta föreslogs en utredning om arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist.

Stadsledningskontoret har sammanställt en rapport gällande arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist som kommunstyrelsen remitterat till socialnämnderna Nordost, Centrum, Sydväst och Hisingen, samt nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning (NAV), nämnden för funktionsstöd och Finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser (Finsam) med begäran om yttrande senast 2021-09-01.

Arbetsrehabiliterings organisatoriska hemvist – stadsledningskontorets förslag

Stadsledningskontoret förslag är att nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning (NAV) utökar sin verksamhet inom kompetenscenter till att verkställa samtliga beslut enligt 4 kap. 4 § SoL. Det innebär att NAV ska ansvara för att på uppdrag av socialnämnderna tillhandahålla praktik och kompetenshöjande verksamhet som ska syfta till att stärka enskildas möjligheter att i framtiden försörja sig själv via arbetsmarknaden eller studier. I dag har socialnämnderna enbart verkställt vissa beslut enligt 4 kap. 4 § SoL genom NAV.

Vidare bedömer stadsledningskontoret att socialnämnderna ska ha kvar ansvaret för att verkställa beslut enligt 4. kap 1 § SoL. I aktuellt ärende innebär det insatser i form av till exempel utredning av arbetsförmåga, arbetsträning eller annan social eller medicinsk rehabilitering. Denna verkställighet, jämfört med sådan praktik och kompetenshöjande verksamhet som framgår av 4 kap. 4 § SoL, torde beröra de personer som har mest komplexa och sammansatta behov där behovet av socialt stöd är stort.

Stadsledningskontorets förslag till inriktningsbeslut förutsätter att socialnämnderna, NAV och Finsam tillsammans arbetar fram vilka verksamheter som ska finnas inom NAV respektive socialnämnderna samt hur samverkan mot Finsam ska se ut.

Arbetsrehabilitering inom förvaltningens för funktionsstöds verksamhet

Aktivitetshus

Inom förvaltningen för funktionsstöds verksamheter är det i första hand personer som besöker aktivitetshusen som är i behov av arbetsrehabilitering. Aktivitetshusens verksamhet riktar sig till personer mellan 18- 65 år, som lever med psykisk ohälsa eller

psykisk funktionsnedsättning. Det som aktivitetshusen erbjuder är serviceinsatser i form av social gemenskap, meningsfull sysselsättning, kursverksamhet och möjlighet att delta i arbetsgrupper. För deltagare som vill börja arbeta eller studera kan aktivitetshusen erbjuda individuell vägledning och stöd. Insatser för att främja arbete för personer med funktionsnedsättning kan inriktas på att stärka individens hälsa och arbetsförmåga eller på att förändra arbetsmiljön. *Individual placement and support* (IPS) är en metod som kombinerar dessa båda strategier. Individen erbjuds tidigt en placering på den reguljära arbetsmarknaden. Sedan utformas ett individuellt stöd på arbetsplatsen där individen får träna sig i arbetet**.** Aktivitetshusens handledare arbetar utifrån denna metod.

Aktivitetshusens besökare har sällan försörjningsstöd från kommunens socialtjänst. De uppbär vanligtvis ersättning från Försäkringskassan i form av sjuk- eller aktivitets-ersättning. Det förekommer att personer med försörjningsstöd även har insatser från förvaltningen för funktionsstöd i form av boendestöd och här kan deltagande på aktivitetshusens aktiviteter vara en sysselsättning som försörjningsstöd motiverar till. I dessa fall sker samverkan direkt mellan socialsekreterare på respektive förvaltning. Personer som deltar i aktivitetshusets aktiviteter och har försörjningsstöd bedöms vara få till antalet. När det förekommer är det uteslutande den form av arbetsrehabilitering som verkställs utifrån beslut enligt 4 kap 1 § SoL.

Daglig verksamhet
Frågan om arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist berör inte daglig verksamhet.

Daglig verksamhet är en insats som personer som tillhör personkrets 1 eller 2 utifrån LSS har rätt till och berörs därmed inte av arbetsrehabilitering som utgår ifrån SoL.

Göteborgs Stad bedriver daglig verksamhet enligt LOV, lagen om valfrihetssystem. Det innebär att det är den enskilde själv som väljer utförare för sin dagliga verksamhet.

Förvaltningens bedömning

Stadsledningskontorets förslag på organisatorisk hemvist för arbetsrehabiliteringen utgår ifrån en ansvarsfördelning när det gäller personer som uppbär försörjningsstöd enligt 4 kap 1 § eller 4 kap 4 § socialtjänstlagen (SoL). Att bevilja bistånd enligt ovanstående lagrum ligger inte inom ramen för förvaltningen för funktionstöds uppdrag.

Funktionsstödsförvaltningen berörs inte direkt av stadsledningskontorets förslag eftersom det utgår ifrån 4 kap 1 och 4 §§ i socialtjänstlagen (SoL). Deltagare som tar del av aktivitetshusens verksamheter och samtidigt har försörjningsstöd bedöms vara mycket få. På grund av komplexa behov har de försörjningsstöd enligt 1 § och aldrig enligt 4 § där det är aktuellt med motprestation.

Den form av arbetsrehabilitering som aktivitetshusen arbetar med (IPS-metoden) fortsätter oförändrat oavsett om ansvarsfördelning enligt stadsledningskontorets förslag mellan de fyra socialförvaltningarna och NAV förändras.

Frågan om arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist berör inte daglig verksamhet efter verksamheten utgår ifrån LSS-lagstiftningen.

Camilla Blomqvist	Linda Wenthe
Förvaltningsdirektör	Avdelningschef Kvalitet och utveckling

Styrelsen för Samordningsförbundet Göteborg

Datum: fredag den 3 september 2021
Tid: Klockan 09:00 –15:05
Plats: Första Långgatan 19 plan 6, styrelserummet och via Teams

Närvarande ledamöter

Johan Fält, ordförande	Västra Götalandsregionen	
Eva Wettermark	Arbetsförmedlingen	
Anna-Lena Wakenius	Arbetsförmedlingen	från § 72 - § 76
Ann Larsson	Försäkringskassan	
Anders Svensson	Göteborgs Stad	från § 72 - 76, § 83 - 88
Håkan Hallengren	Göteborgs Stad	
Eva Wettermark	Arbetsförmedlingen	

Frånvarande ledamot

Andreas Pettersson, vice ordförande	Försäkringskassan
Ann-Christine Andersson	Västra Götalandsregionen

Närvarande ersättare

Tobias Björk	Västra Götalandsregionen	ordinarie från § 77
Alejandro del Castillo Alvarez	Västra Götalandsregionen	
Sara Eriksson	Försäkringskassan	
Linda Biltmark	Försäkringskassan	ordinarie från § 72
Mattias Thörn	Arbetsförmedlingen	ordinarie från § 77
Anna-Karin Sandberg	Arbetsförmedlingen	
Kjell Larsson	Göteborgs Stad	
Maria Ben Salem Dynehäll	Göteborgs Stad	ordinarie mellan § 77 - § 82

Övriga

Eva Magnusson	Förbundschef	
Magnus Simonsson	biträdande förbundschef	
Henrik Westerberg	Utvecklingsledare	
Isabell Carlsson	Utvecklingsledare/kommunikatör	§74
Margareta Olander	Utvecklingsledare	§74
Lars Feldt	Utvecklingsledare	§74
Lena Lindersköld	Utvecklingsledare	§74
Diana Waara	Utbildningsledare	§74

Datum och ort för justering
Den 13 september 2021 i Göteborg på Samordningsförbundet Göteborgs kansli.

Underskrifter

Sekreterare: Magnus Simonsson

Ordförande: Johan Fält

Justerare: Eva Wettermark

ANSLAGSBEVIS

Det justerade protokollet offentliggörs genom detta anslag.

Beslutsinstans:	Styrelsen Samordningsförbundet Göteborg
Sammanträdesdatum:	2021-09-03
Anslaget sätts upp:	2021-09-14
Anslaget tas ned:	2021-10-05

Förvaringsplats för protokollet: Samordningsförbundet kansli, Första Långgatan 19, plan 6

Underskrift:

Magnus Simonsson

§ 72 Sammanträdet öppnas

Ordförande hälsar alla välkomna till dagens planeringsdag och styrelsemöte.

§ 73 Upprop

Upprop förrättas, Ann-Christine Andersson frånvarande och ersätts av Tobias Björk går in som ordinarie från §77, Andreas Pettersson frånvarande, Linda Biltmark går in som ordinarie under hela mötet. Anna-Lena Wakenius ordinarie delar av mötet , Mattias Thörn går in som ordinarie, Anders Svensson ordinarie delar av mötet, Maria Ben Salem Dynehäll går in som ordinarie.

Gemensamma dragningar och dialog inför budgetåret 2022

§ 74 Läget förbundets insatser

Utvecklingsledare för förbundets insatser samt projekt presenteras per temaområde och framtagna informationsfilmer presenteras. Utvecklingsledare redogör för

- vårens resultat
- aktuell situation
- planering inför hösten.

Sammanställning kommer att göras i delårsrapport och redovisas till kommande styrelsemöte.

§ 75 Läget för parterna inför budgetåret 2022

Respektive förbundsmedlem redogör för den egna organisationens bedömning av;

- Vilka prioriterade målgrupper förbundet behöver beakta i verksamhetsplanen och budget för 2022.
- Förslag på strukturella insatser inom förbundet inför kommande budgetår.
- Möjligheter till utlåning av samverkanspersonal till förbundet inför kommande år.
- Övriga faktorer som kan komma att påverka förbundet under nästa år.

Synpunkter kommer att beaktas i samband med verksamhetsplaneringen för 2022 vid november månads styrelsemöte.

§ 76 Gruppdiskussioner om prioriteringar inför 2022

Mötesdeltagare delas in i fyra grupper och varje grupp diskuterar ovanstående frågeställningar inför verksamhetsåret 2022.

Styrelsen för Samordningsförbundet Göteborg beslutar

att anteckna informationen.

§ 77 Val av justerare

Styrelsen för Samordningsförbundet Göteborg beslutar att utse Eva Wettermark att jämte ordförande justera dagens protokoll.

§ 78 Ärenden som tillkommer eller stryks

Föreslagen dagordning godkänns.

§ 79 Information från förbundschef

Eva Magnusson informerar om

- Regionfullmäktige har beslutat att ge ansvarsfrihet för styrelsen för 2020
- Styrelsen bjuds in att medverka vid spridningskonferens av ESF projekt Respondere. Ordförande informerar om att de i styrelsen som har möjlighet anmäler sig direkt och att vid medverkan utgår styrelsearvode.
- Inspektionen för Socialförsäkringen (ISF) har avslutat sitt intag av deltagare till studien som totalt uppgick till 557. ISF kommer att bjuda in till informationsträff i början av 2022.
- Mål och uppdrag för 2021 som tagits fram i Arbetsutskottet. Sammanställning kommer kompletteras med uppdrag för lokala utvecklingsgrupper och lyftas kontinuerligt på kommande styrelsemöten.
- Frihamnsdagarna 3-4 september. Förbundet närvarar den 3 september, kl. 11 – 12.00, och informerar om förbundet och dess insatser.
- Jämställdhetsutbildning för styrelsen den 22/9, där svar önskas från de som ännu inte svarat.
- Inbjudan gått ut till BIP konferens den 24/9. Anmälningslänk finns i inbjudan.
- NNS har ordförande och förbundschefsträff den 9/9. Karin Blomstrand är kontaktperson från NNS styrelse och kommer att medverka på kommande styrelsemöte.

Styrelsen för Samordningsförbundet Göteborg beslutar

att anteckna informationen.

§ 80 Äskande för budgetåret 2022 till parterna

Dnr 47/21

Samordningsförbundet beviljades bidrag om 30 739 000 kr från staten för verksamhetsåret 2021. Styrelsen föreslås att ansöka om motsvarande medelstilldelning för verksamhetsår 2022 som för 2021 och översända brev angående äskande till parterna.

Styrelsen för Samordningsförbundet Göteborg beslutar

1 att ställa sig bakom begäran om oförändrad medelstilldelning för verksamhetsåret 2022

2 att översända brev om äskande till samtliga parter.

§ 81 Visselblåsaranmälningar

Dnr 70 - 71/21

Förbundschef informerar om att Göteborg stads visselblåsarfunktion har mottagit två anonyma tips gällande förbundet. Förbundschef blev kontaktad av stadsledningskontoret vilket informerade om att stadens utredningsansvar inte har i uppdrag att utreda förhållanden inom samordningsförbundet. Tipsen skickades till styrelsens ordinarie ledamöter Styrelsens ordförande, Johan Fält, kontaktade förbundschef den 22:a och den 25:e juni, där förbundschef fick i uppdrag att omgående utreda tipsen och skicka utredningen till Styrelsens samtliga ledamöter. Förbundschef redogör för utredningarna som även skickats ut i samband med kallelse till styrelsemötet och där styrelsen tillfrågas om ytterligare åtgärder/utredning behövs.

Styrelsen för Samordningsförbundet Göteborg beslutar

1 godkänna utredningarna samt beslutade att ingen ytterligare utredning krävs.

2 ge förbundschef i uppdrag att ta fram en rutin för framtida hantering

§ 82 Ansökan om medel arbetsförberedande insatser

Dnr 75/21

Henrik Westerberg informerar om en ansökan om medel för arbetsförberedande insatser som har inkommit från Försäkringskassan till kansliet. En utsedd arbetsgrupp har under augusti månad behandlat ansökan tillsammans med parterna. Förslaget är att förbundets utvecklingsmedel tillförs temaområdet Hälsa och Aktivitet.

Styrelsen för Samordningsförbundet Göteborg beslutar

1 avsätta 2 mkr i utvecklingsmedel till temaområde Hälsa och Aktivitet.
2 tillstyrka ansökan om medel för arbetsförberedande insatser från Försäkringskassan genom att förstärka och utveckla insatserna inom temaområdet Hälsa och Aktivitet.

§ 83 Remiss Göteborgs stad: Arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist i staden

Dnr 74/21

Göteborgs kommunfullmäktige beslutade 2020-10-15 § 12, dnr 1017/20, att ge kommunstyrelsen i uppdrag att utreda arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist och inhämta berörda nämnders synpunkter. Stadsledningskontoret föreslår kommunstyrelsen att remittera tjänsteutlåtande till berörda nämnder samt samordningsförbundet för yttrande med svarstid senast 2021-09-01. Förbundschef redogör för översänt yttrande till Göteborg stads kommunstyrelse.

Styrelsen för Samordningsförbundet Göteborg beslutar

1 att ställa sig bakom översänt tjänsteutlåtande från förbundet som styrelsens eget yttrande till kommunstyrelsen utan ytterligare komplettering.

2 Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

§ 84 Förslag till ny attestordning

Dnr 76/21

Ordförande och vice ordförande vill revidera förbundets Attestordning så att förbundschef får rätt att attestera fakturor gällande de insatser som är beslutade av styrelsen och som ingår i förbundets Verksamhetsplan och budget. Magnus Simonsson redogör för förslaget och föreslår styrelsen beslutar enligt förslag.

Styrelsen för Samordningsförbundet Göteborg beslutar

1 att fastställa reviderad Attestordning enligt förslag.

2 Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

§ 85 Anmälan av delegationsbeslut

Inga delegationsbeslut anmäls till styrelsen.

§ 86 Redovisning av ordförandebeslut

Inga ordförandebeslut anmäls till styrelsen.

§ 87 Övrigt

Inga övriga ärenden har anmälts till styrelsen.

§ 88 Sammanträdet avslutas

Ordförande avslutar sammanträdet.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2021-08-27
Diarienummer 74/21

Handläggare
Eva Magnusson, Henrik Westerberg
Telefon: 072-508 11 90, 0790 – 67 66 25
E-post: eva.magnusson@finsam.goteborg.se
henrik.westerberg@finsam.goteborg.se

Till styrelsen för
Samordningsförbundet Göteborg
den 3/9 2021

Yttrande till Göteborg stads kommunstyrelse om arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist

Förslag till beslut

1. Samordningsförbundet Göteborg översänder förbundets tjänsteutlåtande som styrelsens eget yttrande till kommunstyrelsen.

2. Kompletterande beslut från styrelsen skickas till kommunstyrelsen den 3 september.

Sammanfattning

Göteborgs stads kommunfullmäktige beslutade 2020-10-15 § 12, dnr 1017/20, att ge kommunstyrelsen i uppdrag att utreda arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist och inhämta berörda nämnders synpunkter.

Stadsledningskontorets utredning visar att socialnämnderna var och en inom sitt stadsområde har ett övergripande ansvar för arbetsrehabiliteringen. Detta följer av nämndernas ansvar för all myndighetsutövning. Stadsledningskontoret bedömer att det är resurseffektivt och ökar förutsättningarna för likvärdighet att en nämnd ansvarar för verkställighet av sådan praktik och kompetenshöjande verksamhet som följer av 4 kap. 4 § socialtjänstlagen (SoL). Lämplig inriktning är att nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning (NAV) utökar sin verksamhet inom kompetenscenter till att verkställa socialnämndernas samtliga beslut enligt 4 kap. 4 § SoL. Vidare bedömer stadsledningskontoret att socialnämnderna, var och en inom sitt stadsområde, ska ha ansvar för att verkställa beslut enligt 4 kap. 1 § SoL. Denna verkställighet berör personer som har komplexa och sammansatta behov där behovet av socialt stöd är stort och härigenom inte omfattas av 4 kap. 4 § SoL.

Stadstadsledningskontoret bedömer att socialnämnderna och NAV tillsammans med Finsam behöver ta fram ett underlag för genomförande av stadsledningskontorets förslag till inriktningsbeslut.

Stadsledningskontoret föreslår kommunstyrelsen att remittera tjänsteutlåtande till berörda nämnder för yttrande med svarstid senast 2021-09-01.

Kommunstyrelsen fattade beslut den 16 juni att remittera stadsledningskontorets tjänsteutlåtande och rapport gällande arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist till socialnämnderna Nordost, Centrum, Sydväst och Hisingen, samt nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning (NAV), nämnden för funktionsstöd och Finsam med begäran om yttrande senast 2021-09-01, se bilaga 1.

Förbundskansliet har begärt en förlängning av svarstiden med anledning av att styrelsen har sitt första sammanträde för hösten den 3 september, vilket har avslagits.

Förbundets yttrande har sammanställts av förbundskansliet och stämts av med styrelsens arbetsutskott.

Förbundets synpunkt *är att den delar utredningens övergripande slutsatser inom följande områden:*

Vikten av ett likvärdighet bemötande av kommunens invånare genom att organisatoriskt samla utförande och beslutsfattande på ett tydligt sätt. Det är resurseffektivt och ökar förutsättningarna för likvärdighet att en nämnd (NAV) har ansvar för utförande av biståndsbedömda insatser.

Socialtjänstens helhetsansvar för individerna när det gäller myndighetsutövningen, vilket innefattar hela socialtjänstprocessen från utredning och beslut, planera och genomföra vissa insatser samt följa upp/utvärdera och avsluta ärenden.

En hållbar samverkansmodell för arbetsrehabilitering behövs i staden och förbundet anser att den bör tas fram tillsammans med de övriga rehabiliteringsaktörerna Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Västra Götalandsregionen samt Finsam.

Behov finns av att etablera gemensamma begrepp inom staden, som ska användas för att beskriva de olika former av insatser och verksamheter, där det syftet är att stödja enskilda till utbildning och arbete.

Förbundets synpunkt *avviker från utredningens övergripande slutsatser och förbundet anser att utredningen behöver fördjupas inom följande områden:*

Komplettera det fortsatta arbetet kring hur genomförandet av insatser ska ske mellan SoL 4:1 och SoL 4:4 med en ny samlad värdering som även omfattar insatser som bedrivas av Finsam, Aktivitetshusen, civilsamhället genom sociala företag och ESF-projekt mm.

Komplettera med aktuell forskning (BIP[1]) som visar att jobbfokuserade insatser behöver kompletteras med sociala, kompetenshöjande och hälsorelaterade insatser till individen för att ge störst effekt. Det innebär att progressionen mot arbetsmarknaden sker ännu snabbare vid parallella insatser, där individen får hjälp på flera fronter samtidigt. Även handläggarens roll har stor betydelse för hur individen ska nå arbetsmarknaden, duktiga handläggare och en handläggare som följer individen under hela processen ger störst effekt.

Den pågående översynen av den statliga arbetsmarknadspolitiken och Arbetsförmedlingens reformering med den i juni utlovade departementsskrivelsen är försenad. Införandet av KROM (Kundval Rusta och Matcha) i Göteborg är en stor förändring under hösten, där i praktiken all förmedling och matchning läggs ut på fristående aktörer. Det är i dagsläget svårbedömt vilken roll kommunen kommer att ha eller bör ta när det gäller den framtida arbetsmarknadspolitiken.

[1] Beskæftigelses Indikator Projektet (BIP) www.vaeksthusets-forskningscenter.dk

Det finns ett omfattande behov av samordnad rehabilitering efter pandemin och mer budgetmedel behöver avsättas för att säkra insatser till göteborgarna; såväl för sociala, medicinska och hälsorelaterade som för kompetenshöjande och jobbfokuserade insatser.

Förbundet ställer sig positiv till stadsledningskontorets bedömning att socialnämnderna och NAV tillsammans med Finsam behöver ta fram ett underlag för genomförande av stadsledningskontorets förslag till inriktningsbeslut framöver, men påtalar samtidigt att funktionsstödsnämnden behöver inkluderas i detta gemensamma arbete.

Bedömning utifrån mänskliga rättigheter

Rätten till arbete innebär inte en ovillkorlig rätt till ett arbete, utan en skyldighet för staterna att vidta åtgärder som syftar till att avskaffa arbetslösheten. Alla människor har också rätt till gynnsamma och rättvisa arbetsvillkor, bland annat en ersättning som är skälig och tillräcklig för att ge familjen en godtagbar tillvaro, samt lika lön för lika arbete. Utdrag från FN:s Mänskliga rättigheter Artikel 23:
Var och en har rätt till arbete, fritt val av sysselsättning, rättvisa och tillfredsställande arbetsförhållanden samt till skydd mot arbetslöshet.

Utbildning är en mänsklig rättighet och ger människor verktyg att bygga jämställda och demokratiska samhällen. Utbildning ger också tillgång till hälsa och ökar chanserna för ekonomisk trygghet. Vägen till arbete går ofta via studier.
Utdrag från FN:s Mänskliga rättigheter Artikel 26:
Var och en har rätt till utbildning. Utbildningen skall vara kostnadsfri, åtminstone på de elementära och grundläggande stadierna. Den elementära utbildningen skall vara obligatorisk. Yrkesutbildning och teknisk utbildning skall vara tillgänglig för alla. Den högre utbildningen skall vara öppen för alla med hänsyn till deras förmåga.

Bedömning utifrån ekonomiska förutsättningar

Individens ekonomiska situation under rehabiliteringsperioden hänger samman med de beslut om ersättning, som fattas inom respektive myndighet. För målgruppen förekommer flera olika ersättningsformer såsom försörjningsstöd, sjukpenning och/eller sjukersättning, aktivitetsersättning, studiemedel och för vissa målgrupper saknas helt ersättningar från myndigheterna, tex unga vuxna som varken studerar eller arbetar eller vuxna arbetslösa som försörjs av partner. Förbundet får inte fatta myndighetsbeslut om ersättningar, vilket förutsätter ett nära samarbete med individens ordinarie handläggare inom varje myndighet.

Samordningsförbundet har en begränsad budget utifrån uppdraget att arbeta med rehabiliteringssamordning mellan de fyra parterna Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Västra Götalandsregionen och Göteborgs stad. Förbundet ska arbeta med den komplexa målgruppen som har behov av samordnad rehabilitering utifrån de fyra ingående parterna. Förbundets medel ska finansiera såväl strukturella som individinriktade insatser och volymmässigt kan förbundet skapa insatser för en begränsad grupp av göteborgarna.

Bedömning utifrån samverkan

Arbetslivsinriktad rehabilitering kräver samordning av flera myndigheter eftersom det spänner över ett stort fält av rehabiliterande insatser som myndigheterna ansvarar för. För individer med sammansatt problematik ligger ansvaret fördelat mellan ovan nämnda parter. För de individer som har en anställning i grunden berör även detta ansvarsförhållande arbetsgivarens ansvar.

Bedömning utifrån social dimension

Att inkluderas i arbetslivet eller i studier innebär att befinna sig i ett socialt sammanhang. Föräldrar som har arbete eller studerar har en positiv påverkan på sina barns möjligheter att studera eller komma ut i arbetslivet.

Bilagor

1. Kommunstyrelsens protokollsutdrag 2021-06-16 § 518
2. Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande och rapport gällande Arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist.

Ärendet

Kommunstyrelsen har begärt att Samordningsförbundet Göteborg ska yttra sig om stadsledningskontorets tjänsteutlåtande och rapport om arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist, se bilaga 2. Yttrandet ska skickas till stadsledningskontoret senast den 1 september 2021.

Bakgrund

I samband med beslut i 2020-10-15 § 12 (dnr 1017/20) gällande fastställande av de fyra socialnämndernas reglementen fick kommunstyrelsen i uppdrag att utreda arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist. Kommunfullmäktige anger i sitt beslut att det saknas underlag om arbetsrehabiliteringen i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande och att det inte tydligt vilken nämnd som ska ha det övergripande ansvaret. När en större organisationsförändring genomfördes var det därför viktigt att få in mer underlag kring arbetsrehabiliteringen och dess placering. Mot bakgrund av detta föreslogs en utredning om arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist.

Arbetsrehabiliteringen har tidigare behandlats i utredningen om stadsdelsnämndernas framtida organisation (dnr 0988/17). Där beskrivs och problematiserades arbetsrehabiliteringen i förhållande till försörjningsstöd. I samband med organisationsförändringen fanns det tankar om att göra kopplingen mellan hanteringen av försörjningsstöd och kommunernas insatser inom arbetsmarknadsområdet tydligare. Utredningen valde att inte gå djupare in i frågeställningen gällande att hålla samman försörjningsstöd och sysselsättningsfrågor utan lämnade den för ett eventuellt vidare utredningsuppdrag.

Kommunfullmäktige beslutade 2020-05-14 § 5 (dnr 0603/20), att inrätta fyra nya nämnder med ansvar för individ- och familjeomsorg, fritidsverksamhet och övrig socialtjänst. Mot bakgrund av detta tog stadsledningskontoret i början av hösten 2020 fram förslag till nya reglementen för de fyra nya socialtjänsterna. I tjänsteutlåtande avseende reglementena (dnr 1017/20) gjorde stadsledningskontoret bedömningen att det fanns anledning att göra en översyn och eventuellt en revidering av reglementet inom gällande mandatperiod då det vid reglementets författande fortsatt finns oklarheter kring ansvarsfördelning och organisering av de nya socialnämnderna. Stadsledningskontoret konstaterade också det fanns uppgifter som inte kunnat tydliggöras i reglementet såsom arbetsfrämjande insatser och arbetsrehabilitering som varken omnämns i nuvarande stadsdelsnämndernas reglemente eller i någon av de nya socialnämndernas reglemente

Beredning

Stadsledningskontoret har genomfört dialoger med tjänstepersoner från socialförvaltningarna Nordost, Centrum, Sydväst och Hisingen, förvaltningen för funktionsstöd samt med förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildningen. FINSAM Göteborg har deltagit i dialogerna.

Stadsledningskontoret har analyserat tidigare utredningsuppdrag och lagstiftning och styrande dokument som är relevanta för uppdragets genomförande.

Kansliets bedömning

Kansliets bedömning av stadsledningskontorets tjänsteutlåtande och rapport är följande och utgår från bilaga 2 och rapporten ”Arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist”.

Yttrande har behandlats av styrelsens arbetsutskott den 23 augusti.

Eva Magnusson
Förbundschef

Göteborgs Stad
Stadsledningskontoret

Central Samverkansgrupp **(CSG)**	Protokoll 15/21 Sammanträdesdatum **2021-09-09**	Dnr 0284/21

Tid: Torsdag 2021-09-09 kl 08:30-11:30
Plats: Teams-möte

Utdrag ur protokoll

5 Samverkan före beslut

a) Uppdrag att utreda arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist. Dnr 1434/20
Handling utsänd 2021-09-02 samt 2021-09-07
Karin Magnusson och Nicklas Faritzson föredrar ärendet. Utefter den fördjupande dialogen på CSG som hölls 2021-08-26 samt de svar som inkommit från remittenterna så har vissa delar förtydligats.
Saco med stöd från TCO och Kommunal ställer sig oeniga till samverkan utifrån följande:

- Organisationsförändringen har inte utretts tillräckligt och flera frågetecken kvarstår.
- Medarbetarna har inte fått vara delaktiga i underlaget vilket gör att det är mycket svårt att bedöma hur förslaget till beslut påverkar medarbetarnas arbetsmiljö.
- Vi känner en oro för att förslaget innebär ökade kostnader för berörda nämnder.
- Berörda nämnder har inte uttalat sig efter att förtydliganden gjorts i TU:t.

Samverkan är fullgjord i oenighet

Informationen antecknas till protokollet

Vid protokollet

……..
Anna Wilsson

Protokollet justeras

…….....	…….....
Eva Hessman, Arbetsgivaren	Marie Lökkeberg, Kommunal
…….....	……..……
Cecilia Warnholtz, Saco	Hilda Johansson, TCO

Göteborgs Stad

Rapport

Arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist

2021-05-19

Innehåll

1 Uppdraget 4

1.1 Bakgrund 4

1.1.1 Utredning stadsdelsnämndernas framtida organisation 4

1.1.2 Fastställande av reglementen för socialnämnderna Nordost, Centrum, Sydväst och Hisingen 4

1.2 Metod 4

2 Utredning 5

2.1 Utredning inför inrättande av nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildningen (NAV) 5

2.2 Utredningar gällande motprestation, bedömningsinstrument och arbetsmodell 6

2.2.1 Motprestation 6

2.2.2 Bedömningsinstrument 7

2.2.3 Arbetsmodell och kompletterande motprestationsverksamhet 7

2.3 Kommunfullmäktiges budget 2021 med flerårsplaner 2022 och 2023 8

2.3.1 Uppdrag nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning 8

2.3.2 Uppdrag nämnden för funktionsstöd 8

2.3.3 Uppdrag socialnämnderna 8

2.4 Omvärldsbevakning 9

2.5 Ansvarsförhållanden 9

2.5.1 Arbetsförmedlingen 9

2.5.2 Försäkringskassan 10

2.5.3 Göteborgs Stad - nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning (NAV) 10

2.5.4 Socialnämnderna Nordost, Centrum, Sydväst och Hisingen 11

2.5.5 Nämnden för funktionsstöd 11

2.5.6 Finsam Göteborg 11

2.6 Juridiska förutsättningar 12

2.6.1 Försörjningsstöd 12

2.6.2 Deltagande av nämnden avisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet 13

2.6.3 Göteborgs Stads arbete med försörjningsstöd och motprestation . 15

2.6.4 Insatser inom funktionsstöd 15

3 Stadsledningskontorets överväganden och förslag till inriktningsbeslut 15

3.1 Förslag till inriktningsbeslut gällande ansvarsförhållanden 15
3.1.1 Definitioner 15
3.1.2 Nuvarande ansvarsförhållande 16
3.1.3 Biståndsbeslut 17
3.1.4 Övergripande ansvar 17
3.1.5 Själva förslaget till inriktningsbeslut 18
3.2 Fortsatt arbete för genomförande 18
3.2.1 Insatserna 18
3.2.2 Socialtjänstprocessen 18
3.2.3 Definiera begrepp kopplat till ansvarsförhållanden 19

1 Uppdraget

I samband med beslut i kommunfullmäktige (2020-10-15 § 12 dnr 1017/20) gällande fastställande av de fyra socialnämndernas reglementen fick kommunstyrelsen i uppdrag att utreda arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist. I uppdraget ingick att inhämta berörda nämnders synpunkter. Enligt beslutet ska uppdraget återrapporteras innan sommaren 2021.

1.1 Bakgrund

1.1.1 Utredning stadsdelsnämndernas framtida organisation

Utredningen stadsdelsnämndernas framtida organisation, dnr 0988/17, har beskrivit och problematiserat den arbetsinriktade rehabiliteringen i förhållande till försörjningsstöd. I samband med centralisering av nämnder har det funnits tankar om att göra kopplingen mellan hanteringen av försörjningsstöd och kommunernas insatser inom arbetsmarknadsområdet tydligare.

Utredningen valde att inte gå djupare in i frågeställningen gällande att hålla samman försörjningsstöd och sysselsättningsfrågor utan lämnade den för ett eventuellt vidare utredningsuppdrag.

1.1.2 Fastställande av reglementen för socialnämnderna Nordost, Centrum, Sydväst och Hisingen

I stadsledningskontorets tjänsteutlåtande avseende reglementen för socialnämnderna Nordost, Centrum, Sydväst och Hisingen (dnr 1017/20) skrev stadsledningskontoret att det finns uppgifter som inte kunnat tydliggöras i reglementet. De uppgifter som syftades på var arbetsfrämjande insatser och arbetsrehabilitering.

I kommunfullmäktiges beslut om socialnämndernas reglementen fick stadsledningskontoret uppdrag att utreda arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist.

Kommunfullmäktige ville få en tydlighet gällande det övergripande ansvaret och ett underlag kring arbetsrehabiliteringens och dess placering. Det är viktigt att rehabiliteringen är arbetslivsinriktad för att möjliggöra en enklare övergång tillbaka till sin sysselsättning.

1.2 Metod

Stadsledningskontoret har haft dialoger med tjänstepersoner från socialförvaltningar Nordost, Centrum, Sydväst och Hisingen, funktionsstödsförvaltningen, förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildningen. Förvaltningarnas representanter har utsetts av respektive direktör. Även FINSAM Göteborg i Göteborg har deltagit i dialogerna.

Stadsledningskontoret har gått igenom och analyserat tidigare utredningsuppdrag och lagstiftning och styrande dokument inom frågeställningen.

Stadsledningskontoret har valt att i rapporten förkorta nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildningen med NAV. Med socialnämnder avses socialnämnderna Nordost, Centrum, Sydväst och Hisingen. I förekommande fall används också socialnämnderna i sitt respektive stadsområde.

2 Utredning

2.1 Utredning inför inrättande av nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildningen (NAV)

Nedan relateras till den förändring som gjordes av dåvarande vuxenutbildningsnämnden.

Kommunfullmäktige beslutade 2014-04-24 §22, om att vuxenutbildningsnämnden byter namn till nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning från och med 2014-07-01. Reglemente för nämnden beslutades i samma ärende.

Beslutet innebar att de arbetsmarknadsfrågor som stadsledningskontoret ansvarade för flyttades över till nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning (NAV). I utredningen sades att ”*förändringen inte kommer påverka stadsdelarnas gränssnitt särskilt mycket inledningsvis. I arbetsmarknadsfrågor kommer stadsdelarna att samverka med den nya nämnden istället för med stadsledningskontoret. I förlängningen kommer det att klarläggas att stadsdelsnämnderna inte ska ha något ansvar för arbetsmarknadsfrågor. Det kommer att tydliggöras bl.a. i reglementet för den nya nämnden. Den nya nämnden kommer att ha ansvar för att genomföra de arbetsmarknadsinsatser som bedöms nödvändiga för att personer som har försörjningsstöd, och inte får insatser från arbetsförmedlingen, ska kunna inträda eller återinträda på arbetsmarknaden. Utförande av arbetsmarknadsåtgärder kan ske av en stadsdelsnämnd, liksom hos andra nämnder och styrelser i staden. Även företag och ideella organisationer kan utföra insatser för den nya nämndens räkning. Personer som behöver rehabiliterande insatser skall även fortsättningsvis vara stadsdelarnas ansvar. Personer som har försörjningsstöd och minst 50 % arbetsförmåga ska kunna remitteras till den nya nämnden och stadsdelarna ska ta del i finansieringen av dessa personers arbetsmarknadsinsatser, utifrån ansvaret att hjälpa den enskilde till självförsörjning och befolkningsansvaret”.*

Kommunfullmäktige beslutade i samma ärende att NAV får i uppdrag att senast den 31 december 2015 redovisa nämndens roll i förhållande till stadsdelsnämnderna, dvs gränsdragning och arbetssätt mellan nämnden och stadsdelsnämndernas uppdrag.

I förvaltningen för arbetsmarknads och vuxenutbildningen (arb/vux) tjänsteutlåtande (daterat 2015-12-01 dnr 1053/15), som svar på uppdraget framkommer att fyra kompetenscenter inrättas. Arbetet leddes av en styrgrupp och ett antal dialog/arbetsgrupper var involverade i arbetet. Representationen bestod av representanter från arb/vux, stadsdelsförvaltningarna och stadsledningskontoret.

Enligt förslaget ska kompetenscentren ha till uppgift att inrikta sin verksamhet mot att deltagarna ska bli självförsörjande. Socialnämnderna bedömer den enskildes individuella

behov och rätt till bistånd. Anvisningen till kompetenscenter sker med stöd av 4 kap. 4 § Socialtjänstlagen för dem som har försörjningsstöd och för andra som en del i deras genomförandeplan. De enskilda som anvisas till kompetenscenter ska kunna tillgodogöra sig utbildning eller komma i arbete inom sex till 18 månader och vara i behov av insatser i form av t.ex. praktik eller andra kompetenshöjande insatser och/eller matchning för att nå arbete eller utbildning. Personer med arbetsförmåga, och behov av visst stöd, ska få individuellt anpassade kompetenshöjande insatser eller praktik för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden och arbetsmarknadens behov är avgörande. Personer, som har försörjningsstöd, kan tas emot vid ett kompetenscenter när de har haft det i tre månader. Personer, som genomgått socialtjänstens arbetslivsinriktade rehabilitering, kan tas emot när de bedöms kunna komma i arbete eller kunna tillgodogöra sig utbildning inom sex–18 månader. Deltagandet i insatserna på Kompetenscenter skall utgöra ett led i en medveten strategi som syftar till att förbättra den enskildes förutsättningar att komma in på den reguljära arbetsmarknaden eller utbildning.

I kommunfullmäktiges budget för 2016 framgick att fyra kompetenscenter etableras i staden. Dessa ska placeras i Gamlestaden, Angered, Hisingen och Västra Göteborg. Kompetenscenter ska fungera som ett nav för stadens arbetsmarknadsinsatser. Ett individualiserat stöd ska erbjudas för deltagarna och samverkan sker mellan olika parter såsom staden, statliga myndigheter, samordningsförbunden, folkhögskolorna, näringslivet, sociala företag och fackliga organisationer.

I samband med att kompetenscenter bildades genomfördes budgetjusteringar mellan NAV och SDN. Justeringarna skedde i den ordinarie budgetberedningen. I budget 2016 fick NAV medel motsvarande helår för Östa Göteborg och halvårseffekt för övriga. 2017 fick NAV resten, dvs medel motsvarande det andra halvåret för övriga nämnder. Totalt drygt 37 mnkr. Stadsdelsnämndernas verksamhet som avsåg arbetsrehabilitering berördes inte av budgetjusteringen.

2.2 Utredningar gällande motprestation, bedömningsinstrument och arbetsmodell

2.2.1 Motprestation

Stadsledningskontoret har i ärende dnr 0388/19 utrett förutsättningarna för att kräva motprestation för den som uppbär försörjningsstöd.

I ärendet har juridiska förutsättningar för motprestation enligt 4 kap. 4 § socialtjänstlagen beskrivits.

Ärendet resulterade i att Göteborgs Stads riktlinje avseende individuellt ekonomiskt bistånd förtydligades med att motprestation för den som uppbär försörjningsstöd en självklarhet. En motprestation byggd på individens förutsättningar och som ett tydligt stöd till egen försörjning. Därtill beslutade kommunfullmäktige 2019-05-23 § 23 om ett antal uppdrag till kommunstyrelsen gällande bedömningsinstrument för att kunna identifiera personer som kan vara aktuella för motprestationsverksamhet samt ett uppdrag att utreda en gemensam arbetsmodell för att säkerställa att alla invånare i kommunen får samma förutsättningar att komma i egen försörjning.

2.2.2 Bedömningsinstrument

Stadsledningskontoret har i ärende dnr 0839/19 utrett förekomsten av bedömningsstöd inom socialtjänstens handläggning av ekonomiskt bistånd i andra kommuner samt förutsättningar för ett framtagande av ett bedömningsstöd i Göteborgs Stad för att öka möjligheten för klienter till deltagande i motprestationsbaserad verksamhet.

Stadsledningskontorets utredning visade att det i landet inte finns bedömningsinstrument motsvarande den beskrivning som gavs i uppdraget. Vidare skrevs i tjänsteutlåtandet att det i stadens verksamheter finns kunskap över vilka grupper som bedöms riskera långtidsberoende av ekonomiskt bistånd. Med stöd av nämnda kunskap, ihop med statistiska underlag, är det möjligt att ta fram ett bedömningsinstrument vars syfte är att påskynda deltagande i motprestationsbaserad verksamhet. Ett sådant instrument borde kunna integreras i stadens verksamhetssystem Treserva och inarbetas som en del i den första utredningen som socialtjänsten gör vid en ansökan om ekonomiskt bistånd. Stadsledningskontoret bedömde att arbetet med att utveckla och införa ett eget bedömningsinstrument i staden skulle stödja stadens befintliga arbetssätt inom verksamhetsområdet.

En utveckling av ett bedömningsstöd kan betraktas som verksamhetsutveckling inom det ordinarie arbetet. Stadsledningskontoret bedömde att kostnaden för framtagande och implementeringen av ett bedömningsinstrument bör rymmas inom stadsdelsnämndernas budgetramar.

Uppdraget att utreda förekomsten av bedömningsstöd inom socialtjänstens handläggning av ekonomiskt bistånd i andra kommuner samt förutsättningar för ett framtagande av ett bedömningsstöd i Göteborgs Stad, antecknas och uppdraget förklarades fullgjort. Beslut i kommunfullmäktige 2020-05-14 §33.

2.2.3 Arbetsmodell och kompletterande motprestationsverksamhet

Stadsledningskontoret har i ärende dnr 0840/19 redovisat det uppdrag som gavs av kommunfullmäktige till kommunstyrelsen, att tillsammans med stadsdelsnämnderna och NAV utreda en gemensam arbetsmodell för att säkerställa att alla invånare i kommunen får samma förutsättningar att komma i egen försörjning.

I en gemensam arbetsmodell bör de stödstödinsatser som finns tillgängliga vara riktade till alla invånare som uppbär försörjningsstöd i Göteborg oaktat var i staden man bor. En gemensam arbetsmodell förutsätter utvecklandet av ny kompletterande motprestationsbaserad verksamhet för de personer som inte kommer i arbete eller studier inom 18 månader.

Gemensamt för de som har ett stödbehov och som befinner sig i mellanrummet mellan samordnad rehabilitering och kompetenscenter eller vuxenutbildning är att det är flera försvårande faktorer som samspelar för att nå egenförsörjning genom arbete. De kan ha deltagit i verksamheter inom kompetenscenter, avbrutit grundläggande utbildningar eller bedömts ha behov av arbetsfrämjande rehabilitering av samordningsförbundet. De främsta faktorerna är, enskilt eller i samspel med varandra: ohälsa (både somatisk och psykiatrisk), svaga språkliga och yrkesmässiga kompetenser, låga utbildningsnivåer samt

missbruk eller andra social skäl. Det finns även samarbetsbehov för de som dels uppbär ekonomiskt bistånd och samtidigt har stödinsatser från andra delar av socialtjänsten.

Kommunfullmäktige beslutade 2020-09-10 § 32 att uppdraget antecknades och förklarades fullgjort.

Sammanfattningsvis innebär utredningsuppdragen under avsnitten 2.2.1, 2.2.2 och 2.2.3 att det finns underlag som är relevanta att beakta inom föreliggande uppdrag gällande arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist. De är även relevanta i de uppdrag som återfinns i kommunfullmäktiges budget 2021 med flerårsplaner 2022 och 2023.

2.3 Kommunfullmäktiges budget 2021 med flerårsplaner 2022 och 2023

I kommunfullmäktiges budget har ett antal uppdrag givits i frågan om försörjningsstöd och sysselsättning. Uppdragen har både givits som separata uppdrag till en nämnd och till nämnder i samverkan. Uppdragen är:

2.3.1 Uppdrag nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning

- Nämnden för Arbetsmarknad och vuxenutbildning får i uppdrag att utveckla stadens arbete med arbetslivsinriktad rehabilitering med berörda parter. En arbetsmodell tas fram med fokus på egenförsörjning, där staden rutin med motprestation ska beaktas.
- Nämnden för Arbetsmarknad och vuxenutbildning får i uppdrag att i samverkan med socialnämnder fortsätta implementera rutinen för motprestation. En modell ska tas fram med fokus på att skapa incitament för den enskilde som upphandlade leverantörer.
- Nämnden för Arbetsmarknad och vuxenutbildning får i uppdrag att tillsammans med Socialnämnd Nordost inleda ett försök med att personer som har försörjningsstöd och studerar SFI skrivs in på stadens kompetenscentra.
- Nämnden för Arbetsmarknad och vuxenutbildning får i uppdrag att utifrån Programmet för full tillgänglighet i samverkan med berörda nämnder presentera förslag på åtgärder för att öka sysselsättningsgraden för personer med funktionshinder.

2.3.2 Uppdrag nämnden för funktionsstöd

- Nämnden för funktionsstöd får i uppdrag att i samverkan med Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning presentera förslag på åtgärder för att öka sysselsättningsgraden för personer med funktionshinder.

2.3.3 Uppdrag socialnämnderna

- Socialnämnderna får i uppdrag att säkerställa att stadens rutin för motprestation för försörjningsstöd efterlevs samt satsa på tidiga insatser för att minska beroendet av försörjningsstöd.

- Socialnämnd Nordost får i uppdrag att i samverkan med arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen inleda ett försök som innebär att personer som har försörjningsstöd och studerar SFI skrivs in på stadens kompetenscentra.
- Socialnämnderna får i uppdrag att utreda hur en motprestation på heltidsaktivering, inom 10 dagar, kan införas.
- Socialnämnderna får i uppdrag att ta fram ett gemensamt bedömningsinstrument vid handläggning av ekonomiskt bistånd.
- Socialnämnderna får i uppdrag att ta fram en gemensam handläggningsprocess för att uppnå resursförskjutning från handläggning till motprestationsbaserat klientarbete.

2.4 Omvärldsbevakning

Malmö stad och Borås stad som båda relativt nyligen gått från en organisation med stadsdelsnämnder till en organisering i centrala nämnder, har man valt att föra samman försörjningsstöd och sysselsättningsfrågor inom ett och samma nämndsansvar om än med lite olika förtecken. Malmö stad har valt att separera vuxenutbildningen från arbetsmarknadsverksamheten. I Borås ligger ansvaret för försörjningsstöd på arbetslivsnämnden. En liknande ordning, att försörjningsstödet är kopplat till ansvar för arbetsmarknadsfrågor men skilt från individ- och familjeomsorgen, finns även inom några andra utav landets större kommuner - Linköping, Uppsala och Örebro.

Den tredje storstaden Stockholms stad har valt att hålla samman ansvaret för arbetsmarknadsinsatser och vuxenutbildning inom ett nämndsansvar. Ansvaret för försörjningsstöd är fördelat till Stockholms 14 stadsdelsnämnder, tillsammans med biståndsbedömning och annan individ- och familjeomsorg. Arbetsmarknadsnämnden ansvarar för kommunövergripande arbetsmarknadsfrågor. Nämnden svarar för verksamheten vid stadens jobbtorg och inom detta område fullgör nämnden socialtjänstuppgifter. En modell ”Globen-modellen” har tagits fram som de flesta stadsdelar arbetar utifrån. Den beskriver en process för vägen till självförsörjning.

2.5 Ansvarsförhållanden

När det gäller stödinsatser för enskilda för att återgå eller komma in på arbetsmarknaden har både statliga myndigheter och kommunen till viss del ansvar för frågan. Nedan definieras respektive myndighet/nämnds ansvar.

2.5.1 Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingen ansvarar för offentlig arbetsförmedling och arbetsmarknadspolitisk verksamhet.

Arbetsförmedlingen har i uppdrag att driva arbetslivsinriktad rehabilitering för inskrivna personer som har nedsatt arbetsförmåga på grund av funktionsnedsättning eller ohälsa. Arbetslivsinriktad rehabilitering är en verksamhet som bedrivs i samarbete med Försäkringskassan. Målet är att fler människor med nedsatt arbetsförmåga på grund av funktionsnedsättning eller ohälsa ska kunna börja arbeta igen. De erbjuder vägledande, utredande, rehabiliterande och arbetsförberedande insatser. Arbetsförmedlingen kan inte

neka någon att skriva in sig, arbetsförmedlaren gör en arbetsmarknadspolitisk bedömning och beslutar om typ av stöd.

Arbetsförmedlingen står inför reformering. Göteborgs Stad har svarat på remiss från arbetsmarknadsdepartementet – Kommuner som utförare av tjänster år arbetsförmedlingen – en analys av rättsliga förutsättningar, SOU 2020:41. Beslut i KS 2020-11-11 dnr 1138/20 §938.

Utredningens uppdrag har varit att analysera och bedöma om det är tillåtet för kommuner att leverera arbetsmarknadspolitiska insatser mot ersättning inom nuvarande regelverk, samt om det inom nuvarande lagstiftning är otillåtet att medverka på något av dessa sätt, eller om rättsläget är oklart. Utredningen ska i så fall lämna författningsförslag som syftar till att möjliggöra en sådan medverkan. Utredningens uppdrag har även varit att analysera och bedöma förutsättningarna för och konsekvenserna av att kommunerna levererar eller tillhandahåller arbetsmarknadspolitiska insatser på uppdrag av Arbetsförmedlingen.

Göteborgs Stad tillstyrkte utredningens förslag under förutsättning att synpunkter beaktas gällande juridiska aspekter på att kommunen i vissa fall kommer att träda in i en ny roll som leverantör på marknaden för arbetsmarknadspolitiska tjänster.

2.5.2 Försäkringskassan

Enligt socialförsäkringsbalk (2010:110) har en försäkrad rätt till rehabiliteringsåtgärder. Dessa ska planeras i samråd med den försäkrade och utgå från hens individuella förutsättningar och behov.

Försäkringskassan har ett övergripande samordningsansvar för rehabiliteringssamverkan. I samråd med individen ska Försäkringskassan se till att individens behov av rehabilitering snarast klarläggs, och att de åtgärder vidtas som behövs för en effektiv rehabilitering. Försäkringskassan har även en skyldighet att se till att rehabiliteringsåtgärder påbörjas så snart det är möjligt av medicinska och andra skäl.

2.5.3 Göteborgs Stad - nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning (NAV)

NAV har enligt reglementet ett övergripande ansvar för den kommunala vuxenutbildningen och särskild utbildning för vuxna. Nämnden ska för hela stadens räkning anordna arbetsmarknadspolitiska åtgärder och i övrigt ta de initiativ som behövs för att främja sysselsättningssituationen. I nämndens uppdrag ingår övergripande ansvar för samordning, strategisk planering och kvalitetssäkring av vuxenutbildning och alla kommunala arbetsmarknadspolitiska insatser.

Nämnden är arbetslöshetsnämnd (enligt lag 1944:475 om arbetslöshetsnämnd). Arbetslöshetsnämnd har till uppgift att vidtaga eller på annat sätt främja kommunala åtgärder för att förebygga arbetslöshet eller minska verkningarna av arbetslöshet.

Inom NAV finns fyra geografiska kompetenscenter, Angered, Öster, Hisingen och Centrum-Väster. De har skapats för att samordna och samla arbetsmarknadsinsatser, vägledning och vuxenutbildning för arbetssökande under ett och samma tak, men också för att öka likvärdigheten i staden. Målet med verksamheten är att arbetssökande invånare

ska få tillgång till mer kompetenshöjande insatser och det övergripande målet för samtliga kompetenscenter är att deltagarna ska bli självförsörjande genom arbete eller studier.

Kompetenscenter vänder sig till personer från 18 år som har försörjningsstöd och som är inskrivna på Arbetsförmedlingen och som förväntas kunna komma ut i arbete eller studier inom 18 månader. Anvisning dit för verkställighet sker av socialnämnderna efter beslut enligt 4 kap. 4 § SoL.

2.5.4 Socialnämnderna Nordost, Centrum, Sydväst och Hisingen

Enligt reglementena ansvarar nämnderna i sitt respektive stadsområde för de uppgifter som ankommer på kommunen inom verksamhetsområde individ- och familjeomsorg. Individ- och familjeomsorgens uppgifter fokuserar på socialtjänstlagens grupper: barn och unga, missbrukare, brottsoffer samt personer som vårdar eller stödjer en närstående inom dessa grupper.

Nämnden har i egenskap av socialnämnd det yttersta ansvaret att individer får den hjälp och det stöd de behöver inom nämndens verksamhetsområde.

2.5.5 Nämnden för funktionsstöd

Nämnden ansvarar för de uppgifter som ankommer på kommunen inom verksamhetsområde funktionsstöd enligt socialtjänstlagen och lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

I funktionsstöd ingår uppgifter som fokuserar på socialtjänstlagens grupper: människor med funktionshinder och personer som vårdar eller stödjer en närstående.

Nämnden har i egenskap av socialnämnd det yttersta ansvaret för att individer får den hjälp och det stöd de behöver inom nämndens verksamhetsområde.

Nämnden ansvarar för att samordna, samla kunskap och kompetens inom socialpsykiatri (personer med psykisk funktionsnedsättning/sjukdom/ohälsa).

Nämnden ansvarar för att efter beställning från andra socialnämnder verkställa boendestöd i kommunens egenregi.

2.5.6 Finsam Göteborg

Finsam Göteborg är Göteborgs samordningsförbund. Finsam finansieras med 25 procent från vardera huvudman. Samverkan sker mellan och tillsammans med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Västra Götalandsregionen samt Göteborgs Stad. Målgruppen för Finsam Göteborg är personer i åldrarna 16-64 år som har kontakt med minst två av förbundets medlemmar och har behov av samordnat stöd för att nå eller närma sig arbete eller studier.

Finsams uppdrag definieras enligt följande:

- Fokus på arbete och studier

- Finansiera individinriktade insatser för målgruppen och därigenom stödja deltagare som annars inte själva driver sin väg till arbete och studier
- Etablera en trygg och tydlig samverkanskultur för göteborgare och parterna
- Använda evidensbaserade metoder och gemensam lärande samt
- Arbeta rättighetsbaserat för att garantera att samtliga insatser i planering, genomförande och uppföljning alltid har individen i fokus.

2.6 Juridiska förutsättningar

2.6.1 Försörjningsstöd

4 kap. 1 § SoL.

Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt.

Den som inte kan försörja sig men som kan arbeta har rätt till försörjningsstöd enligt första stycket om han eller hon står till arbetsmarknadens förfogande, i vilket ingår att vid behov delta i kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare eller motsvarande utbildning vid folkhögskola. Om det finns godtagbara skäl har den enskilde rätt till försörjningsstöd även om han eller hon inte står till arbetsmarknadens förfogande.

Vid prövningen av behovet av bistånd för livsföringen i övrigt får hänsyn inte tas till den enskildes ekonomiska förhållanden om rätten att ta ut avgifter för biståndet regleras i 8 kap.

Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet ska utformas så att det stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv. Lag (2021:159).

Syftet med bestämmelsen i *första stycket* är att tillförsäkra den enskilde en rätt till stöd och hjälp från samhällets sida, när han på grund av bristande arbetsförmåga, funktionshinder, ålder eller av annan liknande omständighet befinner sig i en situation som gör insatser från samhällets sida nödvändiga. Med försörjning avses medel för att klara mat, hyra och andra levnadsomkostnader. Livsföring i övrigt omfattar allt annat som har betydelse när det gäller att bedöma om en människa har en skälig levnadsnivå. Men rätten till bistånd är inte ovillkorlig. Som en förutsättning gäller att den enskilde själv saknar förmåga att tillgodose det föreliggande behovet. Den enskilde kan inte anses ha rätt till bistånd om han inte efter förmåga försöker bidra till sin försörjning. Det innebär bl.a. att en arbetslös bidragssökande aktivt måste verka för att skaffa sig ett arbete**.** En arbetslös bör således i regel vara skyldig att söka arbete enligt socialnämndens anvisningar och att godta anvisat arbete om det är lämpligt. I denna skyldighet inbegrips i princip också de åtgärder i övrigt som samhället ställer till förfogande för arbetslösa inom ramen för arbetsmarknadspolitiken, t.ex. arbetsmarknadsutbildning, beredskapsarbete, arbetsrehabiliterande åtgärder eller deltagande i särskilda introduktionsprogram som syftar till att underlätta invandrares inträde på arbetsmarknaden. Grundutbildning i svenska räknas således till de åtgärder som en arbetslös socialbidragstagare kan vara skyldig att delta i, eftersom kunskaper i svenska normalt måste anses vara en förutsättning för att få arbete i Sverige.

I syfte att tydliggöra kravet om den enskildes förstahandsansvar att själv tillgodose sina egna behov har det i paragrafen införts ett nytt *andra stycke*. Lagändringen trädde i kraft den 1 juli 2016. Den nya bestämmelsen innebär att förutom vad som framgår av första stycket har den som inte kan försörja sig men som kan arbeta rätt till försörjningsstöd om han eller hon står till arbetsmarknadens förfogande. Om det finns godtagbara skäl har den enskilde rätt till försörjningsstöd även om han eller hon inte står till arbetsmarknadens förfogande. Bestämmelsen innebär i huvudsak en kodifiering av rådande praxis. Genom införandet av bestämmelsen har det också tydliggjorts att det ska råda samstämmighet mellan villkoren i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och förutsättningarna för rätt till bistånd enligt SoL.
Personer som har andra försörjningshinder som först kräver insatser i form av till exempel utredning av arbetsförmåga, arbetsträning eller annan social eller medicinsk rehabilitering omfattas inte.
Kravet att stå till arbetsmarknadens förfogande innebär i normalfallet att den biståndssökande ska vara anmäld hos den offentliga arbetsförmedlingen eftersom Arbetsförmedlingen har till uppgift att bistå enskilda i sitt arbetssökande. Vidare innebär det att den biståndssökande ska ha för avsikt att arbeta och vara aktiv i sitt arbetssökande, inte enbart invänta anvisningar från Arbetsförmedlingen. Det kan t.ex. handla om att skicka ansökningar till olika arbetsgivare eller kontakta dem på annat sätt och söka information om arbeten. För att anses vara aktivt arbetssökande kan det inte utan vidare sättas ett mått på ett visst antal arbeten per vecka eller månad. Det har också betydelse huruvida de sökta arbetena är lämpliga utifrån hans eller hennes personliga förutsättningar och realistiska mot bakgrund av dennes utbildning, erfarenhet och övriga kvalifikationer. Det är inte tillräckligt att enbart söka arbete inom det yrkesområde där man tidigare arbetat om det finns möjlighet att få något annat lämpligt arbete. En helhetsbedömning måste göras av samtliga relevanta omständigheter. Även ett deltagande i något av Arbetsförmedlingen tillhandahållet arbetsmarknadspolitiskt program, andra insatser som tillhandahålls inom ramen för den statliga arbetsmarknadspolitiken eller aktiviteter/insatser inom ramen för etableringsuppdraget tyder på att den biståndssökande står till arbetsmarknadens förfogande. Deltagande i arbetsmarknadspolitiska program ska dock inte ses som en del av sökaktiviteten, men kan vara en anledning att sänka kraven på arbetssökandet.
Vad som är godtagbara skäl till att inte stå till arbetsmarknadens förfogande får bedömas från fall till fall.

Deltagande i av socialnämnden anvisad praktik eller kompetenshöjande insats enligt 4 kap. 4 § SoL kan också likställas med att stå till arbetsmarknadens förfogande.

2.6.2 Deltagande av nämnden avisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet

4 kap. 4 § SoL.

Socialnämnden får begära att den som får försörjningsstöd under viss tid ska delta i av nämnden anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet om den enskilde inte har kunnat erbjudas någon lämplig arbetsmarknadspolitisk åtgärd.
Den praktik eller kompetenshöjande verksamhet som avses i första stycket ska syfta till att utveckla den enskildes möjligheter att i framtiden försörja sig själv. Verksamheten ska stärka den enskildes möjligheter att komma in på arbetsmarknaden eller, där så är lämpligt, på en fortsatt utbildning. Den ska utformas med skälig hänsyn till den enskildes individuella önskemål och förutsättningar.
Socialnämnden ska samråda med Arbetsförmedlingen innan beslut fattas enligt första stycket.

Enligt 4 kap. 5 § SoL får fortsatt försörjningsstöd vägras eller nedsättas om den enskilde utan godtagbart skäl avböjer att delta i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet som anvisats enligt 4 §. Detsamma gäller om han eller hon utan godtagbart skäl uteblir från praktiken eller den kompetenshöjande verksamheten.

Socialtjänsten kan kräva att denne deltar i till exempel: arbetsmarknadsutbildning, arbetspraktik, eller annan kompetenshöjande verksamhet enligt 4 kap. 4 § SoL eller inom ramen för något av arbetsmarknadsmyndighetens arbetsmarknadspolitiska program, arbetsrehabiliterande åtgärder, arbetssökarverksamhet (prop. 1996/97:124, s. 76), grundutbildning i svenska (SFI), andra delar av särskilda introduktionsprogram för invandrare som syftar till att förbereda och underlätta invandrares inträde på arbetsmarknaden. En person som inte omedelbart anses stå till arbetsmarknadens förfogande bör motiveras till språkstudier och kompetenshöjning för att förbättra sina möjligheter på arbetsmarknaden. För personer med olika former av ohälsa och/eller social problematik består kravet på motprestation att den enskilde kommer på planerade besök vars syfte är genom ett socialt förändringsarbete, motivera till rehabilitering eller fördjupad utredning som kan leda till en ansökan om sjukersättning från försäkringskassan eller fortsatt arbetslivsinriktad rehabilitering i samordningsförbundens eller annan aktörs regi.

Socialtjänstlagens 4 kap 4§ slår fast att den praktik eller kompetenshöjande verksamhet som avses ska syfta till att utveckla den enskildes möjligheter att i framtiden försörja sig själv. Verksamheten ska stärka den enskildes möjligheter att komma in på arbetsmarknaden eller, där så är lämpligt, på en fortsatt utbildning.

Syftet med praktiken eller den kompetenshöjande verksamheten är att förhindra att personer blir passiviserade av ett långvarigt biståndsmottagande och att utveckla deras möjligheter att i framtiden försörja sig själva. Att delta i en sådan verksamhet ska vara ett led i en medveten strategi för att förbättra den enskildes förutsättningar att komma in på den reguljära arbetsmarknaden eller en utbildning. Socialtjänsten har möjlighet, att enligt socialtjänstlagen begära att den som får försörjningsstöd under viss tid, ska delta i av nämnden anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet om denne inte har kunnat erbjudas någon lämplig arbetsmarknadspolitisk åtgärd.

Överenskommelsen om motprestationen ska nedtecknas i en arbetsplan som ska lämnas till den sökande samt biläggas den enskildes personakt. Denna och klientens följsamhet ska sedan vara en del av eventuell kommande ansökan om ekonomiskt bistånd.

Det är inte meningen att 4 kap. 4 § SoL ska tillämpas om den enskildes problem är av en annan och mer personlig natur, som allvarliga missbruksproblem eller andra klart uttalade sociala problem. I så fall måste socialtjänsten först hjälpa personen ifråga med andra lämpliga stöd- eller vårdinsatser.

Praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet får alltså inte ersätta vård- och behandlingsinsatser. Regeringen menar dock att aktiviteter av det slag som anges i 4 kap. 4 § kan vara en lämplig förebyggande insats för personer med ett begynnande missbruk. I vissa fall kan en sådan verksamhet utnyttjas som ett led i socialtjänstens arbete för att bryta ett begynnande missbruk, eller fungera som ett komplement till andra insatser mot missbruket (prop. 1996/97:124 s. 171).

2.6.3 Göteborgs Stads arbete med försörjningsstöd och motprestation

Frågan om försörjningsstöd kopplat till motprestation har utretts i flera ärenden de senaste åren, vilket framgår under avsnitten 2.2.1, 2.2.2 och 2.2.3 i föreliggande rapport.

Göteborgs Stads riktlinje avseende individuellt ekonomiskt bistånd har förtydligats med att motprestation för den som uppbär försörjningsstöd är en självklarhet. En motprestation byggd på individens förutsättningar och som ett tydligt stöd till egen försörjning.

Göteborgs Stad har en gemensam plattform för verksamhetsutveckling av arbetet med försörjningsstöd. Där framgår att det tidigt ska uppmärksammas behov av kompletterande utbildning, arbetsfrämjande eller rehabiliterande insatser.

2.6.4 Insatser inom funktionsstöd

Kommunfullmäktiges uppdrag till kommunstyrelsen innebär att utreda arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist. Kompetenscenter inom NAV har inte till uppgift att ta emot uppdrag från nämnden för funktionsstöd. NAV:s uppdrag är kopplat till verkställighet av insatser enligt 4 kap. 4§ SoL. Begränsningen innebär att enskilda som har sin försörjning via exempelvis socialförsäkringssystemet inte blir aktuella för det stöd som ges av kompetenscenter inom NAV. Daglig verksamhet har i och med LOV fått leverantörer som är arbetsmarknadsrelaterade. Än finns inget resultat vad detta har lett till men en förhoppning är att det kan leda till en stegvis förflyttning mot ordinarie arbetsmarknad. Aktivitetshusen arbetar sedan flera år för att slussa ut personer med funktionsnedsättningar till arbete eller studier.

3 Stadsledningskontorets överväganden och förslag till inriktningsbeslut

3.1 Förslag till inriktningsbeslut gällande ansvarsförhållanden

3.1.1 Definitioner

Stadsledningskontoret har uppmärksammat att begreppen arbetslivsinriktad rehabilitering och arbetsrehabilitering har använts för att beskriva samma sak vilket medför att stadsledningskontoret likställer dessa båda begrepp.

Vidare har stadsledningskontoret uppmärksammat att olika begrepp såsom exempelvis arbetslivsinriktad rehabilitering, arbetsfrämjande och arbetslivsinriktade insatser används för att beskriva ungefär samma verksamhetsinnehåll.

För att komma fram i frågan om förslag till ansvarsförhållanden för arbetsrehabilitering, har stadsledningskontoret utgått från:

- de ansvarsförhållanden i förhållande till NAV och socialnämnderna som råder i dag,
- det socialtjänstlagen anger när det gäller försörjningsstöd (4 kap. 1 § SoL) och deltagande av nämnden avisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet (4 kap. 4 § SoL) samt
- nuvarande ambitionsnivå och ekonomiska ramar gällande arbetsrehabilitering.

3.1.2 Nuvarande ansvarsförhållande

För att få ett heltäckande beslutsunderlag har det varit viktigt att belysa det uppdrag som kompetenscenter inom NAV har i förhållande till socialnämndernas uppdrag. I den beskrivning har stadsledningskontoret utgått från de gränssnitt som 2015 arbetades fram i representation av arbetsmarknad och vuxenutbildning, stadsdelsförvaltningar och stadsledningskontor.

Socialnämnderna bedömer den enskildes individuella behov och rätt till bistånd. Anvisning till kompetenscenter sker med stöd av 4 kap. 4 § SoL. Enskilda som anvisas till kompetenscenter ska kunna tillgodogöra sig utbildning eller komma i arbete inom sex till 18 månader och vara i behov av insatser i form av t.ex. praktik eller andra kompetenshöjande insatser och/eller matchning för att nå arbete eller utbildning. Personer med arbetsförmåga, och behov av visst stöd, ska få individuellt anpassade kompetenshöjande insatser eller praktik för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden och arbetsmarknadens behov är avgörande. Personer, som har försörjningsstöd, kan tas emot vid ett kompetenscenter när de har haft det i tre månader (i praktiken låter inte kompetenscenter enskilda vänta i tre månader för att de ska få komma). Personer, som genomgått socialtjänstens arbetslivsinriktade rehabilitering, kan tas emot när de bedöms kunna komma i arbete eller kunna tillgodogöra sig utbildning inom sex– 18 månader. Deltagandet i insatserna på kompetenscenter skall utgöra ett led i en medveten strategi som syftar till att förbättra den enskildes förutsättningar att komma in på den reguljära arbetsmarknaden eller utbildning.

Ovan ansvarsbeskrivning, vilken är den rådande, innebär att sådan praktik och kompetenshöjande verksamhet som avses i 4 kap. 4 § SoL är ett tudelat ansvar mellan NAV och socialnämnderna.

Nuvarande ansvarsfördelning där kompetenscenter tar emot enskilda som bedöms komma i arbete eller kunna tillgodogöra sig utbildning inom sex– 18 månader innebär att enskilda som exempelvis behöver mer tid än 18 månader ”kommer tillbaka till socialnämnderna” för fortsatt verkställighet. Gränsdragningen innebär dessutom, även om det inte fungerar så i praktiken, att socialnämnderna kan anvisa personer till kompetenscenter när de haft försörjningsstöd i tre månader och genomgått socialtjänstens arbetslivsinriktade rehabilitering.

I samband med att kompetenscenter inom nämnden för arbetsmarknads och vuxenutbildning bildades genomfördes budgetjusteringar mellan nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning och dåvarande stadsdelsnämnder. Justeringarna skedde i den ordinarie budgetberedningen. I budget 2016 fick NAV medel motsvarande

helår för Östra Göteborg och halvårseffekt för övriga. 2017 fick NAV resten, dvs medel motsvarande det andra halvåret för övriga nämnder, totalt drygt 37 mnkr. Stadsdelsnämndernas verksamhet som avsåg arbetsrehabilitering berördes inte av budgetjusteringen.

3.1.3 Biståndsbeslut

Av 4 kap. 4§ SoL framgår att socialnämnden får begära att den som får försörjningsstöd under viss tid ska delta i av nämnden anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet om den enskilde inte har kunnat erbjudas någon lämplig arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Den praktik eller kompetenshöjande verksamhet som avses i första stycket ska syfta till att utveckla den enskildes möjligheter att i framtiden försörja sig själv. Verksamheten ska stärka den enskildes möjligheter att komma in på arbetsmarknaden eller, där så är lämpligt, på en fortsatt utbildning. Den ska utformas med skälig hänsyn till den enskildes individuella önskemål och förutsättningar. Socialnämnden ska samråda med Arbetsförmedlingen innan beslut fattas enligt första stycket.

Enligt 4 kap. 5 § SoL får fortsatt försörjningsstöd vägras eller nedsättas om den enskilde utan godtagbart skäl avböjer att delta i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet som anvisats enligt 4 §. Detsamma gäller om han eller hon utan godtagbart skäl uteblir från praktiken eller den kompetenshöjande verksamheten.

I del fall personer har andra försörjningshinder som först kräver insatser i form av till exempel utredning av arbetsförmåga, arbetsträning eller annan social eller medicinsk rehabilitering kan 4. 1 § SoL vara tillämplig för stödinsatser.

Stadsledningskontoret har i utredningen uppmärksammat att det inte finns ett enhetligt sätt inom Göteborgs Stad att tillämpa lagrummen för insatser som syftar till att stödja enskilda att återgå alternativ komma i arbete eller utbildning. Enskilda som anvisas till kompetenscenter har alltid beslut enligt 4 kap. 4 § SoL. I de fall socialnämnderna eller Finsam utför insatser används både 4 kap.4 § SoL och 4 kap. 1 § SoL som lagrum för beslutsfattande.

Stadsledningskontoret anser att det är viktigt att biståndsprövningarna hanteras på ett likvärdigt sätt inom och att frågan behöver omhändertas i vägledning och arbetet med socialtjänstprocessen.

3.1.4 Övergripande ansvar

Socialnämnderna har var och en inom sitt stadsområde har ansvar för all myndighetsutövning. Enligt socialtjänstprocessen innefattar det utreda och besluta om bistånd, meddela beslut och formulera uppdrag samt följa upp/utvärdera och avsluta ärenden.

Enligt stadsledningskontoret betyder ovan att respektive socialnämnd har det övergripande ansvaret. Att NAV har ansvar för visst utförande av biståndsbedömda insatser undantar inte socialnämndernas ansvar för helheten.

I detta ligger också att socialnämnderna ansvarar för att en effektiv och hållbar samverkan kommer till stånd och upprätthålls gällande ”arbetsrehabilitering”.

3.1.5 Själva förslaget till inriktningsbeslut

Stadsledningskontoret kan konstatera att oavsett vilka ansvarsgränser som gäller kommer det att behövas strukturer för hållbar samverkan mellan de aktuella parterna, NAV, socialnämnderna och Finsam.

Stadsledningskontoret bedömer att det är resurseffektiv och bidrar till en likabehandling att en nämnd ansvarar för sådan praktik och kompetenshöjande verksamhet som följer av 4 kap. 4 § SoL. En lämplig inriktning är att NAV utökar sin verksamhet inom kompetenscenter till att verkställa socialnämndernas samtliga beslut enligt 4 kap. 4 § SoL. Detta skapar tydlighet och minskar risker för att bygga upp parallella verksamheter.

Ovan innebär att NAV ska ansvara för att på uppdrag från socialnämnderna verkställa beslut och tillhandahålla praktik och kompetenshöjande verksamhet som ska syfta till att stärka enskildas möjligheter att i framtiden försörja sig själv. Verksamheten ska stärka den enskildes möjligheter att komma in på arbetsmarknaden eller, där så är lämpligt, på en fortsatt utbildning. Den ska utformas med skälig hänsyn till den enskildes individuella önskemål och förutsättningar.

Vidare bedömer stadsledningskontoret att socialnämnderna var och en inom sitt stadsområde utöver ansvaret för myndighetsutövning även har ansvar för att verkställa beslut enligt 4. kap 1 § SoL. I aktuellt ärende innebär det insatser i form av till exempel utredning av arbetsförmåga, arbetsträning eller annan social eller medicinsk rehabilitering. Denna verkställighet, jämfört med sådan praktik och kompetenshöjande verksamhet som framgår av 4 kap. 4 § SoL, torde beröra de personer som har mest komplexa och sammansatta behov där behovet av socialt stöd är stort.

Stadsledningskontorets förslag till inriktningsbeslut förutsätter att socialnämnderna, NAV och Finsam tillsammans arbetar fram vilka verksamheter som ska finnas inom NAV respektive socialnämnderna samt hur samverkan mot Finsam ska se ut.

3.2 Fortsatt arbete för genomförande

Socialnämnderna och NAV ska tillsammans med Finsam ta fram ett underlag för genomförande av stadsledningskontorets förslag till inriktningsbeslut.

3.2.1 Insatserna

Ett underlag som visar vilka av insatserna (4.1 § SoL resp. 4.4 § SoL) som ska verkställas inom respektive nämnd ska tas fram.

3.2.2 Socialtjänstprocessen

En av de identifierade frågeställningarna som behöver omhändertas handlar om enskildas beslut om insatser. Stadsledningskontoret har i kontakter med verksamhetsföreträdare uppmärksammat att det inte finns någon enighet inom Göteborgs Stad avseende vilka beslut som fattas enligt 4 kap. 1 § SoL respektive 4 kap. 4 § SoL. Det som är gemensamt är att enskilda som anvisas till kompetenscenter inom NAV har beslut enligt 4 kap. 4 SoL.

Stadsledningskontorets förslag till inriktning för ansvarsförhållande förutsätter en tydlighet och likvärdighet när det gäller biståndsprövningar. Socialförvaltningarna behöver omhänderta frågan i vägledning och i arbetet med socialtjänstprocessen.

3.2.3 Definiera begrepp kopplat till ansvarsförhållanden

Stadsledningskontoret bedömer att det är viktigt att förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning och socialförvaltningarna enas om vilka begrepp som ska användas för att beskriva olika former av insatser och verksamheter där syftet är att stödja enskilda till utbildning och arbete. Detta har till syfte att skapa en tydlighet och likvärdighet inom Göteborgs Stad.